

POUL FELDVOSS
Red.: INGER KJÆR JANSEN

DEN KOMMUNALE SKOLE

Tårnbys skolehistorie fra
2. verdenskrig til 2013

TÅRNBY KOMMUNE

DEN KOMMUNALE SKOLE

POUL FELDVOSS
Red.: INGER KJÆR JANSEN

DEN KOMMUNALE SKOLE

Tårnbys skolehistorie fra
2. verdenskrig til 2013

TÅRNBY KOMMUNE

Poul Feldvoss:

DEN KOMMUNALE SKOLE

Tårnby kommunes skolehistorie fra 2. verdenskrig til 2013

Redigeret af Inger Kjær Jansen

Bogen er 4. bind af i alt 4

© Tårnby kommune og Ninna Feldvoss, 2014

ISBN: 978-87-88193-09-1

Bogen er sat med Adobe Garamond Pro og Arial

Billedredaktion: Inger Kjær Jansen

Lay-out: Ninna Feldvoss

Grafisk tilrettelægning: Hans Mathiasen

Forside: Børn på Kastrupgårdskolen i 1980'erne

Bogen er trykt af Rosendahls a/s

Øvrige bind:

Poul Feldvoss, Bind 1: SKOLEN I DE 7 LANDSBYER, udg. 2005

Poul Feldvoss og Inger Kjær Jansen, Bind 2: SOGNETS SKOLE, udg. 2014

Poul Feldvoss, Bind 3: SKOLEN FOR FOLKET, udg. 2010

INDHOLD

Forord 7

INDLEDNING 9

Ny folkeskolelov 13

God orden i folkeskolen 19

1 – KRIGSTID

Frem mod den store krig 25

Danmark besat 26

Hvordan var det nu? 30

Et dristigt skoleblad 32

To beretninger fra børnehøjde 35

På vej mod befrielsen 50

Grundlovsfest 51

2 – BØRNENE MYLDRER FREM

Efterveer 53

Årvågenhed og nødløsninger 55

Barakken 58

Skoleplan 1950 62

Fra sogneråd til kommunalbestyrelse 66

Skottegårdsskolen 66

Indvielsen af Skottegårdsskolen 70

Sådan var det! 74

3 – DE GAMLE SKOLER

Udsigter 85

Tilbygninger 86

Kastrup Skole 88

Tårnby Skole 93

Korsvejens Skole 96

Ullerup Skole 110

4 – TO NYE SKOLER

‘Hul’ i protokokollen 115

Pilegårdsskolen 116

Løjtgårdsskolen 129

5 – NYE TILTAG

Særundervisning 139

Færdselsundervisning og skolepatruljer . . . 140

Erhvervspraktik 141

Skolebiologisk have 142

Fritidsstue og fritidsklub 143

Børnehaveklasser 145

Kunstneradoption 146

6 – SKOLEVÆSENETS UDVIKLING

Ny skolelov 149

Den milde deling 150

Den blå betænkning 150

På den igen 153

Generalplanen 158

En betænkning 161

En aftale 163

Bomben 164

Usikre prognoser 164

7 – FORTSÆTTELSESSKOLER

Tårnbygårdsskolen 167

Tårnby Gymnasium 174

Ungdomsoprør og

‘Den lille røde bog for skoleelever’ 178

Nordregårdsskolen 180

8 – DE SIDSTE SKOLER

Skelgårdsskolen 187

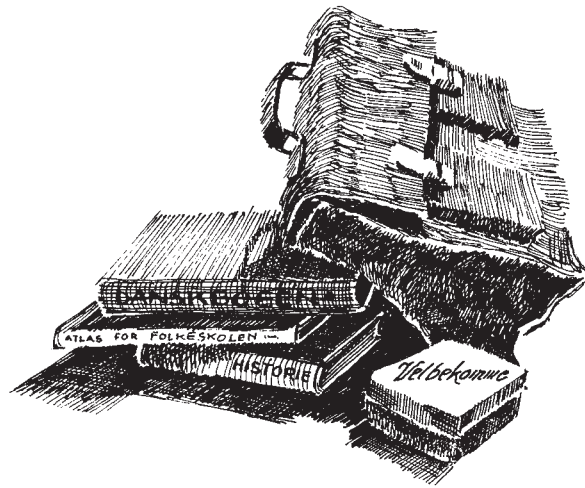
Kastrupgårdsskolen 190

9 – AFSLUTNING 197

10 – TIDEN EFTER 1970 210

Kilder 222

Emne- og personregister 224

F O R O R D

Det er med stor glæde og taknemmelighed, men også med megen vemod og lettelse, at jeg nu kan se arbejdet med det 4. og sidste bind af skolehistorien tilendebragt.

Jeg ved, at Poul på dette sted ville have bragt sin varmeste tak til alle, der – mundtligt eller skriftligt – har bidraget til bogens virkeliggørelse. Nærmest utallige er de mennesker, han igennem årene har snakket med derom. De mange indlæg er nænsomt eller slet ikke redigerede. De er, hver på deres måde, med deres umiddelbarhed med til at levendegøre dette 4. bind af Tårnby kommunes skolehistorie.

Poul ville også have rettet sin hjerteligste tak til Inger Kjær Jansen for hendes altid villige og engagerede hjælp gennem *hele* arbejdet ... Denne tak vil jeg nu mangedoble. Jeg kunne ikke have ønsket mig nogen bedre til varetage færdiggørelsen.

Det har været svært at få overblik over de efterladte papirer og filer, der var opbevaret efter Pouls egen logik, som *han* dog havde et forbløffende overblik over. Der er muligvis nogle, hvis indlæg jeg ikke har fundet frem – hvilket jeg i givet fald beder om forståelse for – men de fleste af teksterne lå på nær bogens sidste afsnit stort set klar, om end noget ‘spredt’. Det er lykkedes Inger at få samlet en helhed heraf. Jeg har så – i et sidste kapitel – efter bedste evne forsøgt at give et overblik over tiden efter 1970.

Langt størstedelen af arbejdet med at fremskaffe illustrationer har Inger stået for. Jeg har aldrig kunnet mærke på hende, at arbejdet drev rovdrift på hendes fritid.

En varm tak til Søren Markvard for udarbejdelse af register mm og til Dirch Jansen for billedredigering.

Poul er vokset op i skoleverdenen, og mangt og meget var for ham en selvfølge, han ikke dengang reflekterede over. Undervejs med arbejdet gik det op for ham, i hvor høj grad hans far, Johannes Feldvoss, i næsten 4 årtier havde præget skolevæsenet, og jeg tror også, det har været ham en inderlig glæde at kunne ‘riste en rune’ over ham.

Men det var vel også Pouls baggrund i skoleverdenen, der gjorde, at kommunen i sin tid gav ham i opdrag at skrive ‘T K S historie’.

Jeg takker hjerteligt for, at man har holdt fast ved, at opgaven så vidt muligt skulle fuldføres.

2013 *Ninna Feldvoss*

INDLEDNING

Ved en familiesammenkomst i Jylland traf jeg for nogle år siden tidligere højskoleforstander, Kristian Møller Pedersen. Vi var et stykke ude i familie med hinanden og faldt i snak. Jeg fortalte, at jeg var i gang med at skrive Tårnby Kommunes skolehistorie, og at første bind SKOLEN I DE SYV LANDSBYER var udkommet året før. Til gengæld kunne han så fortælle, hvad jeg aldrig havde hørt før, at han i 1945 var lærer på Kastrup Skole og desuden var "sekretær" for skoleinspektøren. Den ekstra indsats, som der vist ikke var aftalt et bestemt timetal til, indbragte ham 50 kr. om måneden, og det var også værd at tage med. En almindelig lærermånedsløn var ikke noget at råbe hurra for. Han fortæller videre:

Da jeg stillede på kontoret hos inspektør Feldvoss for at meddele ham, at jeg agtede at rejse, fordi jeg ville være højskolelærer og havde fået stilling i Rønne, råbte Feldvoss meget højt og rådede mig på det kraftigste fra det. "Bliver De her 5 år til, ender De som skoleinspektør, for i de nærmeste år skal vi bygge mindst 6 nye skoler.

Skoleinspektør Johannes Feldvoss og lærer Chr. Sørensen på inspektørkontoret på Kastrup Skole. 1950.

Men nej tak. Møller Pedersen valgte højskolevejen og blev afløst af Karl Brøcher og senere af Mogens Eilertsen, Chr. Sørensen og Weilbach Holm, som alle i de følgende år blev inspektør eller viceinspektør inden for det stærkt ekspanderende skolevæsen.

Johannes Feldvoss' vision om 6 nye skoler inden for de nærmeste år holdt ikke, men ikke desto mindre havde han indset, at skolevæsenet i de nærmeste år ville kræve store investeringer for komme sig over efterslæbet fra krigsårene og blive i stand til at tage imod de store årgange, som snart meldte deres ankomst som skolesøgende.

I årene umiddelbart efter befrielsen opstod der på Kastrup Skole en meget aktiv forældreforening.

Blandt mange af dens aktiviteter var udgivelsen af et blad, som først tog sig ud som et decideret forældreblad, men snart fik større ambitioner om at nå længere. Formentlig i 1955 antog det navnet 'Hjem og Skole', der senere blev et kontaktblad for Tårnby kommunes Skolevæsen og forældre på alle skolerne. Jeg ved ikke noget om det oprindelige Kastrup Skole-blads videre skæbne. Skulle nogen have yderligere kendskab til det, hører jeg gerne om det.

Det eneste eksisterende nummer, jeg kender til, har jeg fået forærende af Karen Gammelgaard, der i mange år var lærer på skolen. Det er dateret til nr. 4, marts 1951.

Heri står der en ganske kort artikel under overskriften *Børnene myldrer frem*. Den indledes med følgende halvkvædede vise:

I og for sig er det mærkværdigt, at Kastrup – der i løbet af få år med explosiv fart er vokset til det dobbelte indbyggertal – så nogenlunde har kunnet klare sine skoleforhold.

Artiklen er skrevet af Johannes Feldvoss, siden 1950 stadsskoleinspektør i Tårnby, og alene det, at den fremkommer i et forældreblad, siger noget om situationens alvor. Fortsættelsen lyder:

Hytten er fyldt – vi kan godt sige fra kælder til kvist, vi har fået en barak, som naturligvis kun middelmådigt egner sig til skole, og vi har udnyttet hvert nok så lille hul. Når det trods alt har kunnet gå – så nogenlunde – med pladsen, skyldes det jo, at mange af de nye lejligheder herude bebos af ganske unge familier. Antallet af

Forsiden af Kastrup Skoles Forældreforenings blad fra 1951.

Dengang mor var hjemme-gående, og børnene legede sammen ved boligen. Her ved John Tranums Allé og Harald Jastraus Allé. Ca. 1960.

bleer på altanerne og de tørre tal fortæller imidlertid nu, at snart myldrer børnene frem som skolebørn. Vor sidst udarbejdede statistik viser, at der i de følgende år kommer nedennævnte antal børn til nye 1.-klasser i Kastrup Skoledistrikt:

1951-52	–	243 børn	–	8 klasser.
1952-53	–	262 ”	–	10 ”
1953-54	–	236 ”	–	9 ”
1954-55	–	252 ”	–	10 ”
1955-56	–	281 ”	–	11 ”
1956-57	–	302 ”	–	12 ”

Og så er her slet ikke regnet med, at der stadig bygges hundreder af lejligheder omkring os.

Man kan sagtens forstå, at når tallet på børn og 1.-klasser vokser sådan, så er det ikke alene stærkt nødvendigt med de 12 klassevæ-

*relser, der nu er under opførelse, men det er også yderst nødvendigt, at der snart tages fat på at bygge en helt ny skole – den projekterede Skottegårdsskole. Det haster!*¹

I sandhed ultimative ord fra en skoleembedsmand i funktion. Men ikke desto mindre den pure sandhed.

Den nye skolelov fra 1937 – den vender vi tilbage til – rummede store visioner om bedre forhold i skolerne, og selv om den ikke udvidede undervisningspligten, kom der nye tilbud til flere elever om flere undervisningsår. Det var alt sammen noget, der stillede store krav til skolebygningerne. Det vil først og fremmest sige flere lokaler til det stadigt voksende antal børn, og nye skoler til de mange børn i de nyetablerede boligområder, som skød frem i årene efter krigen.

I perioden fra krigens start til begyndelsen af 50'erne mere end fordobledes indbyggertallet i Tårnby Kommune fra ca. 13.800 i 1940 til 28.000 i 1953.²

Som det fremgår af artiklen, er Tårnby Kommune håbløst bagefter med nyt skolebyggeri. Det er ikke noget specielt for Tårnby. Det samme billede går igen over hele landet.

I Tårnby blev udvidelsen af Tårnby Skole med nød og næppe færdig, før krigen satte en effektiv stopper den slags byggeri. Og umiddelbart efter krigen var det ikke meget nemmere, selvom undervisningsminister Mads Hartling fik gennemført en adgang for kommunerne til at få stats-tilskud til skolebyggeri. Men det afhjalp jo ikke manglen på materialer, tværtimod. Nogle år senere indførtes der endda kommunalt byggestop, og det gjorde ikke situationen lettere.³

Alligevel var der lys forude, og efter årevis med særprægede nødløsninger begyndte de nye skoler at skyde frem i kommunen. Det skal blandt andet dette bind om DEN KOMMUNALE SKOLE handle om.

1 Kastrup Skole. Udgivet af Kastrup Skoles Forældreforening, Marts 1951

2 Tårnby Kommune Statistik. 1977

3 Politikens og Gyldendals Danmarkshistorie bind 13, side 319

Ny folkeskolelov

Året 1937 blev et mærkeår for den danske folkeskole og dermed også for Danmarks Lærerforening. Rigsdagens vedtagelse af skoleloven af 18. maj blev en skelsættende begivenhed, fordi denne lov ikke som de fleste tidligere anordninger og love kun beskæftigede sig med enkelte områder eller særlige problemer, men med hele folkeskolen. Herved fik loven karakter af en virkelig skolereform, og den kom netop på et tidspunkt, hvor en sådan reform var påkrævet.

Sådan indleder N.C. Thomsen Jensen, mangeårigt medlem af Danmarks Lærerforenings Hovedstyrelse, sin omtale af skoleloven fra 1937 i DLF's 100-års jubilæumsbog.⁴ Det var den første skolelov, der omhandlede hele skolens område, siden skoleforordningerne fra 1814. De havde holdt sig i mere end 100 år, om ikke aldeles uanfægtede, så i hvert fald i grundstrukturen.

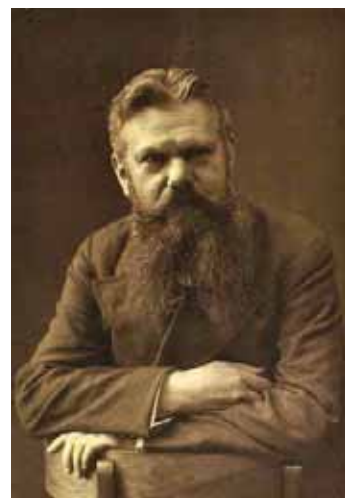
Ganske vist var der forekommet ændringer undervejs, men de havde allesammen kun taget sig af enkeltområder, selv om en af de seneste – fra 1903 om Mellemskolens oprettelse – var ganske omfattende.

Ikke desto mindre var der steder i landet, hvor 1814-loven endnu ikke var fuldt gennemført.

Ligesom den gamle lov var også den nye et resultat af et årelangt, til tider stridsomt, kommissionsarbejde. Næsten 20 år sad det tyvende århundredes "store skolekommission", og betænkningen, som den barslede med i 1923, var der arbejdet på i 4 år – i øvrigt uden der blev opnået enighed.

I 1934 forsøgte daværende undervisningsminister Fr. Borgbjerg at få den længe ventede nye lov gennemført, men uden held. Oppositionens modstand var for voldsom. Det hævdedes simpelthen, at staten nu ville tage børnene fra forældrene, en temmelig urimelig påstand, da end ikke et forslag om udvidelse af den 7-årige undervisningspligt var indbygget i det aktuelle lovforslag.

Midt under det videre arbejde døde Borgbjerg. Han blev efterfulgt af Jørgen Jørgensen, som kun ændrede lovforslaget på ganske få punkter, hvorpå han fremsatte det på ny og fik det vedtaget i både Folke-

Frederik Borgbjerg (1866-1936). Socialdemokratisk undervisningsminister fra 1929-1935. Kopi fra Wikipedia.

⁴ Lærerne og folkeskolen gennem 100 år / redigeret af Ib Koch-Olsen. – Danmarks Lærerforening, 1974

ting og Landsting, så loven kunne træde i kraft 1. april 1938. Visse afsnit og paragraffer skulle dog først gælde fra henholdsvis 1940, 1943 og 1948. Sidstnævnte gjaldt f. eks. for den fulde gennemførelse af den eksamensfri mellemskole.

Forud for lovens vedtagelse havde der naturligvis igen været omfattende offentlige diskussioner om indholdet, og formentlig har skolepolitikere turet rundt i landet for at bringe de forskellige synspunkter til torvs.

Ved et utroligt tilfælde har vi kendskab til, at undervisningsministeren selv var deltager i et oplysningsmøde i Tårnby. Indbydelsen til mødet må overlæreren på Korsvejens Skole, R.C. Hansen, have haft liggende på sit skrivebord. Pludselig har han haft brug for at notere en strøtanke ned eller måske en god idé. I hvert fald vendte han resolut den indløbne indbydelse og skrev sin note på bagsiden. Men da notitsen kun fyldte halvdelen af papiret, delte han det, så resten kunne bruges en anden gang. Jo, man sparede på ressourcerne.

Af en eller anden uransagelig grund blev det halve stykke papir med notaterne ikke smidt ud, men gemt sammen med den anden side af papiret, som giver os indblik i en lille del af den ministerielle foretagsomhed:

En af Jørgen Jørgensens nyskabelser var en formålsparagraf, som det er værd at citere:

Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Det er bemærkelsesværdigt, at kundskabsformidlingen først kommer som tredje led i den samlede paragraf.

10 år senere giver Jørgen Jørgensen i et bidrag til bogen 'Christian den X. s Danmark' i al hast sin egen karakteristik af loven og dens trange gang på jorden:

I 1937 gennemførtes en ændring af Folkeskoleloven, som er den egentlige grundlov i vor skolelovgivning, den hvorpå den øvrige undervisning hviler. Der er ikke ved denne nyordning lagt nogen ny kurs med hensyn til folkeskolens mål og opgaver – men der er givet mere tid til undervisningen, flere timer, enkelte nye fag navnlig tagende sigte på det praktiske liv, – bedre ydre rammer og

Skoleinspektør R.C. Hansen ved indvielsen af Korsvejens Skole i 1923.

*bedre hygiejniske forhold. Endnu er nyordningen ikke gennemført. Krigsforholdene med materialemangel og andre vanskeligheder har standset opførelsen af de nye skolebygninger, som ellers var godt i gang, men forhåbentlig vil det dog nu ikke vare længe, før skolebyggeriet kan fortsætte, så nye skoler fra sogn til sogn landet over ...*⁵

Den 19/8 1937 udleveres den nye lov til den lokale skolekommissions medlemmer, som på decembermødet fastslår, at skoleåret løber fra 1. april

⁵ Christian den X.s Danmark. Udvikling og fremdrift i tiden 1912-1947. 1947

til 31. marts, og vedtager at sende planen for *Mellemskolens Ordning*, som der står, til godkendelse i Undervisningsministeriet. På januar-mødet 1938 drøftes loven igen, og der blødes lidt op på skoleårets placering, idet det vedtages, at *Skoleåret søges bibeholdt, indtil København skifter*.

Endvidere står kommissionen fast på at have en 5-årig grundskole, og denne holdning konfirmeres enstemmigt i sognerådet den 3. maj. Det betyder ifølge en note til paragraffen, at

Kommuner, der vælger denne ordning, må oprette og opretholde mindst 3 mellemskoleklasser i den eksamensfri mellemskole uden hensyn til, hvor mange børn der melder sig til optagelse i 3die mellemskoleklasse (den tidligere 8. klasse.), men Ministeriet vil kunne tiltræde en bestemmelse i skoleplanen, hvorefter 4de mellemskoleklasse af en 4-årig mellemskole kun skal oprettes i de skoleår, hvor der melder sig mindst 10 elever til optagelse i klassen. Det kan ikke pålægges forældrene som pligt at lade børnene gennemgå 3die mellemskoleklasse, når børnene er ude over den skolepligtige alder, men de børn, der er optaget i 3die Mellemskoleklasse, efter at være kommet udover den undervisningspligtige alder, kan kun med Skolekommissionens samtykke udskrives af skolen.

Som det er nævnt i *Skolen for folket*, bind 3, i serien om Tårnby Kommunes skolehistorie, var det stort problem, at børn, der var begyndt i mellemskolen, gik ud, når undervisningspligten var opfyldt efter 7. skoleår. Allerede kort efter mellemskolens indførelse må dens overlærer, R.C. Hansen, bede sognerådet om at tage stilling til, hvad man kunne gøre ved problemet, og man forsøgte at stramme op, uden at det havde den store virkning. Det er denne problematik, som den nye lov forsøger at tage højde for. Hvor meget det hjalp, kender jeg ingen tal på.

Den fri mellemskole står beskrevet i lovens § 32:

Den eksamensfri mellemskole giver en undervisning i folkeskolens almindelige fag, ved hvilken der for de senere årganges vedkommende tages hensyn til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv; den slutter ikke med nogen eksamen.

Dermed var der skabt mulighed for, at de unge, der ikke gik eksamensvejen, kunne fortsætte deres skolegang efter grundskolen. Nu forpligtedes kommunerne til at give disse unge mennesker et skoletilbud udover de 7 folkeskoleår. Men altså kun et tilbud. Tiden var endnu ikke moden til en udvidelse af undervisningspligten. Den kom først i 1972 – og da nærmest som en tyv om natten, men det er en senere historie.

Som citatet ovenover antyder, er der også stadig et stykke vej, før alle forældre og måske også de unge selv er overbevist om nødvendigheden af en længere skolegang udover den skolepligtige alder. Altså eksisterer Peter Palladius' problem, der er beskrevet på s. 34 i *Skolen i de syv landsbyer*, første bind af Tårnbys skolehistorie, stadigvæk, nemlig visse forældres modstand mod skolen, fordi de mente, at børnene gjorde mere gavn derhjemme og oven i købet selv fik flere nyttige kundskaber af det.

I april 1938 godkender undervisningsministeriet, at skoleåret i Tårnby Kommune går fra sommerferie til sommerferie. Formodentlig har København forinden besluttet det samme.

Måneden efter udsendes forslag til 'Undervisningsplan for Grundskolen og den eksamensfri Mellemskole' til lærere og lærerråd, og ved årets slutning godkender skolekommissionen klasseskoleårene for skoleåret 1939/40. Afgørelsen i protokollen lyder:

Formanden forelagde en efter skolernes planer ændret samlet plan, således at 8. kl. ikke oprettes ved Korsvejens Skole, idet der til de tre 8.kl klasser [som loven ønsker] kun er henholdsvis 18 – 16 og 16; der bliver så 25 elever ved både Kastrup og Tårnby skoler.⁶

Umiddelbart efter lovens vedtagelse fortsatte man altså med at etablere 8. klasser til opfyldelse af lovens krav, men i løbet af ganske få år blev hele fri-mellem forløbet gjort færdigt, selvom den fulde indførelse af denne del af loven først skulle være tilendebragt i 1948. Til den tid ville det så også være uomgængeligt at

Enhver kommune, der har eksamensskole, og som ønsker at opretholde den, skal som modstykke have en 4-årig eksamensfri mellemskole.

6 Skolekommissionens forhandlingsprotokol 1938. SOL

Sløjdundervisning på en skole i
Tårnby Kommune. 1935.
Loven fra 1937 fremmede de
praktiske fag i fri mellem med
sløjd og husgerning.

En afledning af loven er, at skoledirektionen i en skrivelse dateret 1. marts 1938 giver tilladelse til, at *et af kommunens overlærerembeder omdannes til et embede som skoleinspektør*. Undervisningsministeriet anerkender d. 10. marts 1938, at der oprettes et inspektørembede ved Kastrup Skole, og på et efterfølgende møde indstiller et flertal i kommissionen overlærer Feldvoss til den nye stilling. Dette bekræftes i sognerådet 3. maj, hvor et tilsvarende flertal indstiller til Københavns Amts Skoledirektion, at Feldvoss ansættes.

‘Amagerbogen’, som med en kommunal støtte på 150 kr. udkom i 1939, fortæller, at kommunen hurtigt har rettet ind efter den nye lov, men den konstaterer også, at der allerede inden lovens vedtagelse var sket meget i den stadig forholdsvis lille kommune med ca. 13.000 indbyggere:

Skolevæsnet i Tårnby Sogn koster mange penge, men der skal også opretholdes 3 købstadordnede skoler, nemlig Kastrup Skole på Saltværksvej, Tårnby Skole på Englandsvej og Korsvejens Skole ved Amager Landevej samt 2 landbysordnede skoler, nemlig Tømmerup Skole ved Tømmerup og Ullerup Skole mellem Viberrup og Ullerup, og til disse 5 skoler er der knyttet 1 skoleinspektør, der tillige virker som overlærer, 2 overlærere, 3 viceinspektører, 26 faste lærere, 17 faste lærerinder, 1 forskolelærerinde, 2 forstrelærere

og 8 andre lærerkræfter, og alene lønnen til lærerpersonale udgør omtrent 200.000 kr. efter, at statstilskuddet er fraregnet.

For et årstid siden gennemførtes en ny skoleordning i Tårnby Kommune, hvorefter der udnævntes en skoleinspektør under hvem hele skolevæsenet sorteres. Hertil udnævntes den dygtige skoleinspektør Johs. Feldvoss, der er født 1893 og tog lærereksamen i 1915. I 1930 blev Feldvoss overlærer ved Kastrup Skole, og samtidig ofrede han næsten al sin fritid i oplysningsarbejdets tjeneste, idet han ledede Arbejdernes Aftenskole og Tårnby Kommunes Ungdomsskole. Feldvoss, der er en ivrig arbejder i folkeoplysningens tjeneste, har udrettet ganske overordentlig meget for at højne arbejdernes kulturelle stilling, og hans virke strækker sig ud over sognets grænser, idet han er formand for Københavns Amts Aftenskoleforening. Det var derfor naturligt, at kommunalbestyrelsen udnævnte Feldvoss til skoleinspektør, og hans første gerning var at udarbejde en skoleplan for hele kommunen, hvorved Tårnby Kommunes Skolevæsen opbygges med det københavnske som forbillede, hvorved det karakteriseres af mellemskoleprincipets gennemførelse og 8. skoleår, der gøres til et organisk led af folkeskolen... Børnene er fremtiden, og dette synspunkt er det ledende i Tårnby Kommunes skolearbejde.⁷

Og dette sidste kan vi efterfølgende generationer kun være tilfredse med.

God orden i folkeskolen

På et repræsentantskabsmøde i Danmarks Lærerforening i august 1937 var der almindelig tilfredshed med, at den nye skolelov endelig var i hus. Ganske vist var der da nogle af de synspunkter, som lærerforeningen havde bragt til torvs, der ikke var kommet med, men i et lidt større perspektiv havde lærerne haft væsentlig indflydelse på lovens indhold.

Set med vore dages brokkekvote, virker det ikke desto mindre utroligt, at lærerformanden, K.A. Kristensen, samlede al sin ros om den tilstedeværende undervisningsminister. Formanden sagde bl.a.:

⁷ Amagerbogen. Redigeret af A. Kierulff Jensen. Kbh.: Danske Byer og deres Mænd: Hasing, 1939

Alt i alt giver den nye lov betydelig bedre rammer for skolearbejdet end de hidtil gældende. Det har Danmarks lærere grund til at glæde sig over og være taknemmelige for. Dette viser vi bedst ved som hidtil at udføre et trofast arbejde i skolen. Men vi vil også i dag benytte lejligheden til at takke de mænd, der har udført det store arbejde for at give skolen bedre arbejdsvilkår. Vi ved, resultatet har kostet store anstrengelser, og vi ved, der blev gjort hæderlige forsøg på at få hele det danske folk til at stå bag ved denne lov, der i så høj grad griber ind i hjemmenes verden. Som et udtryk for vor tak vil jeg bede Dem alle hylde vor undervisningsminister. Ministeren leve!

Og så gjaldede hurraråbene gennem studenterforeningens store sal.

Dagen efter tog repræsentantskabet fat på et noget mere besværligt emne, som i de følgende år kom til at fylde debatterne og skabte splittelse på mange lærerværelser. Punktet på dagsordenen hed "Disciplinen i skolen", og fleste forstod, at der skulle tages stilling til en sag med vidtrækkende konsekvenser for nutidens og fremtidens skole. Sådan præsenterer Thomsen Jensen problematikken. På mødet var det skoledirektøren fra Esbjerg, J. Hartelius, der skulle forelægge sagen:

... Det er ganske elementære ting, gamle hædvundne dyder, det her drejer sig om: at møde regelmæssig i skole, at være ren i person og klæder, at være ærlig, sandfærdig, høflig, lydige og flittige, at bære sig sømmeligt ad overfor kammeraterne, at være nansom overfor bygninger og materiel og være så rolig, som lærerne forlanger det i timerne. Mangel på orden og disciplin i en skole vil være nedbrydende på den velopdragenhed, børn fra gode hjem har erhvervet sig i hjemmene.

Videre sagde han, at lærerne kunne yde deres bidrag til roen ved at møde velforberedte til deres timer, gennem deres menneskekundskab og ved at udvise selvbeherskelse og tålmodighed selv over for urimeligheder fra såvel børn som forældre. Og så kom han til en af knasterne, lærernes revselsesret:

... selv den mest erfarne og dygtigste lærer kan komme til at stå over for det tilfælde, der ikke kan ordnes med lempe. Der kan opstå sådanne tilfælde, at det vil være nødvendigt at anvende korporlig revselse, men med lempe og efter lovens bestemmelser.

Der er ingen tvivl om, at mange af folkeskolens lærere og mange forældre oplevede, at skolen var havnet i en disciplinkrise, som kun kunne overvindes, hvis både politikere, forældre og lærere stod sammen om problemet. At Danmarks Lærerforening havde valgt at have det som et punkt på repræsentantskabsmødet taler sit eget sprog. De følgende år blev der talt og skrevet om begrebet "opdragelseskrise". Julius Bomholt, der var blevet undervisningsminister i 1950, udtalte i Folketinget:

Det er rigtigt, at opdragelseskrisen ikke skyldes skolen, men hjemmene. Den skyldes i hvert fald ikke lærerne, måske i nogen grad de ugunstige betingelser, hvorunder der arbejdes, lokalemangel m.v. Men i øvrigt har det naturligvis sammenhæng med, at en gammel livsstil er ved at bukke under og en ny endnu ikke har udformet sig.

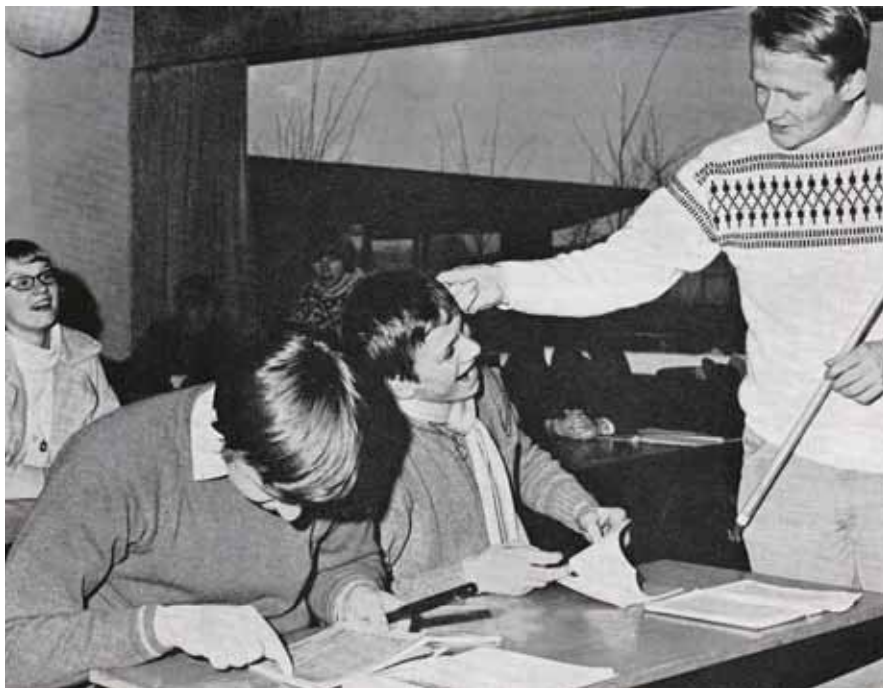
Det var nok slet ikke så dårligt gennemskuet. Men forinden havde ministeriet for længst reageret på lærernes diskussion på repræsentantskabsmødet i 1937. Knap et halvt år efter at loven er trådt i kraft 1. april 1938, udsendes Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 15. september, der tages til efterretning af sognerådet først i november.

Bekendtgørelse om Forholdsregler til Opretholdelse af god Orden i Folkeskolen.

I medfør af 'Lov om Folkeskolen af 18. Maj 1937 § 28' fastsættes følgende bestemmelser om opretholdelse af god orden i folkeskolen:

- 1. Der skal i folkeskolen herske orden og disciplin, således at skolen kan være i stand til at opfylde sit formål: at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.*
- 2. Børnene skal med flid og påpasselighed følge skolens arbejde og i alle forhold vise lydighed, høflig og sømmelig opførsel.*
- 3. Til fremme af skolens orden må læreren lægge hovedvægten på ved sin personlighed og sit eksempel at påvirke børnene og på i sin opdragergerning at søge samarbejde med hjemmene.*
- 4. Tilsidesætter børnene deres pligt til lydighed, høflighed og flid, sker der brud på skolens orden eller udviser et barn utilbørlig adfærd overfor de andre børn, kan, når formaninger og irettes-*

Lærer Mogens Friis leger
hård disciplin med en elev på
Nordregårdsskolen.
Ca. 1972.

sættelse viser sig frugtesløse, eftersidning eller under særlige omstændigheder legemlig revselse anvendes.

- 5. Eftersidning må kun finde sted under stadigt tilsyn, ikke udover 1 time ad gangen, og så vidt muligt kun efter forudgående meddelelse til hjemmet.*
- 6. Legemlig revselse må kun anvendes overfor særlige og alvorlige forseelser, fortrinsvis overfor børn, der viser rå og hensynsløs optræden overfor kammerater.*

Som legemlig revselse må kun anvendes slag – ikke over 3 – med et tyndt spanskrør på sædet udenpå tøjet. Straffen skal tildeles med besindighed og alvor og såvidt muligt umiddelbart efter forseelsen.

- 7. Viser de opdragelsesmidler, som står til skolens rådighed, sig utilstrækkelige, kan skolen, hvis den skønner det fornødent af hensyn til barnet selv, de øvrige elever eller skolens arbejde, rette henvendelse til skolekommissionen, der da kan indbringe sagen for børneværnet.*

På skolekommissionens møde i marts 1939 foreligger der en anmodning fra Forældrerådenes Sammenslutning om, at de ministerielle forholdsregler, som også forældrerådsmedlemmerne åbenbart har opfattet som påkrævede i situationen, duplikeres og udsendes til alle hjem.

Kommissionen henlægger dog sagen til senere behandling, og formentlig løber den ud i sandet. Det kan i hvert fald ikke ses af protokollen, at sagen på ny er taget op. Men året efter – lige før den tyske besættelse – opfordrer forældrerådene til afholdelse af et fællesmøde om *Ordenens opretholdelse*, og formand E. Bentved foreslår, at et sådant møde afholdes. Og det tager den samlede kommission til efterretning.

Ja, alt dette foregår længe før den såkaldte indoktrineringsdebat og bl.a. deraf følgende nedvurdering af lærerrollen og -personligheden. Og længe før 'Den lille røde for skoleelever' skabte furore på lærerværelset.

KAPITEL 1

K R I G S T I D

Frem mod den store krig

Det buldrede stadig voldsommere fra syd. Den store nabo syd for grænsen gav ondt af sig, intensiverede oprustningen og optrappede troppe-transporterne. En del danskere syntes vist, at det var ganske spændende, at der skete noget, som kunne ruske lidt op i den tiltagende dvaskhed; andre begyndte simpelthen at lugte nemme fortjenester. Det var ikke så længe siden, man havde været vidner til eller i det mindste havde hørt om gullasch-baronerne under 1. verdenskrig.

Men de allerfleste blev bange og ventede det værste, og det var der som bekendt god grund til.

Erik Thybo, som i flere omgange har fortalt om sin barndom og ungdom, har i sine erindringer fra Maglebylille evnet at genskabe noget af den lokale stemning fra de tidlige krigsdage. Han skriver:

Så kom den hektiske tid fra 9. april 1940 – 5. maj 1945.

Den 9. april 1940 med gevaldige overflyvninger af tyske krigs-flyvemaskiner og angsten for det forestående. Ville englænderne angribe lufthavnen (vores nabo!)? Vi blev hurtigt opfordret til at forlade byen om natten. Størstedelen af byens beboere kørte bort til familie og venner andre steder på Amager i de første fjorten dage af krigen. Så faldt alt i lave og vi blev boende hjemme og levede os ind i alt, hvad som derefter skulle ske! Ekspropriationer af jorder af lergravene m.v. til tyske kaserner, flakforter m.m. Senere overflyvninger af engelske fly, kolossale beskydninger fra de tyske luftværns batterier, alarmeringer både nat og dag. Herom kan lokalt skrives en hel bog for sig selv.

Ligeledes blev der lavet feltjernbaner fra Tømmerup station over Maglebylille til Dragør. Denne bane blev årsag til min videre løbebane, idet dens personale ved en sen fyraftenskørsel fjernede røgsplødet for at få større fart, og flammerne stod ud af skorstenen og antændte de to gårde, min bedstefars og vor egen, en forårsdag i maj 1944. Begge gårde nedbrændte.

Samme dag, som de tyske flyvemaskiner fløj ind over Danmark og Norge, skrev digteren Otto Gelsted sin smukke sang om 'De mørke fugle', hvorfra jeg tillader mig at citere første vers:

*De mørke fugle fløj
ved gry med motorstøj
i eskadriller over byens tage.
Da så vi og forstod
– det gik til hjertets rod –
at vi fik trældoms bitre brød at smage.*

Danmark besat

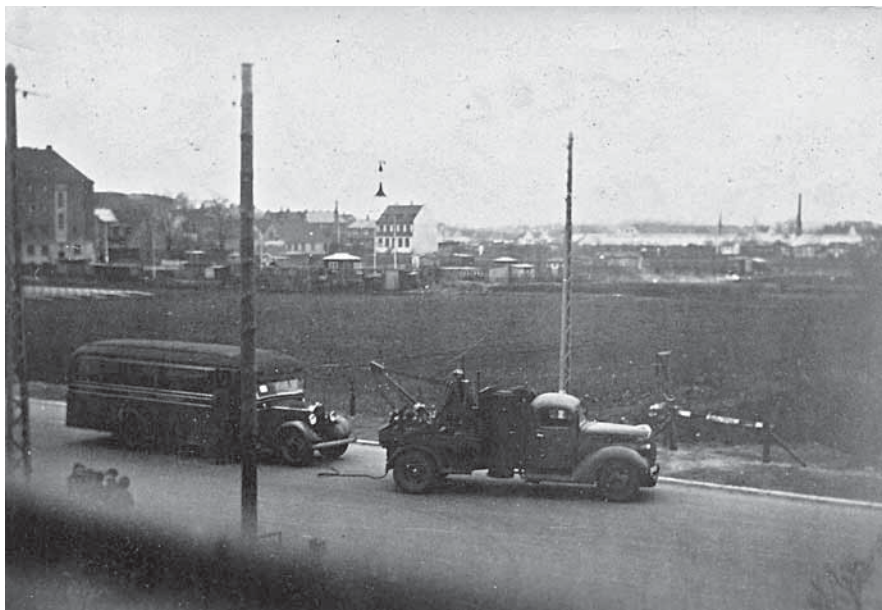
Tilbage til 1940: Foran os lå der 5 mørke år, men det var der næppe mange, der havde fantasi til at forestille sig d. 9. april. Og godt det samme. Fra da af sænkedes det offentlige aktivitetsniveau – også i Tårnby, og den nye skolelov, som kun havde et par år på bagen, måtte indføres langsomt og efter de forhåndenværende søms princip. Ikke at skolen gik i stå, men der var så mange andre ting at tage hensyn til: luftalarmer, brændselsmangel og efterhånden også mangel på alt muligt andet. Lærere, der pludselig forsvandt, og kammerater, der ikke mødte op, fordi de havde været nødt til at flygte til Sverige sammen med deres familier. Jo, der var nok at være urolig over.

Ingen forlangte skolerne i Tårnby lukkede, det skete kun sporadisk og ved særlige lejligheder, men vilkårene var vanskelige, og det måtte naturligvis præge det daglige arbejde.

Både op til besættelsen og i månederne, der fulgte, finder en lind strøm af statslige cirkulærer vej til sognerådet, som i overensstemmelse hermed nedsætter udvalg, der skal afbøde virkningerne af de forventede mangelsituationer.

Handelsministeriets 'Bekendtgørelse af 3. april 1940 om Brændselsudvalg' behandles på et ekstraordinært møde dagen efter den tyske besættelse. 3 medlemmer vælges fra henholdsvis sognerådet, brændselshandlerne og forbrugerne. Tidligere var nedsat et tre-mands kornudvalg.

Allerede i juni måned kommer brændselsudvalget med et forslag til foreløbig løsning på brændselsmangelen. Det indstilles, at der indkøbes

Tyskerne beslaglægger Georg Hansens biler i Kastrup. Georg Hansen har siden 1923 haft et transportfirma i kommunen. Ca. 1940.

tørvtil videresalg gennem brændselshandlerne. Der foreligger en kontrakt med tørvefabrikant Oxlund angående levering af 100 tons tørvt for en pris af kr. 36,75 pr. ton samt forkøbsret til et parti på 1000 tons på samme betingelser. Kontrakten godkendes på betingelse af, at tørvne leveres til brændselshandlerne i kommunen for en pris af 39 kr. pr. ton leveret i banevogn på Kastrup Station.

I november 1940 kommer der yderligere cirkulærer om 'Kartoffelordning i Storkøbenhavn', petroleumsrationering og endnu et af 19. oktober angående 'Omlægning af skolernes undervisningstid' pga. mørklægning og brændselsmangel.

Den 21. januar meddeler Storkøbenhavns kommunale Mælkeudvalg, at handelsministeriet har udsat fristen for gennemførelse af bestemmelsen angående rationalisering af mælkehandel til 1. februar 1941. Det fører til afholdelse et ekstraordinært sognerådsmøde ugen efter. Indstillingen til Handelsministeriet kræver sognerådets godkendelse.

Endelig behandles d.18. februar undervisningsministeriets cirkulære angående indkøb af gulerødder til skolebørn. Skoleudvalget indstiller, at der fra Aarhus Oliefabrik a/s indkøbes et kvantum gulerødder til dækning af skolebørnenes forbrug i 2 måneder, og det tiltrædes af sognerådet.

På undervisningsområdet blev der udarbejdet en betænkning om formålet med folkeskolen, stærkt præget af besættelsen med nationale og religiøse undertoner: Gud konge og fædreland. Der stod her bl.a.:

Skolen bør udvikle og styrke børnenes sans for de etiske og kristelige værdier, give dem ærbødighed for menneskelivet og for naturen, kærlighed til hjemmet og vort folk og land, respekt for andres meninger, følelse for fællesskabet mellem folkene og for samhørighed med de andre nordiske folk.⁸

Bekendtgørelsen blev i øvrigt genudsendt som en del af et cirkulære om målet for folkeskolens undervisning d. 6. april 1960.

Når man snakker med folk, som var skoleelever under krigen, og som ifølge sagens natur er ældre mennesker, er der skolemæssigt ikke så meget, der får krigsårene til at afvige fra årene lige før og lige efter. Men får snakken lov til at vare lidt, begynder der alligevel at dukke ting op, der må tilskrives besættelsen og de dermed forbundne besværligheder.

Alle har de erindringer om brændselsproblemer under de ekstremt kolde vintre. Måske skyldtes det ikke alene besættelsen, men krigen i

Sne i Maglebylille. Under besættelsen sloges befolkningen med hele 3 isnende kolde vintre i træk. Her Maglebylille 1943.

⁸ Bekendtgørelse nr. 242 af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning

Europa gjorde det endnu vanskeligere at skaffe brændsel, end det ellers ville have været.

Resultatet var, at der ikke var mere end 5-6 grader i klasseværelserne om morgenen, og nåede temperaturen i løbet dagen op på 10 grader, skulle alle vist være glade. Børnene måtte sidde med huer og vanter og overtøjet på, og i øvrigt blev bordene i så stort omfang som muligt rykket over mod den side af lokalet, hvor varmeapparaterne var.

I kælderen var der installeret halmfyr, som hele tiden skulle fodres. På Kastrup Skole fik skolebetjent Gertsen en særlig medhjælper, som alene tog sig af fyret.

I perioder blev undervisningstiden afkortet og børnene sendt hjem, og ved visse lejligheder blev skolegangen koncentreret på færre skoler, hvor man skiftedes til at gå fra morgenstunden eller fra middag, eller man gik kun i skole få dage om ugen.

Det fremgår af skolekommissionsprotokollen.

I november 1940 kommer det første ministerielle cirkulære om 'Afkortning af Skoletiden og vort Skolevæsens Foranstaltninger desangaaende'. Cirkulæret tages bare til efterretning.

Men året efter, oktober 1941, må skoletiden indskrænkes på grund af mørklægning, og kommissionen godkender en plan for afkortningen. Det samme gentager sig i 1943. Det er tydeligt, at kommissionen kun modstræbende godkender reduktionen i undervisningstiden. Men i november 1944 er det igen nødvendigt at forkorte skoletiden i vintermånederne.

Forunderligt nok er det kun ganske få, der kan huske, at skolen i kortere perioder var direkte kuldelukket. De ganske mange gange, jeg har spurgt til det, bliver svarene svævende. Var det nu sådan, det var? Var det ikke bare nogle få timer?

Ved et sært tilfælde sidder jeg pludselig en dag med beviset for, at skolerne virkelig måtte lukke for at få brændselsressourcerne til at strække.

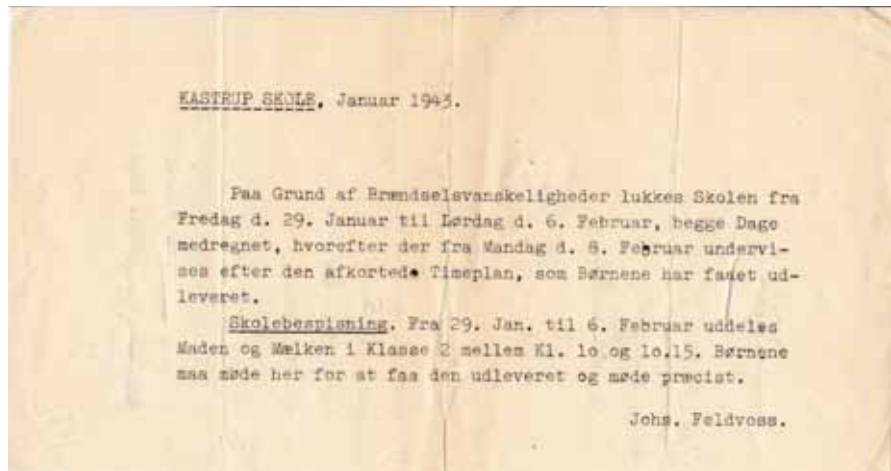
I min mors efterladte papirer findes en række kladder til min fars digte, små stumper papir med påtrængende noter og citater på. Jeg var gået i gang med at kigge dem igennem for smide dem ud eller måske bare tynde ud i stakkene. Pludselig får jeg vendt et par stumper om og kan konstatere, at den ledende skoleinspektør, Johannes Feldvoss, min far, måtte have siddet på sit kontor på skolen og være kommet i bekneb for et stykke notespapir. Resterne af de dupliserede skrivelser, som børnene

netop har fået med, ligger og byder sig til. Et par stykker rives i stykker, så rækker de længere, og får fik skrevet sine digtstumper. Og får lagt et par brikker mere til mit puslespil:

Besættelsens konsekvenser for skolegangen ses af denne løbeseddel, hvor man har været nødt til at lukke skolen i en uges tid i den kolde vinter 1943. Men børnene kunne hente deres gratis skolemad og mælk på skolen.

Sirene anbragt på taget af Edvard Nielsens ejendom i Tømmerup. 1943

En af de forstyrrelser, der huskes af mange, er de gentagne luftalarmer, som medførte en pause i undervisningen, fordi alle skulle i beskyttelseskælderen. Der sad børnene så langs væggene i alt, hvad de kunne finde af tøj, for også her var der jo koldt. Engang imellem mødte lærer Johannes Nyholm op med en bog under armen og gav ventetiden lidt mere fart ved at læse en god historie.

Sommetider kunne der være luftalarm flere gange om dagen, både når de engelske flyvere drog af sted mod Tyskland, og når de tydeligvis lettet for deres uhyggelige last vendte tilbage.

Hvordan var det nu?

En formiddag i januar 2007 er jeg inviteret til en "skolesnak" hos Villy Skov Petersen, f. 1936. Til stede er også hans søster Minna og svoger Mogens Thunbo Christensen. De er begge fra 1933. Alle tre har haft hele deres skoletid på Kastrup Skole:

Naturligvis er jeg interesseret i at høre om krigens indvirkning på deres skolegang. Det er nu ikke, fordi den har præget den voldsomt. Selvfølgelig blev undervisningen afbrudt, når der var luftalarm. Så blev de som nævnt sendt ned i kælderen under den store bygning. At der skulle

Engelske soldater på besøg på Korsvejens Skole, 1945.

være fyringsproblemer i de kolde vintre, er ikke noget, der har sat sig dybe spor.

Derimod kan Mogens huske, at han en tid var sendt på Korsvejens Skole, fordi englænderne var indkvarteret på Kastrup Skole. Villy husker bare, at de fik fri i den anledning. Men det var jo først efter krigen, er vi enige om.

Minna fortæller, at der var nogen, som af patriotiske grunde ikke *ville* lære tysk. Og engelsk måtte vi ikke tale under krigen, tilføjer Villy.

De mindes alle tre, at der blev sunget meget, og at de sang med. De danske fædrelandssange havde god vind i sejlene. Hermed kunne man demonstrere sin modvilje mod besættelsesmagten. Hver dag begyndte med morgensang, som foregik på gangen, inden man gik i klasseværelserne. Det blev til en fællessang, som gjaldede op og ned ad de indvendige trapper.

Et andet sted, hvor de følelser, som krigstilstanden bragte med sig, kunne komme til udtryk, var i poesibøgerne. Minna har taget sine poesibøger med. Et vers, som optræder flere gange, lyder:

*Elsk dit Land og Konge lige,
da bliver du en god dansk Pige.*

Sådan skriver kusine Tove d. 19/2 1945. Men hun er ikke den eneste.

Også Chr. Richardts 'Altid frejdig, når du går' optræder i flere varianter, oftest med sidste vers, som netop havde vundet stor udbredelse under krigen:

*Kæmp for alt, hvad du har kært;
dø om så det gælder.
Da er livet ej så svært,
døden ikke heller.*

Et dristigt skoleblad

En samtidig god kilde til forholdene under besættelsen er medlemsbladet for Korsvejens Skoles elevforening, 'Visdommens land'. Elevforeningen var blevet stiftet i 1937 og bestod af tidligere elever fra Korsvejens Skole. Foreningen holdt via bladet de tidligere elever orienteret om, hvad der foregik på skolen, og arrangerede i øvrigt foredrag, filmaftner, fester m.m. Elevforeningen fik endvidere et lokale på skolen til deres disposition. Under besættelsen lægger bladet ikke skjul på, hvordan man ser på denne.

I maj 1941 står der f.eks. under overskriften *Bavnen brænder*:

*En ganske lille flok har tændt den, for vi trængte til den; den skal give os varme og lyse for os i denne mørketid. Måske andre ser den og glædes, måske ser vi selv bål glimte i mørket omkring os og bliver oplivet. Hjælp os, vær med alle sammen og bær ved til bålet at det kan blive stort og varme vore hjerter. I bålet ulmer frihedens gnist, og den skal værnes og holdes ved lige, at den kan flamme op, når tid er. Lad uvejret rase om os, vi vil holde det borte med vores sange og vores minder, vi vil lære af vore fædre, og vi vil vise, vi kan løfte arven.
Hold ilden ved lige, drenge !!!
S.- N.*

Det kan ikke opfattes som andet en hyldest til modstandsbevægelsen og en opfordring til at deltage i kampen mod den tyske besættelsesmagt. Og sådan er der i løbet af besættelsestiden mere eller mindre utvetydige henvisninger til at være aktiv.

I julinummeret 1942 refererer 'Visdommens Land' en tale, lærer Johs. Carstensen holdt ved en fest for elevforeningen i juni 1942. Han sagde bl.a. :

MEMORABILIA for Keruejens Skoles Elevforening.

Nr. 7. November 1941. 1. Aarg.

STOR AMATØRAFTEN

Lørdag den 22. November 1941
i Studiekredalokalerne, teknisk Skole
Kl. 20.00 pr. Prisen er Kr. 0,50, og der
vil blive serveret Kaffe - man bedes selv med-
bringe Sukker, da vi ikke selv kan skaffe noget.

Festen er kun beregnet for Medlemmer, og vi venter os meget af denne Aften, hvor vi
haaber, at de fleste af Medlemmerne vil yde deres for at glæde Kammeraterne. Ingen
maa være genert eller nervøs. Vi ved, at ingen af os er professionelle Ekuespillere,
og alle vil sikkert se med et taknemmeligt Klik paa de, der træder op paa „Scenen“
for at yde deres bedste. Underholdningen former sig som Amatøraften, man kan væl-
ge et hvilket som helst Underholdningsprogram - Sang, Oplæsning, Spil (ikke Klaver),
Tryllekunster og mange andre morsomme Ting. Der maa selvfølgelig ogsaa gerne komme
nøget med Alvor i (hellere end gerne). Hvis nogle, helst alle, har nogle Idéer og
Lyst til at medvirke, saa beder vi dem venligt sætte sig i Forbindelse med et af Be-
styrelsesmedlemmerne, da eventuel Indstudering kan være nødvendig. Men det haster, og
der er ikke Raad til lang Betænkningstid.

Bestyrelsen.

I er stillet over for krav om ærlighed og troskab, troskab mod jeres inderste overbevisning. Der er nok, som spekulerer i konjunkturerne, nok, der stikker fingeren i jorden for at lugte sig til, hvor de er, og hvad der bedst kan betale sig.

Vi er et ufrit folk!

Men kun en hund slikker den hånd, der slår. Der er nok, som har koterens egenskaber.

Bliv aldrig koter.

Stella Flyvia Knudsen blev født på Saltholm i vinteren 1928. Navnet gav forældrene hende i taknemmelighed over, at jordmoderen blev fløjet til øen med et militærfly, da sejlads var umulig pga. af isen i Øresund. Navnet 'Propella', som forældrene også ønskede, ville præsten dog ikke godtage. Ca 1940.

I januar 1944 står følgende 'Visdomsord':

Vær ikke våbenløs den dag, der er brug for disse; derfor bør man styrke sin ånd og sit legeme, så vil tidens grusomhed have svært ved at knække en!

Den 9.3.1944 blev en af skolens elever, Stella Flyvia Knudsen, taget af tyskerne. Hun var fra Saltholm, men boede hos sin bror Niels på Zinniavej i Kastrup, mens hun gik i skole, og var lige gået i gang med sin realeksamen på Korsvejens Skole. Niels Knudsen var med til at bringe flygtninge og jøder sikkert over til Sverige. Da Stella en dag blev spurgt, om hun vidste, hvem der kunne hjælpe en kvinde til Sverige, ja så var svaret klart, det kunne hendes bror da. Det viste sig desværre, at kvinden var stikker, og derfor fik familien på Zinniavej besøg af Gestapo. Uheldigvis var Stellas mor lige netop på visit, så hun blev sammen med Stella også taget med til afhøring i villa Pax i Dragør og senere indsat i Vestre fængsel. Efter en måned dér kom mor og datter til Horserødlejren. Da prinsesse Benedikte blev født den 29. april blev det fejret med flødeskumskager i

Korsvejens Skole, realklassen 1944. Bageste række fra venstre: nr. 4 Stella Flyvia Knudsen, nr. 8 lærer Grønbæk-Nielsen. 2. række bagfra fra venstre: nr. 1 skoleinspektør R.C. Hansen, yderst til højre lærer Robert Møller. 3. række fra venstre: Frk. Mogensen (tidl. lærer på Saltholm), nr. 8 Annie Andersen g. Theilgaard, og sidst lærer Thaarup-Andersen. Forrest nr. 4 fra venstre: Frank Holm (senere gift med Stella), nr. 6 Jørgen Jensen (senere formand for Danmarks Lærerforening), sidst lærer Rosenholm.

lejren, og Stella, der på skolen også var kendt for sin fine sangstemme, sang så det gjaldede over hele lejren: 'Der rider en konge'. Hun manglede kun sidste vers, da fangevogterne bad hende holde mund.

Efter 2 måneders fangenskab blev den kun 16-årige Stella og hendes mor løsladt, uden at de havde røbet spor. Stella nåede at fuldføre sin releksamen før sommerferien og fik endda udmærkelse, skønt hun selv mener, læreren i matematik var flink ved hende. Desuden blev hun af lærer Fritz Lund kåret som skolens bedste kammerat ved rus- og feriefesten den 10. juni 1944. Han takkede endvidere Stella på teaterkomiteens vegne for hendes gode kammeratskab og for den måde, hun altid havde hjulpet skolen ved at optræde ved dens fester.

To beretninger i børnehøjde

Der er sikkert mange, som kunne fortælle historier om dagliglivet under besættelsen og ikke mindst om de dramatiske begivenheder, der fandt sted i Kastrup. Af gode grunde har jeg ingen anelse om, hvor mange der rent faktisk har gjort det.

Heldigvis er jeg kommet i besiddelse af et par beretninger om de indtryk, besættelsen gjorde på to børn, fortalt mange år senere. Disse beskrivelser har jeg følt det værdifuldt at medtage her. De fortæller tydeligvis om alle de hensyn, som også børnene måtte tage i anledning af tidens ugunst, samtidig med at det hed sig, at livet bare gik videre, som det plejede. Naturligvis gjorde det ikke det. Hverdagen gik sin gang på toppen af en ueksploderet krudttønde. Ellen Fleckenstein fortæller:

En beretning om en dag fra jeg var barn

Jeg er 7 år, og vi er i en dag af november 1944.

Det er tidlig morgen. Det er mørkt endnu, men jeg kan høre, at huset er begyndt at vågne. Det har været koldt i nat, jeg kan se, at frosten lyser som stjerner på tapetet. I dag skal jeg ikke i skole, for jeg går kun i skole hver anden dag. Det er fordi, der er krig, så man har lukket min skole – Kastrup Skole. Så skiftes vi til at dele Korsvejens Skole. Min far og mor siger, det er fordi de skal spare på lys og varme, men ellers har det været en stille nat. Vi er ikke blevet vækket af luftalarm. Det bliver vi somme tider, og så skal vi ned i kælderen, for så skyder de ude i lufthavnen. Det er tyskerne, der skyder efter engelske bombeflyvemaskiner, der flyver over, hvor jeg bor.

Camouflering af olietankene ved Dansk Esso's anlæg på Kastrup Havn. 1941.

Det er ikke så rart at skulle op, for det er koldt, men jeg skynder mig ned i køkkenet, der er varmt. Mor har tændt petroleumsoven, og der er også ild på primusapparatet. Vi skal spare på gas og koks, for det er snart jul, og så skal vi bruge det, vi sparer af gas, til at bage småkager, og hvis vi sparer koks, kan vi tænde op i den store kamin i de store stuer, så vi kan være der juleaften. Det glæder jeg mig til. Jeg har 6 store søskende, så vi er mange, når vi er samlet alle sammen.

Det første, jeg skal om morgenen, er at blive vasket og få tøj på. Vi har ikke varmt vand, og vi har heller ikke badeværelse, så jeg bliver vasket i køkkenet. Mor har hængt alt mit tøj til varme på en snor, så det er dejligt varmt, når jeg får det på. Mens jeg vasker mig, laver mor mad til mig og hønsene. Vi har nemlig høns nede i haven, og når det er koldt, så skal de have noget varmt at spise og drikke, siger mor.

Jeg er heldig, for når jeg har fri fra skole, har min bedste legekammerat også fri, og vi skal lege sammen i dag. Vi skal lege med påklædningsdukker og bytte servietter og glansbilleder. Og så skal vi over, hvor toget kører. Når toget kommer fra København, skal det ud til tyskerne i lufthavnen. Så vil det være fyldt med briketter. Når toget kommer, lægger vi os i grøften ved jernbanskinnerne. Sommetider falder der nogle briketter af, som vi børn så skynder os at samle op og tage med hjem til kakkelovnen.

Nu kommer mor ind og siger, at jeg skal tage træsko og frakke på, hvis jeg vil med ud og købe fisk. Hver onsdag kommer der en fiskekone. Hun har en hest og en vogn, som hun kører rundt i byen med. På vognen har hun fisk, som hun sælger. Mens hun slagter og flår de fisk, min mor har købt, får jeg lov til at give hesten mad. Fiskekonen har en stor mulepose med havre på sin vogn. Den lægger jeg rundt om hestens hoved, så den har sin mule nede i posen. Og så spiser den af havren, mens jeg står og varmer mine hænder på hestens krop. Det kan også ske, at der kommer en hestepære. Den fejer jeg op bagefter, "det er god gødning til alle mine grøntsager," siger min far. Vi har mange forskellige grøntsager og frugter i haven. Vi har så meget, at vi har til hele vinteren. Det ligger alt sammen i et stort hul, som vi har gravet i haven. Så lægger vi halmmåtter over grøntsagerne, og så kan de holde sig hele vinteren.

KL 11.00 kommer min far hjem fra sit arbejde for at spise frokost. Det gør han hver dag. Det er dejligt, for så kan vi spise sammen, og han har altid så meget, han kan fortælle. Men i dag er han meget alvorlig. Han har et blad med hjem, og min mor siger, at hun ikke er så glad for, at han kommer hjem med de blade.

Fiskehuset i Kastruplundgade med Agnes og Jens Nielsen (Silde-Jens) i døren. 1945.

Det er nogle blade, tyskerne ikke må se. Så kan det være farligt for dem, der har bladene hos sig. Bladene er skrevet af frihedskæmperne mod tyskerne. Mor og far hvisker om det, for jeg må ikke høre, hvad de taler om, men jeg ved godt, hvad det er de hvisker om, og jeg ved også, hvor far gemmer bladene. Min legekammerats far har også sådan nogle blade, men vi siger det ikke til nogen, for det er hemmelighed.

Nu skal far på arbejde igen, og jeg skal over til ismejeriet for mor. Jeg skal købe rugbrød, sigtebrød og smør. Jeg får penge i min pung. Jeg skal også have rationeringsmærker med. De er meget vigtige, for har jeg ikke mærker med, kan jeg ikke købe noget. Det vigtigste mærke er smørmærket. På vej over til ismejeriet møder jeg min legekammerat. Hun går med mig, det er hyggeligere. Da vi kom hjem med varerne, havde jeg "glemt", at give smørmærket til damen i ismejeriet. Det blev min mor så glad for, at jeg fik en 25-øre, som min legekammerat og jeg kunne "snolde" for. Slikbutikken lå lige ved siden af, hvor min legekammerat boede. Hun boede i lejlighed. Der var kun 2 små rum og et lille køkken, og de havde lokum i gården. Men de boede hyggeligt alligevel, og vi legede sammen hele eftermiddagen hjemme hos hende.

Jeg skal altid komme hjem, inden det bliver mørkt, for så skal vi lave mad sammen til om aftenen, i dag skal vi jo have fisk. Vi får altid dessert; i dag er det kærnemælkssuppe. Det kan jeg godt lide. Mit arbejde er at dække bord og tage af bordet, når vi er færdige med at spise.

Så skal min far høre radioavis, det er en udsendelse, der bliver sendt fra England og fortæller om krigen i de andre lande. Når den radioavis bliver sendt, må vi ikke sige noget, så vi vasker op imens. Min ene storesøster vasker af, min anden storesøster tørrer af og jeg stiller på plads.

Aftenen gik hurtigt. Vi hyggede os med håndarbejde. Mor stoppede strømper, jeg hyllede gamle trøjer op, så vi kan bruge garnet igen. Min ene storesøster er god til at strikke nye trøjer af gammelt garn.

Johannes G. Sørensen speaker fra BBC's udsendelser til Danmark fra 1944. Frihedsmuseet/Nationalmuseet.

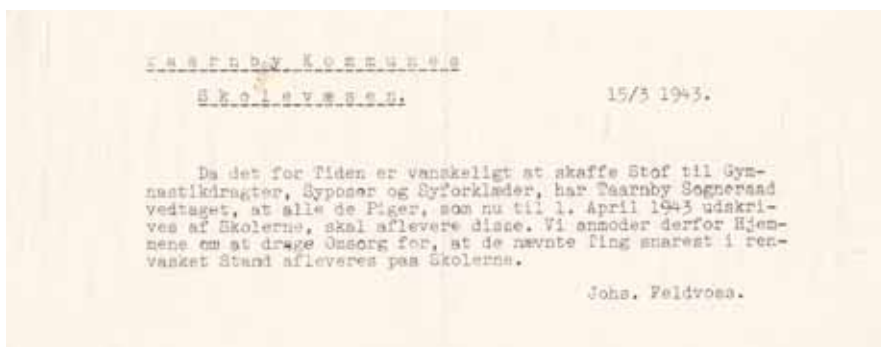
Socialdemokratiets omsyningscentral på Løjtegård, 1941-1942.

Nogle gange læser vi højt for hinanden, andre gange synger vi. Vi kan godt lide at synge. Vi leger også "blindebuk" og en leg, der hedder "hvad vil du have af præstens gris".

Inden jeg skal i seng, får jeg altid frugt. Når det er spist, kommer jeg i seng.

I dag har jeg haft endnu en god dag. Jeg har fået 6 briketter med hjemovre fra toget og 1 stk. smørmærke, som jeg "glemte" at give ismejeridamen.

Nu glæder jeg mig til i morgen – så skal jeg i skole.

Som det fremgår af sedlen, var stof også en mangelvare. Derfor havde Socialdemokratiet etableret en 'omsyningscentral', hvor man kunne hjælpe hinanden med at genanvende sit tøj. 1943.

John Fleckenstein, som er ophavsmand til den næste beretning, begyndte i Kastrup Skole i 1940 og er altså tre år ældre end Ellen.

Episoder fra et barns oplevelser fra 2. Verdenskrig.

Dette indlæg handler om, hvordan krigen, som først og fremmest var de voksnes krig, oplevedes og påvirkede mig som barn set i tilbageblik med den gamle mands erindring. Det undrer mig, at begivenheder fra den gang stadig er fæstnet i min hukommelse og stadig kan kaldes frem med mange detaljer nu 64 år efter krigens slutning.

Jeg fyldte 7 år den 1. april i 1940 og begyndte at gå i skole samme dag. Kun 8 dage efter – den 9. April – besatte tyskerne Danmark.

Den morgen blev jeg vækket af min mor, som jeg plejede at blive det. Hun fortalte mig, at tyskerne var kommet, og ud ad sovekammervinduet så vi de tyske flyvemaskiner flyve forbi mod lufthavnen, der lå tæt ved vort hjem.

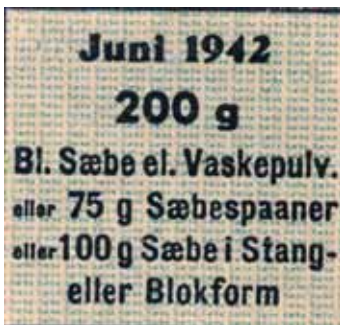
Det meste af min skoletid var påvirket af mine forældres stigende bekymringer for fremtiden og mangelsituationen på daglige forbrugsvarer, der hurtigt opstod og varede til længe efter krigens ophør. Der blev indført rationeringsmærker på stort set alle dagligvarer, og der blev indført én kødløs dag om ugen.

Det var ikke ualmindeligt, at vi børn blev sendt i byen af vores mødre. Kom vi hjem fra Irma eller Brugsen med varerne og havde "snydt" ekspeditricen for et suktermærke, smørmærke eller lignende, kunne belønningen være en iskage. Havde man "snydt" for betalingen, fik man måske en overhaling for sin "uærlighed" og sendt af sted igen for at sige undskyld.

Som barn havde man en tydelig fornemmelse af krigen. Gadebilledeledet var præget af tyske soldater, der marcherede syngende gennem gaderne.

De sang flot, men sangen forstummede, og de marcherende kolonner forsvandt senere fra gadebilledet.

Min familie fik straks tyskerne tæt ind på livet, idet forlystelsesetablissementet "Kastruplund", der næsten var vor nabo, straks blev konfiskeret og indrettet til indkvartering af tyske soldater i en del af bygningen.

Rationeringsmærker.

Tyske skoledrenge på besøg i Kastruplund under besættelsen. Ca.1942.

I den store balsal blev der vist film, og den blev anvendt til anden adspredelse for de tyske soldater, når de ikke havde vagttjeneste og deres danske piger, der blev kaldt "tyskertøse". Det var en solbeskinnet forårsdag, da tyskerne konfiskerede "Kastruplund". Vognlæs af tyske soldater passerede i lastbiler vor have. Min mor var i gang med forårsrengøringen, og sengetøjet var slæbt ud i solen, og hun bankede ihærdigt dynerne med sin tæppebanker. Soldaterne lo og råbte jovialt: "Banke! Banke!," medens de gemytligt gjorde bankebevægelser med armene i luften og var lutter smil og godt humør. Min mors svar var indædt, men sagte: "Ja I sku selv have nogle bank".

Stemningen kunne være ret fredsommelig, når soldaterne om aftenen ankom "pø om pø" til dette "Soldaterheim", men pludselig kunne stemningen vende og blive rigtig ond.

Det var især, når der var besøg af orlovssoldater fra "Den danske brigade", "Sommerkorpset", "Schallburgkorpset" eller "Hitler Jugend".

De sidste blev brugt til at sende ud på Kastruplundgade og yppe kivi med byens unge. Så hentede de sortklædte "Hitler Jugend" hjælp fra de festende soldater.

De tyske feriedrenge underholdes i lufthavnen af tyske soldater. Ca.1942.

De tyske drenge, der var på ferie i Kastrup under besættelsen, fotograferes af en tysk officer, mens de spiser flødeskumskager og drikker chokolade. Ca.1942.

Sommetider kunne der falde urtepotter ud af vinduerne fra de omkringliggende beboelsesejendomme.

Og så blev der ballade. "Hipokorpset" ankom i deres sorte uniformer med spidsbukser, lange skaftestøvler og skrårer i deres "Ford V 8-ere", hvor dørene var fjernet, så de kunne virke mere frygtindgydende.

Ungerne blev gennet indendørs, og så var der virkelig slagsmål i gaden. Det var urovækkende, men også spændende.

Chikane for sjov og for spændingens skyld blev afløst af fjendtlighed og indædthed mod enhver tysk soldat eller sympatisør. Mistanke om stikkervirksomhed kunne på bedste mafiavis medføre tilsendelse af en ligkiste som advarsel. Og man begyndte at høre om likvideringer af folk, der havde "talt over sig".

Som børn havde vi et andet medlemskab af samfundet end børn i dag. Nu er de anbragt i institutioner, hvor udfordringerne er små i forhold til børns behov for spænding.

Min generations børn savnede aldrig spænding og var en del af voksenverdenen. Selvom vi ikke var direkte berørt af krigen, bredte forældrenes frygt sig til os børn.

Efter de første somre og senere under krigen ændrede krigslykken sig for tyskerne, og "Kastruplund" blev omdannet til lazaret for hårdt sårede soldater direkte fra østfronten, og det var et uskønt syn med de lemlæstede soldater.

De ankom i store lukkede grå busser med gennemblødte forbindinger om hoveder og amputationer, beskidte, usoinerede og ubarberede. Ingen hjalp dem. Bussernes døre blev åbnet af vagtsoldaterne. Så kunne de sårede hjælpe sig selv og hinanden med at komme ud. Deres egne ville ikke røre ved dem med en lillefinger.

Nogle dage efter viste de sig udendørs med den karakteristiske "tyskerklippede" frisure, renvaskede, nybarberede med rene forbindinger på amputerede ben eller arme. Unge soldater glade for dog at have livet i behold.

Når disse busser ankom, skete det meget diskret uden tilskuere, men vi børn havde pillet knaster ud af nabogårdens plankeværk, så vi havde frit udsyn fra første parket. Så gjorde det ikke så meget, vi havde mareridt om natten, der blev vi jo alligevel vækket af luftalarmer.

Om natten sad vi i beskyttelsesrum, når de allierede overfløj Kastrup på vej for at bombe de nordtyske byer.

Kort efter krigens ophør, har jeg ved selvsyn bl.a. i Hannover set resultatet af tæppebombningerne i næsten udslettede nordtyske byer.

Kanonerne fra Kastrup Fort og Kastrup Lufthavn bragede intenst mod flyene, men ingen blev nogensinde skudt ned i vort nabolag.

Senere samme nat vendte de allieredes bombefly tilbage på vej hjem, nu befriet for deres dødbringende last. Det udløste en ny

Der anlægges beskyttelsesrum på Søvang Alle. 1940.
Foto: Viggo Iversen.

luftalarm. To luftalarmer på en nat gav en skolefridag. Om morgenen samlede vi granatsplinter op i haven som trofæer.

Beskyttelsesrummet var hos os et lille kælderrum. I et lille kammer bag køkkenet i en af stuelejlighederne var gulvet hævet tre trin. Trinene kunne løftes og afslørede en lille kælder tre trin nede. En voksen mand kunne lige stå oprejst. Den var godkendt af myndighederne med den sidebemærkning mellem myndighedspersonerne, da de forlod stedet: "Den var lige til Klods Hans".

Da mine forældre ejede ejendommen, var de af myndighederne pålagt at være "Husvagter". De skulle bære et rødt og gult armbind og havde pligt til at sikre sig, at alle beboerne var blevet vækket af alarmerne og havde søgt beskyttelsesrum.

Som tiden gik, nøjedes min far med at stå op og vække beboerne og så gå i seng igen.

Der blev indført forsamlingsforbud og spærretid. Arbejdsnedlæggelser og generalstrejke blev svaret herpå. For os børn betød det, at spejdermøderne blev rykket frem, så man kunne være hjemme inden kl. 20,00, når udgangsforbuddet startede.

Skolegangen blev reduceret til kun at omfatte hovedfagene. Og i en periode helt suspenderet. Det skyldtes især manglen på brændsel, der mærkedes særligt hårdt på grund af de meget kolde vintre netop i disse år.

Men også luftalarmer om dagen kunne afbryde skolegangen. Så var tilflugtsrummet Kastrups Skoles badeanstalt. Jeg husker navnlig bombardementet af "Shellhuset" og "Dagmarhus", der fik så katastrofale følger for mange civile bl.a. "Den franske Skole" og "Fleckenstein's Porcelæns og Isenkram" på Østerbrogade. Om aftenen kunne røg og ild endnu ses fra det brændende "Sukkerhus" på Islands Brygge fra tagruden på anden sal i ejendommen, Kastruplundgade 11.

Jødefølgelser

I 1943 gik jagten ind på jøderne. Når man kom i skole kunne en klassekammerat være fraværende, og læreren meddelte klassen, at den pågældende elev ikke kom mere. Så vidste vi besked.

I min klasse ramte det en mørkeblond pige med to solide fletninger ved navn Bente Seligmann. Vi var på 3. klassetrin. Jeg traf aldrig senere Bente, men jeg ved, det gik familien godt, fordi jeg som voksen har truffet hendes ældre broder adskillige gange hos fælles bekendte og ved, at Bente bor på Christianshavn.

Nogle morgener hviskedes der blandt kvinderne i min mors køkken om, at i nat var den og den familie "stukket af til Sverige." Eller den og den fisker, der var kendt for at "sejle jøder over", sådan hed det, var blevet taget af "Gestapo" i nat. Det var ensbetydende med deportation til tyske koncentrationslejre, og derfra var der sjældent returbillet.

En lang bro svarende til Kilometerbroen (s. 46) blev ligeledes brugt til flygtningetransporterne over Øresund, nemlig Syrebroen i Kastrup. 1942/43.

I mit værelse bag køkkenet, det tidligere "Pigekammer", lå jeg og lyttede til disse hemmelighedsfulde samtaler. Det var ikke bare kvindesladder. Sådan meddelte man sig bare.

Men plads til det stille grin blev der ind i mellem.

Ud for Italiensvej på Amager Strand, nu Amager Strandpark, var der anlagt en usædvanlig lang badebro, så københavnernes kunne bade fra fri strand om sommeren. I daglig tale blev den kaldt "kilometerbroen" på grund af sin længde.

En fisker fra Kastrup ved navn Poul Zimling, jeg senere kom til at kende særdeles godt, der ind i mellem "jødetransporterne" fragtede "illegale" personer eftersøgt af Gestapo over Sundet til Sverige, lagde en sommeraften sin båd til for enden af netop denne badebro med motoren stadig gående med dens velkendte monotone "dong! dong! dong!"

Et tydeligt særpræget sted at anløbe for en fiskekutter. Derfor også en mistanke om, at kutteren havde et usædvanligt ærinde.

Aftenpromenerende nysgerrige københavnere vovede sig trods advarsler ud ad kilometerbroen for at følge med i, hvad der foregik.

Pludselig lød der skud og råb inde fra stranden, og tyske soldater kom løbende råbende mod broen forfølgende et par cottoncoat-klædte unge mænd, der straks sprang om bord i båden.

Tysk skib patruljerer i Øresund. Skibet lå ved Saltholm, hvor der under besættelsen var tyske soldater udstationeret. Trods det deltog bl.a. de to unge mænd fra Saltholm, Georg Zimling og Svend Knudsen, i transporter over Sundet. Bemærk billedet af Winston Churchill ovenpå dødningehovedet. Ca.1942.

Politiet kontrollerer legitimationskort, inden postbådfører Cornelius Petersen kan sejle til Saltholm. I båden står skiltefabrikant Viggo Forné og i hvid skjorte bagermester Max von Hauen. De skal muligvis på jagt på Saltholm. 1942.

De nysgerrige folk blev skræmte og sprang også ned i fiskerbåden. Trods fiskerens ordre om straks at forlade hans båd, så han kunne sejle med sin illegale last til Sverige, blev de ubudne passagerer om bord afskræk for tyskerne.

Så var han nødt til at lægge fra og forlade kysten og sejle sin last af "illegale" og "legale" passagerer til Sverige, hvor det siges, også de promenerende københavnere måtte tilbringe resten af krigen.

Historien blev fortalt igen og igen, og det blev der grinnet meget af. Det skulle være ganske sandt. Jeg har hørt det, næsten fra ham selv.

Jøderne kom ofte til Kastrup fra andre dele af Storkøbenhavn. Måske i en sort taxa fra det legendariske københavnske taxaselskab "90 01" i en model "HGF" ("Høj Gammel Ford") med glasrude som adskillelse mellem chauffør og passager. Glasruden kunne skubbes til side, så der kunne kommunikeres med chaufføren. Han bar lang sort uniformsfrakke og kasket med blank skygge.

Befordringsmidlet kunne også være en mørkelagt sort ambulance fra et af redningskorpserne Falck eller Zonen, hvor det var tydeligt, at der var mere end en "patient" i bærerummet. Måske holdende for enden af Saltværksvej mod Amager Strandvej tydeligt afventende og parat til at fortsætte kørslen på et signal ude fra vandet.

Handelsgartner Bjørn Jensens
torvevogn med gasgenerator.
1945.

Bilernes driftsmiddel var det man populært kaldte “gengas”. Bilen var forsynet med en “kakkellovn”, en “gengasgenerator”. På taxaer placeret bag på. På lastbiler på siden ved førerhuset. Den blev fyret op med små stykker brænde. Og så havde man som regel en ekstra sæk brænde på vogntaget.

Det var ikke altid nemt for chaufførerne at finde opsamlingsadresserne i tusmørket uden gadebelysning, uden lys fra gadens butikker og kun med meget lidt lys fra en smal stribe i bilernes forlygter.

Så spurgte de os børn, der sent på eftermiddagen eller tidligt på aftenen var på vej hjem fra en kammerat eller en fritidsaktivitet, hvor den eller den vej lå. Så kunne vi præcist fortælle, hvor de skulle køre hen på navn og gadenummer, for alle vidste, hvad der skete, og hvor det skete i vores lille by. Og alle vidste besked om den fremmedes ærinde, hvis der blev spurgt til bestemte adresser.

Var gadenavnet f. eks. Ved Stationen, så var det stenfisker Sikker-Hansens loft, hvor flygtningene blev gemt, indtil transport kunne finde sted.

Afslutning

Når jeg tænker tilbage på disse begivenheder, fra barndommen, der den gang forekom dramatiske, har det naturligvis ikke haft nogen negativ betydning for mit voksne liv.

Alligevel tænker jeg ofte på en episode mellem mig og en ældre tysk soldat mod krigens slutning. Soldaten stod på Kastruplundgade ud for "Kastruplund" med en blå dansk femkroneseddel rakt frem mod mig og pegede på ostebutikken bag mig. Jeg var ikke i tvivl om, at han bad mig købe ost til sig for pengene.

Der var vel ikke et udtalt forbud for os børn mod at tale eller gøre noget for en tysker, man vidste bare, det var forkert, derfor rystede jeg på hovedet og skyndte mig bort. Jeg havde mine forældres forventninger, som jeg opfattede dem, til min adfærd overfor en tysk soldat indprentet, og ostehandleren, Oste-Jens og hans søde kone Oste-Grethe, kendte mig udmærket.

De var lejere i mine forældres ejendom. Så det var bare med at komme væk.

Jeg vil ikke sige, at denne episode har pint mig hele mit liv, men jeg er forbauset over, så hyppigt den dukker op i min erindring. Tænk at nægte et sultent medmenneske at købe et stykke ost.

Er det måske en lille smule dårlig samvittighed, der er årsagen til, at episoden stadig dukker op i min erindring?

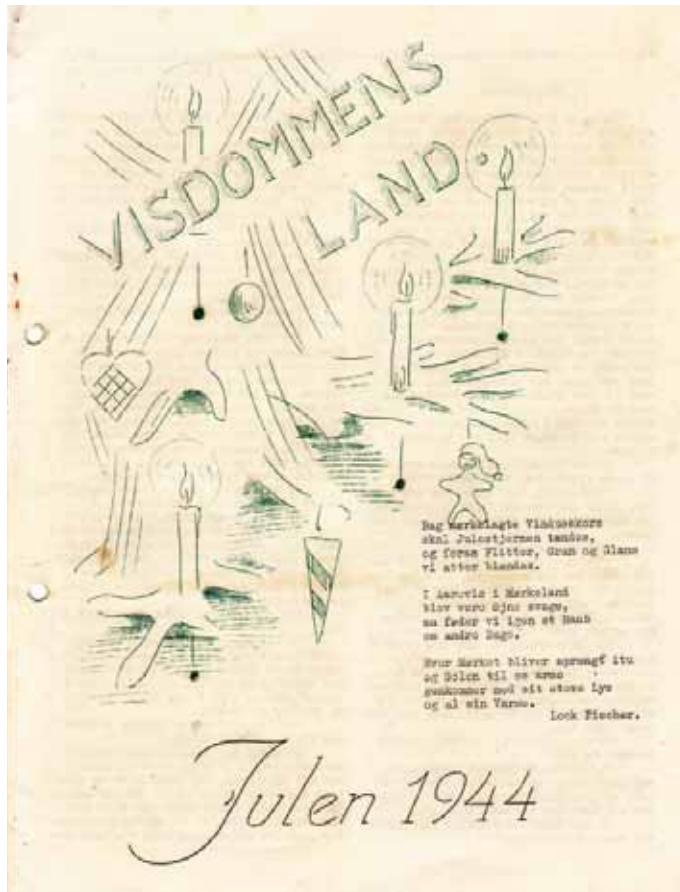
Hadde jeg handlet modsat, havde jeg sikkert aldrig husket den lille begivenhed, og ingen voksen havde taget notits af det, men den fortæller måske lidt om, hvordan stemningen var hos de voksne og, at vi børn forsøgte at leve op til de forventninger, vi troede, at de voksne havde til os børn.

Gunner Wentzel gik på Kastrup skole og fortæller om en episode, der har fæstnet sig uudsletteligt i hans bevidsthed:

Da Kastrup lå så tæt på lufthavnen, frygtede mange, at byen ville bombet. Vi var nøje instrueret i, hvordan vi skulle forholde os, når luftalarmen lød: vi skulle kaste os fladt ned og tage noget hårdt i munden. Kunne vi nå ned i skolens beskyttelsesrum, vankede der historie aflærer Nyholm. En dag i kælderen stivnede min klasselærer pludselig. Der manglede én...hvem var det?...Det var Jørgen!.... Efter afblæsning af alarmen fandt vi ham uskadt - liggende pladask på jorden med en blyant i munden!

På vej mod befrielsen

I sidste del af besættelsen havde redaktøren af Korsvejens Skoles elevforeningsblad, 'Visdommens Land', en korrespondance med forfatteren Leck Fischer. Jan Weichel har overladt mig et digt, som Leck Fischer tilbød ham til bladet. Digtet blev sat på forsiden i juni 1944. Det rammer en stemning i tiden og udtrykker samtidig et usvigeligt håb, som gennem hele besættelsestiden var med til at holde modet oppe.

'Visdommens land' julen 1944
med Leck Fischers digt.

Fremsendt til redaktøren, Jan Weichel, med følgende hilsen:

Kære Herr Weichel!

Her er Digtet, hvis De ellers gider bruge det.

Deres hengivne

Leck Fischer

Grundlovsfest

Den 5. juni 1949 er hele kommunen pyntet op til fest. Den danske Grundlov fylder 100 år, og et ministerielt cirkulære har opfordret alle kommuner til at nedsætte en grundlovskomite, så fejringen kan ligge i trygge hænder og så vidt muligt komme til at inddrage alle kommunens indbyggere.

I Tårnby Kommune udpeges Johannes Feldvoss til formand for komiteen, og sognerådet tilsiger sin støtte både moralsk og økonomisk.

Stemningen er stadig præget af optimisme efter krigens afslutning, og rigtig mange deltager aktivt i grundlovsfestlighederne, ansatte på rådhuset, på biblioteket, private vognmænd og ikke mindst lærerne og de ældste elever.

Skotte Nielsen og Fritz M. Lund fra Korsvejens Skoles teaterkomité skriver og iscenesætter et friluftsstykke: 'Frihed er det bedste guld', som opføres ved Bredegård, der lå ved Ved Diget. Stykket fortæller højdepunkterne i Danmarks og Amagers historie fra Holger Danske, den hollandske indvandring og til befrielsen. Skuespillerne er bl.a. elever og lærere fra Korsvejens Skole.

Amager Bladet anmeldte festspillet og skrev, at det blev en strålende oplevelse og et gribende øjeblik, da de mange festklædte børn med dannebrogssflag i hænderne sang: 'Der er et yndigt land'.

100 års grundlovsfest i Tårnby Kommune den 5. juni 1949. Skolebørn og idrætsfolk på vej til Bredegård. Her på Kastrupvej ud for Kastrupgård.

Dagen afsluttes med asfaltbal i skolegårdene, fakkeltog og festfyrværkeri.

Tidligere på dagen har der været kransenedlæggelse ved 5. maj stenen på Korsvejen og ved statuen af Frederik d. 7., som dengang havde sin plads på Amager Landevej ved Korsvejens Skole.

Repræsentanter fra de nordiske venskabsbyer, Strømmen, Karis og Alingsås er ankommet og flere af dem holder tale med hilsner fra deres respektive lande.

Det er ligesom om, at festdagen samtidig bliver en fejring af krigens afslutning og et signal om, at de ubehagelige, men nødvendige følger af besættelsestidens svigagtigheder og opgøret med landsforræderne skulle være tilendebragt. Hvilke ubehageligheder, der fortsat ventede, var der vist ikke mange, som tænkte på.

B Ø R N E N E M Y L D R E R F R E M

Efterveer

Krigens år og tiden umiddelbart efter var på mange måder en ventetid. Mens befolkningen jubede over, at *det tyske åg var kastet af* og håbede på en ny tids fordragelighed, holdt samfundet vejret og ventede på at kunne iværksætte alle de planer, der var sat i stå med besættelsen.

Boligbyggeriet trængte sig på som aldrig før. Befolkningen voksede, men i årevis var der næsten ikke kommet nye boliger til. Det første sociale boligselskab i Tårnby Kommune, Tårnby 44, stiftedes af Arbejderne Fællesorganisation under krigen, ja, som navnet siger: i 1944. Det er ganske godt gået.

Det første boligbyggeri var Bredagergården. De nu til dags lysegrå huse langs Kastrupvejs østside mellem Rådhusvænget og Bredagervej blev klar til indflytning i 1946.⁹

Bredagergården.
Fra hjemmesiden ab-a.dk.

For få år siden var de nærmest mørkegrå. Hvorfor blev de mon grå og pudsede? Fordi det var umuligt at få ordentlige mursten. Dem, man brugte, var en 2.-sorteringsudgave, nogle ujævnt brændte, andre med revner, så resultatet var, at husene til sidst måtte pudses for at tage sig godt nok ud.

Og det er ganske vist. Selvom krigen var forbi, var besværlighederne ikke hørt op. De allerfleste varer var stadigvæk rationeret, så det krævede ikke bare penge, men også rationeringsmærker at købe ind.

9 "Arbejderbo 1941-66", tilrettelagt af arkitekt Asger Schmelling, Arbejderbo

Det var fortsat nærmest umuligt at få brændsel, og da vinteren 46/47 oven i købet var usædvanlig kold, kunne halmfyr, som var installeret i krigstid, slet ikke følge med. Fra nytår 1947 blev Kastrup og Tårnby skoler lukket i 3-4 måneder, og eleverne havde to dage hver på Korsvejen, dvs. 1. og 2. klasse blev hjemsendt og gik slet ikke i skole, men havde fri fra jul til påske, også lærerne.

På skolekommissionens møde 28. august 1945 forelægges en sag om

Skolegangen ved Korsvejens Skole efter afgivelsen af Teknisk Skole til andet formål.

Kommissionen beslutter, at der skal udarbejdes en ny timeplan. Senere tilslutter skoleudvalget sig afgørelsen efter aftale med repræsentanter for lærerpersonalet, som har lovet at medvirke til at løse sagen på bedst mulig måde.

Karl Brøcher, ansat i Tårnby Kommune fra 1945, senere mangeårig skoleinspektør på Korsvejens Skole, fortæller:

Helt op i 1950 var Teknisk Skole afgivet til amerikanske soldater, der bestyrede lufthavnen, så alle elever måtte samles i den gamle skole. 900 elever med lokalemangel betød toholds-drift; altid 4 klasser for mange og elever i sløjdsalen til anden undervisning.

Engelske soldater ved
Korsvejen og Amager
Landevej, maj 1945.

Som nævnt ovenfor flyttede engelske Royal Air Force-soldater, som var sat til at passe på lufthavnen, ind på Kastrup Skole. Og endnu engang måtte nogle af børnene herfra flytte til Korsvejen og nøjes med begrænset undervisningstid.

De samme børn kunne så bruge den øgede fritid til at strejfe om ude ved lufthavnen, hvor englænderne altid var gode for chokolade, cigaretter og andre eftertragtede varer. De var også mere end villige til at snakke og more sig og fortælle røverhistorier o.lign.

En dag gik det galt: En af soldaterne var formodentlig udstyret med et par håndgranater, som sad i hans bælte. Om det var ham selv eller en af de nysgerrige tilskuere, der kom til at afsikre en af dem, er ikke godt at vide. Men den spredte både død og lemlæstelse. De sårede blev ført til Kastrup Skole, som indrettedes til midlertidigt lazaret.

Senere overtog frihedskæmperne vagten i lufthavnen, og de var ikke udstyret med godter til børnene.

Årvågenhed og nødløsninger

Det er ikke nogen overraskende afsløring, stadsskoleinspektøren kommer med i forældrebladet fra 1951 (se indledningen). Allerede længe før krigen stod det klart, at skolekapaciteten i Tårnby slet ikke slog til.

I virkeligheden kan man næppe klandre sognerådet for miséren. For det første er det i forvejen en imponerende liste af skolebyggerier, som man kan fremvise, og for andet viser bl.a. protokollerne, at både sogneråd, skoleudvalg og -kommission, så vel som den smule forvaltning, der var, hele tiden var opmærksom på problemet og forsøgte sig med flere forskellige også langsigtede løsninger.

Og mens krigen truede sydfra, gjorde kommunen alt, hvad den kunne, for at komme videre med de påtænkte skolebygninger.

I februar 1938 godkender sognerådet, at Tårnby Skole snarest mulig udvides. Protokollen siger:

Indstilling vedr. opførelse af skolebygning i Tårnby. Der forelå udtalelse af 12 ds. fra skolekommissionen. Sognerådet erklærede sig indforstået med tanken om opførelsen af den pågældende skolebygning. .. Som arkitekt vedtoges at antage Carl Brix på nærmere angivne vilkår.

I november 1940 meddeles det fra skoledirektionen, at Undervisningsministeriet har ydet et statstilskud til udvidelse af Tårnby Skole mv. i forhold til en anlægsudgift på 21.000 kr. Da er udvidelsen netop taget i brug.

I den tidlige sommer 1939 vedtog sognerådet:

Indstilling om erhvervelse af en del af matr. nr. 3 a samt matr. nr. 25 a og 27 Kastrup med påstående bygninger [Skottegården] tilhørende Hans Tønnesen m.fl. for en pris af i alt 27.256 kr. som vil være at indbetale på 6 måneders anfordring – rente 5% p. a. – der tillægges hovedstolen, dog med fradrag af ejendomsskatter og kloakafgifter der hviler på resten af arealet.

Med andre ord sikres jorden derved bl.a. til skolebyggeri, det, der senere blev Skottegårdsskolen. Men det har lange udsigter, og med krigen går det helt i stå.

I oktober 1950 behandler kommunens skoleudvalg en henvendelse fra skolekommissionen angående fremme af skolebyggeriet ved Kastrup Skole samt overvejelse om skolebyggeri ved Løjtegårdsvej. Det indstilles til sognerådet, at henvendelsen tages til efterretning og nærmere overvejelse og undersøgelse angående prioritering af skole ved Løjtegårdsvej.

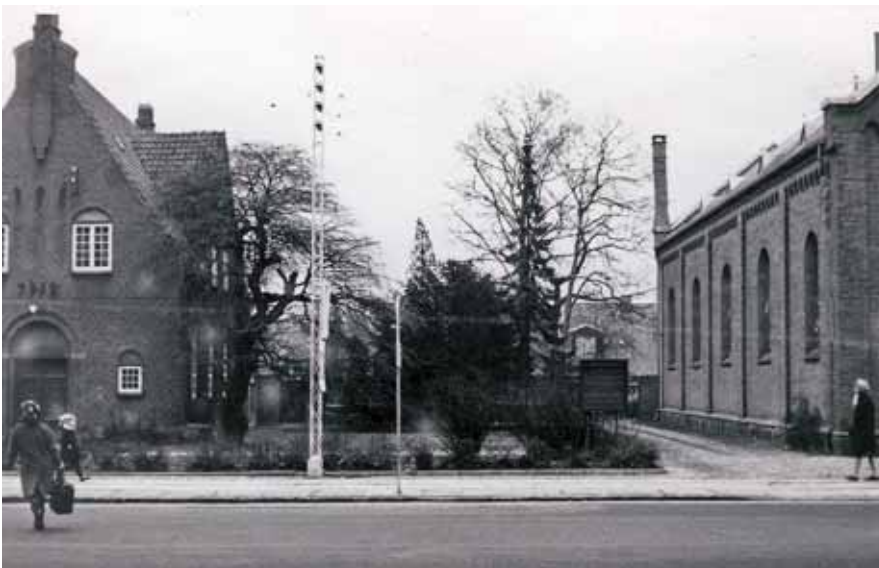
Der begynder altså nu at rumles med en skole (eller to) i kommunens sydlige del. Men det er Kastrup-området, der er mest presset. Alle rum fra kælder til kvist er udnyttet i den gamle bygning.

Skottegården set fra øst. 1950.

I 1947/48 bliver der derfor indgået en aftale med Kastrup Kirke om at benytte det såkaldte menighedshus, som lå mellem kirken og Amagerbanken på hjørnet af Saltværksvej og Kastruplundgade. En lærer blev udstationeret i det nye annek, hvor han dagen igennem underviste skiftende klasser. I marts 1949 behandler skoleudvalget en

Ansøgning fra lærer J. Dahl Jensen om vederlag for gårdvagt ved den midlertidige skoleindretning i menighedshuset. Det vedtoges under den midlertidige ordning at udbetale ½ vederlag for gårdvagt.

Menighedshuset i Kastruplundgade til venstre og Kastrup Kirke til højre. 1970.

I 1950 var der samlet 2670 elever i kommunens daværende 4 skoler, heraf havde Kastrup Skole 898 elever fordelt på 32 klasser, det vil sige i gennemsnit 28 elever pr. klasse, Korsvejens Skole 1130 elever fordelt på 39 klasser, dvs. 29 elever pr. klasse, Tårnby Skole 582 elever fordelt på 18 klasser, hele 32 elever pr. klasse gennemsnitligt, og Ullerup Skole 60 elever fordelt på 3 klasser, her var der således kun 20 pr. klasse.

Barakken

Situationen er alvorlig. Men pludselig viser der sig en mulighed for at gøre noget ved problemet. Måske ikke en vedvarende og endegyldig løsning, men hurtig og effektiv.

Staten har i nogle år haft en militærbarak liggende på Crilles Tønnesens Allé. Nu bruges den øjensynlig ikke mere, og i oktober 48 beslutter skoleudvalget at undersøge muligheden for at leje den.

To måneder senere besigtiger udvalget barakken. Derefter vedtages det at købe:

Barakken set fra Kastrupvej.
1966. Fra 'Hjem og skole'.

statens barak med tilhørende varmecentral for det tilbudte beløb kr. 60.000,00. Samtidig vedtoges det at træde i forhandling med grundejerforeningen "Ny Kastrup" for at udvirke, at barakken bliver liggende i 2 a 3 år. Vederlaget til foreningen i denne anledning må dog ikke udgøre mere end 12-15.000 kr. – Såfremt en ordning kan tilvejebringes vil barakken med tilliggende være at indrette til midlertidig skolebygning med legeplads osv., idet der forudsættes at kunne opnås lejemål med grundens ejer.

På det følgende skoleudvalgsmøde 20. januar 1949 fortsætter behandlingen:

ad 1: Anbringelse af den af sognerådet til midlertidig skolebrug erhvervede barakbygning, som nu er beliggende i Cr. Tønnesens Alle. Der forelå henvendelse fra ungdommens fællesråd om anbringelse af barakken ved sportspladsen ... [i] Kastrup. Det vedtoges:

- 1. såfremt kommunens teknikere kan finde en løsning på toiletspørgsmålet ved Kastrup Skole da at anbringe barakken nord-syd over disses nuværende placering langs Kastrupvejen. Der-som det ikke er muligt, da*
- 2. anbringelse af barakken i den fremtidige nye skolegrunds syd-østlige hjørne.*

Det omhandlede arbejde vil være at iværksætte snarest belejligt og skal i hvert fald være afsluttet inden det nye skoleårs begyndelse. Leje vil være at erlægge til grunden matr. nr. 6 v og 6 u af Kastrups ejer. Henvendelsen fra ungdommens fællesråd besvares således: Kommunen er indstillet på at skaffe ungdommen lokaler og overvejer til sin tid at etablere passende lokaler i Bredegård, hvorfor sognerådet ikke ser sig i stand til at tiltræde, at barakken anbringes ved sportspladsen.

Tilbud fra DDL på køb af belysningslegemer fra barakken på Chr. Tønnesens Alle for en pris af 600 kr. Overlodes teknisk forvaltning til undersøgelse.

Den unge nyuddannede og
nyansatte Aage Zacharias-
sen, senere viceskoleledertør
i Tårnby, underviser 1.klasse
i Skottegårdsskolens del af
Barakken. 1953.

På et møde nogle få dage senere i Arbejdernes Fællesorganisation meldes der også her om interesse for barakkens placering *med henblik på senere udnyttelse*, som der står i referatet.

Barakken bliver flyttet til Kastrup Skole og placeres i det sydvestlige hjørne af skolegården langs med Kastrupvej. I marts bevilges de nødvendige midler til inventar,

75 skoleborde, 150 stole hertil, 7 katederstole, 3 skabe, 25 stole til lærerværelse, 3 borde og 2 bogreoler.

Og der stod barakken så og ventede på, at Skottegårdsskolen skulle blive bygget, så den selv, som allerede var særdeles veltjent, endelig kunne sættes på pension. En kortvarig, midlertidig løsning:

Jeg kom i skole i 1951 og blev modtaget i den interimistiske gymnastiksal, som i øvrigt senere blev splittet op til undervisningslokaler, og gik derefter til vores klasseværelse, det sidste på venstre side af midtergangen, i barakken !

10 år senere, da jeg gik ud af skolen, var Skottegårdsskolen kommet til, men barakken (Annekset som den helst skulle kaldes) lå der stadig og var endda delt mellem de to skoler, så de yngste elever fra den nye skole fulgtes med deres lærer ad Rådhusvænget og ind ad sydenden, mens eleverne fra Kastrup Skole havde indgang fra nord.

Barakken er blevet malet over med graffiti. 1975.

5 år senere blev jeg halvårsvikar på Kastrup Skole og havde, naturligvis, mine første timer i barakken. Det samme var tilfældet, da jeg i 1970 fik en fast stilling på skolen.

Da mine egne børn i 1974 begyndte på Kastrup Skole, var det stadig barakken, der skulle blive rammen om de første skoleår.

Der skulle gå endnu 20 år, før den blev revet ned. Den havde overlevet syv skolebyggerier i Tårnby Kommune og to skolenedlæggelser. Først da børnetallet var helt i bund og endda viste svage tegn til stigning, kunne den undværes. På det tidspunkt var den nærmest blevet en legende, i hvert fald genstand for tilbagevendende vitser. Den havde været dømt til nedrivning så mange gange, uden at dommen blev eksekveret, at den til sidst følte som en uundværlig del af skolekapaciteten i Kastrup.

Omkring 1960 skrev en af Kastrup Skoles markante lærere, Jørgen Ibsen, sangen om barakken. Den blev offentliggjort i lærerforeningens blad KRIDT, men også jævnlige sunget ved festlige lejligheder på Kastrup Skole. Melodien var fra Gustav Wincklers landeplage 'Der var dejligt i huset derhjemme' (den danske udgave af 'Red river valley'). De sproglige finesser er ikke til at tage fejl af.

*Der er rart i barakken herhenne
og jeg tror alle men'sker forstår
at vi nødig vil undvære denne
og vi kommer der år efter år.*

*Var det vinter så sad vi derinde,
der var lunt selv om jorden var hvid.
Under høje og susende linde
fandt vi blomster i sommerens tid.*

*Der er sus over susende linde
Der er sol på den maledede dør
Skønt der stadig er dejligt derinde
er det ikke det samme som før.*

*I barakken jeg føler mig hjemme
og jeg elsker dens dirrende liv
Den gav lykke jeg aldrig vil glemme
før min sol synker ned mellem siv.*

*Selve huset er endnu det samme
det var her mine minder blev skabt.
Dette træværk har dannet en ramme
om et liv som for altid går tabt.*

*Årets gang bragte vekslende dage,
en baraktur er væm'lig i regn
men i dag når jeg ser mig tilbage
står det hele i vemodets tegn.*

*Der er meget der rører mit hjerte
man kan høre hver eneste lyd,
når der snaskes og smaskes, så er det
som om kassen den bæved' af fryd.*

*De vil rukke og rulle barakken
de vil flænge dens frønnede fjæl
men hver skramme de laver i lakken
bliver et syvtommers sår i min sjæl.*

*Man sku' fandeme frede brakken
den sku være et fredhelligt sted,
og så ku de få nogen på frakken,
hvis de kom for at rive den ned.*

Skoleplan 1950

Lige siden 1814-loven skulle skolerne udarbejde en plan for de kommende år. I 1950 så den således ud:

I. Skolerne, deres ordning og deres distriktsområde.

§ 1.

Stk. 1. Tårnby Kommunes Skolevæsen består af 5-årige grundskoler, 3-årige – efter skolekommissionens og sognerådets nærmere bestemmelse 4-årige – eksamensfri mellemskoler og 4-årige eksamensmellemskoler med tilhørende realklasser.

For børn med læsevanskeligheder (læseretarderede, ordblinde børn) indrettes særlige læsehold, jfr. min. cirk. af 26. juni 1943.

Stk. 2. Tårnby Kommune har følgende skoler:

- 1. Kastrup Skole (købstadsordnet) – grundskole og eksamensfri mellemskole og særklasser.*
- 2. Korsvejens Skole med filialskolen Korsvejens vestre Skole (købstadsordnet) – grundskole, eksamensfri mellemskole, eksamensmellemskole og realklasser samt særklasser.*
- 3. Tårnby Skole (købstadsordnet) – grundskole, eksamensfri mellemskole og særklasser.*
- 4. Ullerup Skole (landsbyordnet): 3-klasset.*
- 5. Skolen på Saltholm (landsbyordnet).*

Til hver skole hører et skoledistrikt, hvis grænser fastsættes af skolekommissionen og sognerådet.

Ændringer af distrikterne kan på ethvert tidspunkt foretages af de samme myndigheder for derved at opnå en passende kvotient i klasserne. Et barn, der har påbegyndt sin skolegang i en skole, kan dog som regel fortsætte i denne gennem hele grundskolen, ligesom dets søskende på forældrenes begæring så vidt muligt optages i samme skole.

II. Lærerebedernes antal, art og lønning.

Stk. 1. Ved de enkelte skoler normeres følgende embeder:

- 1. Kastrup Skole:
1 skoleinspektørembede, 1 viceskoleinspektørembede.*
- 2. Korsvejens Skole:
1 skoleinspektørembede, 2 viceskoleinspektørembeder.*
- 3. Tårnby Skole:
1 skoleinspektørembede, 1 viceskoleinspektørembede.*
- 4. Særundervisningen: 1 viceskoleinspektørembede, hvis indehaver forestår særundervisningen ved kommunens skoler, og som direkte er underlagt stadsskoleinspektørembedet.*
- 5. Ullerup Skole: 1 førstelærerembede, 1 lærerindeembede.*
- 6. Skolen på Saltholm: I øjeblikket er der ikke normeret noget embede ved skolen, da skoledistriktet ikke for tiden har børn i undervisningspligtig alder.*

Stk. 2. Ved kommunens samlede købstadsordnede skolevæsen normeres: 30 lærerembeder, 30 lærerindeembeder, 4 timelærere, 5 timelærerinder,

Af de faste lærer- og lærerindeembeder normeres: 17 overlærere.

De lærere og lærerinder, der har kaldsbrev til en bestemt skole, kan ikke forflyttes til en anden skole, uden at de selv giver deres samtykke dertil.

§ 9.

...

Stk. 2. Skolekommissionen kan efter indstilling af skoleinspektøren bestemme, at elever der ikke kan følge med i eksamensmellemskolen overføres til en eksamensfri mellemskole.

§ 10.

I realklassen kan optages de elever, som efter at have bestået mellemskoleeksamen skønnes modne for den videre uddannelse.

§ 11.

Angående skolebørns erhvervmæssige arbejde henvises til § 57 i lov om folkeskolen af 18. maj 1937. For at våge over denne lovparagrafs overholdelse i dens forhold til børnenes skolearbejde foretages af klasselæreren hver anden måned (sammen med forsømmelseslisterne) opgørelse, som gennem skoleinspektørerne og stadsskoleinspektøren tilstilles skolekommissionen til evt. videre foranstaltning.

...

VI. Skolevæsenets hygiejniske og sociale foranstaltninger m.m.

§ 13.

Sundhedspleje er etableret ved samtlige skoler, og den varetages af skolelæge og skolesundhedsplejerske i h.t. lov af 12. juli 1946. Systematisk vederlagsfri tandbehandling foregår i den udstrækning, sognerådet bevilger midler dertil, så vidt muligt udenfor børnenes skoletid. Varme duschbade findes indrettet ved alle købstadsordnede skoler, jfr. bestemmelser ang. Badeordningen ved Tårnby Kommunes skolevæsen.

Skolebespisning gives i h.t. lov nr. 40 af 20/2 1948, jfr. Forsorgslovens kap. 20.

§ 14.

For børn, der ved særlig langvarig sygdom eller ved særegne defekter er afskåret fra almindelig skolegang, skal der oprettes en særlig undervisning i hjemmene eller på anden måde udenfor skolen. Det påhviler skolekommissionen at konferere med det under sognerådet nedsatte udvalg om sådanne grænsetilfælde, der evt. falder ind under de i lov nr. 181 af 20. maj 1933 om offentlig forsorg anførte bestemmelser.

§ 15.

For undervægtige og svagelige elever kan der efter skolekommissionens og sognerådets nærmere bestemmelser og fæstsatte regler foranstaltes ophold på svagbørnskoloni. Til hver købstadsordnet skole knyttes så vidt muligt en skolehave med frivillig undervisning efter skoletid for klasserne fra 5.-8. skoleår. Skolehavelederne ansættes efter opslag blandt skolernes lærerpersonale og indstilling af skoleinspektørerne af skolekommissionen og lønnes i h.t. overenskomst mellem Tårnby Kommunes Lærerforening og Tårnby Sogneråd.

§ 17.

Ved hver skole er ansat en skolebetjent og det fornødne rengøringspersonale, jfr. instruks for skolebetjente og bestemmelser angående rengøring, opvarmning og udluftning af Tårnby Kommunes skoler af 1. november 1946.

*

Nuværende skoleplan stadfæstes herved.

Undervisningsministeriet,

den 5. april 1950.

P.M.V.

E.B.

Eiler Mogensen

Planen viser at skolevæsenet ikke blot er knyttet til skoleloven fra 1937, men endvidere til en lov fra 1946 om skolelæge, hvor sundhedsplejersker blev inddraget i arbejdet med undersøgelser af eleverne, samt lov om offentlig forsorg fra 1933 med henblik på syge børns hjemmeundervisning.

Fra sogneråd til kommunalbestyrelse

Befolkningsudviklingen i Tårnby Kommune bevirker, at den i 1952, sammen med 10 andre kommuner, får såkaldt Gentoftestatus.¹⁰ Det betyder, at administrationen bliver ændret fra landkommunale til købstads-kommunale forhold. Hermed forsvinder sognerådsbetegnelsen til fordel for kommunalbestyrelse, og sognerådsformanden er nu borgmester. Der skulle endvidere oprettes en selvstændig ligningskommission, en opgave sognerådet tidligere havde haft. Medlemmer af kommissionen kunne vælges uden for kommunalbestyrelsen. En ny vedtægt for styrelsen af kommunerne skulle vedtages, og en borgmester skulle vælges senest i september 1952. Det blev den tidligere sognerådsformand, Richardt Jacobsen.

Samme år gentegner Mogens Eilertsen Tårnby Kommunes byvåben, der forestiller et tårn med henvisning til kommunens navn samt to klokker, der symboliserer de daværende to kirkesogne Tårnby og Kastrup. Byvåbenet skulle sammen med de øvrige 17 kommuners byvåben i amtet pryde den nye amtsgård på Blegdamsvej.

Skottegårdsskolen

Som sagt er det ikke, fordi sognerådet ligger på den lade side, at byggeriet af Skottegårdsskolen trækker så længe ud.

Problemet var som på boligområdet manglen på byggematerialer. Men i 1949 lykkedes det med hjælp fra Boligministeriet at få frigivet materialer, så man kunne påbegynde opførelsen af en ny skole, Skottegårdsskolen, ved siden af Kastrup Skole.¹¹

Den historie, som startede med opkøb af jord i 1938, er dermed på vej til en lykkelig afslutning. Men forinden er der gået år, hvor sagen er vandret

¹⁰ En mindre gruppe landkommuner fik allerede tidligt en særlig juridisk status pga. af deres befolkningsmæssige størrelse og sammensætning. Disse kommuner lå i hovedstadsområdet, og de fik lov til at ændre deres styrelse, så den kom til at ligne en købstadskommune mere end en landkommune. Da Gentofte Kommune var den første af hovedstadsområdet kommuner, der fik den nye status, kom ordningen til at blive betegnet "Gentofte-status". Det skete efter *lov nr. 181 af 20. maj 1952 om ændringer i de københavnske omegnskommuners styrelse m.v.*

¹¹ Glemmer du. Februar 2004

Skottegårdsskolen set fra
Saltværksvej/Nordmarksvej.
1955.

mellem sogneråd, skoleudvalg og skolekommission, fulgt op af forældreråd, forældreforeninger og andre interesseorganisationer.

Følger man referaterne, tager handlingen sig sådan ud:

Skoleudvalget behandler 12. april 1946 et punkt 7: Skolebyggeri i Kastrup Skoledistrikt. Man drøfter sagen og indstiller, at der foranstalles besøg ved andre kommuners skoler, og at der i øvrigt afholdes et fællesmøde med skolekommissionen d. 8. maj, hvor sagen drøftes igen, og det besluttes at optage den til senere behandling.

Karl Brøcher fortæller under en samtale, vi havde i 2001, at der oprindeligt var planer om en skole dér, hvor Postparken kom til at ligge. Men, fortsætter han:

det syntes man var for afsides. Så overvejedes grunden, hvor Kastrupgårdsskolen senere kom til at ligge, men så blev det Skottegårdsskolen, fordi Rich. Jacobsen havde fået den fortvivlede ide at bygge sammen med Kastrup Skole, så man kunne spare et sæt fagllokaler. Og det var jo helt vrøvl. Havde nogen sat sig ned og regnet på det, kunne enhver have set det. Men derfor etableredes der dør mellem de to skoler.

Ikke desto mindre var det altså den idé, der vandt størst genklang, og man havde jo også allerede i 1939 købt grunden til det.

20. juni 1946 behandles dagsordenspunktet 'Fortsat skolebyggeri i Kastrup skoledistrikt'. Nu bliver det mere konkret:

Skoleudvalget indstiller til sognerådet, at Kastrup Skole udvides i forbindelse med opførelse af en ny skole ved Saltværksvej. Den nye skole er tænkt som en aula-skole. Det vil ved dette projekt være en forudsætning, at den nuværende Kastrupgaardsvvej nedlægges, og at de for tiden i Smallestræde beliggende ejendomme eksproprieres. Det er ligeledes fra udvalgets side en forudsætning, at de nye særlokaler [faglokaler] underlægges den nuværende Kastrup Skole og tilknyttes denne.

Med andre ord venter den nye skole fortsat på sin afklaring, men det forhindrer ikke, at man går i gang med forbindelsesbygningen langs med Saltværksvej og de nye stærkt påkrævede faglokaler.

6. oktober 1948 besluttes det at erhverve de nødvendige arealer i anledning af opførelse af en ny skole i Kastrup. Der afholdes forhandlinger med lodsejerne dagen efter, og de lader ikke til at have givet vanskeligheder.

Godt et par år efter er mellembygningen ved at stå færdig, og skoleudvalget bevilger den 12. december 1950 inventar til Kastrup Skoles tilbyg-

Smallestræde ca.1900.
Foto: Carl Flensburg.

Sognerådsformand N.P. Nielsen med rådhuspersonalet i 1935, sandsynligvis i forbindelse med hans afgang som formand. Bageste række fra venstre:?, Frode Rasmussen, Holbøll Nielsen, Schouenborg, ?, socialinspektør Jørgensen, bogholder Palm Nielsen, Peter Olsen, ??, arkitekt Carl Brix, ? 2. række:??, Carl Olsen,??, N.P. Nielsen, Fischer, Kaubech, Jensen, Aksel Theisen. Desuden ses Else Andersen m.fl. 1935.

ning, ca. kr. 19.900. Litografier m.m. ca. kr. 1000. Endvidere gives der bevilling til indkøb af løst materiel til sløjdsal, skolekøkken, fysikkklasse, naturhistorieklasse, tegne- og sangsal samt håndarbejdsklasse.

Imens arbejdes der videre med Skottegårdsskolen, planerne udarbejdes og Carl Brix's tegninger godkendes planmæssigt. På april-mødet kan skoleudvalget endelig glæde sig over

Skr. af 5/4 51 fra skoledirektionen vedr. indstilling til boligministeriet ang. bevilling til fortsættelse af byggearbejderne ved Skottegårdsskolen, stor 300.000 kr. Til efterretning. Det vedtoges at rette henvendelse til boligministeriet i denne anledning for om muligt at fremskaffe en bevilling.

I de følgende måneder bevilges der penge til de nødvendige nyanskaffelser. Omsider kan byggeriet gå i gang. Kastrup Skoles forældreforening henvender sig gentagne gange for at sikre sig, at de nye gymnastiksale,

som også skal gavne den gamle skole, bliver færdige til tiden. Svaret giver ingen garanti, men udtrykker dog en stor forståelse for problemet:

17/11 52 ad 11: Henvendelse fra Kastrup Skoles forældreforening om ændring i gennemførelsen af byggeriet ved Skottegårdsskolen. Det vedtoges at udtale, at påbegyndelsen af samtlige projekterede gymnastiksale vil – under forudsætning af, at materialetildeling vil kunne ske – blive påbegyndt omkring 17/4 1953, og at bestræbelser vil blive iværksat, således at i hvert fald én gymnastiksal vil kunne påregnes at være færdig til næste efterår.

Til opfyldelse af amtets beskyttelsesplan var der indrettet bombesikre beskyttelsesrum under skolen. De gav i de kommende år rigelig depotplads, som ikke kun kom skolen til gavn, men også nogle af skolens eksterne brugere, som fandt mulighed for at få opmagasineret deres materiel.

Den nye aula viste hurtigt sin betydning, og skolen fik nye stærke kontakter til byen udenfor. Ikke alene fordi Skottegårdsskolen kom til at stå for arrangementer, som trak mange mennesker til, men også fordi de folkeoplysende aftenskoler og en lang række foreninger fik deres vante gang på skolen. De ny faciliteter viste deres berettigelse.

Indvielsen af Skottegårdsskolen

I august 1953 kunne de første klasser flytte ind. Skolen blev dog først indviet i august 1954 i overværelse af bl.a. undervisningsminister Julius Bomholt, som i den egentlige indvielsestale priste de lærere, der turde vove pelsen for at prøve noget nyt, og opfordrede forældrene til at støtte sådanne initiativer. Referatet fra Amager – Nyt d.4.9.1954 fortsætter:

Han mindedes den stråtekte landsbyskole, hvor regnen løb ned gennem taget, og glædede sig over skolernes fremgang, over de store vinduer, der gav børnene lys og sundhed, over de hensigtsmæssige borde og stole og den tendens, der var i gang med at indrette klasseværelserne som dagligstuer.

Forinden havde borgmester Rich. Jacobsen, iflg. Amagerbladet, i en indledende tale understreget, at dette ikke var noget palads, som det var blevet hævdet fra visse sider,

Eleverne overrækker fane og gave til skoleinspektør Jørgen Elkær-Hansen. Fra Tårnby Kommunes årsskrift 1954.

men solidt og jævnt som Tårnby Kommune selv. I korte træk rid-sede han derpå op kommunens udvikling og i takt hermed skolebyggeriet. Når man her havde valgt ikke at bygge en skole i et andet kvarter, ej heller at udvide Kastrup Skole, så var grunden den, at sagkundskaben mente, det var bedre med to ikke for store skoler i stedet for én meget stor, og det var en fordel, at de lå lige ved siden af hinanden, idet man derved kunne udnytte de samme særklasser [faglokaler] ...

– Siden kom man i overensstemmelse med Brøchers dystre forudsigelse (s. 67) til at døje med manglende faglokaler. Og man kunne kalde det skæbnens ironi, at netop disse to skoler 3 årtier senere skulle blive sammenlagt med præcis den modsatte begrundelse.

På skolevæsenets vegne takkede skoledirektør Johs. Feldvoss derpå for den nye skole og udtrykte håbet om, at det ikke bare måtte blive en skole, men også et kulturhus, hvor der blev skabt

en sund og vågen ungdom, der kunde vokse og udvikle sig, således at også den kunne være med til at hjælpe vort land ud af kultur-

Borgmester Rich. Jacobsen. 1955.

Indvielsen af Skottegårds-
skolen 28.8.1954. Skole-
inspektør Elkær-Hansen ses til
højre for borgmesteren (begge i
mørkt tøj). I midten med briller:
Jan Weichel. Fra Tårnby Kom-
munes årsskrift 1954.

*krisen gennem en livskunst, der giver os mod til at leve livet ud i
den rigest mulige menneskelighed og derigennem finde ind til den
sande livsglæde.*

Den nyudnævnte skoleinspektør, kommunens viceborgmester, Jørgen Elkær-Hansen, takkede på lærerrådets vegne for den smukke ramme, som lærerne nu skulle prøve at skabe billedet i, og han udtalte – stadig iflg. Amagerbladet –

*ønsket om, at det måtte lykkes for lærerne at øve en god gerning
i menneskehedens tjeneste, hvilket alle vilde sætte alt deres kraft
ind på.*

Så mange gode skoletanker og -ønsker fulgte den nye skole på vej.

Til indvielseshøjtideligheden var der skrevet en kantate, 'Dagen', som med pianisten Erik Starup ved flyglet blev fremført af koncertsanger Vagn Thordahl, en lærer, en lærerinde og en elev sammen med et drenge- og pigekor.

Et kor underholder ved Skotte-
gårdsskolens indvielse. 1954.

Sjældent har jeg set et referat med så megen begejstring som Amager Bladets omtale af kantaten. Det ovenud rosende Amagerblads-referat slutter:

Når meget andet er glemt fra indvielsen, så vil man huske Johs. Feldvoss' kantate.

I kantaten indgår en fællessang, der blev sunget ved denne og andre lejligheder. Senere blev den indledningssang til Skottegårdsskolens egen lysegrønne sangbog, som siden blev udleveret til alle elever og brugt ved den daglige fælles morgensang i aulaen. Den ophørte først mange år senere, da den slags var gået af mode og kun kunne gennemføres med en jernhånd hvilende over eleverne. Og det var der vist ikke mange, der havde glæde af.

Lad os så slutte afsnittet med at 'lytte' til "MÅLET"
(Melodi: Jeg ser de bøgelyse øer...):

*Vi længes alle i vort sind mod det, der frodigt gror,
er livets strid kun vårskælv på denne kolde jord.
Er sjælen kun et gyldent fnug for livets vind og vejr,
vi længes mod en blomstring i blidt septemberskær.*

*Bag skolens røde støtte mur får denne længsel mål,
i barnehjertets gemme den bliver bavn og bål;
skal barnets åbne undren gro sig villende og sund,
må evnen finde vej mod vidunderlige fund.*

*Det er i denne længsels sind, at skolens hjerte slår,
som nye slægter former til dagens vej og kår.
Kun kamp for det, der ikke nås, er selve livet værd,
af den skal skolen leve – og gro i mindets skær.*

Sådan var det

En af de første elever på den nye skole, Annelise Weltz (nu Holm) har på min opfordring været så venlig at skrive om skolens første år. Hendes beskrivelse følger her:

Skolestart 1949 var for en lille pige spændt forventning. Tiden sneglede sig af sted og vi måtte vente yderligere 14 dage på at starte i 1. a. Der var ikke lokaler nok på skolen til de nye år-gange, så en barak (fra tyskernes tid) blev indrettet med klasse-lokaler og sangsal til første og anden klasserne. Alt var nymalet og lakeret.

På Kastrup Skole var der i kælderetagen indrettet badeanstalt, da den blev nedlagt, blev der et par klasselokaler hvor de yngste klasser kunne holde til. På første sal over disse var der indrettet lægeværelse, hvor eleverne hvert år blev undersøgt: vækst, hørelse, syn og farveblindhed. Skulle vi til tandlægen var det på Teknisk Skole på Tårnbyvej, en pæn spadseretur frem og tilbage.

Der gik så yderligere et par år. Den gamle Kastrup Skole blev udbygget med en ny tilbygning mod øst, som indeholdt en række tiltrængte faglokaler, i kælderetagen skolekøkken og sløjdsal og op gennem etagerne naturlokale, fysiklokale mm.

*Byggeplaner til endnu en skolebygning tog sin begyndelse i 1950'erne. Den skulle være to-sporet, så 2 klasser på hvert trin skulle flytte over på den nye skole, som kom til at hedde **Skottegårdsskolen.***

Første skoledag
på Skottegårdsskolen.

1953-54.

Der blev endnu en gang en særlig forventning til skoleårets start i 1953. To klasser: 5.a og 5.c fik den ære sammen med de mindre klasser at blive de første elever på en helt ny skole. Den var endnu ikke helt færdig. Dog kunne den fungere. Der var klasseværelser til alle det første år.

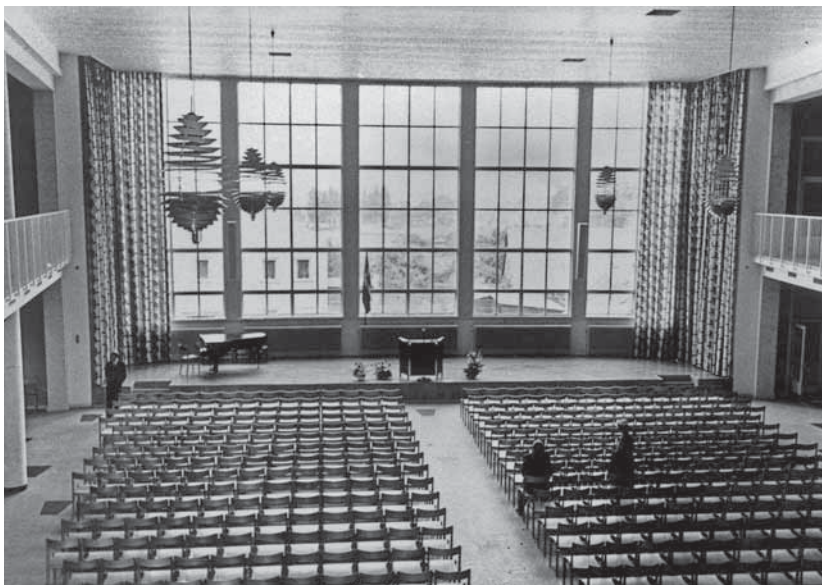
Siden kom 2 nye gymnastiksale til med specialklasselokaler på første sal og en ny sløjdsal. Faglokalerne delte vi med Kastrup Skole.

Skolen var ikke færdigbygget. Der manglede den store aula med det store glasparti ud mod Saltværksvej og på anden sal til skoledirektørens kontor. Fra opgangen i nr. 63 kunne man komme til foredragssalen, som også blev benyttet til sangundervisning, senere kom tandklinikken, skolepsykolog og talepædagog til.

1954-55

Vi lærte nogle helt nye begreber som AULA med scene, FOREDRAGSSAL med tilhørende køkkenfaciliteter. Andre foreninger kunne benytte salen. Værst var Rotary, der kom altid tunge cigarrøgskyer ud, når der havde været møde, ja det var dengang.

Johs. Feldvoss' forhåbning om den nye skole som kulturhus er i højeste grad blevet til virkelighed, idet Skottegårdsskolens aula gennem årene har dannet ramme om utallige og højst forskelligartede lokale arrangementer. Aulaens store vinduesparti fik i 2004 en glasudsmykning udført af kunstneren Trondur Patursson.

Eleverne skulle benytte indgangen fra Nordmarksvej. Herfra var der adgang til cykelkælderen, men kun elever med mere end én km hjemmefra kunne få udstedt et cykelkort og dermed få lov til at cykle til skole.

Der var gangvagter, gårdvagter, cykelkældervagter og trafikvagter: Skolepatruljesystemet var ret nyt, og også det skulle Skottegårdsskolen have.

Nogle af Skottegårdsskolens lærere i 1954. Jørgen Elkær-Hansen holder tale. Nr. 2 fra venstre er Karen Feldvoss gift med skoledirektør Johannes Feldvoss og mor til Poul Feldvoss.

Annelises klasse: 5. a i 1953/54. Bageste række fra venstre: Søren Jacobsen, Søren Viggo Pedersen, Sven-Jørgen Wetzler, Niels, Peter, Bent Eriksen, Ole Jensen, Flemming Ib, Sven-Erik Nygaard. I midten fra venstre: Carsten Grolin, Henning, Torben, Jørgen Nielsen, Pauli Jørgensen, Elsebeth Frydendahl, Helle Stripp, Kirsten Hvid, Klasselærer Christian Sørensen. Forrest fra venstre: Lis Rasmussen, Helga Pedersen, Marianne Haack, Inger Johansen, Grethe Nielsen, Laila Nielsen, Zenia, Bente Knudsen, Annelise Weltz.

Alle disse opgaver blev løst af de ældste elever, så der var hele tiden noget, der skulle passes. Det var noget ganske særligt at få lov at være gangvagt på den fine gang til lærerværelset og stå og hilse godmorgen til skoledirektøren, skoleinspektøren og alle lærerne og spotte deres humør for den dag.

Skoleinspektøren var Jørgen Elkær Hansen og viceskoleinspektør var vores klasselærer Christian Sørensen. Roller de ikke fik lov at beholde ret længe, idet den daværende borgmester Richardt Jacobsen pludselig afgik ved døden og Jørgen Elkær Hansen blev valgt til at være den ny borgmester (med orlov fra skolevæsenet) og Christian Sørensen blev skoleinspektør, uden dog nogensinde at blive udnævnt som sådan.

Vi var 28 til 30 elever i klassen. Det var spændende at have fået et nyt og eget klasselokale og dog, vi måtte dele det med skolebogsdepotet, som var etableret på en række borde bagest i lokalet. Det var også her fodbolde og andre gymnastikremedier blev op-

bevaret, så der var ustandselig et rend fra andre klasser, der lige skulle have et eller andet udleveret.

Dette blev en ganske særlig udfordring for os elever. Vi var de første, de ældste og vores klasselærer var øverste daglige leder på skolen. Mange timer har vi skulle klare os selv, hjælpe hinanden med de stillede opgaver, og gang på gang flyttede halvdelen af eleverne ned under bordene for ikke at blive ramt af fodbolde, tavleklude og andre emner, der fløj gennem luften, noget sjovt måtte der ske. Når læreren kom tilbage var det lutter englebasser, som sad og passede deres skolearbejde.

Året efter var depotet etableret i egne lokaler, og der blev opsat skabe med glaslåger til udstoppede fugle og mindre dyr til brug i naturhistorietimerne på hele skolen. Nogle af lærerne havde tjeneste både på Skottegårdsskolen og på Kastrup Skole. Skottegårdsskolen havde fået mange nye unge lærere. Alle havde ambitioner om at gøre os til mønsterelever. Der blev stillet krav, og der skulle være orden og disciplin. Når skoleklokken ringede, stillede alle klasser op på rækker ved dørene og på et tegn fra gårdvagten gik alle klasser efter tur roligt og stille til deres lokale. Eleverne rejste sig, når læreren kom ind i lokalet og satte sig på hans/hendes bud. Timen kunne begynde. Efter det første skoleår, hvor byggeriet blev afsluttet blev en ny skik indført. Dagen startede i Aulaen, alle klasser samledes, og inspektøren ønskede godmorgen, ledede morgensangen til akkompagnement afsanglæreren, som spillede til på flygelet.

1953-54

5. klasserne skulle til mellemskoleprøve, en slags "modenhedsprøve", om man var boglig dygtig nok til at fortsætte i mellemskolen eller måtte nøjes med fri mellem.

Ud af de to 5. klasser blev der en klasse af hver slags: 1. em og 6. klasse. Stadigvæk var vi de ældste elever og nu de første, der havde kvalificeret sig til mellemskolen ...

1954

Det var det år, skolen skulle have sin officielle indvielse. Alle elever skulle deltage i festen, og de ældste fik særlige opgaver som f.eks. at hejse flaget. Vores klasse havde indsamlet penge og indkøbt 2 indrammede reproduktioner af Exners kendte Amagermotiver.

Børnehjælpsdag 1955 med udklædte Amagerpiger og -dreng.

En anden ting fra den tid var den årligt tilbagevendende Børnehjælpsdag, hvor skolegården blev forvandlet til en markedsplads med et væld af tombolaer, skæg og balladeboder, alt sammen til fordel for "Solkolonierne" i Grenå, Hørve og Gedesby, som i disse år blev anvendt til svagbørnskolonier, lejrskole og sommerferiekolonier.

Elever og lærere fik ved disse arrangementer opbygget et godt socialt sammenhold.

Vi deltog med stor korpsånd i den årlige idrætsdag, hvor alle kommunens dengang 4 skoler (Tårnby, Korsvejen, Kastrup og Skottegårdsskolen) dystede i alle slags idrætsdiscipliner om at blive de bedste og komme til at stå øverst på podiet.

1955-56

Traditioner skulle opbygges, f.eks. var det 7. klassetrin, der skulle spille skolekomedie. På det tidspunkt var der kun en klasse; 2. mellem hed det dengang og forestillingen var "En søndag på Amager". Alle var involveret i opgaven som kulissemalere, skuespillere, scenemestre, sufflører, musikere o.s.v. Der gik flere måneder med at stille denne forestilling på benene.

Skolekor havde vi også. Efter forestillingen og med stor nervøsitet underholdt koret med en pivfalsk udgave af Charmaine.

Viceskoleinspektørerne Chr. Sørensen og Kobbeldvedt tog initiativet til at danne et skoleorkester – et brassband – efter norsk forbillede, hvor enhver skole med respekt for sig selv har eget orkester. "Skotterne" blev orkestrets navn, et anerkendt skoleorkester under forskellige dygtige dirigenters ledelse. Elever fra vores årgang var med fra starten og flere år frem.

1957-58

Mange klasser arrangerede også sammen med deres lærer udflugter i skoleferierne til bl.a. de øvrige nordiske lande. Vores klasse besøgte Lillestrømmen i Norge i '57 med genvisit af norske elever i '58.

Eleverne fra fri-mellemklassen havde forladt skolen efter 7 års skolegang. Der var således kun en klasse i 4. mellem til at tage mellemskoleeksamen, hvorefter nogle få af eleverne fortsatte på gymnasium og resten tog det 10. skoleår og afsluttede med realeksamen.

Igen var vi noget særligt: de første på vores skole, der tog den slags eksamener og endda med glans.

1959

Når et helt skoleforløb er afsluttet, skal der festes. Udklædning, sportskampe med lærerne, rundt og lave sjov i klasseværelserne og dele masser af karameller ud i skolegården.

Sidste skoledag for Annelise og hendes klasse. 1959.

Sidste skoledag blev markeret med optog gennem hele Kastrup. Vi kunne selv levere musikerne, Skotterne havde udlånt instrumenter og en trompetist. Det eneste nummer, vi kunne spille, var "Københavnermarch" af Axel Frederiksen, så den blev hele byens kendingsmelodi den dag. Alle eleverne var udklædt i festlige charlestone dragter og -dress.

Vi var i Skottegårdsskolens første år en lille skole med 10 klasser i nogle efter datidens normer store og ekstravagante bygninger. Alle kendte hinanden, og det, at vi var fælles om NY skole, NYE unge lærere, NYE rutiner og traditioner, gav et utroligt sammenhold og en slags ejerskab til vores skole.

Bente Kemp Jensen (Knudsen), Annelises klassekammerat, supplerer:

1955

Jeg kan huske, at skolen nærmest stod på den anden ende, da H.C. Andersen havde rund fødselsdag 150 år i 1955, vi lavede udstilling af de ting, vi havde lavet i formning, læste eventyr, sangkoret øvede sange af H.C. Andersen og optrådte med det. Vi var de ældste og stod for det meste.

Det/de første år havde vi ingen gymnastiksal, men flettede peddigrør om vinteren, og om sommeren gik vi til banerne på John Tranums Allé (det gør man for øvrigt endnu).

Jeg synes, vi var nogle rigtig søde elever, pligtopfyldende, lavede ikke hærværk, vi kunne li' at gå i skole, det kom der mange dygtige elever ud af.

Jeg mindes, hvor glad jeg var, hvis det var en lang sang, vi skulle synge i aulaen om morgenen – og vi så skulle ha' tysk bagefter (en dejlig kort time) – jeg var ikke meget for tysk.

Endnu en elev, Erik Bachmann, har bidraget med erindringer fra sin skoletid:

Jeg startede i Skottegårdsskolen i august 1952. Det vil sige, vi begyndte på Kastrup Skole, da Skottegårdsskolen endnu ikke var helt færdig.

Bente og Annelise viser stolt deres arbejder frem. 1955.

En klasse i barakken øver
skrivning i luften. 1960.
Privatfoto.

Jeg mener, det drejede sig om 3-4 måneder, hvor vi havde klasseværelse i en træbarak ud mod Kastrupvej. Klasseværelset var udstyret med skolepulte med plads til 2 elever ved hver og med blækhus i renden foran på bordpladen. Jeg mener også, at klasseværelset var udstyret med en kakkelovn.

Vores klasselærer var fru Dahl. Som jeg husker hende i dag, var det en ældre dame i stor pels. Hun har formentlig haft den frem-skredne alder af 35-40 år.

Da Skottegårdsskolen stod færdig, flyttede vi over i en splinterny skole. Samtidig mener jeg, at vi skiftede klasselærer til fru Hein (moden dame på ca. 25 år).

Senere flyttede fru Hein til Jylland og vi havde derefter fru Westergaard i resten af vort skoleforløb, kun afbrudt af barselsperioder. I en længere vikarperiode havde vi den tvivlsomme oplevelse at have hr.? også kaldet "Sputnik".

Skottegårdsskolens første inspektør var Jørgen Elkjær Hansen, der samtidig var borgmester i Kastrup-Tårnby kommune, som det vist hed dengang.

Her bliver skråskriften øvet på tavlen. Ca. 1960. Privatfoto.

Viceinspektør var hr. Kobbelfeldt [Kobbeltvedt], der samtidig stod for depotrummet, hvor man skulle hente de forskellige skoleartikler.

Vi blev undervist i Historie af Jørgen Elkjær Hansen. Vi fandt hurtigt ud af, hvis tur det var, der skulle rejse sig bag stolen og så godt som muligt genfortælle ordret den pålagte lektie. Eneste overraskelse var, når han pludselig vendte rækkefølgen, så vi blev hørt fra bunden af mødekontrolbogen (en lille bog i kalenderformat til notater ud for hver enkelt elev).

I biologi havde vi hr. Westergård, som – synes jeg – skilte sig ud fra de øvrige lærere ved en mere afslappet pædagogik. Her blev man virkelig interesseret i faget og følte ikke samme tvang ved lektielæsningen. Bl.a. hans undervisning har betydet, at jeg har haft en særlig interesse for naturen.

I Matematik blev vi undervist af Jørgen K. Petersen, der stod for den hårde og mere kontante linje. Vi lærte en del om prioritering, låneoptagelse m.m. i forbindelse med hans eget køb af grund og husbyggeri i Dragør.

Han og hr. Zachariassen stod for lussinger og eftersidninger.

Hos tandlægen. Skolevæsenets årsberetning for 1963.

*En gang om året (var det i forbindelse med Børnehjælpsdagen ?) blev der opstillet boder i Skottegårdsskolens "læskur", der opdelte de 2 skolers skolegårde. I passagen mellem de 2 gårde blev der opstillet en elev-drevet karrusel. Jeg husker at have løbet rundt og rundt for at trække småunger i karrusellen. En af koordinato-
rerne var vor matematiklærer Jørgen K. Petersen.*

*Inden skoletandlægen blev flyttet til Korsvejens Skole, kunne man en gang om året sidde og frygte, at det var ens tur, når den hvid-
klædte tandlægeassistent bankede på døren. Man var næsten sik-
ker på, at boret, der var snoretrukket, skulle i brug. Skoletand-
lægen havde til huse i lokaler på 1. sal ud mod Nordmarksvej ved
siden af aulaens podium.*

Skottegårdsskolens orkester.
Ca.1960.

‘Skotterne’ var som nævnt af Annelise Weltz s. 80 et orkester, der i 1958 blev stiftet med Chr. Sørensen som initiativtager. Interessen var så stor, at der ved 10 års jubilæet havde været op til 250 deltagende elever. De unge lærere i 1960’erne brød sig ikke om, at orkestrets elever var iført unifor-
mer med militærisk snit – med guldknapper og guldstriber på ærmerne, så i slutningen af 60’erne blev uniformerne skiftet ud med blå blazer, grå bukser og skotskternet slips. ‘Skotterne’ holdt utallige koncerter både i Danmark og i udlandet, og flere kendte professionelle musikere har trådt deres barnesko i ‘Skotterne’.

I 1966 deltog orkestret i en international musikfestival i Trondhjem, og 10 år senere var orkestret indbudt til en stor festival i Rapid City i anledning af USA’s 200 års jubilæum og byens eget 100 års jubilæum.

Orkestret kom i 1980’erne ind under den kommunale musikskoles vinger og hedder nu HOT, Harmoniorkestret i Tårnby.

KAPITEL 3

DE GAMLE SKOLER

Udsigter

Men lad os kaste et blik tilbage på tiden, hvor byggeriet af Skottegårds-skolen er ved at tage sin begyndelse: Beslutningsprocessen er tilende-bragt, og alle nødvendige godkendelser fra overliggende myndigheder er på plads. Og den nye skole vil tilføre skolevæsenet alle de faciliteter, der har været råbt på i de første år efter krigen.

Alligevel er der betænkelige miner. For udviklingen løber hurtigere, end det offentlige byggeri kan følge med. Enhver, der i de år beskæfti-gede sig med skolevirksomhed, vidste, at bygningen af Skottegårdsskolen slet ikke var nok. Overalt i kommunen fortsatte børnetallet med at stige. De store krigsårgange havde for alvor holdt deres indtog.

Samtidig kom der først i 50'erne for alvor gang i boligbyggeriet: Luft-havnsparken, Skottegården, Bredagervej, Nordmarksgården, Tårnbypar-ken, Allégården osv. Overalt stillede indflytningen i de mange nye boliger krav til den offentlige service, heriblandt skoler.

Skottegården er ved at blive bygget i begyndelsen af 1950'erne. I forgrunden Saltværksvej. Nord er opad.

Mens alle er optaget af det nye skolebyggeri, der er i gang, bearbejdes statistikkerne over den forventede børnetilvækst på stadsskoleinspektørens kontor. En redegørelse derfra forelægges politikerne i begyndelsen af 1952. Det er i sandhed dystert læsning. Derfor foreslås det, at der nedsættes et udvalg *med henblik på fastlæggelse af en arbejdsplan for skolevæsenets udvikling.*

Det indstilles til sognerådet, at der gives tilslutning til udvalgets nedsættelse, og at der hertil fra sognerådet vælges: J. Elkær-Hansen, Kristine Christensen og Abdul Nielsen. Forslaget tiltrædes 29/4 1952.

Allerede i 1950 har skolekommissionen anmodet skoleudvalget om at begynde at overveje et skolebyggeri ved Løjtegårdsvej, og det indstilles til sognerådet, at henvendelsen tages til efterretning, og at overvejelserne intensiveres, mens undersøgelse ang. prioritering af skole ved Løjtegårdsvej fremmes.

Af gode grunde bliver netop dette punkt et af de første, det lille udvalg tager fat på, og i november samme år mødes det med skoleudvalget og beslutter sig for at få udarbejdet skitseforslag til ikke bare en, men tre nye skoler ved henholdsvis Ole Klokkersvej (Pilegårdsskolen), Løjtegårdsvej (Løjtegårdsskolen) og i Kastrup. Sidstnævnte forslag ender dog i første omgang med en renoveret tagetage på den gamle Kastrup Skole, og umiddelbart efter tilføjes en plan om en omfattende udvidelse af Tårnby Skole.

Disse tanker bearbejdes i den følgende måned til en egentlig plan for skolevæsenets udvikling, hvorefter det henstilles til kommunalbestyrelsen, som det nu hedder, at de foreslåede nybygninger mv. snarest muligt projekteres.

Med andre ord er de første afgørende skridt til et par omfattende udvidelser og yderligere to nye skoler taget. Intentionerne fejler ikke noget.

Tilbygninger

Som beskrevet medførte den store befolkningstilvækst et voldsomt pres på skolerne og deraf følgende byggeri. Men som det er fremgået, var kommunalbestyrelsen ikke ene om at bestemme, hvor, hvornår og hvor meget, der skulle bygges. Ethvert materialekøb skulle godkendes af ministeriet.

Med andre ord var det ikke nok, at en kommune besluttede sig for at bygge nye skoler og havde penge til det. Man kunne ikke bare gå ud og

købe materialer. Dem var der klausuler og restriktioner på. Man skulle erhverve de nødvendige materialekvoter i ministeriet. Og da der ikke var tilstrækkeligt, var der naturligvis rift om de få, der var. Tårnby Kommune havde fået sin del til Skottegårdsskolen, men allerede inden, den var helt færdig, havde man lagt billet ind på yderligere materialer til udvidelser på de eksisterende skoler.

I august 1953 har ministeriet øjensynligt spurgt til de enkelte sager, for 24/10 svarer arkitekt Poul Grønning på kommunens vegne vedr. tilbygningen på Tårnby Skole:

Arbejderne, der tænkes opført i én byggeperiode, indeholder følgende: i tilbygningen: 9 normalklasser, tegne- og læsesal, fysiklokale, naturhistorielokale, sløjdklasse, særklasse, 2 gymnastiksale, kontorer, lærer- og lægeværelser, toiletter, depot- og sikringsrum mm. I gamle bygning: håndgerningsrum, særklasse, 2 comb. depot- og særklasserum, fyrrum mm. i kelder.

Alt det beregner han til 1.600.000 kr. Hertil inventar for 360.000 kr. Tilladelsen til at disponere over den store sum ønsker han todelt, så de første 900.000 kr. kan bruges i 1954/55 og resten året efter.

Den 10/4 1954 bringer Socialdemokraten en artikel om skoleudvidelser i Tårnby:

Der bygges om på Tårnby Skole i 1940.

Fra de ministerielle bevillingsmyndigheder har Tårnby Kommune fået tilsagn om materialebevilling til det projekterede skolebyggeri, og efter indstilling fra det kulturelle udvalg vedtog kommunalbestyrelsen på sit sidste møde, at arbejdet omgående skal i gang i forhold de materialebeløb, man råder over.

Det, man havde fået tilsagn om, var at kunne bruge materialer til tre byggerier:

1: til ombygning og udvidelse af Korsvejens Skole, hvor der skulle opføres en ny pavillon mod Amager Landevej og to gymnastiksale mod syd. Materialebevilling: 500.000 kr.

2: til udvidelse af Tårnby Skole, hvor en helt ny øst-vest gående fløj skulle opføres. Materialebevilling: 900.000 kr. og 320.000 kr. til en ombygning af tagetagen på Kastrup gamle Skole, så der kunne indrettes tre ekstra klasseværelser.

Yderligere overvejes det at nedlægge inspektørboligerne på Kastrup og Tårnby skoler, hvilket alene for Tårnbys vedkommende vil kunne skaffe tre nye klasseværelser.

Kastrup Skole

I Kastrup var skolen så overfyldt i slutningen af 1940'erne og starten af 1950'erne, at man måtte ty til alternativer. Tårnby Kommune var vokset med 4000 indbyggere fra 1945 til 1949.

Kastrup Skole var beregnet til maksimum 550 elever, men på grund af befolkningstilvæksten var der i 1949 759 elever, og det steg med yderligere 100 elever i 1950. Derfor blev skolekøkken og lærerværelse omdannet til klasselokaler, og pigerne måtte gå til Korsvejens Skole for at lære køkkenets mysterier at kende. Lærerværelset blev flyttet hen i skolebetjentens lejlighed, og han flyttede ud af skolen.

Vagn Weilbach Holm blev ansat som vikar på Kastrup Skole i 1946. Han fortæller i sine erindringer 'Mit kalejdoskop' bl.a. om sin lærergerning:

I lighed med hvad der skete i alle andre af Københavns forstads-kommuner, blev der bygget mange etageejendomme i Tårnby Kommune. Det bevirkede, at elevtallet på skolerne voksede nær-

mest eksplosionsagtigt. For at få plads til det voksende elevtal måtte man øge klassetallet og klasseantallet, altså flere elever i hver klasse og flere klasser. Da jeg begyndte i 1946 var der formiddagsklasser og eftermiddagsklasser, således at to klasser kunne nøjes med et lokale. Der var derfor undervisning på skolen fra kl. 8 om morgenen til klokken 5 om eftermiddagen. Jeg kunne derfor være vikar for to lærere, hvad der skete af og til. Dengang havde lærerne i øvrigt 36 undervisningstimer, men de var til gengæld fordelt over ugernes 6 hverdage. Men det var ikke ualmindeligt, at der var mellemtimer på lærernes skemaer. Jeg var bl.a. vikar for en lærer med 11 mellemtimer, og mellemtimer blev ikke betalt.

Da fyringssæsonen kom, havde skolen kun tørv at fyre med, og det gav ikke så meget varme. Men det blev værre efterhånden som det blev koldere, og tørvene slap op. Så blev der fyret med halm. Skolebetjenten fik en medhjælper til at fylde halm på centralfyret. Der fløj halm rundt omkring, på gangene og trapperne. Vinteren 1946/47 var meget kold. Vi startede om morgenen med ca. 4 grader i klasserne og nåede sjældent op på 10 grader i løbet af dagen. Eleverne sad med overtøj og vanter på i timerne. Da det havde stået på i et par uger, blev skolen lukket, og eleverne blev flyttet til Korsvejens Skole, hvor begge skoler fik nødskeamer, og jeg blev arbejdsløs, så vidt jeg husker, var vi kommet hen i december måned.

Vagn Weilbach Holm.

'Hvorfor ta' til Syden, når man kan købe varmen her?'. En senere, men sjov reklame fra Georg Hansens kul- og koks-firma i Kastrup. 1960'erne.

I februar fik jeg svar fra Københavns Kommune. Jeg kunne blive fast vikar. Da jeg henvendte mig til stadsskoleinspektøren på Kastrup Skole, der omsider havde fået brændsel igen, sagde han, at jeg også kunne blive fast vikar ved Tårnby Kommune. Det ville jeg hellere, det var dog nærmere end København, og jeg fandt omgangstonen lærerne imellem bedre. Jeg ville helst blive på Kastrup Skole, og da der kort tid efter blev et længere vikariat der, fik jeg det.

Efter sommerferien blev jeg klasselærer for en tredje klasse, De var vant til at synge morgensang, og når den var forbi, rejste de sig og bad fadervor. Det fortsatte vi med i de tre år, jeg havde dem. Det var meget søde og fornuftige børn. Vi – klassen og jeg – havde tre dejlige år. Jeg vidste at de af dem, der kunne det, skulle fortsætte på Korsvejens Skole i første mellem. Det var det sidste hold, vi ikke kunne beholde på Kastrup Skole. Til det næste klassetrin havde vi fået eksamensret.

Da vi kom til 5. klasse og optagelsesprøven til mellemskolen nærmede sig, var der 39 elever i klassen. Det betød, at jeg hver uge skulle rette 39 diktater, 39 genfortællinger, 39 10-minutters prøver, 39 20-minutters prøve og 39 timeprøver i regning. Det var et meget stort arbejde, men det hjalp, at jeg selv var spændt på, hvordan de enkelte elever havde klaret sig. Da den endelige prøve kom, var der 26, der bestod. Et par af de tilbageblevne kunne godt være kommet med, men de ville ikke.

Jeg fortsatte med resten af min klasse og resten af en parallelklasse som 6. klasse, og selv om det gik udmærket, blev det aldrig det samme. Det var sammenbragte klasser.

I 1946 var der 21 lærere på skolen, men dette voksede naturligtvis med børnetallet. Der var et godt sammenhold lærerne imellem.

Året efter fik jeg begge 1. mellemskoleklasser, vi nu beholdt på Kastrup Skole, i naturhistorie, og jeg førte begge klasser op til mellemskoleeksamen og realeksamen i faget.

I 1954 blev Skottegårdsskolen færdigbygget, og det var på tide, vi blev aflastet. Der var otte klasser på hvert klassetrin fra 1.-3. klasse. Halvdelen af dem blev overflyttet til den nye skole. Nu blev Feldvoss udnævnt til skoledirektør. Det betød, at han skulle fraflytte sin lejlighed på skolen, der så blev bolig for skolebetjenten.

Lærerpersonalet på Kastrup Skole 1957. Forrest fra venstre: Mogens Belt, Minna Sørensen, E. Hygum-Thomsen, K.Kolbye-Nielsen, Ingrid Bech, Allis Birgit Jensen, Ellen Bodil Kjølseth, Rita Brøcher. 2.række: Else Andersen, H. Lysholm Christensen, Jørgen Nielsen, Vagn Weillbach Holm, Kirsten Andersen, Ejvind Andersen, Meta Bergmann, Mogens Eilertsen, A.May Jørgensen. 3.række: Johannes Ellevang, Preben Søderhamn, Ulla Knudsen, Skovrind, Rolf Dietrich, fru Villy Christensen, Børge Larsen, Bjørn Bergstedt. Bagerst: Grevsen, Villy Cortsen, Lif Lundquist, Kurt Rosdahl, Birthe Petersson (Nielsen), Frithiof Lundh, Aase Sørensen (Lyremark), Villy Christensen, Jørgen Ibsen.

Den gamle skolebetjentlejlighed blev ombygget til lærerværelse. Da vi fik ny skolebetjent nogle år senere, blev han boende ude i byen og dermed blev hans lejlighed nyt lærerværelse for senere igen at blive skolebibliotek. Det nye/gamle lærerværelse blev ombygget til skolekontorer. Jeg har i de 40 år jeg virkede i skolevæsenet oplevet et antal af ombygninger, tilbygninger og lokaleændringer.

Efter sommerferien 1953 blev Skottegårdsskolen som nævnt taget i brug, og skoledistrikterne omlagt, Kastrup Skoles distrikt var området øst for Kastrupvej og syd for Saltværksvej.¹²

Vagn Weillbach Holm var i en årrække formand for Tårnby Kastrup Lærerforening og blev desuden i 1958 viceinspektør for Kastrup Skole.

¹² Tårnby Kommunes skolevæsen. Årsberetning 1957

I sine erindringer skriver han følgende om Kastrups Skoles sidste år i 1970'erne og 1980'erne:

Tiden, hvor de mange elever strømmede til skolen var gået. Området var mere eller mindre blevet til et sølvbryllupskvarter. Det var i øvrigt tilfældet i hele kommunen. Vi kunne nu langt om længe blive af med barakken. Men man var i kommunalbestyrelsen begyndt at tænke på at nedlægge skoler. Kastrup Skole var en af de ældste. Der var i tidens løb blevet bygget nye skoler i forskellige områder af kommunen. Der blev diskuteret meget, og der blev sagt mange knubbede ord, inden man bestemte, men noget skulle der ske i Kastrupområdet.

Vi på Kastrup Skole var kede af udviklingen. Vi syntes, vi havde en ualmindelig god skole med en ualmindelig god ånd. Men det nyttede ikke at stampe mod brodden. Kommunalbestyrelsen besluttede (i 1983), at Kastrup Skole og Skottegårdsskolen skulle slås sammen.

Da Heinz Johansen var den ældste skoleinspektør, kom han på ventepenge, og skoleinspektøren på Skottegårdsskolen, Knud Nilsson, blev skoleinspektør på den sammenlagte skole. Desværre var man uopfindsom nok til at kalde den Skottegårdsskolen, og det fandt vi på Kastrup Skole var en dårlig form for sammenlægning. Men til gengæld blev jeg viceinspektør på den nye Skottegårdsskole.

Jeg følte det som min opgave at få de to lærerpersonaler til at blive et. Det var svært. Og jeg mødte i begyndelsen en del modstand, men efterhånden udglattedes modstanden, og målet én skole, ét lærerpersonale og én elevflokk var kommet nærmere. Jeg var viceinspektør på den sammenlagte skole i tre år godt og vel. Jeg var blevet 68 år og den 1. oktober fejrede jeg mit 40 års jubilæum samtidig med, jeg tog min afsked.

Som en konsekvens af en nedgang i børnetallet blev Kastrup Skole i 1983 lagt sammen med Skottegårdsskolen trods protester og modstand fra elever, forældre og lærere.

Tårnby Skole

Tårnby Skole skulle udbygges omkring 1940, så man her kunne få en ordentlig gymnastiksal samt skolekøkken og bademuligheder.

I april 1940 blev Tårnby Skole derfor renoveret, først forlængede man den bygning, der var bygget i 1926 og 1928, så den blev dobbelt så lang. Dernæst byggede man 2.sal på det hele, så man i alt fik 8 nye klasseværelser. Foruden de nye klasseværelser blev der bygget en gymnastiksal, der senere blev festsal, og den ældste bygning fra 1907 blev rettet op, så man slap for de skrå vægge i de øverste klasseværelser. Skolen bestod nu af 16 normalklasseværelser, en gymnastiksal og et skolekøkken, der blev indrettet i den ældste bygnings kælderetage. Skolen fik dermed sit første skolekøkken og en gymnastiksal, sandsynligvis som konsekvens af 1937-loven, hvor der blev lagt vægt på praktiske fag i fri mellem.

Desuden indrettedes kontor, lærerværelse og visse specialrum. Toiletter til piger og drenge var installeret, men måtte vente med at blive taget i brug til kloakarbejdet i området var færdiggjort.

På skolen gik 400-500 ud af kommunens samlede 17-1800 elever, samt 15 lærere ud af de 70 i hele kommunen.

Efter 1958- loven blev vedtaget, kom de fleste af de nye 8. og 9. klasser på Tårnby Skole. Samme år afløstes Kai H. Petersen af Kaj P. Pedersen.

Det nye skolekøkken på Tårnby Skole. 1940.

Kai H. Petersen, som arbejdede i 40 år på Tårnby Skole. 1938.

Han døde pludselig i 1965, og i stedet tiltrådte den tidligere viceinspektør fra Løjtegårdsskolen, Poul Egon Hansen, der havde været lærer ved Tårnby Skole i mange år.

Skolen forsøgte i 1968 at gå nye veje ved at foreslå realeksamen udstykket i enkeltfag, men undervisningsministeriet sagde nej. I stedet blev det til en valgskole for 8.-10.klasse med valgfri fag uden linjedeling, men med niveaudeling i visse fag. Desuden kunne elever, der stiledede efter real- eller teknisk forberedelseseksamen, vælge at føje husgerning, maskinskrivning og bogføring til de obligatoriske fag.

I 1969 fejrede skolen 150 års jubilæum, og håbet var, at kommunen ville forære den endnu en tilbygning, da lokaleforholdene stadig ikke var i orden. Men det lykkedes ikke. I jubilæumsprologen stod bl.a. følgende meget passende vers:

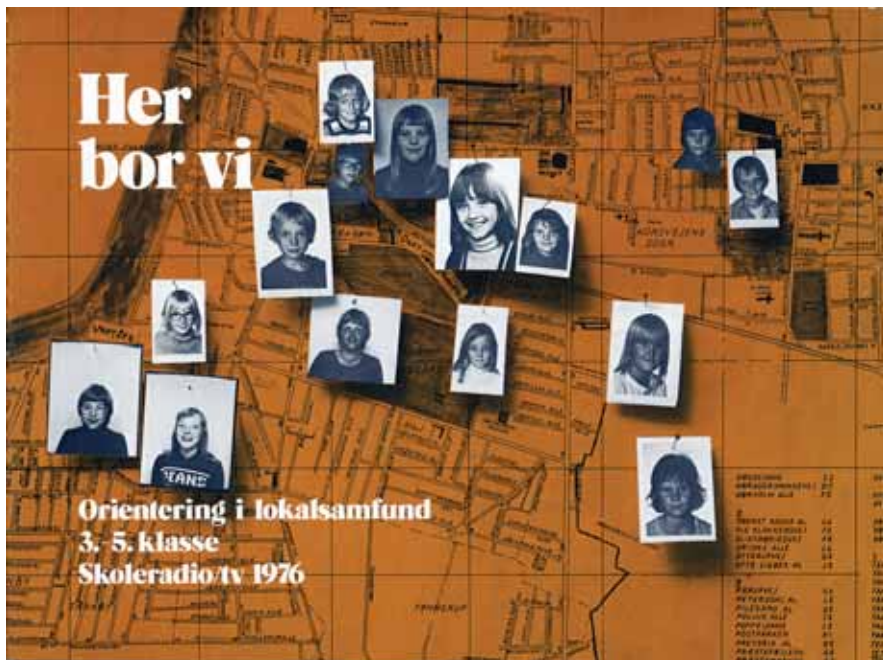
*På hjørnet bag den gamle gård,
Med ryggen vendt mod byen,
Med skuldrene trukket forsvarende op
Med frygtende faren fra skyen.
Med gamle linier med moderne linier,
Med grimme linier med smukke linier
Med venlige vinduer, med truende vinduer
Med lystig facade, med trist facade
Med valnøddetraernes vaklende ved
Med skorstenspiberne slængt på sned
Ligger min skole*

To år senere fik skolen alligevel tilbygning i form af 4 skolepavilloner, da den skulle indskole 100 elever mere end forventet.

I 1974 blev Poul Egon Hansen skoledirektør i Frederikssund, og i stedet udnævntes Birthe Iversen til skoleinspektør.

En af skolens 4. klasser deltog i 1976 i en skoleradio- og tv produktion fra Danmarks Radios undervisningsafdeling under titlen: Her bor vi. Det var orientering i lokalsamfundet for 3.-5. klasse. I to tv-udsendelser og 4 radioudsendelser blev stationsbyen Tornby i det nordvestlige Jylland

og Tårnby beskrevet af elever fra henholdsvis Tårnby-Vidstrup Central-skole og Tårnby Skole.

Forsiden af 'Her bor vi'.

4.e fra Tårnby kunne fortælle, at de var 16 elever i klassen, deres klasse-lokale lå i den gamle skolebygning, og deres klasselærer hed Ebbe Truels-Jensen. På skolen gik der i alt 915 elever. Der var 44 klasser og 55 lærere, og i spidsen for skolen stod Birthe Iversen. Opgaven for eleverne var at fortælle om og undersøge deres hjemkommunes nutid og fortid, forældrenes arbejde og kommunens fritidstilbud og økonomi.¹³

Børnetallet faldt drastisk i slutningen af 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne, og det bevirkede, at kommunalbestyrelsen ønskede Tårnby Skole nedlagt. Men efter en afstemning i skoledistriktet den 31.10. 1983, hvor de stemmeberettigede stemte imod en nedlæggelse, blev skolen sikret i hvert fald frem til kommunalvalget i 1990. Alligevel lukkede kommunen skolen i 1986. Elever og lærere blev flyttet, 6.-10. klasserne til Korsvejens Skole og 1.-5. klasserne til Nordregårdsskolen.

Skolen benyttes i dag til voksenundervisning samt til de forskellige aftenskolers undervisning.

¹³ Sven Aage Petersen: Her bor vi: orientering i lokalsamfund. DR, 1976

Korsvejens Skole

I 1945 havde amerikanerne beslaglagt størstedelen af Teknisk Skole. Samtidig husede flere københavnske skoler tyske flygtninge. Således blev mange Sundbyelever sendt til undervisning på Teknisk Skole. Det medførte, at alle Korsvejens 900 elever sad klumpet sammen i den østre del af skolen. Som tidligere nævnt (s. 54) måtte der derfor køres i to-holdsdrift; der forekom undervisning til kl. 18.

En besøgende på skolen konstaterede, at der var mange børn på skolen, og han fik følgende svar af skoleinspektør Roald Andersen: *Vi har ingen klasser med mere end 40 elever.* Heinz Johansen oplyste, at han havde 42 i 3. mellem. Men Roald Andersen skar igennem: *Vi har ikke klasser med flere end 40!* Mange år senere, i 1973, da lærer Bente Christiansen opgivende meddelte viceinspektør Louis Petersen, at hun umuligt kunne være i det tildelte klasseværelse med sine 28 elever i 3. klasse, svarede Louis Petersen koldblodigt: *Jeg har haft 36 i realen i det lokale.* Hvad var der at svare på det?

Elevtallet toppede i 1958 med 1500 elever. Det betød 3 viceinspektører, K. Kolbye-Nielsen, Børge Hansen og Fritz Lund, én for hver fulde 500 elever.

Korsvejens Skoles pavillon fra 1923. Senere fulgte 3 større udvidelser. Tegning af Ninna Feldvoss i 2001.

Korsvejens Skoles lærerværelse, ca. 1957. Forrest fra venstre: ?, Sigurd Troels Berg, Bjarne Holm, for bordenden Skotte Nielsen og nu mod venstre: Roald Andersen, Louis Petersen, Mogens Attrup, John Andersson og Børge Hansen. Bag ham Birthe Tornbjerg. Bag John Andersson skimtes Karl Brøcher, tv for ham Heinz Johansen. Tv. for reolen Jan Stemmerik. Forrest til højre i billedet Britta Henriksen (Ludvigsen), th. under maleriet Thyra Nielsen. Under midterste lampe Birgit Attrup (Andersen).

Da Løjtegårdsskolen var færdigbygget, blev to spor fra 1.-3. klassetrin sendt derud. I årene forinden havde man ellers fordelt eleverne efter bopæl, så klasserne kunne flyttes samlet.

Korsvejens Skole var frem til 1950 centralskole for eksamensmellemskolen. Det betød, at skolen som skoleinspektør Karl Brøcher beskriver det i jubilæumsskriftet fra 1998, havde berøring med rigtig mange hjem i kommunen.

Skolen fik (som nævnt i bind 3 *Skolen for folket*) i 1932 folkeskoleklasser fra 1.-7. klasse, og i mange år fremover skelnede man mellem mellemskolen og folkeskolen, hver afdeling havde sine egne lokaler, lærere og samlinger. Men i efterkrigstiden blev de to afdelinger smeltet sammen til én enhed.

John Andersson fortæller om sin tid som lærer her fra 1956:

Jeg havde søgt stillingen ved Tårnby Kommune i efteråret 1956, ikke ved nogen bestemt skole, men i samtale med skoledirektør Feldvoss fik jeg dog gjort opmærksom på, at Korsvejens Skole nok var lidt for tæt på mig personligt: Min kæreste var gået ud af

Korsvejens Skole 2 år før, og mange af drengene havde jeg spillet fodbold med hjemme på vejen få år før.

Men Feldvoss syntes vist nok, at Korsvejen ville være en fin idé, fordi jeg i samtalen var kommet til at nævne, at min far havde gået i skolens første realklasse i 1923, så jeg havnede her på stedet. Så ringen var sluttet.

I 1956 var jeg kun 20 år gammel, og ved samtalen med den daværende inspektør, Roald Andersen, syntes han åbenbart, at jeg så lidt grøn ud, for han blev med at fremhæve, at jeg endelig ikke måtte blive kammerat med eleverne. Denne formaning summede i mit baghoved hele tiden, da jeg på min første dag som lærer gik over skolegården, så da Peter, lillebror til en af mine gamle lege-kammerater sagde: "Dav, Krølle", stak jeg ham for en sikkerheds skyld en lussing, så inspektøren kunne se, at jeg ikke var kammerat med eleverne. Peter så lidt overrasket ud, men var vant til, at lærerne ofte stak lussinger ud.

Det er noget, jeg ser tilbage på med undren og en smule skam, for det var hverdagen i skolen, at næsten enhver forseelse blev korporlig afstraffet. Hvis man var gårdvagt, havde man ikke gjort sit job ordentligt, hvis ikke 5-6 stykker var "sat til væggen", når klokken ringede ind. Straffen hos mig var frit valg mellem en "sveder" eller en lussing. For drengene. Pigerne ville jeg ikke slå på, så de havde ikke frit valg og syntes at jeg var en mandschauvinist, selv om ordet endnu ikke var opfundet.

Nogle lussinger har jeg det ikke så dårligt med her mange år senere.

Men nogle år senere holdt lærerne op med at slå eleverne, og antallet af slagsmål i skolegården faldt markant, så det havde nok været en god idé at stoppe noget før.¹⁴

I 1967 afskaffedes brug af korporlig straf i det danske skolevæsen med en ny bekendtgørelse – i folkemunde kendt som *spanskrørscirkulæret*.

Lovgivningen gav derefter mulighed for at anvende følgende sanktioner over for elever: eftersidning i op til 1 time eller udelukkelse fra undervisningen i 1 uge for elever på 3.-10. klassetrin. Eller som en sidste udvej: overflytning af eleven til en anden skole.

John Andersson med elever på skoleudflugt. 1960'erne.

John Andersson fortæller videre:

I de 40 år var jeg næsten altid klasselærer med en klasse i dansk og evt. andre fag. Det er det, der har givet mig størst arbejdsglæde. Det tætte samvær med elever på godt og ondt, og at følge og påvirke dem i deres udvikling.

Derudover er jeg vist mest kendt som gymnastiklærer med for-kærlighed for fodbold. Skolen havde i begyndelsen af 60'erne et kanonhold, der spillede sig i Ekstrabladets slutrunde 4 gange, men idræt i skolen har ændret sig siden min ansættelse, så nu spilles der bold i hovedparten af timerne.

Et andet fag, som jeg havde glæde af i mange år, var latin. Jeg var blevet pålagt at læse faget af Roald A., fordi den hidtidige lærer, viceinspektør Lund, var blevet udnævnt til inspektør på Løjtegårdsskolen, og fordi det fremgik af mit eksamensbevis, at jeg havde haft latin i gymnasiet. Det var et skønt fag at undervise i med ambitiøse og flittige elever, mest piger, og det varede 20 år, indtil SV-regeringen i 1978/79 reelt afskaffede faget i folkeskolen.

Arne Kettner blev uddannet lærer i 1940 og da der var arbejdsløshed, måtte han nøjes med at blive optaget på vikarlisten i Tårnby Kommune. Han var først og fremmest vikar på Korsvejens Skole i mellemskolen, da han kunne

klare både engelsk, tysk og fransk. Hans indtryk var, at tonen mellem lærere og elever var mere fri end i Københavns Kommune. Han var også vikar for en afdeling for "vanskelige" børn. Den afdeling blev ledet af overlærer Hansen. Kettner syntes, det var et interessant område. Det havde han en dag udbredt sig om over for nogle kolleger på Tårnby Skole, og da han næste gang kom på skolen, mødte en kollega ham med ordene: *Har De været hos disse interessante børn?* Og Kettner forstod spydigheden. Han forlod efter nogle år Tårnbys skolevæsen og fik senere fast embede på Bellahøj Skole, bl.a. som faglærer i engelsk, og han udarbejdede lærebogssystemet 'Step by step'.

Jørgen Holmsled Jensen var elev på Korsvejens Skole fra 1948 til 1957. Han beretter følgende om sin skoletid:

Jeg gik 9 år på Korsvejens Skole, naturligvis den bedste i hele Tårnby Kommune. De første fem år i grundskolen, og så fire år i mellemskolen. Da realklassen nærmede sig, var jeg så heldig at få en læreplads. Så realen blev ikke til noget.

Når man gik ind gennem porten fra Tårnbyvej, lå inspektørboligen og kontoret ind til højre. Til venstre lå gymnastiksalen og ovenpå lå pedelboligen. Pedellen havde en schæferhund, der var alles kæledægge. Jeg tror ikke, den kunne gøre en kat fortræd.

Korsvejens skolegård med elever stillet op i rad og række parat til at blive hentet ind til klasseværelset af Karl Brøcher. 1950.

For enden af skolegården mod syd blev der bygget to nye gymnastiksale, en til piger og en til drenge. Det havde vi åbenbart ikke tidligere. Men den gamle gymnastiksal blev til sløjdløkkale for os drenge. Pigerne havde nemlig husgerning og drengene sløjd. Ikke noget med at blande kønnene.

I skolegården var der drikkevand lige midt i gården. Gården var malet op med en hvid streg hele vejen igennem gården og forbi drikkevandet. Det var for at adskille de små og store klasser.

Jeg husker den første skoledag. Min mor tog med op på skolen. Der var modtagelse i gården, og så gik vi over i den fløj, der vender ud mod Amager Landevej. Det var for de små klasser, fløjen til højre var for de lidt ældre klasser. Så begyndte pligterne for alvor.

Bag skolen lå en række skolehaver. De var især beregnet til skolebørn, hvis forældre ingen haver havde derhjemme. Så min søster og jeg måtte ikke få en skolehave. Længere omme lå fodboldbanen, det var altid dejligt at komme herud efter vinteren.

Ved siden af skolen lå en anden stor bygning. Den kaldtes for Teknisk Skole. Jeg ved ikke, hvorfor den blev kaldt det, for de sidste år gik vi der. Elever i realklassen hørte også til her. Der var også en gymnastiksal. Der var en scene for enden af salen, og herfra blev der opført skuespil. Min søster Birgit og jeg var med i en del forestillinger. Jeg var også scenemand med tæppe og lys.

Skolehaverne bag Korsvejens Skoles hovedbygning. 1930'erne.

Korsvejens Skoles pigekor og orkester. Ca.1946.

Teknisk skole og biblioteket med Korsvejens Skole yderst til venstre. Ca.1945.

Bagved Teknisk Skole var et dejligt bibliotek. Derfra har jeg lånt mange bøger med hjem.

Skolen havde sit eget musikorkester og sangkor. Birgit var med her. De optrådte og spillede fra scenen i gymnastiksalen på Teknisk Skole. Jeg glædede mig sådan til, at jeg blev gammel nok til at være med i orkestret, men da jeg nåede den alder, var orkestret nedlagt. Ak, ja.

Teknisk Skole havde sin egen skolegård. Som sagt var det de store klasser, der gik her. Engang i en vinterperiode, hvor der var masser af sne ude i skolegården, blev vi drenge enige om at skyde til måls efter gårdvagten i frikvarteret. Vi samlede en del sne og formede noget skyts – snebolde. På et givet tidspunkt kastede vi alle sneboldene på samme tid. Flere ramte, men især den bold, der skød hatten af gårdvagten, vakte opstandelse, nej hvor blev han gal. Det var en af vor egne lærere, men vi røbede aldrig hvem, der smed sneboldene. Han fløjtede ud over hele gården og skældte alle ud. Men vi holdt tæt, og det blev aldrig opklaret.

Roald Andersen kipper med flaget og siger farvel til Korsvejens Skole i 1966. Ved mikrofonen til venstre på reposen ses Carit Værgman og bagerst og til højre skolens pige- og drengekor, nu i fine dragter.

Inspektøren hed Roald Andersen, og jeg har vist kun stået foran ham på inspektørkontoret én gang. Der var meget respekt om ham, men også for de øvrige lærere. Spanskrøret var ikke afskaffet, og det blev brugt af og til. Det var på inspektørkontoret, det skete. Det stodovre i et hjørne, så det var synligt, når man var derinde. Jeg har dog aldrig fået af spanskrøret. Inspektøren var nu ellers meget fredsommelig. Han havde som oftest sin hund, en lille terrier, med ind i klassen. Og så gjaldt det om at bruge tiden på den. Engang havde vi ham som vikar i geografi. En af skolekammeraterne var oppe ved tavlen og blev overhørt i de italienske byer, som vi havde for. Roald Andersen pegede på kortet, der var trukket ned fra loftet, og spurgte om, hvad den by hed. Han pegede på Triest, men eleven kunne ikke huske navnet, og inspektøren sagde: "det var trist". Men der var ingen klokke, der ringede.

Jeg var selv oppe i geografi en dag i mellemskolen hos vores lærer Juhl. Emnet var om flod og ebbe. Jeg skulle fortælle om, hvad der havde indflydelse på, hvorfor vi har disse ting. Det kunne jeg ikke svare på. På første række sad to piger, Lisbeth og Bodil. De hviskede "Sig månen". Nej, nej, tænkte jeg, det tør jeg ikke, for så bliver jeg til grin for hele klassen. Ak ja, jeg lærte det og har aldrig glemt månens indflydelse på tidevandet.

Juhl havde vi også i tegning. Han var rigtig god til det, og det var ham, der lavede dekorationerne til skolekomedierne.

I alle årene havde vi Skotte Nielsen som klasselærer. Jeg husker ham som en rigtig god klasselærer. Jeg har tilsyneladende også været en af hans yndlinge, idet han gav mig en meget flot anbefaling, som jeg kunne drage ud i livet med. Faktisk skrev han også en til mine forældre.

Skotte Nielsen var i høj grad interesseret i Danmarks historie, vi havde ham i dansk og historie. Han tog os med rundt i det meste af Danmark for at følge op på konger, digtere og andre personligheder.

I tysk havde vi frk. Krøll. Man kan næsten allerede høre af navnet, at hun var en rappenskralde. Vi drillede hende meget, så meget det var muligt, og så truede hun med inspektøren. Når vi kom tilbage fra sommerferien og havde fået udleveret de nye bøger, kom hun altid ind i klassen og gav os lektier for med det samme. Så helt populær var hun ikke, men vi fik da lært noget tysk alligevel.

Birgit Glad med sin 2. klasse
på Korsvejens Skole, ca. 1955.

I gymnastik havde vi Heinz Johansen, og som hans vikar en, der hed Bruun. De var begge nogle af skolen friske unge lærere. Gymnastik var jeg altid glad for, og rimelig god til det, måske fordi min mor var gymnastiklærerinde. Jeg opnåede også at tage skoleidrætsmærket et par gange. Vi havde stor respekt for Heinz Johansen. Hvis vi havde lavet noget, vi ikke måtte, kaldte han os op til sig, og så fik man valget mellem en eftersidning eller en på skrinet. Vi drenge valgte gerne det sidste, for så var man fri for at skulle hjem og fortælle forældrene noget. Men nogen gange kunne man se aftrykket af hans fingre på kinden. Han brugte en metode, hvor han lagde armen rundt om skulderen, sådan lidt kammeratligt. Når man så var blevet afhørt, rettede han lynhurtigt armen ud i stræk, og man fik derved et slag fremad. Sikken en sadist. En anden lærer, som vi havde i sløjd, havde en anden metode. Når han stod og underviste, og der var en eller flere elever, der ikke hørte efter, smed han enten kridtet eller nøglerne ned mod vedkommende. Man skulle så komme op og til ham og aflevere effekterne. Alle vidste nu, hvad der skulle ske, for han tog fat i håret ved det ene øre og hev opad, mens han højlydt skældte ud. Han blev ved, til man stod helt oppe på tåspidserne. Nej hvor det gjorde ondt, men så var det overstået.

I sløjd fik jeg lavet mange forskellige ting, bl.a. en bordskåner, en bil, en værktøjskasse og et lille bord. Sidstnævnte var en eksamensopgave i 4. mellem.

Møller havde vi i engelsk. Han var gammel bokser og blind på det ene øje, hvor der i stedet sad et glasøje, der ikke fulgte med det ægte øje. Han var såmænd meget regulær, men vi var lidt bange for ham. Og så pillede han næse!

Der var et ægtepar med efternavnet Grønbech-Nielsen. Vi havde fru en i naturhistorie. En gang imellem kunne hun ikke holde os ud, og så tog hr. Grønbech over. Hun var en lidt storbarmet kvinde, og hendes lommetørklæde var placeret mellem hendes bryster. Vi drenge snakkede gerne om, hvorvidt der var andre ting gemt der. Hun sad altid og rodede efter sit lommetørklæde.

Af og til gik vi udenfor skolen i botaniktimerne. Typisk over i skoven ved travbanen. Så havde vi udendørs undervisning. Jeg tror ikke, det hjalp på min forståelse af botanikken. Vi havde også sangtimer med lærer Værgman. Han var den musikalske leder på skolen, og han stod også for orkestret og koret. Disse timer var gode.

Hver morgen og efter hvert frikvarter blev der ringet ind til time. Når læreren kom ind i klassen, rejste vi os alle op, og man satte sig først ned, når der blev sagt godmorgen eller goddag, og vær så god at sætte jer ned.

Inden den første time for alvor begyndte, stod vi op og sang morgensang. Slet ikke nogen dårlig ide. På den måde blev mange danske sange og salmer lært i skoletiden.

Da vi begyndte at gå til præst, var mange af timerne på skolen, senere nede i konfirmandstuen ved Kastrup Kirke. En af øvelserne var at lære salmerne udenad.

Lige uden for skolen i Korsvejskrydset er der en mindesten for de faldne under anden verdenskrig. Hvert år den 9. april skulle vi samles og mindes. Min klasselærer Skotte Nielsen var en stor fortaler for dette arrangement. Jeg har af og til tænkt på, om der lå mere bag ham. Han opførte sig anderledes end de andre lærere på dette punkt. Havde han en særlig bevægende anledning fra den tid? Han røbede den i al fald aldrig.

I skoletiden kunne man, for dem der havde mulighed for det, få oprettet sin egen sparekassebog. Dengang lå den nærmeste spare-

'Peter Spar og Søren Sold' var en tegneserie, der var en del af et blad, som hed 'Sparegrisen'. Det blev udgivet af De danske Sparekasser fra 1932-1972. Bladet uddeltes i skolen, som også administrerede sparemærkerne. Børnene skulle lære at spare op i stedet for at solde pengene op til unødige ting. Serien var i de første 30 år tegnet af Aage Lundvald.

kasse inde ved Sundby Kirke. Vi børn sparede sammen og kunne købe mærker, der blev klistret ind i bogen. Der gik af og til lidt sport i det, vi skulle se, hvem der kunne købe flest mærker,

I Tårnby kommune var der en rigtig god ordning med skolebio og skoleteater. Disse oplevelser var jeg tilmeldt, og for et rimeligt beløb kunne man som elev deltage i disse arrangementer. Biografen var Amager Bio, og teatrene både Det Ny teater og Folketeatret. Forestillingerne foregik om eftermiddagen. Det var en god ting.

Der var madordning på skolen. De børn, hvis forældre var dårligt stillede, fik en madpakke. Så sang vi på melodien Oh men papa: Spis og vær glad, spis skolens gamle ostemad, spis og vær glad spis skolens ostemad.

Alle fik en ¼ liter mælk hver dag, flaskemælk. Der var konkurrence om, hvem der hurtigst kunne drikke mælken ud i en køre. Vi fik også vitaminpiller, tunolperler. Det var torskelevertran formet som små gennemsigtige perler på størrelse med pinocchiokugler. Jeg havde svært ved at tage dem, så jeg fik flydende levertran derhjemme.

Skoletandlægens klinik lå på Teknisk Skole. Jeg mener, vi gik der en gang om året. Klinikassistenten kom ind i klassen og fortalte, hvornår vi skule stille op. Vi havde en kedelig kvindelig tandlæge, som jeg tror, ingen af skoleleverne kunne lide. Det var jo nok det her med at bore i tænderne, for der var ingen bedøvelse, og alene lyden af boret. Derudover havde hun ry for, at boret smuttede en gang imellem.

Da skoletiden var ved at være slut, var det en tradition at kaste slik ud i skolegården til de "stakkels" elever, der måtte døje med skolen i endnu en årrække. Det gjorde vi også og kastede karameller ud fra 1.sal, så de kom godt rundt i skolegården. Hermed var en epoke fra barndommen definitivt forbi.

I november, få år efter Jørgen Holmsled Jensen var gået ud af skolen, kunne Korsvejen fejre 25 års jubilæum for de mange skolekomedier, der var blevet opført. Initiativtager var en teaterkomité bestående af lærere på skolen. Formålet var at opføre klassiske og nyere dramatiske værker, som skulle være til glæde og belæring for skolens elever, idet stoffet og arbejdet rummer betydelige værdier.

Spisefrikvarter. Ca. 1950. Senere blev den klare mælkeflaske erstattet af den korte 'buttede' brune.

Skolekomedie på Korsvejens Skole i 1947. Siddende ved bordet fra venstre:?, Inge Sørensen, Hans-Henrik Kobbeltvedt, Birthe Wrang, Birthe Mührmann, Lissi Warmbach, Anne-Louise Mogensen, Winni Johansen. Siddende foran scenen: Ruth Kolbye-Nielsen og Anne Christensen.

Skolekomedierne blev og bliver stadigvæk opført for skolens øvrige elever, forældre og andre interesserede. Da kommunen fejrede 100 året for grundlovens tilblivelse i 1949, var teaterkomiteen og elever fra skolen med i et stort anlagt historisk spil. Desuden viste skolen forskellige stykker ved 'De gamles Jul' og Foreningen Nordens arrangementer. Overskuddet gik bl.a. til børnehjælpsdagen.

Overlærer Carit Værgman fik i 1947 etableret et pigekor, der siden har udgivet plader og optrådt mange steder – også i udlandet.

I 1970 skriver han i 'Hjem og skole' om koret:

I årenes løb er der i korarbejdet opstået et mønster, som det har vist sig praktisk at følge år efter år. Grundmønstret er, at koret opdeles i 2 hold – yngste og ældste hold. Tilgangen til yngste hold sker ved optagelsesprøve hvert år i august blandt skolens 3. klasser.

I yngste hold, der har en ugentlig eftermiddagsprøve af 1 times varighed, bliver pigerne derefter i 3-4 år, inden de i 6.-7. klasse oprykkes i ældste hold.

Korets faste årlige opgaver er medvirken ved modtagelsen af 1. klasserne i august, en julekoncert for korets forældrekræds, forårskoncert og medvirken ved skolens afslutningsfest for II. og III. real i juni.

Bag koret, der tæller 95 piger, står en meget interesseret forældrekræds. Korets regelmæssige avisindsamlinger er blevet en opgave, som så godt som alle hjem tager aktivt del i. Det beløb, disse indsamlinger indbringer, anvendes til anskaffelse af

kordragter, instrumenter tilskud til koncerter, koncertrejser til udlandet mm.

Op gennem 60'erne var Korsvejen Skole i lighed med de øvrige skoler ved at sprænges af overbelægning med op til 7 spor, en årgang endda med 8. Ved skolens jubilæum i 1973 sagde skoleinspektør Karl Brøcher:

Lørdag d. 19. maj er det 50 år siden. Den nye skole er blevet en gammel kasse, som vi af og til i mistrøstige stunder foreslår nedlagt. Centralskoleidyllen – ude på landet, midt mellem de to landsbyer – er afløst af tæt bebyggelse, stilheden af larm fra luften og jorden. De grønne træer i skolegården, som vi havde glædet os over i alle årene, måtte fældes i efteråret: de var blevet ofre for foreningen, og de var ikke blevet grønne i dette forår.¹⁵

Hans mistrøstighed bundede i et rygte om lukning af den nedslidte skole pga. det nu faldende børnetal. Men i 1986 ræsonnerer Brøcher:

ved skæbnens gunst (her: hovedbibliotekets flytning) blev det Korsvejens Skole, der først fik praktisk mulighed for at afse lokaler til en etapevis restaurering og modernisering Hvordan var det gået, hvis vi ikke havde fået den chance? De to skoler, der ikke kom med på vognen, eksisterer ikke mere.¹⁶

Kastrup og Tårnby nedlagdes i henholdsvis 1983 og '86, men Korsvejen bestod og fik endda ved anlæggelsen af en legeplads – noget hidtil uhørt i en skolegård – 4 nye lindetræer ... *med grogaranti.*

15 Korsvejens skole 1923-1998

16 Ibid.

Ullerup Skole

Siden 1940 havde kommunen diskuteret en nedlæggelse af landsby-skolen i Ullerup, men der kom til at gå hele 17 år før den endelige nedlæggelse fandt sted.

En tidligere elev, Jytte Petersen, fortæller:

Jeg gik i årene 40-45 i Ullerup Skole. Det var spændende. Jeg kendte mine skolekammerater i forvejen, og nu var vi sammen i flere timer, 4 piger og 2 drenge. I 1. klasse begyndte vi med 'Svanemappen', som vi malede og lærte at stave efter. Vores lærerinde var frk. Schjørring, som var meget dygtig til at undervise. Der var absolut ro, når timen begyndte.

Klasseværelserne lå på første sal. Det var to i hele skolens længde, hver indeholdt en stor tavle, en sort kakkellovn, et skab med udstoppede fugle og landkort. Vi sad ved skolepulte med faste bænke med bræt til rygstød og bordet var lidt skråt.

Der var meget terperi og læren udenad, vi kom igennem salmerne og katekismus, men vi havde også sang og håndarbejde. Selvom der var krig, fik vi syet en bluse og lavet en pose til gymnastiktøjet. Vi havde dog ikke gymnastik, men spillede langbold i gården.

I frikvarteret sjippede vi eller spillede bold op ad muren. Maden blev indtaget på gangene udenfor klasseværelset, om vinteren når det var rigtig koldt, fik vi lov til at spise i klasseværelset.

Om sommeren kom vi på udflugt enten til Zoo, Tivoli eller Frederiksborg Slot, hvortil vi blev kørt med Wenneckes busser.

En af dem, der stod i spidsen for protesterne mod en skolenedlæggelse i Ullerup i 1948, var gårdejer Bjerre. Han udtalte til Amager Bladet den 13/5 1948:

Vi er ikke blinde for at centralskolerne er tidens løsning, og at de har deres fordele. Men det har de små skoler også. Vi er ikke alene udmærket tilfredse med den nuværende ordning, men vi føler os trygge ved den. Selv om de børn, der går i en stor skole, måske har fået TERPET en del mere ind i hovedet end her, så tror jeg, at vore børn efter endt skolegang står lige så veludrustede til at træde ud i livet, når de kommer ud af skolen.

I kommunens skoleplan for 1950 er Ullerup Skole dog stadig med, og her var ansat en førstelærer og en lærerinde til at varetage undervisningen. Men allerede året efter blev førstelærer Chr. Hjeds sammen med ældste elever, 40 i alt, overflyttet til Tårnby Skole, for Ullerup Skole manglede bl.a. sløjdløkkale og skolekøkken. Den fortsatte som forskole, som bestod af to klasser med henholdsvis 13 og 12 elever. De blev undervist af lærerinden, frk. Schjørring. Inge Poulsen gik i Ullerup Skole på dette tidspunkt, og hun fortæller:

Jeg startede som 7-årig min skolegang i Ullerup landsbyskole, hvor der efterhånden gik 50-60 elever. Nogle af elverne kom fra Nøragersminde, et sommerhusområde, hvor mennesker fra provinsen netop i disse år bosatte sig, da de ikke kunne finde boliger i København.

I den klasse, jeg kom til at gå i, var der selvfølgelig også børn fra Nøragersminde. Mange af dem var rystende bange for den strenge lærerinde og lærer. Det var ikke ualmindeligt, at en af dem tissede i bukserne til stor fryd for os andre. Hvis enkelte af dem viste lidt overmod, satte læreren dem hurtigt på plads, for dengang sad lussingerne ret løse, og pegepinden blev flittigt brugt. Vi børn, der kom fra gårdene, syntes egentlig godt om de fattige Nøragersmindebørn, men følte det var lidt ærgerligt for dem, at de aldrig havde råd til noget. Men én ting var sikkert – de blev aldrig inviteret til vores fødselsdage.

Vestamager ved Hilversumvej
vinteren 1959. Fotograf: Lange.

Da jeg sluttede første klasse, blev skolen delvis nedlagt. Der skulle dog fortsat være 1. og 2. klasser, resten af eleverne blev overflyttet til Tårnby Skole. Da jeg skulle begynde 3. klasse på den skole, kaprede en ældre lærerinde os 4 piger, der kom fra gårdene. Nøragersminde børnene måtte yngre lærere tage sig af.

Bente Walløe Poulsen, der boede i Ullerup, beretter her om sin nomadetilværelse som skoleelev:

Nu om dage er man meget opmærksom, hvis der er tale om at børn skal skifte skole f.eks. i forbindelse med nedlæggelse af en skole. Det debatteres længe og der tales meget om børnenes tarv i den forbindelse.

De betæneligheder havde man tilsyneladende ikke i min skoletid, som strakte sig fra 1954 til 1964.

Jeg nåede at gå på fire af kommunens skoler, før jeg gik ud med realeksamen efter 10 års skolegang.

Min familie boede på Tømmerupvej i Ullerup, hvor mine forældre havde et gartneri. Vi boede i den yderste del af Tårnby Kommune tæt på grænsen til St. Magleby Kommune.

Jeg begyndte i skole sommeren 1954 og de første to år gik jeg i Ullerup Skole. Når jeg ser på klassebilledet fra 1. klasse ser jeg 15 børn, hvor de 5 kom fra Ullerup/Viberup og resten fra Nøragersminde.

Ullerupbørnene fortsatte sammen i 3. klasse på Tårnby Skole, hvor vi fik 22 nye kammerater. Så vidt jeg husker blev børnene fra Nøragersminde flyttet til Pilegårdsskolen.

Året efter blev børnene fra Ullerup også flyttet til Pilegårdsskolen. Her blev vi splittet op, således at alle mine kammerater kom i samme klasse, mens jeg alene kom i en anden klasse. Så gik to år med de nye kammerater i 4. og 5. klasse.

Da vi skulle i 6. klasse blev klassen delt, idet nogle skulle gå i A-klassen og andre, deriblandt jeg, skulle i B-klassen, den boglige linie. Atter nye kammerater at forholde sig til. Vi kom til at dele klasse i 2 år i 6. og 7. klasse.

I mellemtiden var Løjtegårdsskolen blevet bygget, så da jeg skulle begynde i 1. real, blev jeg flyttet til denne skole. Igen nye og ukendte kammerater.

Heldigvis byggede man, i min skoletid, ikke flere skoler i Tårnby Kommune. Så de sidste 3 år af min skolegang tilbragte jeg med de samme kammerater.

Min storesøster Lisbeth, som gik 2 klasser over mig, begyndte naturligtvis på Ullerup Skole. Efter 2 år blev hele klassen flyttet til Tårnby Skole og blev på denne skole frem til realeksamen.

Årgangen efter Lisbeth (1953) begyndte den nomadetilværelse inden for Tårnbys Skolevæsen, som min årgang (1954) fortsatte og vi har alle gået på de samme fire skoler.

Da min lillesøster Bodil skulle i skole i 1958 var Ullerup Skole blevet nedlagt – det skete i 1957, så hun begyndte i 1. klasse på Pilegårdsskolen og havde kun et skoleskift til Løjtegårdsskolen efter 2. klasse.

Når jeg tænker tilbage på min skoletid husker jeg den som god tid. Jeg havde ingen problemer med at følge med i skolen og havde derfor en nem skoletid. Det, der var svært for mig, var de gange, jeg fik nye kammerater at forholde mig til.

Især skiftet fra Pilegårdsskolen til Løjtegårdsskolen var svært. Jeg havde på Pilegårdsskolen etableret gode venskaber, som var svære at forlade.

At fortsatte venskaberne kunne nærmest ikke lade sig gøre, fordi busforbindelserne rundt på Amager var dårlige. At forældre

hentede og bragte børnene, når man ville besøge veninderne, var ikke så almindeligt, som det er i dag.

Det, der også kendetegnede skoletiden fra 3. klasse og frem, var den lange vej til skole. Specielt på Pilegårdsskolen var man afhængig af skolebussen, idet der ingen direkte busforbindelse var til Ullerup. Jeg husker lange køreture ad Kongelundsvejen, gennem Kongelunden over Søvang til Ullerup.

Jeg husker også kapløbet om morgenen for at nå skolebussen, når vi var kommet for sent op om morgenen. Når mine søskende og jeg så alligevel ikke nåede bussen, måtte vi have fat i vores far, så han kunne køre os til skole

Far skumlede noget, når han måtte forlade sit arbejde i drivhusene eller på marken for at køre os til skole. Tilmed bad vi ham altid holde i god afstand af skolen, fordi vi dengang kørte i en højrød varebil, som kunne ligne en ambulance. Den havde vi ikke lyst til at blive drillet med i skolen.

Efterhånden kendte buschaufførerne os og vidste, at hvis vi ikke stod ved stoppestedet ved Raagaard, så skulle de holde udkik efter os og samle os op, når vi kom løbende ud af indkørslen 100 meter længere fremme.

Den lange vej til skole var selvfølgelig et vilkår, når man nu boede i Ullerup og det kunne naturligvis ikke være anderledes. Men det skabte en afstand til klassekammeraterne, som blev forstærket, hver gang jeg blev flyttet til en anden skole/klasse.

Afslutningsvis vil jeg sige, at hvis mine børn var blevet budt at skifte skole 3 gange i deres skoletid, ville jeg have protesteret. I dag tror jeg ikke, at selv den mest forhærdede politiker ville turde foreslå at flytte rundt med skoleeleverne, som man gjorde dengang i halvtredserne i Tårnby Kommune.

I 1957 blev Ullerup Skole trods mange protester fra den lokale befolkning helt nedlagt. Pilegårdsskolen og Løjtegårdsskolen var blevet taget i brug, og de lå tættere på Ullerup end de hidtil anvendte skoler for de større børn. Kommunen havde lovet, at den gamle skolebygning blev overdraget til Ullerup, der ville benytte den til et længe savnet forsamlingshus. Men skolen blev solgt og anvendt til fabriksformål, indtil den blev revet ned i 1971 på grund af lufthavnens udvidelser.¹⁷

¹⁷ Inger Kjær Jansen: Til Ullerup. Landsbyliv og bygningsregistrant. 1994

KAPITEL 4

TO NYE SKOLER

‘Hul’ i protokollen

Selvom den store udbygning var sket i Kastrup, og det var her presset hidtil havde været størst, begyndte de syvvestlige kvarterer at føle sig en smule oversete. Den nordligste af kommunens sydlige del var for længst kloakeret, og villakvartererne bredte sig fra Løjtegårdsvej og sydover i ubrudte mængder.

I 1949 havde en lov om bymæssig bebyggelse inddelt kommunen i 3 zoner, en inderzone, hvor helårsbeboelse var tilladt, en mellemzone, der kunne overflyttes til inderzone, samt en yderzone, hvor bymæssig bebyggelse ikke var tilladt. Problemerne med den sidste zone var store på Vestamager helt indtil 1967, hvor zoneinddelingen blev ophævet. Yderzonen omfattede i det store hele kvarteret med afrikanske og hollandske gadenavne. Der var til området kommet mange tilflyttere, som boede der hele året, selvom der hverken var vandforsyning eller kloakeret, og husene var ofte dårligt isolerede.

Børnene på Vestamager måtte som nævnt i første omgang gå i Ulle-rup Skole, men nye skoler i området var påkrævet, da der var langt ind til de andre skoler, selvom der kom skolebus.

Luffoto over kvarteret syd for Løjtegårdsvej, der er ved at blive udbygget. Set mod øst med rækkehusene ved Jacob Appels Allé, Vestbirk Allé og Snoghøj Allé. 1957.

På skoleudvalgsmødet d. 7. juni 1956 på Kastrup Rådhus meddeler formanden Edm. Bentved, at den længe ventede materialebevilling til 2 skoler endelig er kommet fra Boligministeriet. Tilladelsen fra Undervisningsministeriet er modtaget for længst. Derefter konstateres det, at der er enighed om beliggenheden af de to skoler. Ved Løjtegårdsvej skal Løjtegårdsskolen bygges, mens den vestligste skole skal opføres ved Ole Klokkersvej. Herefter gennemgås tegningerne til de to skoler.

I dag ved vi, at vedtagelsen blev fulgt af handling. I 1957 kunne Pilegårdsskolen tages i brug, og året efter Løjtegårdsskolen.

Pilegårdsskolen

Pilegårdsskolen var tegnet af arkitekt Poul Grønning. Den blev opført i ét plan fordelt på to bygninger adskilt af en grønnegård. I 1957 stod 12 klasseværelser og 4 faglokaler klar til de første elever. Da den sidste del af byggeriet var færdig, havde skolen ca. 1000 elever.

Karl-Erik Olsen, der var lærer på Pilegårdsskolen fra skolens andet år, fortæller her om "tilværelsen" på den nye skole:

Arkitekt Grønnings lange gul-brune skolelænger skød op på Pilegårdens jorder i årene 1956-59.

Tre fløje med klasseværelser, lukket af med tværføj i hver ende, så der opstod to grønnegårde. I tværføjene indrettedes faglokaler, skolebibliotek, kontorer, klinikker og lærerværelse.

Pilegårdsskolen under opførelse i 1957.

Under kontor-lærerværelsesfløjen var der fuldt udbygget kælder, der var tænkt til sikringsrum, lagerrum og garderobesrum for rengørings-personalet. Skolen tog imod de første elever i august 1957.

Kun to af klasseværelsesfløjene stod færdige, uden faglokaler og gymnastiksale og med midlertidige kontorlokaler. Nogle 2.-5. klasser overførtes fra Tårnby Skole, og endvidere startede fire nye 1. klasser.

Personalet ved skolen var: Skoleinspektør E. Hygum-Thomsen; viceskoleinspektør Willy Olsen; lærer og skolesekretær Frode Holm; overlærer Werner Andersen, overlærer Julie Olsen, lærerinde Jytte Andersen, lærerinde Aase Nielsen, lærerinde Bente Samuelson, lærerinde Else Svensson, lærer Svend. Martin Larsen, lærer Benny Strand, en helt ung lærer, som jeg har glemt navnet på, og som kun var der det ene år. Jeg overtog hans 1.klasse som 2.d – og endelig årsvikar Bent Nilsson, der gik på aftenseminariet. Svend Martin Larsen var lærerrådsformand.

Skolens bomærke, det stynede piletræ, var lavet af skoleinspektørens gamle kollega, lærer Mogens Eilertsen.

Året efter i 1958 tilførtes skolen omkring 10 nye lærere.

Heriblandt: Elisabeth Baden, Annelise Holten Hansen, Finn Held, Regna Kristensen, Bruno Mortensen, Bent Thurmann, Karl-Erik Olsen; blandt underviserne fandtes også flere ikke færdiguddannede, bl.a. Leif Rigun, Ole Hygum-Thomsen, Claus Marcussen og Leif Bergstedt.

Skoleinspektør E. Hygum-Thomsen, Pilegårdsskolen.

Pilegårdsskolen. Ca.1959.

Af 5. klasserne dannedes én eksamensmellemsskoleklasse, den eneste Pilegårdsskolen opnåede, for med 58-loven afskaffedes mellemsskolen.

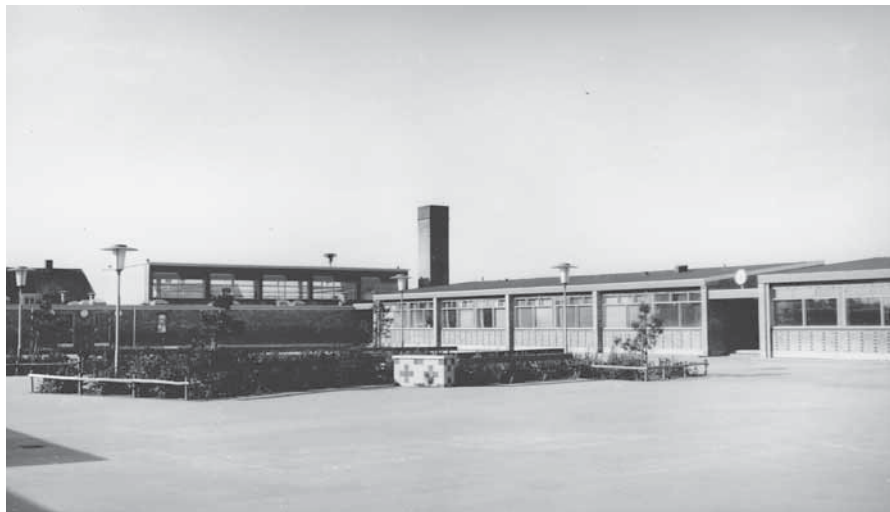
Vi fik fem nye førsteklaser med 31 elever i hver.

Den sidste klasseværelsesfløj var ved skoleårets start endnu ikke færdig. Lærerværelset var færdigt, fysiksal og naturhistorieværelse også. Gymnastiksalene "ude" i skolegården var først næste trin i byggeplanen.

Jeg startede som klasselærer for 1.f og 2.d.

I førsteklassen underviste jeg i dansk, regning, idræt og religion. I andenklassen kun i dansk. Endvidere underviste jeg i geografi i 4. klasse; i naturhistorie i 1. mellem og endelig havde jeg "gymnastik" med drengene i 5.a, b, c, og d – i alt 45 drenge!

August-oktober tilbragte vi gymnastiktimerne udendørs. Bevæbnet med spande vandrede vi omkring på den tidligere losseplads ud mod Oliefabriksvej; der skulle siden anlægges idrætsbaner, fodbold- og håndboldbaner. På en 50 minutters lektion fik vi samlet ganske mange sten og glasskår sammen og derved gjort den kommende idrætsplads mere brugbar og mindre farlig. Oktober-april var jeg med de 45 drenge i gymnastiktimerne nede i rengøringspersonalets kelderlokale, som lå under kontor og lærerværelse. Der var ingen borde og stole. De kunne stå op eller sidde på betongulvet. Hér fik jeg trænet og udviklet mine fortælle-evner, så drengene fik lidt ud af timerne, og de støjede ikke, så det kunne høres og forstyrre ovenover!

Pilegårdsskolen. Ca. 1960.

Viceinspektøren var af den gamle skole og havde sin helt egen facon både over for eleverne og lærerne.

Eleverne stillede op klassevis to og to ude i gården, når det ringede ind til time. På et tegn fra gårdvagten, begyndte indmarchen. Alle gik ind ad første åbning fra gården – ind på gangen, der førte forbi kontoret. Herude stod viceren klar til at daske de formastelige børn, der ikke havde taget deres hat af eller gik “uden for mønsteret” altså som tredjepart i stedet for to og to. Strømmen af børn defilerede ned ad gang 1, nogle klasser drejede og kom hen til gang 2 og dermed til deres klasseværelse. Her stillede man pænt op, to og to og ventede, til læreren kom, låste op og lod klassen gå ind. Når alle stod klar ved deres plads, fik de lov at sætte sig. Timen kunne begynde.

Lærerne henvendte sig i ét-frikvarteret på depotet, hvor de efter forklaring til viceren kunne håbe på at få udleveret tegnekardus, kladdehefter o.a., der måtte opstå behov for. Der kunne meget vel vanke en høflig, men ganske barsk skideballe, hvis der ikke var skrevet på samtlige linjer på siderne i de gamle kladdehefter, der selvfølgelig måtte afleveres før udlevering af nye. Vi var D's.

Skoleinspektør Hygum-Thomsen var tillige leder af AOF's aftenskole og fik adskillige af skolens lærere indlemmet som aftenundervisere.

Jeg havde fra seminariet specialelæsning i dansk og havde taget udvidet sprogprøve i engelsk. Endvidere havde jeg altid været meget optaget af tegning og maling.

I aftenskolen – hos Hygum – afløste jeg Knud Jans som underviser for et tegne- og malehold på Korsvejen. Endvidere underviste jeg flere logerende/patienter i engelsk på De Samvirkende Menighedsplejers Plejehjem på Englandsvej overfor Tårnby Kirke.

36 undervisningstimer på Pilegårdsskolen og 4-5 timer i AOF om ugen.

Foruden lærerrådsmøder mødtes en del af os nye lærere til selvlavede studiekredse, hvor vi drøftede pædagogiske problemer. Selv var jeg meget optaget af den engelske kreativitetspædagog og -psykolog Herbert Read.

Finn Held blev engageret medlem af foreningen Unge Pædagoger og blev redaktør af bladet UP.

Vi arbejdede ihærdigt på at aktivere forældrekræften.

Luffoto set mod øst over Vestamager med Kongelundsvej (øverst), Ryumgårdsvej, Studsbøl Allé, Foldbyvej (nederst) og Pilegårds Allé (diagonalt). 1957.

1959-67

Skolen blev færdigbygget. Fik sine to gymnastiksale og en dejlig festsal med scene, birum og eget køkken. Under scenen var der kælder med bade- og depotrum.

Befolkningstallet på Vestamager voksede hastigt. I løbet af de første år i 1960'erne kom vi op på omkring 1200 elever.

Vi fik også specialklasser foruden fem spor (næsten) hele vejen op.

Lærertallet fulgte med. Fra omkring 25 lærere blev vi over det dobbelte. Fra de næste kuld skal jeg i flæng nævne Hanne Gjesing, Christian Lyhne, Jørgen Christensen, Kirsten Gjerlev Petersen, Henning Larsen, Birgit Lund, Kurt Petersen, Birgit Villadsen, Lisbeth Musso, Lillian Jensen. I årene efter fulgte Frederik Hansen, Claus Marcussen, Eilert Larsen, Per Kildevang, Inger Nielsen, Ingerlise Østergaard, Ulla Jacobsen, Mette Roerup, Knud Erik Hansen, Jørgen (Høeg) Jensen,

Skolens størrelse gav plads for viceskoleinspektør nr. 2. Det blev Bjørn Bergstedt.

Den unge lærergeneration begyndte at gøre sig gældende, kom med forslag til mere åbenhed og højere grad af lærer- og forældreindflydelse. Det faldt ikke i god jord i starten.

Ved valg af lærerrådsformand i 1963 opstilledes både Sv. Martin Larsen og én af de unge, Karl-Erik Olsen.

Det blev en lidt hidsig valgkamp, som gjorde "Gamle Larsen" til vinder. Men den unge generation voksede fortsat, og kravene øgedes i takt hermed. I 1964 meddelte Sv. Martin Larsen, at han ikke modtog genvalg, og Karl-Erik Olsen blev så ny lærerrådsformand.

De første par år, 1964-66, var hårde indkøringsår. Kollegerne havde forventninger om nye tider og nye toner. Det var ikke let for skoleinspektøren. Vi havde flere tremandsmøder på kontoret, hvor deltagerne var skolekommissionsformand Bentved, skoleinspektøren og lærerrådsformanden. Bentved støttede lærerrådet et langt stykke ad vejen og foreslog forskellige procedurer, så vi nærmede os resultater – uden at "kontoret" tabte ansigt. Skoleinspektøren var nemlig også under et vist pres. Viceinspektøren kunne under ingen omstændigheder acceptere kompromisser.

Den nye viceinspektør var så udpræget forhandlingernes mand. Også han var med til at fremme samarbejdet.

Ved siden af det almindelige lærerarbejde instruerede jeg skolekomedier, som det dengang hed. Skolen deltog i Berlingske Tidendes skolekomediekonkurrence – og blev præmieret og positivt omtalt med billeder og hele pivetøjet. Det hjalp givetvis, var med til at lette både stemning og forståelse!

Nu blev lærerrådsformanden med samt hans kone og to børn inviteret på besøg i skoleinspektørens sommerbolig, og samarbejdet og loyaliteten voksede ganske gevaldigt.

Arbejdet med indkøring af skoleloven fra 1958 var fantastisk spændende og optog lærerne voldsomt. Studiekredsarbejdet fortsatte.

Mange af lærerne blev involveret i kommunale læseplansudvalg, nedsat af skoledirektør Johs. Feldvoss.

Arrangementerne i forbindelse med skolens 10-års fødselsdag sommeren 1967 blev arrangeret af et festudvalg bestående af Inger Nielsen, Bruno Mortensen, Eilert Larsen og mig.

Da der aldrig havde været holdt nogen indvielsesfest, syntes Hygum-Thomsen, vi godt måtte slå det lidt stort op. Det gjorde vi. Fejring i klasserne og samling af eleverne i festsalen med taler, sange, sodavand m.v. Derefter festlighed for forældre, lærere, skoledirektion, skolekommission m.fl. Kantate og taler.

De sidste par år af min tid som lærerrådsformand gik bl.a. med at udbygge samarbejdet med elevråd og forældreforening. I lærerrådet blev der nedsat en række fagudvalg, som medvirkede til opstilling af budget for undervisningsmiddelkontoen. Alt sammen med tilskyndelse og fuld opbakning fra skoleinspektørens side.

Pia Melcher har beskrevet sin skoletid på Pilegårdsskolen fra 1959-1967:

De første 2 år af min skoletid gik jeg på Sankt Annæ Skole på Hans Bogbinders allé på Amager. Det var en skole, der havde tilknytning til den katolske kirke, og vi blev til dels undervist af nonner. De var skræmmende, når de kom flagrende op ad trappeperne og hen ad gangene i deres lange sorte gevandter og lange slør. De havde alle sammen et udtryk i ansigtet, der indgød respekt, men alligevel var de rare, når de underviste.

I 1959 flyttede vi i hus på Avnbøl Allé i Tårnby. Jeg kom til at gå på Pilegårdsskolen. Det var en diametral modsætning til Sankt Annæ. På Pilegårdsskolen var der i perioder 1000 børn mod de ca. 200 på Sankt Annæ. Det var forfærdeligt.

Der var minimum 28 børn i klasserne, nogle havde op til 31. Støjniveauet på gangene og i skolegården var ikke til at holde ud, og der var en del af børnene, der kom ude fra Vestamager, som blev kaldt 'Det vilde Vesten'.

Stressfaktoren var klar både blandt lærere og elever. Dengang blev der stukket både lussinger og eftersidninger (svedere) ud, og var eleven hel håbløs, blev man sendt ned til Viceinspektør Olsen, der var en hidsig herre. Han nød at svinge spanskroret, så støvet blev slået ud af buksebagen. Hvis man mødte ham på gangen, var man helt sikker på at blive stoppet og nærmest forhørt om sit ærinde og til sidst med en lussing sendt tilbage til klassen uanset årsagen til, at man gik der.

Undervisningen var selvfølgelig præget af, der var for mange børn fra mange sociale lag. Nogle af lærerne var meget "militante", og når det var bestemte gårdvagter, var det kæft trit og retning, når frikvarteret var slut. Ind på to rækker i klasseorden og hold kæft. En lærer i hver indgang, og hvis der var uro i rækkerne, blev synderne hevet til side sammen med naboerne og fik valget mellem en lussing eller en sveder.

"Det vilde Vesten". Vestamager i vinteren 1959/60. Foto:Lange.

Skoletiden havde flere timer i dengang. De varierede fra 45 min til 55 min på de almindelige hverdage, f.ek.s varede timen kl. 8 helt til kl.8.55 og så var der kun 5 min frikvarter. Om lørdagen varede alle timerne 45 min og med lidt kortere frikvarter. Det betød, at 6 timers undervisning om lørdagen kun varede til kl.13. Det var nogle mærkelige dage, det var tydeligt, at hverken lærer eller elever var i hopla, weekenden var jo begyndt og man kendte mange, der havde fri om lørdagen.

Frikvartererne var aldrig særlig sjove. Der var ca. 1000 børn og drenge og piger sammen og 1 max 2 gårdvagter. Der var altid et par slagsmål især mellem drengene, men pigerne holdt sig ikke tilbage. De var bare lidt bedre til at give lussinger, hvis der var nogen, der var kommet lidt på tværs med andre meninger. Det kunne såmænd også forekomme i timerne, når lærerne ikke så det.

Hvis en gårdvagt måtte skille et par slagsbrødre ad, var det op til muren. Der stod de så på parade, når alle gik ind 2 og 2. Bag efter fik de valget mellem en lussing eller en sveder.

Der var også en del leg i frikvarteret. Fodbolde var forbudt, men pigerne var gode til at spille med 2 bolde op ad muren. Med 3 underkast og et overkast og op til 10 kunne man mange remser, navne og byer.

Mange har fået hudløse fingre af at hønse. Fra 'Hjem og skole'.

Sjippetove, hinkesten og hønseringe var også meget brugt. Diverse sanglege i store grupper var et godt tegn, så var der lidt fred, tropperne var samlet. På et tidspunkt blev det moderne at samle på billeder af kendte fra tyggegummipakker, så var der store byttedag.

Jeg personlig brugte tit frikvarteret til at lave lektier til den kommende time. Jeg var åndeligt doven, sagde min mor.

De ældste elever i 3.real fik lov til at gå i "grønnegården" mellem bygningerne. De skulle alle sammen ryge, selvom det ikke var tilladt, alle vi "små" syntes det var spændende, de var jo voksne næsten.

Jeg tror det var i 1960 eller 1961 midt i det store spisefrikvarter: nogle militærkøretøjer kørte helt ind i skolegården og man begyndte at læsse bårer, tæpper, dåsemad og alt muligt mærkeligt af. Det blev båret ned i skolens kælder og der var en mærkelig dyster og stresset stemning. Alle elever blev nysgerrige, men også nervøse. Vi fik at vide, at det var fordi Danmark var i krig, og vi skulle skynde os i kælderen, hvis det var luftalarm. Det kunne have været gjort efter skoletid, nu var der ca. 1000 elever, der hørte om noget med Amerika og Cuba. Vi var gjort bange, men ikke kloge..

I 3. klasse havde vi den gamle Bergsted. Han var meget "fin" og holdt en stor distance til eleverne, Han talte ned til os som Poul Reumert på Det Kongelige teater.

Første skoledag for 1.d på Pilegårdsskolen.1965.

Pilegårdsskolens grønnegård. 1960.

I geografi havde vi Jørgen Christensen. Alle elskede ham. Han var fodformet, stort skæg, striktrøjer, lidt politisk i sin undervisning, men han kunne lide os, respekterede os, var altid venlig, kunne dog blive irriteret, hvis nogen forstyrrede eller var uforberedte, men han var tilfreds, hvis han kunne se, vi gjorde, hvad vi kunne, og hvad han bad om.

Skolens inspektør Hygum Thomsen "underviste" de ældste klasser i historie, Det foregik ved, at han gav prøve hver time og derefter en ny lektie for, som så udløste en ny prøve næste gang. Der var ingen undervisning i faget andet end, hvad vi selv læste, og det gad vi jo ikke. Historiebøgerne lå åbne på hylderne under bordet, og det var alt for nemt at trække bogen ud og finde svarene på hans spørgsmål, hver gang han vendte ryggen til, Det var nogle spørgsmål han havde kopieret fra år til år, Han lærte i øvrigt heller aldrig vores navne, han var totalt uinteressert i os. Noget af det, der var gennemgående hos (næsten) alle lærerne var, at de ingen venlighed viste over for os. Der var distance, en autoritet, som de bestemt ikke fortjente.

En af vores lærere, Svend M. Larsen, var nogenlunde ihærdig, men lidt hellig og gammeldags. Respekt havde de store klasser ikke for ham, og tjansen som gårdvagt blev taget fra ham, engang alle de ældste drenge rottede sig sammen mod ham. De forfulgte ham i en kæmpeflok rundt i skolegården for til sidst at jage ham op

i en kæmpe snedrive, hvor han landede med næsen ned i sneen. Det var synd for ham. Det var fejlt at misbruge hans lidt venlige væsen for at få lidt sjov i gaden. Han var meget inspirerende som dansklærer, og det er da tit, jeg sender ham en venlig tanke, for han gav nysgerrighed og indsigt i det danske sprog og alle finurligheder og humoren især. Dog må jeg nok indrømme, at han engang skuffede mig. Det var få måneder efter, at vi var gået ud af 3. real. Jeg mødte ham i en butik og gik frejdigt hen for at sige goddag. Han kunne ikke genkende mig, og det gik op for mig, at jeg havde været en af de mange, og når man var gået ud af skolen, var man glemt.

Lærer Holm havde vi i fransk. Han var dygtig til at lære fra sig, og vi snakkede kun fransk i timerne, og meget blev derfor hængende. Venlig var han kun mod dem, der flirtede lidt eller fedtede om man vil, vi andre fik megen sarkasme og ironi. Han var en stout mand, ville man sige i dag.

Lyhne oplevede jeg ikke selv som lærer andet 1 time som vikar i tysk. Han brugte hele timen til at ryste på hovedet ad os, for hvor var vi dumme, Når han kom gående på gangene, veg man. Han havde skyklapper på og gik direkte ind i dem, der stod i vejen.

Hanne Gjesing havde vi i engelsk. Hun sagde, der var nogen i klassen, der lugtede for meget afsure tær, så hun var nødt til at spise sin frokost på lærerværelset, hvorpå hun bare gik. Hendes undervisning var stabil, men ikke så engageret, så det gjorde noget.

KO var vores lærer i naturhistorie og formning eller tegning, som det hed dengang. Han var spændende, når han havde lyst, eller hvis det interesserede ham, men han kunne være meget bisset og sarkastisk. Da jeg afleverede en mappe med tegninger i 2. real spurgte han, om jeg gjorde grin med ham. Jeg havde gjort mit bedste, og det havde han slet ikke i tankerne. Jeg fik et 5-tal. Fortjent eller ej, men han havde givet mig tegnekomplekser for livet.

Hans kone BO var hidsig og temperamentsfuld – lidt skratende. Det var en stor lettelse, da hun gik på barsel. En fra klassen havde ikke lavet sine regnestykker. Hun gav ham en sveder, og da han gik op efter den, sagde han irriteret “bare for sådan tre regnestykker”. Det indbragte en lussing og en sveder mere. Der var ikke sans for, at han arbejdede efter skoletid og gik med aviser om morgenen for at hjælpe med familiens økonomi.

Atom-Frederik havde vi i fysik i flere år. Han var meget venlig, men meget forvirret og ukoncentreret – slet ikke klædt på til at undervise teenagere i fysik. Han lærte aldrig vores navne, og vi blev ofte spurgt, hvad vi skulle have i fysik, og ellers fik vi alle sammen bare mellemkarakterer undtagen én, som han kunne huske, men som også var meget dygtig og interesseret, så det var for-tjent. Vi andre skulle måske kun have haft 5. Han havde et job ved siden af, som nok interesserede ham mere.

Birgitte Orkild havde vi også i matematik i de større klasser. Hun var et fyrværkeri, energisk og tog nogle gode diskussioner med os. I 2. og 3. real var matematik frivilligt. Jeg er ikke matema-tiker, og efter en katastrofal prøve var hendes kommentar til mig "Synes du ikke, det er bedst for os begge to, hvis du stopper på dette hold?" Det turde jeg ikke gå hjem og sige, så resten af året gik på bedste vis. Jeg forstod aldrig andengradsligning, men jeg lærte den udenad, dog uden at bruge den.

Pilegårdsskolen, klassefoto. Ca. 1960 Bageste række fra venstre: Niels Poulsen, Henry Henriksen, Arthur Christensen, Kjeld Jappe, Frode Koch, Per Jensen, Finn Jensen. Midterste række fra v.: Klasselærer Bjørn Bergstedt, Margrethe Pedersen, Gudrun Nielsen, John Elliot, Jan Holmberg, Hanne Christensen, Per Røpke, Finn Jensen, Poul Hald. Forreste række fra v.: Bente Riber, Jytte Nielsen, Anita (Reichgrüber) Olsen, Merete Larsen, Grethe Høj, Hanne Petersen, Lisbeth Hågensen, Tove Bodholdt, Ulla Johansen.

Pilegårdsskolen. En elev på vej til skole?1970.

I husgerning havde vi Regna Kristensen. Hun var ret ihærdig og prøvede at lære os om ernæring og billig madlavning. Det var fest, når vi havde hende i de sidste timer om lørdagen. Så fik bageholdet lov til at bage rigeligt, så alle pigerne fik hjemmebag med hjem til eftermiddagskaffen. Det sidste år, vi havde hende, var der en af pigerne, der fik sukkersyge i starten af skoleåret. Regna Kristensen syntes det var så synd for hende, så hun fik fri hver uge, når vi andre gik i køkkenet. Til gengæld for ikke at have deltaget overhovedet fik hun et 11-tal hvorimod alle vi andre fik 7 eller 8. Det var i øvrigt karakterer, der skulle tælle med til realeksamen.

I 5. klasse blev vi delt op i 2 spor: almen og boglig. Det var en grov diskriminering, og det gav utrolige spændinger i klasserne og frikvartererne. De nye klasser blev samlet på kryds og tværs, og man mistede gamle klassekammerater og fik nogle nye, som man faktisk aldrig kom på bølgelængde med. Det gav nogle små-grupper og mobberier, som aldrig nåede til lærernes kendskab, for det var bare med at rette ind og holde kæft.

Der var stor forskel på modenheden i de nye klasser, og samtidig kendte lærerne nogle af eleverne, og nogle var nye. Det var ret turbulente år for en sårbar aldersgruppe.

I 2.real, da nogle af os skulle til at have latin, var der ikke tilslutning nok på skolen og heller ikke nogen, der kunne undervise i det. Altså måtte vi 3 gange om ugen tage cykelturen til Løjtegårdsskolen, der lå ca. 1,5 km væk. Der blev vi så undervist af Leth Sørensen sammen med holdet fra Løjtegårdsskolen. Han var en fremragende underviser, der forstod at gøre tørt stof sjovt. Vi lærte mange remser, som man jo gør i latin, men han havde altid en "lille krølle" at putte på, så det var en rigtig rar atmosfære.. Jeg endte iøvrigt med et 10.tal til eksamen og det var hans fortjeneste p.g.a. en spændende undervisning.

Løjtegårdsskolen set fra Løjtegårdsvej. Ca.1960.

Løjtegårdsskolen

Løjtegårdsskolen, der ligesom Pilegårdsskolen var tegnet af arkitekt Poul Grønning, blev opført i 2 etager med 2 lave fløje til småbørnsklasser og særklasser, og en 2- etages vinkelbygning til administration, faglokaler og klasseværelser for større børn. Hele skolen omfattede 24 normalklasser, foruden faglokalerne: skolekøkken, læsestue, gymnastiksal og aula. Indvielsen fandt sted i 1958, selvom kun østfløjen og midterfløjen var færdig. Hvilke startproblemer, det gav, fortæller Arne Bang Petersen om her:

Løjtegårdsskolen blev taget i brug mandag d. 11. august 1958, men var på ingen måde færdigbygget; det vil jeg komme tilbage til, da jeg mener, at det måske kunne være interessant for læserne først at vide lidt om forholdene i skoleverdenen på den tid, oplevet af en nyuddannet – og førstegangsansat – ung lærer, specielt i Tårnby Kommune.

Jeg tog lærereksamen på Københavns Aftenseminarium i 1958 på den linje, som varede 5 år; jeg startede altså i første klasse i 1953 med en realeksamen fra 1948 som adgangsbillet samt en bestået prøve i bibelhistorie (Hertz). Betingelsen for optagelse var i øvrigt, at man havde arbejde om dagen, og derfor ikke kunne gå på almindeligt seminarium.

Uden egentlig at komme nærmere ind på seminarietiden skal jeg dog lige nævne, at mens det store elevflertal på aftenseminariet allerede var i fuld gang ude på skolerne som vikarer, beholdt jeg mit 8-16 job på B&W, hvor jeg var blevet udlært (på kontor) i 1951, og først i 5. kl. – (1957-58) startede jeg som vikar på den lidt aparte facon, at hvis en skole ville godtage det, kunne to seminarielæver i afgangsklassen dele et skema, således at man havde sine 18-20 timer lagt hver anden dag, hvorved man kunne passe sine praktiktimer de andre hver anden dag.

Og dermed er vi tilbage i Tårnby Kommune, idet jeg delte et skema med en klassekammerat på den måde, at jeg var i skole tirsdag, torsdag og lørdag, og klassekammeraten havde de andre 3 dage. Skemaet fik vi på Korsvejens Skole, og mit bestod udelukkende af gymnastik, sang, religion samt 2 timers historie i en I.F.M.

Det var et spændende år – om end lidt trivielt med de nævnte fag – men det førte da til ansættelse i kommunen efter at være blevet kontrolleret i nogle af timerne af daværende skoleinspektør Roald Andersen.

Spørgsmålet var, om man kunne ansøge om at komme på en bestemt skole, da man jo faktisk blev ansat i kommunen; men én af de ting, som jeg især havde bidt mærke i på seminariet, var den, at hvis man på nogen måde kunne starte på en splinterny skole – være med til at bygge den op – så skulle man absolut gøre det, hvis det var muligt.

Snakken gik på lærerværelset på Korsvejens Skole, og man var i hvert fald sikker på, at 2 af skolens viceinspektører ville søge inspektørstillingen, og det var jo lidt trygt for en nybegynder. Så jeg skrev i min ansøgning, at jeg ønskede – hvis muligt – tjenestested på den ny Løjtegårdsskole, og sandelig: jeg fik kort efter svar fra skolevæsenet, at jeg var blevet ansat på den ønskede skole pr. 1.juni 1958, og jeg skulle nok få besked, når en skoleinspektør var blevet udnævnt.

Lykkelig var jeg, og endnu lykkeligere blev jeg, da jeg engang i juni kort før sommerferien skulle hente min vikarløn på rådhuset

Skoleinspektør Fritz Lund.
1975.

(det skulle vikarerne dengang), så siger frk. Andersen, der i mange år havde stået for det job, at hun havde erfaret, at jeg var blevet ansat pr. 1/6-58 og derfor også skulle have løn for juni (bagud), og da det nu var sommerferie, kunne jeg jo lige så godt få løn for juli også, for så var jeg jo fri for at komme midt i ferien for at have lønnen. Se, det var service på højt kommunalt plan, og jeg og min lille familie havde faktisk aldrig haft så mange penge før; så det blev en rigtig sommer – indtil vi kom hjem og fandt et brev fra kommunen, hvori der stod, at ministeriet ikke havde godkendt ansættelsen pr. 1/6 af en lærer, som først færdiguddannedes i løbet af juni måned. Jeg skulle dog ikke tilbagebetale juni-lønnen, men til gengæld ville jeg ikke få løn i august.

Tja, i dag ville det nok have været en lækkerbissen for DLF. Nå, vi overlevede.

I løbet af ferien havde jeg været ude at kigge lidt på den byggeplads, som allerede i begyndelsen af august skulle blive til Løjtegårdsskolen, og jeg tvivlede meget på, at den nåede at blive brugbar til tiden; sidst i juli måned læste jeg i Amagerbladet, at viceinspektør Fritz M. Lund var blevet udnævnt til skoleinspektør på Løjtegårdsskolen pr. 1/8-58 (skolen begyndte 11/8-58!) Jeg

skyndte mig til den nærmeste telefonboks og ringede til Lund og gratulerede ham med udnævnelsen, og kort tid efter (samme dag) kom han cyklende over til os (vi boede på Dueoddevej) og spurgte mig, om jeg ville hjælpe ham med forskelligt kontorarbejde (han vidste jo, sagde han, at jeg også var kontoruddannet), så ville han til gengæld sørge for, at jeg ville få "benet" at være skolesekretær i første skoleår, og derfor gik den sidste del af ferien med, at Lund og jeg lavede alt det forberedende arbejde: styrkelister, elevkartotek, lokale- og lærerskemaer – det sidste dog først efter, at Lund havde haft samtaler på Snebær Allé (Lunds Bopæl) med de lærere, som var ansat af skolevæsenet med tjenestested på Løjtegårdsskolen.

Når man tænker tilbage, synes det egentlig at være en ganske uhyrlig situation, at vi sad i dagligstuen på Snebær Allé 4 og tilrettede det første skoleår helt fra 0 på ca. 1 uge; men hyggeligt var det, og spændende.

Og så oprandt den første skoledag, og måske skulle jeg beskrive, hvordan lokalesituationen var. Kun østfløjen og midterfløjen var anvendelig, ikke hovedfløjen ud mod Løjtegårdsvej, vestfløjen på 2 etager ej heller, gymnastiksal og festsal var ikke påbegyndt, og heller ikke toilethygningerne var færdige til brug, kun den afdeling, som

Elever stillet op i rækker i skolegården inden timen, her på Løjtegårdsskolen i 1960.

4 klasse Løjtegårdsskolen 1958/59. Stående bagerst: fra venstre: Lærerinde fr. Kruse, Solvej Petersen,?, Per Olsen, Ulrik Golotnov, Børge. Rækken nærmest lærerinden: Bjarne Rasmussen, Carsten Have, Jens Ove Jørgensen, Arne, Niels Svennings, Jan Olsen,? Berit Axen. Midterrækken: Ralph Stallknecht, Niels Pedersen,?, Berit ?, Karin Lone Petersen, ?, Linda B. Lund. Forreste række:?,?, Annelise Petersen, Sørensen,?, Kurt,?, Birgit Larsen.

skulle være pigetoiletet i den "lille" gård mellem øst- og vestfløjen. Se, det gav jo nogle komplikationer, men reglen, som man regnede med kun skulle vare den første uge, sagde, at pigerne måtte bruge toiletterne i frikvartererne, lærerne i timerne, drengene måtte løbe ud på marken (der, hvor der nu er sportsanlæg), og kun nødtvun- gent bruge toiletterne, dog kun i timerne, hvis de virkelig "sku"!

Klasseværelserne nr. 1-12 var klar til at tage i brug; men nr. 11 var indrettet til lærerværelse, og nr. 12 var skoleinspektørens kon- tor (og skolesekretærens), og sådan var det i hele det første skoleår.

Alle eleverne kom fra Korsvejens Skole, hvis distrikt inkluderede såvel Tømmerup, Ullerup, Viberup samt Maglebylille. Hele dette yderområde samt området helt op til den nuværende motorvej ca. og med vestgrænse ved Englandsvej var Løjtegårdsskolens skoledistrikt, og alle de børn, der stammede fra dette område, var på Korsvejens Skole formeret i klasser, som nu kunne flyttes til den nye skole.

Jeg husker tydeligt skoleinspektørens velkomsttale til eleverne; ta- len var opbygget over titlen: "Nissen flytter med", og det var jo helt åbenlyst, hvad den handlede om.

Og hvor mange elever/klasser startede vi så med? Ja, der var 2 klasser på hvert trin fra 1. til og med 4. kl. samt én første mellem og én første "fri"-mellem, som det hed dengang (altså 6. skoleår).

5. kl. blev et år ekstra på Korsvejen, for den gang skulle man på det klassetrin op til en prøve – mellemskoleprøven – der afgjorde, om man kom i eksamensafdelingen eller i "fri"-mellem, og man mente, at disse elever ikke skulle flyttes før året efter – sikkert en klog disposition. Klassekvotienten var høj – f.eks. mener jeg, at jeg havde over 30 elever i den 3. klasse, som jeg blev klasselærer for.

Og lærerpersonalet: I alt var vi 10 voksne ansat, og det var følgende: 2 lærerægtepar: Signe og Jens Vagn Andersen samt Else og Jens Jørgen Christensen, Bent Værgman, Henny Kruse Andersen, Bente Eilertsen (senere Brask), undertegnede samt F.M.Lund. Endelig var Kai Kruse Andersen hver anden-dags-vikar, da han var sidsteårselev på Aftenseminariet.

Der arbejdes hårdt på at bygge Løjtegårdsskolen færdig. 1958.

Skolearbejdet gik i gang, og trods store mangler rent bygningsmæssigt er jeg sikker på, at der blev gjort et godt stykke arbejde; men naturligvis var betingelserne noget besværlige, da der jo sideløbende blev arbejdet på at gøre skolebyggeriet færdigt, og foruden den indlysende håndværkerlarm måtte vi alle balancere mellem murerbaljer, cementsække, mursten, værktøj af forskellig art osv. Men vi følte os på en måde som en flok pionerer, der skulle have tingene til at fungere.

Et område, der var helt på nul, var gymnastiksale, sportsanlæg samt tilhørende materialer – intet var til rådighed – men der blev bevilget opmaling af en håndboldbane i den "store" gård – altså mellem midter- og vestfløjen – og her blev der spillet håndbold hele året; jeg husker tydeligt, at jeg havde de store drenge i gymnastik, og helt frem til juleafslutningen spillede vi, naturligvis aldrig omklædt og aldrig med bad bagefter (manglende faciliteter); men vi fik et rigtig godt skolehåndboldhold, som allerede året efter deltog i BT's skole-håndboldturnering og blev nr. 2 i amtet. Hele skolen var med i Virum, hvor vi spillede finale mod Dyssegårdsskolen – desværre tabte vi! Flere af disse håndbolddrenge var senere aktive i stiftelse og drift af den lokale håndboldklub, KTH, som den hed dengang.

Løjtegårdsskolens lærerstab 1963-1964. Bageste række fra venstre; Jens Jørgen Christensen, Preben Hartvig, Aage Leth Sørensen, Bent Nilsson, Arne Bang Petersen, Flemming Wandall, Jørn Mikkelsen, Poul Egon Hansen, Per Stack, Allan Berg Nielsen, Kai Kruse Andersen, Finn Hendriksen, Frede Juul Jensen. 2 række fra venstre: Flemming Alberts, Moritz Garbarck, Sven Christensen, Nina Bengtson (Kongmar), ?, ?, Tove Stiesen, ?, Hanne Kirkeby, Lene Hansson, Bente Brask, ?, Inger Harbo Andersen, Inge Boisen, Fritz Lund, Jens Jacobsen, Helge Kongsbak Lassen. Første række fra venstre: Lis Schovby, Kira Kongsbak, Else Christensen, Kirsten-Lise Petersen, Henny Kruse Andersen, Birgit Sørensen, Aase Bang Petersen, ?, Birgit Darr.

Foruden de store drenge havde jeg også en af 1. klasserne i "gymnastik"; det blev nu mest til sanglege i gården, men en gang husker jeg en regnvejrsdag, at Lund sagde, at jeg godt kunne bruge et ganske ufærdigt lokale i hovedfløjen (parallel med Løjtegårdsvej); lokalet var åbent ud mod Løjtegårdsvej – ingen ruder – og vore sanglege var til stor interesse for folk, som stod og ventede på bussen lige udenfor.

Ja, arbejdet var virkelig spændende; men på en anden front levede arbejdet ikke helt op til forventningerne fra seminariet, og her sigter jeg til det mere kollegiale. Sagen var i sin enkelthed den, at ud af de 9 ½ ansatte kom de 5 kolleger fra Københavns skolevæsen, og de var alle rutinerede, både i lærergerningen, men også i de mere dunkle områder som f.eks. fordeling af "ben" – områder, som vi 3 nyuddannede (Bente, Henny og jeg) aldrig havde hørt noget om på seminariet.

Jeg skal sent glemme vort allerførste lærerrådsmøde, hvor lærerrådet skulle konstituere sig. Det blev afholdt d. 25/9-58 (jeg husker datoen, fordi jeg samme dag blev far for anden gang). Her gik det op for mig, at helt så rosenrødt, som jeg egentlig havde troet, var situationen ikke, og disse rutinerede kolleger var indbyrdes dybt uenige med hinanden, og selv om vi var så få, blev der virkelig gravet grøfter og dannet klikker, så i den henseende var det ikke meget anderledes end at være på kontor.

Det kostede virkelig meget af inspektøren at dele sol og vind lige; men hvad – det gik da.

Endnu en beretning om Løjtegårdsskolen har vi fra Bente Eilertsen (senere Brask), der som 25 års jubilær i 1983 ser tilbage:

35 timer om ugen, hver på 50 min. Løn for 36 3/5 time. Undervisning om lørdagen. Hvornår var det? Skoleåret 1958/59. Altså for 25 år siden. Som nyudklækket lærer fik jeg dette skema og tog fat på Løjtegårdsskolen.

Skema for **frk. Bente Eilertsen** 35 = 36 3/5

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
8-9	2b rg	1m øn	4a da	3a sa	1m øn	6+1m gy
9-10	4a rl	4a da	4a da	3a rg	3ab gy	2b rg
10-11	4a da	4a da	1m øn	4a da	2b rg	3a rg
11-12	3a rg	3a rg	2b rg	1m øn	3a rg	4a da
12-13	4a sk	2b 4a rg	3ab gy	4a da	4a da	4a sk
13-14	1m øn	2b gy	4a rl	6+1m gy		
14-15	6+1m gy					
15-16						

Lønnen var 1087 kr. – men det var kun, fordi jeg fik ekstra betaling, da jeg var “mælke- og madkone”.

Børnene fik madpakker (smurt af Københavns Smørrebrød) og leveret ved 5-tiden om morgenen samt kvarte mælk i flasker. Jeg mødte 7.30 og sorterede madpakkerne og mælken ud til klasserne. Det foregik for enden af midtergangen, hvor nr. 7 ligger.

Endnu var der ikke mure der, men kun træ slået for, og da vi nåede efteråret, og det begyndte at blive koligere, kom musene ind fra

marken, – der lå, hvor salene nu ligger. En morgen fangede jeg én med hænderne. Den tog jeg med hen på nr. 12, der dengang var lærerværelset. Sjældent har jeg set lærerinderne komme ud af døren så hurtigt, som da de så halen titte frem mellem mine fingre.

På skolen var 350 elever. I 4.a. som jeg blev klasselærer for, var der “kun” 32 børn. Ellers var tallet 35-36 elever pr. klasse. Mit gymnastikhold for 6.+ I.em (eksamens-mellem) var på 32 piger.

Vi havde ingen sal, så i udesæsonen spillede vi bold i gården – der var kun én, og i vintersæsonen skubbede vi bordene ud til væggene i et klasseværelse og gjorde gymnastik, alle 33, på resten af gulvpladsen. Omklædningen foregik samme sted, og bad fik vi ikke. Forestil dig “duften” i klasseværelset bagefter.

Lærerstaben var af et beskedent omfang: 1 inspektør, 4 lærere, 4 lærerinder samt en mandlig vikar og, ikke at forglemme, en skolebetjent. Vi 11 klarede det hele!!

En af lærerne kunne skrive på maskine, så han var selvskreven til at være inspektørens sekretær. En havde pasningen af kortsamlingen til opgave (samlingen bestod af 1 Danmarkskort pr. klasse, 1 Verdenskort til fælles bedste, samt billeder og tavler til zoologi og botanik). Gårdvagterne skiftedes vi til at tage.

Når klokken ringede, stillede børnene op 2 og 2, klassevis, i gården – OG TAV STILLE – . Først når der var helt ro, fik de lov til at gå ind – klassevis. Ingen satte sig, før læreren havde givet lov, og når en voksen kom ind i klassen, rejste alle sig op og blev stående, til de fik besked på at sætte sig.

Jo, jo, det var “de gode gamle dage”!!

Og til afslutning skal skoleinspektør Fritz Lund have ordet:

Da Nordregårdsskolen fra 1967 begyndte at samle de fleste af kommunens 8.-9.klasser beholdt vi nogle stykker, som vi førte op til statskontrolleret prøve.

I slutningen af 1960'erne gjorde vi forsøg med nogle sproglige klasser – som et sidestykke til teknisk forberedelsesklasserne – og de blev undervist og eksamineret på linie med realklasserne.

Et andet område, som jeg synes, har stået meget fint på Løjtegårdsskolen, er særklasseundervisningen. Ved dygtige og forstående læreres hjælp lykkedes det at skabe en sådan tryghed hos disse elever, at flere og flere af dem også valgte at fortsætte i 8. og 9. skoleår, Vi havde jo endnu kun 7 års undervisningspligt.

Elevtallet voksede (fra 1958 350 elever til 1100 elever i 1962) og lærerstaben voksede, og at holde sammen på disse mange mennesker og organisere deres samarbejde blev min opgave, og jeg følte det som et meget stort ansvar at få det til at fungere i en ånd af tryghed og glæde i hverdagen. Det er arbejdsprocessen der giver arbejdsglæden både for læreren og eleverne.

Målet er stadig at opdrage børnene til selv at kunne klare sig, til selv at finde den plads i tilværelsen, der giver dem de bedste muligheder og de største glæder.

Skoleinspektør Lund interesserede sig meget for kunst, så skolen var en af de første der indførte en "kunsteradoption", som omtales i det følgende kapitel.

KAPITEL 5

NYE TILTAG

Særundervisning

For børn med læsevanskeligheder, (f.eks læseretarderede eller ordblinde børn) skulle der efter et cirkulære af 26. juni 1943 indrettes særlige læsehold.

Med loven om folkeskolen fra 1958 blev særundervisning af børn med dårligt syn, nedsat hørelse, svag begavelse eller læsevanskeligheder et lovkrav. Men allerede inden da havde der været særundervisning i kommunen.

Således havde 67 børn i 1955 fået ekstra dansk undervisning, 35 elever var overflyttet til hjælpeklasse.

I slutningen af 1950'erne blev en skolepsykolog, Eva Lundberg, ansat bl.a. til at henvise elever til særklasser for børn, der ikke kunne følge med i undervisningen i normalklasserne. Desuden henviste hun normalt begavede børn med læsevanskeligheder til specielle læsehold.

De første fire egentlige læseklubber i Tårnby oprettedes i 1968, og efter blot et par år var de – med en egnet materialesamling – indført på alle skoler. Lærerne var specialuddannede, og selve undervisningen foregik i elevens danstimer.

Værneklasse på Korsvejens Skole. 1945. Lærerinden i midten er Karla E. Andersen. En værneklasse bestod af elever, der havde svært ved at følge med. Det var et begreb, der opstod i begyndelsen af 1900-tallet. Denne type klasse blev første gang indført på Frederiksberg og i København og siden udbredt til andre kommuner.

Skolepsykologen havde endvidere vanskelige elever i terapi. Det kunne være elever, der havde psykiske problemer, og som skulkede, stjal, eller havde en asocial adfærd.

Færdselsundervisning og skolepatruljer

Eleverne fra skolernes 2.-4. klasser samt afgangsklasserne fik fra 1950'erne færdselsundervisning af en betjent fra det lokale politi. De små klasser lærte at krydse vejene korrekt, om færdselstavlernes betydning og cyklens indretning og udstyr, og børnenes egne cykler fik et eftersyn. De større klasser kom til cyklistprøve. Også knallertens lovlige udstyr blev gennemgået. Der har sikkert været en løftet pegefinger om ikke at "bore" denne aldersgruppes eftertragtede transportmiddel. Det var næppe alle, der fulgte dette råd.

Skolepatruljen i arbejde ved Skottegårdsskolen. Fra Tårnby Kommunes Skolevæsenes årsskrift 1956.

I 1953 var der fra Skottegårdsskolen og Kastrups Skole hen ved 1500 elever, der skulle færdes ved Kastrupvej og Saltværksvej. Dengang var biltrafikken i hastig vækst, men hvor meget den kørende trafik fyldte her dengang, ved vi dog ikke. Men det var nok til at bekymrede forældre i 1955 henvendte sig til BT for at få avisen til at skrive en artikel om deres utryghed ved at lade børnene gå alene hjem fra skole. Det skete under overskriften *Hundrede af skoleelever hovedkulds ud i trafikken. Forældre tør ikke lade deres børn gå alene hjem fra skole – Daglige chok for beboerne og de motorkørende*. I artiklen beskrives, hvorledes biler og motorcykler må bremse hårdt op for at undgå at påkøre børnene.¹⁸

Men kommunen havde allerede på dette tidspunkt taget initiativ til, at der her blev oprettet en skolepatrulje – en idé, der stammede fra USA, hvor den første blev etableret i bilbyen Detroit allerede i 1920.

Patruljen bestod både af piger og drenge, som blev udstyret med hvidt banderole. De skulle ikke dirigere den kørende trafik, men hjælpe deres kammerater over gaden. Den kørende trafik respekterede hurtigt patruljerne, der året efter også blev indført ved Tårnby Skole.¹⁹

En elev er her kommet i erhvervspraktik som bager. Fra Hjem og skole 1971.

Erhvervspraktik

Endnu et såkaldt timeløst fag var erhvervspraktikken. I foråret 1957 skrev skolevæsenet til kommunens III. fri mellem elever og opfordrede dem til i en uge at være *provelærling* i en virksomhed eller institution. Det skulle

18 B.T. 26.1.1955

19 Tårnby Kommunes skolevæsen. Årsberetning 1963 side 12

ske i forbindelse med en almindelig erhvervsorientering for at åbne de unges øjne for de mange erhvervsmuligheder, der fandtes. Eleverne kunne ønske sig tre erhverv, og skolevæsenet kontaktede derefter egnede praktiksteder. 60 elever ønskede at komme i praktik, og det lykkedes at skaffe 56 *prøvelærepladser*. Langt de fleste drenge ønskede at komme til virksomheder med maskin- eller motorfag, pigerne koncentrerede sig om børnehaver samt frisør- og butiksfaget. Dermed var erhvervspraktikken indført.

For at skabe bedre kontakt til erhvervslivet, og dermed større mulighed for at afgangsklasserne kunne komme i praktik, nedsatte skolevæsenet i 1960 et erhvervsudvalg med repræsentanter fra relevante og interesserede praktiksteder. I midten af '70erne var over 1000 elever i erhvervspraktik. Der blev arrangeret en erhvervsdag, hvor 41 faggrupper svarede på spørgsmål fra eleverne. Interessen var så stor, at der kom ca. 250 elever. I løbet af de næste årtier firdobledes deltagerantallet!

Skolebiologisk have

Skolebiologisk Have. Muligvis tegnet af Sophus Friis. Fra skole og hjem 1971.

Et andet initiativ til at levendegøre undervisningen blev taget i 1968 med oprettelsen af en skolebiologisk have. Primusmotor i dette projekt var Sophus Friis fra Korsvejens Skole. Formålet var at skabe et naturmiljø, der kom den rigtige natur så nær som muligt, og med en sådan beliggenhed, at elever og lærere nemt kunne komme dertil. Et udvalg af biologilærere pegede på et egnet område ved Brønderslev Allé/Bjørnbaksvej. Det udgjorde ca. 15.000 m² og henlå dengang omkring en tilgroet mergelgrav. I 1969 fandt den første plantning sted, og udgravningen til en sø på 3.000 m² blev færdig i efteråret 1970. Målet var at danne et naturmiljø med fire biotoper: sø, eng, skov og ager. I søen var 14 arter ferskvandsfisk, og her var desuden 10 andefuglearter. I perioder kom der op mod 100 vildænder på besøg. I havens østlige ende plantedes 50 forskellige træ- og buskarter, og i den vestlige del blev der hvert år sået grøntsager og landbrugsplanter. Hvert år blev der udbudt agre til interesserede lærere, hvor de sammen med deres elever kunne drive primitivt landbrug eller dyrke lægeplanter eller krydderurter. Sophus Friis udarbejdede i øvrigt et forbilledligt undervisningsmateriale, der omfattede både flora og fauna. I 1971 skrev han i 'Hjem og skole' om haven:

En af vejene ud af det allestedsværende forureningsproblem er vel at forsøge at opdrage de kommende generationer til en naturfor-

Skolebiologisk Have. Ca.1970.

ståelse, der lærer dem, at mennesket er en del af den natur, vi er omgivet af, og at man ikke ustraffet kan bryde naturens love. Det er mit håb, at Tårnby Kommunes Biologiske Have vil medvirke til at udbrede en sådan naturforståelse.

I dag hedder haven Skolebotanisk Have og benyttes stadigvæk af kommunens skoler. Sophus Friis indrettede også et lillebitte – uofficielt – saltvandsakvarium ved Kastrup Havn.

Siden 1991 har kommunens naturskole på Vestamager været med til at løfte opgaven med at undervise skolernes elever i og om naturen.

Fritidsstue og fritidsklub

En opgørelse i 1944 viste, at i 25% af Kastrups børnefamilier var begge forældre udearbejdende. 40 af familierne havde kun én forsørger, og 66% af disse havde fuldtidsarbejde. Da børnene således gik uden opsyn i flere timer efter skoletid, blev der samme år oprettet en såkaldt fritidsstue på Kastrup Skole. Men pladsen var i forvejen trang på skolen, så de ca. 30 børn holdt til i et enkelt skolelokale fra kl. 14-17. De blev beskæftiget med lektiehjælp, forskellige spil og tegning m.m.

Fritidsstuen omtales i 1951 af en Kastrup Skoles lærere, Knud Andersen i skolens blad, forløberen for 'Hjem og skole'. Han skriver, at

der var behov for yderligere åbningstid, da mange mindre børn allerede fik fri mellem kl. 11 og 13 og ingen steder havde at gå hen. Lokalet var trangt, og mulighederne for beskæftigelse af de større drenge var heller ikke optimale. Derfor opfordrede han til, at der blev oprettet et decideret fritidshjem til ca.60 børn. De pædagogiske tanker, Knud Andersen lagde for dagen, er sandsynligvis ikke lige efter uddannede pædagogers smag. Efter hans mening:

skal børn ikke forvænes med hensyn til legetøj og især ikke på en fritidsstue. De skal lære nøjsomhed i alle livets forhold også med hensyn til legetøj og underholdning...

Det første, børnene får udleveret på fritidsstuen, er et stykke gråt kardus, og med det arbejdes der de første 3 timer, måske mere, indtil arbejdet kommer i gang i den orden, lederen nu synes er bedst. Men trods det at børnene ofte er kede af det grå stykke papir i begyndelsen, bliver det dog det, de vender tilbage til.²⁰

Hvor længe denne fritidsstue kørte, vides ikke, men i 1958 er der på initiativ af skoleinspektør Kolbye-Nielsen oprettet en fritidsklub på skolen med i alt 91 elever. Det var fortrinsvis for fri- mellem klassernes elever, der hver betalte 1,50 kr. om måneden i kontingent. Sammen med et tilskud fra socialministeriet dækkede det udgifterne. Udbuddet af aktiviteter var rigt og meget kreativt: keramik, tegning, maling, blokfløjteundervisning, amatørteater og husgerning. Som det fremgår af tilslutningen, var interessen stor, men klubben var et forsøg og ophørte allerede den 1.4.1959.²¹

Andre skoler fulgte efter med fritidsklubber, i 1962 bl.a. Korsvejens Skole og Løjtegårdsskolen – og senere Tårnbygårdsskolen. Disse fritidsklubber kom i 1969 ind under Fritidsloven og blev i en årrække kaldt interessegrupper. De blev drevet af tidligere lærere eller unge mennesker. Aktiviteterne var oftest hobbyemner og sport. I '80erne var der årligt over 3.700 børn, der deltog.

Denne virksomhed på skolerne er helt ophørt efter den kolossale udbygning på institutionsområdet, hvor langt de fleste børn fra 6 til ca. 10-årsalderen nu går på fritidshjem eller i skolefritidsordning, kaldet SFO. Denne fungerer i realiteten som et fritidshjem, der blot er beliggende på og har samme ledelse som skolen.

20 Kastrup Skole, marts 1951 udgivet af Kastrup Skoles Forældreforening

21 Hjem og skole, nr. 1. 1959

Lone Vind med en børnehaveklasse på Skelgårdsskolen. Fra 'Hjem og skole'.

Børnehaveklasser

I 'Hjem og skole' skrev Merete Schneidermann i 1968 om et forholdsvis nyt begreb i folkeskolen, nemlig børnehaveklasser – vel sagtens for at opmuntre Tårnby Kommune til at oprette dem. Men som hun selv skriver, så var problemet for mange kommuner lokalemangel. Men et andet var lærernes holdning, for det var fortrinsvis pædagoger, der skulle stå for klasserne, og dermed en ny type medarbejder. I andre lande, pointerer hun, er det almindeligt, at skolen begynder ved 5-års alderen. Herhjemme havde Esbjerg Kommune med succes haft børnehaveklasser i 50 år. Men først i 1962 var der forsøg i andre kommuner, blandt andet på 5 københavnske skoler. I 1966 kunne alle kommuner indføre børnehaveklasser med 85 % af udgifterne dækket af staten., hvilket mange kommuner herefter gjorde, specielt på nye skoler. Undervisningen omfattede bl.a. musik, sang, rytmik, færdselslære og emnearbejder, f.eks. om børn i andre lande, hvor eleverne fik læst højt og kunne male og tegne om emnet.

I 1967 uddelte skolekommissionen et spørgeskema til forældre, der meldte deres børn i 1. klasse. Heri spurgte man, om de om ville have meldt deres barn i en børnehaveklasse, hvis muligheden havde været til stede. Desværre kender vi ikke resultatet, men mon ikke interessen var der? Tårnby Kommune fulgte dog først efter i 1971 med de første 2 børnehaveklasser på Skelgårdsskolen med i alt 40 elever, der fik Lone Vind

som lærer. Oprettelsen af klasserne udsprang af en efterspørgsel fra forældrene, men problemet med gennemførelsen havde hidtil været forårsaget af lokalemangel, der imidlertid blev løst med den ny skole på Vestamager.

Formålet med børnehaveklassen var *at vænne børnene til skolemiljøet, og at gøre den ofte vanskelige overgang så smertefri som muligt*. Lone Vind ville opnå at give børnene et stort aktivt ordforråd, udvikle deres begrebsverden, optræne deres finmotorik og koncentrationsevne og lære dem at arbejde i grupper.²²

Først i 2008 blev børnehaveklassen obligatorisk.

Skoleinspektør Fritz Lund
foran 'Tidstavlen' i festsalen
på Løjtegårdsskolen.
Fra 'Hjem og skole', 1972.

Kunstneradoption

I 1972 blev på Nordregårdsskolen udstillet 300 kunstværker, som skulle udloddes til kommunens skoler. Det var begyndelsen på en kommunal indsats, der gik ud på at give eleverne en bedre forståelse for kunst.

Samme år *adopterede* Løjtegårdsskolen de to kunstnere Bent Karl Jacobsen og Poul Janus Ipsen. Denne idé var fostret af kommunens kunstneriske rådgiver, Robert Dahlmann Olsen. Tanken var i første omgang at få prøveophængt de to kunstneres fælles værk 'Tidstavle 1971' i skolens

22 'Hjem og skole' maj 1972 side 18-23

festsal. Derefter besøgte kunstnerne skolen et par timer om ugen. Sammen med skolens kunstudvalg planlagdes retningslinjerne for det videre forløb. I første omgang kom en dialog i gang mellem kunstnerne og eleverne omkring værket samt undervisning i kunst. Denne ordning varede et halvt år og gav bl.a. inspiration til, at eleverne skabte deres egne værker og kom på galleri- og museumsbesøg m.m.

Kastrup Skole stod i 1973-74 for tur til at adoptere en kunstner. Det blev Jørgen Brynjolf, som udførte et emaljeverk, der kom til at hænge på en sydvæg mod de "stores" gård. Kunstneren fik i et halvt år samme tilknytning til skolen, som det var sket på Løjtegårdsskolen. Efter en spørgerunde blandt Kastrup Skoles ældste klasser mente en del af dem, at pengene til kunstværket hellere skulle være gået til renovering af bl.a. toiletterne!

I 1974 adopterede Pilegårdsskolen billedhuggeren Kaj Nielsen, som leverede en fuglegruppe til skolens sydlige grønnegård. De elever, der havde valgt keramik og formning, besøgte kunstneren i Glamsbjerg, og han viste, hvordan han huggede sine dyregrupper i sten.

Året efter kom kunstneren Hans Chr. Høier til Tårnby Skole. Denne gang gik projektet ud på at erstatte skolegårdens asfalt med en 9x9 meter stor farverig mosaik og labyrint. Og den skulle blive til virkelighed med elevernes medvirken.

Elever fra Pilegårdsskolen afslører Kaj Nielsens fuglegruppe den 11.9.1975.

“Mens jeg lytter”.
Fra ‘Hjem og skole’.

Skelgårdsskolen valgte i 1976 tekstilkunstneren Ann-Mari Kornerup. Elever og lærere fra skolen besøgte kunstneren og fik selv lov til at prøve at betjene den store vævestol. Ann-Mari Kornerup udarbejdede efterfølgende nogle skitser til et vægtæppe, og nu skulle eleverne selv komme med forslag til et navn. Det blev til ‘Mens jeg lytter’. Det færdige tæppe blev ophængt i festsalen.

Adoptionsordningen fungerer stadigvæk, hvilket man kan forvise sig om ved at bevæge sig rundt på skolerne.

KAPITEL 6

SKOLEVÆSENETS UDVIKLING

Ny skolelov

I årene 1957 og 58 indviedes altså Pilegårdsskolen og Løjtegårdsskolen, og dermed var de to sydvestlige skoler en realitet.

Men det var også i 1958, der blev vedtaget en ny skolelov, som naturligtvis stillede nye krav og i princippet sidestillede de boglige og ikke-boglige unge. Hvis den målsætning skulle lykkes, var det ikke nok at fortsætte som hidtil. Der måtte nye tilbud til for at holde fast i *alle* de unge og gøre skolen attraktiv for de bogligt svage og ligeglade. Det var alle vist enige om.

Derimod havde der i årevis været uenighed om, hvordan skolestrukturen skulle være.

Den ene halvdel af folketinget med undervisningsminister Jørgen Jørgensen og hans forgænger, Julius Bomholt, i spidsen ønskede, at folkeskolen skulle være en udelt skole, hvor de oprindelige klassesannelser blev fastholdt i et 9-årigt skoleforløb. Herimod talte i særdeleshed Det konservative Folkepartis medlemmer, som fortsat ønskede, at børnene fra og med 6. klasse skulle deles efter evner og anlæg. De blev støttet af Venstre, og derfor var det ikke muligt at samles om vedtagelsen, uden at der blev indgået et kompromis.

I et par omgange – i henholdsvis 1954 og 1956 – fremsatte Bomholt, der var undervisningsminister indtil 1957, forslag til ny skolelov. Begge gange forsøgte han at ændre på de hidtidige regler for deling af klasserne, men forgæves.

Med H.C. Hansens 2. regering fra 1957 blev Jørgen Jørgensen undervisningsminister. Han havde prøvet det før. Det var med ham som minister, at den gældende lov fra 1937 blev gennemført. Nu måtte han i gang igen.

Få måneder efter at han var tiltrådt, fremsatte han et skolelovsforslag, som efter en landsomfattende debat – ikke mindst på landets lærerværelser – kunne vedtages af et stort flertal i folketinget.

Julius Bomholt.
Undervisningsminister 1953-57.
Undervisningsministeriets ministergalleri (Uvm m).

Jørgen Jørgensen.
Undervisningsminister 1935-42
og 1957-61. (Uvm m).

Den milde deling

Seniormedarbejder ved Danmarks Pædagogiske Universitet, Vagn Oluf Nielsen, har i en artikel i bladet Uddannelse nr. 9, 2003, nogle meget præcise formuleringer om den nye lov:

Skoleloven af 1958 blev et kompromis mellem de to hovedsynspunkter. Mellemskolerne blev afskaffet, og folkeskolen fik en syv-årig hovedskole, som var overbygget med en tre-årig realafdeling og 8. og 9. klasser, altså en klar deling af eleverne efter 7. klasse. 6. og 7. klassestrin kunne deles i en boglig og almen linie, men kommunerne og forældrene havde mulighed for at bestemme, at denne deling ikke skulle finde sted. Ordningen blev omtalt som den milde deling.

Den blå betænkning

Efter lovens vedtagelse blev der nedsat et udvalg med statskonsulent og senere undervisningsminister K. Helveg Petersen som formand og med ledende skolefolk som medlemmer samt forskellige specialister tilknyttet. Udvalget ville skabe luft i fagene og have friere læsestof og undervisningsformer, og undervisningen skulle have fokus på elevernes egne behov og forudsætninger.

I forhold til loven fra 1937 var formålet i 1958-loven uændret. I 1937 lød formuleringen således:

Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

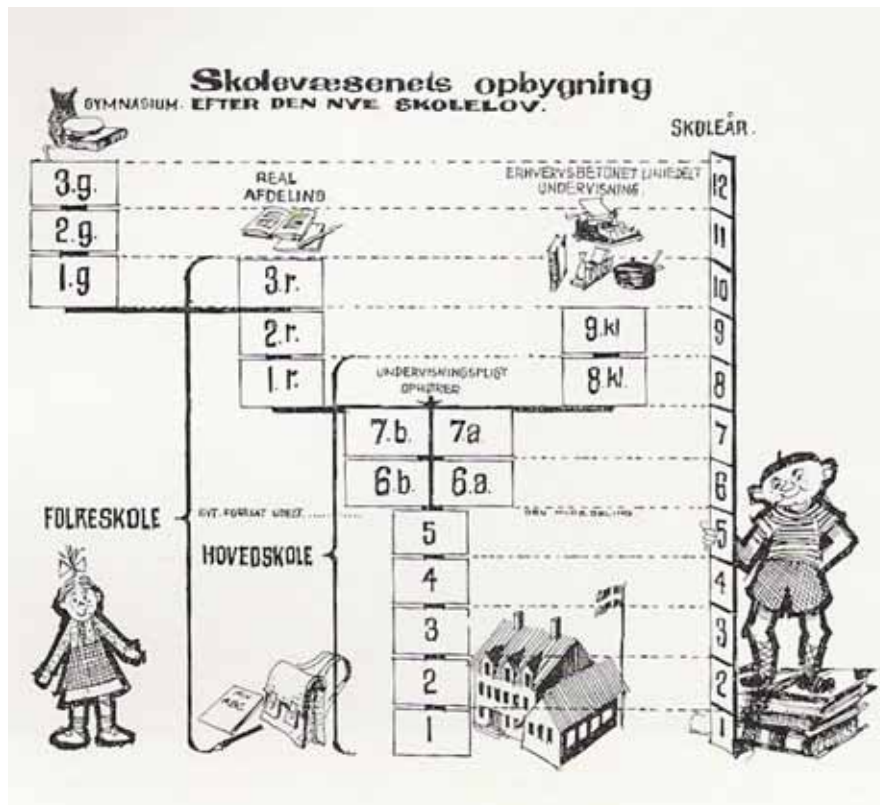
Men i 'Undervisningsvejledning for Folkeskolen', Betænkning nr. 253 fra 1960, kaldt 'Den blå Betænkning', fremkommer s. 29 følgende slutning på kapitlet om 'Læseplaner og skolen':

Det er skolens formål at dygtiggøre børnene til at gå ud i samfunds- og erhvervslivet, velegnede til at opfylde de krav, man med rimelighed kan stille, men først og fremmest er det skolens opgave at fremme alle muligheder for, at børnene kan vokse op som harmoniske, lykkelige og gode mennesker.

Kristen Helveg Petersen.
Undervisningsminister 1961-64.
(Uvm m).

Det sidste vakte harme hos bl.a. teologiprofessor P.G. Lindhardt, der mente man overtog forældrenes opdragelsespligt, hvilket K. Helveg Petersen tilbageviste.

Grafisk fremstilling bragt uden yderligere kommentarer i Årsberetningen for Tårnby Kommunes Skolevæsen 1960, tegnet af Mogens Eilertsen.

Også i Tårnby diskuteres de forskellige hovedsynspunkter i loven og betænkningen livligt, såvel i skolekommission og kommunalbestyrelse som internt i lærerforeningen. For eller imod den udelte skole. Nogle af de kraftigste modstandere er mærkeligt nok fælleslærerrådets formand, Karl Brøcher, og formanden for den lokale lærerforening, Vagn Weibach Holm. De var begge erfarne organisationsfolk med mere eller mindre tætte bånd til Danmarks Lærerforening, hvor diskussionen længe havde bølget frem og tilbage, men hvor et repræsentantskabsmøde i 1957 havde vendt sig mod den udelte skole. Ikke desto mindre godkendte det følgende års repræsentantskabsmøde, at lærerforeningen bakkede op om Jørgen Jørgensens lovforslag, der som ovenfor nævnt i allerhøjeste grad bar i retning af den udelte skole.

Formodentlig var lærerforeningens vægelsind en af grundene til, at Brøcher og Weillbach gik imod. Men der er heller ingen tvivl om, at de mente, at der med den nye lov var en risiko for, at kundskabsniveauet skulle falde. Begge havde så afgjort skolens ve og vel for øje, og det var en reel bekymring, der fik dem til at reagere.

I juni måned 1958 vedtog folketinget den nye skolelov – bakket op af Danmarks Lærerforening, men længe efter fortsatte diskussionen. Få år senere havde skolerne, lærerne og forældrene taget den nye lov til sig, og Vagn Oluf Nielsen kan i artiklen fra 'Uddannelse' konstatere:

I de nærmeste år efter lovens gennemførelse indførte flere og flere kommuner udelte klasser, støttet af lærere og forældre. Omkring 1970 gik ca. 85 % af 6.- 7. klasses eleverne i udelte klasser. Først i årene efter 1972 lykkedes det at udvide undervisningspligten fra syv til ni år.

'Vor skole'.

I Tårnby Kommune udsendte skolevæsenet en vejledning til forældrene: 'Vor skole efter den nye skolelov'. Heri orienterede man om de muligheder, den nye skolelov rummede. Klasserne skulle deles i en A, B og eventuel C linje efter elevernes evner, men hvis 25% af forældrene ønskede en 5. klasse ført videre udelt, skulle der stemmes om det. Hvis det også gjaldt 7. klasse, skulle det forelægges skolekommissionen. I en 7.A var der mulighed for at vælge fag for 4 timers vedkommende. Det var f.eks. udvidet dansk eller regning, tysk, fysik, filmkundskab og husgerning for både drenge og piger.

Efter 7. klasse var undervisningspligten ophørt, men som der står:

den dårligste tjeneste, et forældrepar kan gøre sin 13-14 årige søn eller datter i nutidens krævende erhvervsituation, er at råde dem til at forlade skolen efter 7. klasse. Det kræver både kropslig udvikling og større modenhed, end de 13 -14 årige almindeligvis er i besiddelse af, at begå sig ude i erhvervslivet.

Og så kom skolevæsenet med sin egen holdning til, at undervisningspligten ikke denne gang blev udvidet:

For øvrigt er det vel også noget flot af os danske at tro, at vi som et af de meget få lande i Vesteuropa kan klare os med 7 års obligatorisk skolegang, mens de fleste lande har 8 eller 9 års undervisningspligt.

Ordningen med at oprykke 5.klasserne som udelte klasser var først fuldt gennemført i Tårnby Kommune fra slutningen af 1960'erne. Ligeledes vedtog skolekommissionen at undlade de hidtidige vejledende prøver i 5. klasse.

Kom eleven ikke i realen, var der mulighed for at gå i 8., 9. og 10 klasse. Der var en almen linje der havde *kernefag*, som eleverne skulle deltage i. Det var dansk og skrivning, regning og regnskabsføring, orientering, kristendomskundskab gymnastik og idræt. Desuden var der to hold gruppefag, enten et handels- eller et teknisk præget. Valgfrit var træ- og metalsløjde, husgerning, vævning og syning, motorlære, engelsk og tysk mm. Eleverne skulle have 34 timer ugentligt, og 9. klasse blev afsluttet med statskontrolleret prøve.

Teknisk Forberedelseskursus var et led i bestræbelserne på at uddanne flere teknikere, f.eks. hospitalslaboranter og maskin- eller kemoteknikere.

Realeksamen blev afsluttet med eksamen efter tredje år. Eleverne kunne gå direkte i gymnasiet efter 2. real, hvis de havde evnerne dertil.

To år efter skoleloven, altså i 1960, var der nu 6 skoler, som skoledirektøren havde det overordnede ansvar for. De ansatte var 6 skoleinspektører, 11 viceinspektører, 212 faste lærere, 21 timelærere og 6 faste vikarer. Der var indført en *seniorordning*, idet lærere over 55 år fik nedsat deres ugentlige timetal med tre de første år, og med seks timer, når pågældende var fyldt 60 år. Betingelsen var, at man ikke påtog sig andet lønnet arbejde. Disse tal skal sammenholdes med, at lærerne dengang havde 36 ugentlige undervisningstimer.

På den igen

Efter kraftanstrengelsen med at få hele to nye skoler op at stå på samme tid genoptog det lille 'udvalg vedrørende skolevæsenets udvikling' først sit arbejde i starten af 1959. Efterhånden var det ikke mere helt så lille, som da det så dagens lys i 1952.

Ikke færre end tolv medlemmer var man enedes om på kommunalbestyrelsens konstituerende møde i 1958. Men så er alle også repræsenterede: kommunalbestyrelse, skole- og kulturudvalg, skolekommission, forældreråd og fælleslærerråd. Alligevel gik der $\frac{3}{4}$ år, før udvalget samledes. På et møde i januar bød formanden, E. Bentved, som også var

formand for skolekommissionen, velkommen til arbejdet, hvorefter skoledirektøren gennemgik en nylig udarbejdet oversigt over skolevæsenets udvikling. Ifølge referatet, som han selv lagde pen til, indledte han med følgende:

Denne oversigt, som jeg regner med, at alle udvalgsmedlemmer har studeret nøje, skulle – udover at være en slags årlig hovedrængøring – først og fremmest være en vejviser. Det er ikke problemet om, hvordan vi klarer i morgen eller situationen om nogle få måneder, skoleåret 59-60, for det skal simpelthen klares. Nej, det er spørgsmålet om yderligere planlægning videre frem. Om vi skal standse op og regne med, at kommunen under en klam lufthavns-hånd går i stå – eller vi skal tage in mente, at vor kommune vil gro hen imod et indbyggertal på 65.000 indbyggere med en 9-10.000 skolesøgende børn, og at den skal væbne sig til denne udvikling.

Det reelle er, at vi næste år kommer op på noget over 6.000 elever, og 5 år senere på ca. 7.500 elever. Til dem kræves der da i hvert fald 7 skoler, især når vi betænker, at det skolevæsen, vi har opbygget, bygningsmæssigt har svære, svage punkter:

1) Barakken ved Kastrup Skole, 2) Teknisk Skole, 3) Forbygningen til Tårnby Skole og 4) [At der} i øvrigt allerede i ret stor udstrækning anvendes en hel del sekundære rum til undervisning.

Jeg kommer ikke med krav – det hjælper heller næppe, men som ansvarlig skolemand, som har børnenes oplæring og opdragelse for øje, og som frygter en flugt af lærerpersonale (det er allerede nu svært nok at få de strengt nødvendige lærerkræfter) til mildere himmelstrøg, må jeg – ud fra mine forudsætninger – konfrontere vore myndigheder med det, jeg mener er kendsgerninger, og stille mine forslag.

Jeg nærer da heller ikke tvivl om, at man alvorligt vil overveje, hvad der skal gøres – jeg siger ikke, at det, jeg peger på, er det eneste saliggørende, og jeg ved såvel, at der også skal tages hensyn til pengene – ingen vil misforstå mig, når jeg i højere grad peger på børnene.

Efter denne svada udspandt der sig naturligt nok en længere diskussion. Der er ingen tvivl om, at i hvert fald skoledirektøren har opfattet situa-

tionen som særdeles alvorlig, men det var han nu ikke alene om. Alligevel var der en tydelig tendens til at sende sorteper videre fra udvalg til udvalg. Afgørelsen på diskussionen i udvalget peger i den retning:

Efter behandling i udvalget for skolevæsenets udvikling den 8/1 1959, hvor diskussionen standede om at tage ansvaret for en skønne dag at stå med en tom skole eller at stå med en masse børn, der ikke fandtes plads til, tilbagevistes sagen på ny til skolekommissionen, idet det i øvrigt besluttedes at overlade til skoledirektøren og skoleinspektørerne i første omgang at foretage en forskydning mod vest.

I de forløbne 3-4 år, hvor arbejdet i underudvalget havde ligget stille, var såvel Pilegårdsskolen som Løjtegårdsskolen blevet bygget, igangsat, indviet og havde taget hånd om børnene fra de sydvestlige distrikter. Og det havde vel været forventeligt, at det havde skabt luft i de nærmeste år, men så sad man allerede igen i klemmen og manglede skoler. Med en fornemmelse af, at det allerede var for sent, tog skoledirektøren sammen med de implicerede skoleinspektører fat på at udarbejde en plan til skolekommissionen 'for skydning mod vest – Kastrupskolerne – Korsvejen – Tårnby – Løjtegården'. I september måned modtager kommissionen en foreløbig status:

I dette år har Kastrup-distriktets 2 skoler (Kastrup + Skotteg.) kun modtaget elleve 1. klasser, fordi to (mod vældig protest fra forældrene) overførtes til Korsvejens Skole. I det kommende år, 1960/61, indskrives der femten 1. klasser i Kastrup-distriktet. Hvor skal vi have dem? Vi kan da ikke fortsat splitte vore skoledistrikter, til hvilke forældrene føler sig knyttet med stærke bånd! Vi kan da ikke fortsat strø en families børn ud til 3 eller 4 skoler. Det er en mishandling af den enkelte familie og af skole-hjem samarbejdet.

I Kastrupområdet må der skaffes yderligere klasserum, såvel normal-klasser som fagklasser.

Jeg anmoder alvorligt skolekommissionen om at tage problemet op til debat.

Og så følger der et tankevækkende notabene:

Af hensyn til evt. forhandlinger om ovenstående er indskrivningen af børn til 1. klasserne udskudt til efter efterårsferien.

Tårnby Rådhus 1962.

Først skole, så rådhus.
Nu juniorklub.
Tegning: Ninna Feldvoss.

Det havde alt sammen ingen øjeblikkelig virkning. Naturligvis! Der fandtes ingen magiske løsninger, der med et fingerknips kunne klare de store problemer. Og i øvrigt var kommunen, som tidligere nævnt, ikke i stand til at løse opgaven alene. Både Bolig- og Undervisningsministeriet skulle give deres tilsagn.

Netop dette år i december måned blev det nye rådhus på Amager Landevej taget i brug, og da man nåede frem til indvielsen i juni 1960, var det gamle rådhus i Kastruplundgade fraflyttet af den kommunale administration og kampen om, hvad det skulle bruges til, i fuld gang.

Selvfølgelig var der fiffige hoveder, der foreslog, at det omgående blev bygget om til skole. Så ville ringen for alvor have været sluttet, hvis den gamle Kastrup Skole, som var blevet forladt i 1906 og derefter havde været rådhus i et par menneskealdre, igen skulle være skole med forældede lokaler og endeløse pladsproblemer. Ideen blev da heller aldrig realiseret. Da udvalget, der stadig arbejdede med at øge skolekapaciteten, blev gjort opmærksom

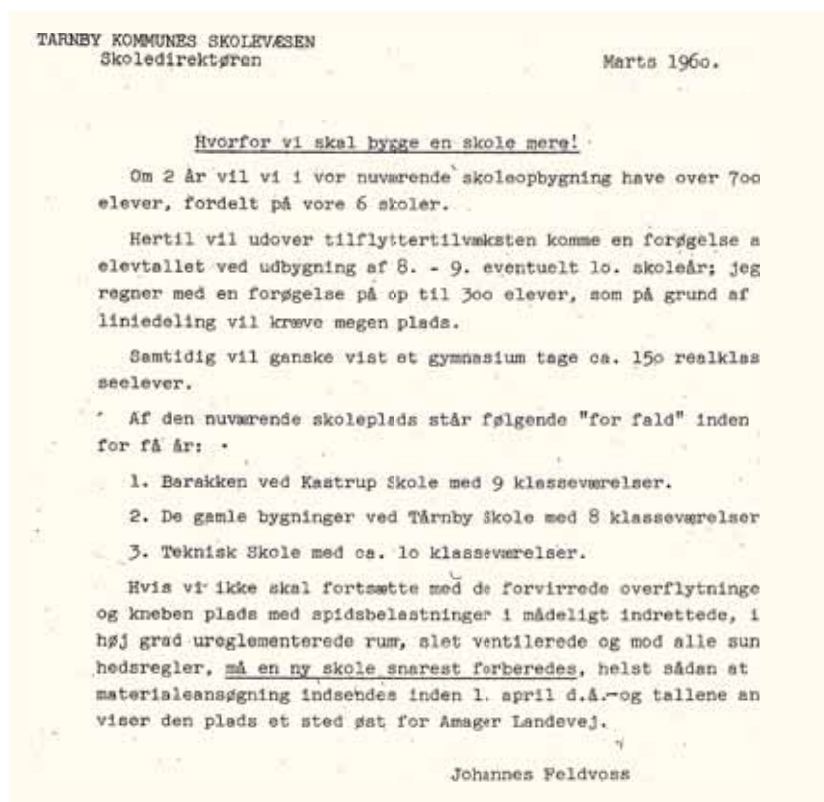
på, at en ombygning af den gamle administrationsbygning ville koste mere end at bygge en *ny halv* skole, som siden kunne udbygges, blev den luftige plan skrinlagt. Det gamle hus blev i stedet ungdomsklub og siden tillige fritidsklub og fik til sidst sin helt egen identitet som Kastrup Juniorklub.

Det besluttedes ganske vist,

at enkelte rum i det gamle rådhus i den nuværende situation må kunne anvendes midlertidigt i den nuværende stand.

Om man benyttede sig af denne mulighed, har det ikke kunnet lade sig gøre at opklare.

Derimod fremgår det af protokollen, at diskussionerne fortsatte og trak ud. Og det til trods for at skoledirektøren igen i marts 1960 havde forsøgt at trænge igennem med et opråb til politikerne:

Opråb til politikerne marts 1960.

Generalplanen

Første april 1961 foreligger der så en bæredygtig indstilling til skolekommission og kommunalbestyrelse fra skoledirektøren, som kalder den

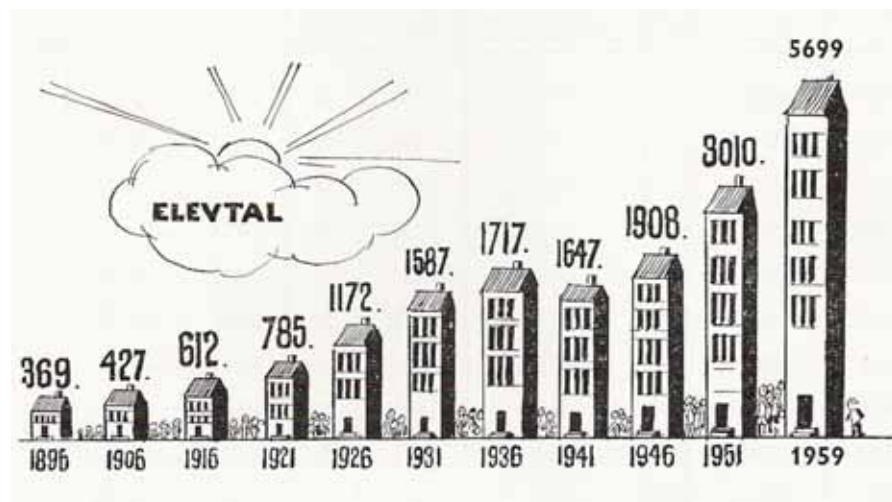
Generalplan for skolevæsenets videre udvikling.

Indledningen lyder:

Såvel den nuværende pladsmangel i skolerne som vort skolevæsenes hele naturlige udvikling i henhold til den nye skolelov og kommunens yderligere udbygning gør en mere planmæssig tilrettelægning tvingende nødvendig. Jeg har derfor forsøgt at opstille en plan, der tager ovennævnte faktorer til efterretning, idet jeg håber, at den ikke blot skal føre til papirprojekter, men til realiteter inden for en nærmere afgrænset tid.

Dette nødråb svarer ganske nøje til indholdet i den citerede artikel fra Kastrup Skoles forældreblad fra 1951 i denne bogs indledning. Ikke desto mindre er der, som det er vist i det foregående, sket en masse både ved udbygninger og nybygninger af skoler.

Men selv ikke en indsats langt ud over det almindelige har gjort det muligt at følge med udviklingen af befolkningstallet og dermed antallet af børn, der gik i skole.

I denne grafiske fremstilling, der første gang offentliggjordes i Skolevæsenets årsberetning for 1960, og som Mogens Eilertsen er ophavsmand til, ses den helt ekstraordinære stigning i skolebørnetallet i tiden efter krigen.

Generalplanen havde fem hovedpunkter:

For det første skulle planerne for et gymnasium søges fremskyndet, så første del kunne tages i brug pr. august 1963.

I årevis havde der været talt og talt om et lokalt gymnasium, og udviklingsudvalget havde den ene gang efter den anden bekræftet kommunens interesse i at støtte et sådant foretagende. Nu skulle det være.

For det andet skulle ud- og ombygningen af Kastrup-skolerne fremmes mest muligt. Det var flere år siden, at arkitekt Bojesen havde udarbejdet skitseprojekt til arbejdet. Projektet omfattede en udvidelse af Skottegårdsskolen med 6 normalklasser og lokaler til naturhistorie og fysik. Når Kastrup Skole derefter fik indrettet nyt skolekøkken i den gamle badekælder, kunne Skottegårdsskolen overtage skolekøkkenet i mellembygningen. Derudover skulle Kastrup Skole have en kombineret gymnastik- og festsal i forlængelse af den hidtidige gymnastiksal, og oven på de nye omklædningsrum kunne der indrettes bibliotek.

Det tredje punkt handlede om nye byggemuligheder. Jeg citerer fra planen:

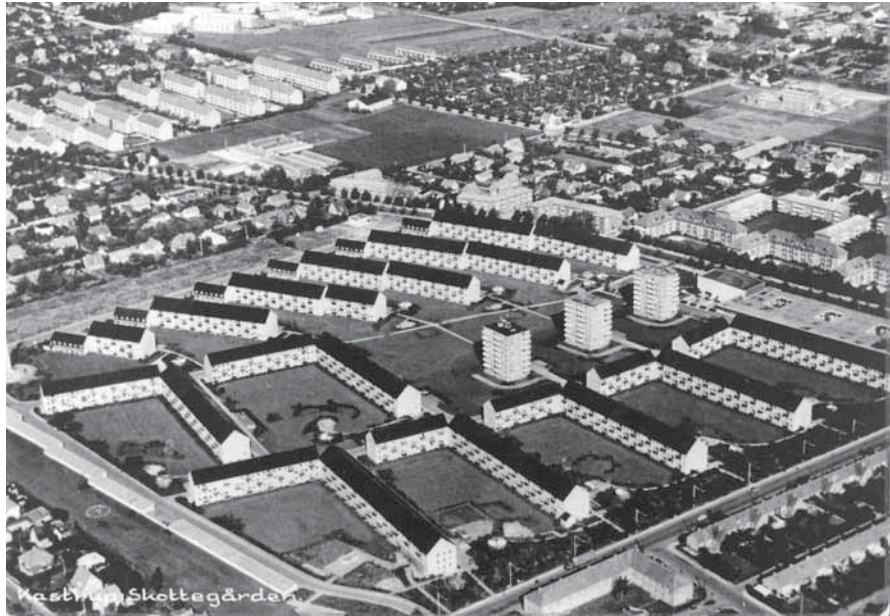
Såfremt der ikke bygges hospital ved Nordmarksvej, men arealet udnyttes til boligbyggeri, sikres der primært en grund til en skole her, sekundært ved Sirgræsvej – Gl. Kirkevej, hvor grund i øvrigt snarest bør erhverves.

Placeringen ved Nordmarksvej (Postparken) blev som bekendt aldrig til noget, selvom der heller ikke kom noget hospital. Karl Brøcher, som i disse år var fælleslærerrådsformand og medlem af udviklingsudvalget, fortalte mig, at ideen faldt, fordi et flertal fandt, at beliggenheden var for afsides og for tæt på kommunegrænsen, og så lo han over, at Nordregårdsskolen nogle år efter netop kom til at ligge helt inde ved grænsen til København.

Han fortalte videre, at der allerede ved planlægningen af Skottegårdsskolen havde været kik på den grund, hvorpå Kastrupgårdsskolen senere kom til at ligge. Men det endte altså med placeringen ved siden af og sammenbygningen med Kastrup Skole. Det skyldtes, som Brøcher udtrykker det, at

Rich. Jacobsen havde fået den fortvivlede ide at bygge sammen med Kastrup Skole, så man kunne spare et sæt faglokaler. Og det var jo helt vrøvl. Havde nogen sat sig ned og regnet på det, kunne enhver have set det. Men derfor etableredes der dør mellem de to skoler.

Øverst til venstre ses Post-
parken, og Nordmarksvej anes
ved siden af marken.
I forgrunden den færdig-
byggede Skottegård. 1957.

Også Elkær-Hansen, Skottegårdsskolens inspektør, der blev borgmester i 1958 efter Rich. Jacobsens pludselige død, havde øje for problemet ved de manglende fagllokaler.

I udvalgsprotokollen for 22/9 1960 citeres han for følgende synspunkt i den langvarige diskussion om tilbygning eller nybygning:

Der er begået den fejl tidligere, at der kun er bygget et sæt fagllokaler til 2 skoler [Kastrup Skole og Skottegårdsskolen], det kan vi komme til livs nu. Dette er baggrunden for min indstilling, og jeg mener også, at fremtiden forlanger noget af os. Det er min overbevisning, at tilbygning [til Skottegårdsskolen] er den rette løsning.

Fjerde punkt i planen var et forslag om, at der snarest skulle planlægges 2 fortsættelsesskoler. Forslaget var udarbejdet efter tilskyndelse fra statskonsulenten, som også havde godkendt det, inden det blev fremsendt til videre behandling. Men det var også en direkte følge af skoleloven fra 1958, som forudsatte en ligestilling mellem de bogligt og ikke-bogligt interesserede unge og krævede en eller anden særlig indsats for de nye 8., 9. og senere 10. klasser.

Der foreslås flere forskellige placeringer af det nye skolehus bl.a. på den omtalte grund mellem Sirgræsvej og Gl. Kirkevej og ved Tejn Allé i

nærheden af det nye gymnasium. I dag ved vi, at det sidste blev den endelige placering for kommunens eneste fortsættelsesskole, Nordregårdsskolen, hvis aktiviteter startede på Tårnbygårdsskolen, og at grunden ved Sirgræsvej ganske vist blev erhvervet, men først senere udnyttet til kommunens foreløbig sidste nybyggede folkeskole, Kastrupgårdsskolen, men det vender vi alt sammen tilbage til.

Det sidste punkt i den såkaldte 'generalplan' foreslår projektering af en skole på Vestamager ved Ugandavej. I første omgang skal den kunne rumme 1.-7. klasse. Der foreslås, at man starter med at opføre 12 normalklasseværelser, 2 gymnastiksale, 7 faglokaler med depoter samt en administrationsfløj med kontorer, lærerværelse og klinikker og dertil bygger skolebetjentbolig og indretter en sportsplads. Også til denne del af planen kommer vi tilbage.

En betænkning

Generalplanen får virkelig sat gang i beslutningsprocessen. Kun tre måneder senere – juni 1961 – enes 'skolevæsenets udvikling', som underudvalget efterhånden kaldes, også i protokollen, om at godkende en betænkning til skolekommissionen og derefter videre til kommunalbestyrelsen.

Heri opridses de områder, der kan samle et flertal, og som samtidig rummer den nødvendige realisme i forhold til økonomi og godkendelser fra overliggende myndigheder.

I betænkningen godkendes det, at Tårnby – efter aftale med Undervisningsministeriet – skal have sit eget gymnasium. Det søges fremskyndet, så *første del af det kan tages i brug pr. august 1963*.

Der skal bygges 6 normalklasser og 2 faglokaler til Skottegårdsskolen og nyt skolekøkken til Kastrup Skole.

Ovennævnte forudsætter, at barakken kommer til at eksistere i endnu 15 år, selvom kommunalbestyrelsen tidligere havde bestemt, at den skulle nedrives, hvis der skulle bygges til Kastrup-skolerne. Men sådan kan det jo gå.

Denne del af planen regnede man med at kunne få gennemført til ibrugtagning senest august 1962.

Notde i skolevæsenets udvikling "

Torsdag den 22/9 1960 kl. 20⁰⁰

Fraværende: Jørgen

Formanden reviderede resultatet af mødet i underudvalget d. 8/3 1960: Alternativerne til en projekts af klasse-lokaler i Støttrup-distriktet.

Bygmesteren foretog en af arkitekt Prie udarbejdet plan til tilbygning ved Støttrup skole. 3 pædagogiske + 10 normale klasse-værelser vil blive resultatet ved at benytte denne plan. Med flytning af bænke og toiletter i badeværelsen vil priser blive

Fra protokollen vedrørende 'skolevæsenets udvikling'.

Bystyret tilsluttede sig, at der skulle planlægges en fortsættelsesskole mellem Englandsvej og Melstedvej. Nordregårdsskolen skulle indeholde, udover værkstedlokaler til de 4 arbejdsgræne, nogle normalklasser, laboratorier, maskinskrivningsklasse, håndarbejdsklasse og 1 gymnastiksal samt administration og skolebetjentbolig. Sportsplads fælles med gymnasiet (som skulle placeret lige ved siden af).

Til sidst i dette afsnit præciseres det, at skolen må opbygges med efterskolepræg, så der bliver plads for udvikling af kammeratskabet og samarbejdsformer.

Planlægningen skal fremskyndes stærkest muligt, hvis ikke den ikke-boglige afdeling af vor [skole] igen skal kentre.

Det var godt nok en indrømmelse, der ville noget.

Der opfordres til, at der snarest udtages en arkitekt, *der er udstyret med den dygtighed og fantasi, som her er nødvendig, fordi der ikke findes mønstre hertil, og fordi det bør blive "foregangseksempel for andre", som statskonsulenten har udtrykt det over for skoledirektøren.*

I februar 1962 forelagde arkitekt Harald Plum et foreløbigt skitseprojekt til den nye værkstedsskole for de kommunale myndigheder.

Sidst i betænkningen indstilles det, at den nye skole på Vestamager opføres ved Ugandavej, og det forventes, at detailprojektering, ansøgning om materialebevilling og opførelse fremmes mest muligt. Arkitekt Frederik Bojesen udpeges til opgaven og allerede et halvt år senere – i december 1961 – præsenterer han skolekommissionen for de første tegninger til det, der senere blev Skelgårdsskolen.

Alt andet lige skorter det ikke på den gode vilje fra alle sider til at fremme skolevæsenets positive udvikling, og med betænkningen i hus er de fastsatte mål inden for rækkevidde og bliver altså også sat på skinner.

Men stadig er der mange forskellige aktører på banen. De har hver deres område at tage vare på og kommer naturligvis nemt til at spænde ben for hinanden.

En aftale

Som det er nævnt ovenfor, blev Jørgen Elkær-Hansen borgmester kort efter kommunalvalget i 1958. I den første tid fortsatte han med også at være inspektør på Skottegårdsskolen, men naturligvis var det uholdbart i det lange løb. Elkær fik orlov, og Chr. Sørensen konstitueredes som skoleleder.

Den nye borgmester havde altså en solid baggrund i lærerforeningen, og det viste sig i den aktuelle situation at være en fordel. I perioder havde der været megen uro blandt lærerne pga. de snævre lokaliteter. En øget dialog med lærerorganisationerne lå lige for, især efter at planerne for Nordregårds- og Skelgårdsskolen tog form. Elkær-Hansen tog handsken op og enedes snart med lærerforeningsformændene om følgende dokument:

På et møde mellem borgmesteren for Tårnby Kommune og formændene for Fælleslærerrådet og Lærerforeningen ved Tårnby Kommune d. 10/1 1962 om lokalesituationen ved skolevæsenets skoler enedes man om følgende:

Formændene for lærerorganisationerne tilsagde deres medvirken til at lærerpersonalet på alle punkter, hvor dette er muligt gør sit yderste for at imødegå resultatet af lokalemangelen ved skolevæsenets skoler.

Borgmesteren tilsagde til gengæld sin medvirken til at ansøgning om byggetilladelse til foruden skolen på Vestmager også en skole i Kastrup må blive indsendt til ministeriet inden d. 1/11 1962. *senest 1/11 1963*

J. Nielsen - Hansen

A. Weillehøh Holm A. Bygørd

Datoen til sidst er tilføjet med skoledirektørens håndskrift. Formodentligt er det sket i bedste overensstemmelse med underskriverne. Under alle omstændigheder viser det, hvor vanskeligt det har været at arbejde sig frem til beslutninger, få de nødvendige tilladelser og til sidst overholde de aftalte frister. Og forsinkelserne er langt fra overstået. Tværtimod!

Bomben

I løbet af de følgende måneder godkendtes planerne for Nordregårdsskolen i skolekommissionen og ligeledes planerne for udvidelserne af Skottegårdsskolen, Korsvejens Skole og Tårnby Skole.

Netop kommet så langt – efter års uvished og politisk dans om den varme grød – må det have været noget af en bombe, at regeringen indførte et offentligt bygge- og anlægsstop i Danmark. Endnu engang indhentede virkeligheden de tøvende skolepolitikere. Alt blev udsat eller i bedste fald forsinket. De nye skoleplaner blev arkiveret til bedre tider. Nu skulle der næsten hekses for at skaffe nye undervisningslokaliteter.

Det skal vi se et eksempel på i et efterfølgende kapitel. Det er ikke uden grund, at Karl Brøcher slutter vore samtale med at konstatere:

Skolebyggeri har hele tiden været til diskussion og er derfor altid blevet forsinket.

Usikre prognoser

Gennem årene blev der udarbejdet prognoser for de kommende års tilgang af skolelever.

I 1958 udarbejdede skoledirektøren en oversigt over skolevæsenets udvikling og tilgang af elever indtil skoleåret 1964/65. Han gik ud fra følgende:

1. Elevtallet i 1958 fordelt på skoler og klasser.
2. Fødte børn pr. 1.1.1958, idet de børn, der var født i 1952-1957 i det store og hele var undervisningspligtige fra 1959-1964.
3. De elever der blev udskrevet af skolen.
4. De børn, der ville komme med de familier, der flyttede ind i kommunen ved det fortsatte byggeri. Et tal han ikke hidtil havde opereret med, da det var usikkert, Men han medtog det alligevel som et argument for at få bygget endnu en skole i Kastrup.

Den samlede tilvækst blev beregnet til 722 elever, hvilket pegede på en ny skole. I den nævnte periode ville tilgangen af elever være 3042.

Set med efterrationaliseringens øjne gennemgik byggeudvalget under Tårnby Kommunes Fællelæreråd i 1966 en prognose fra 1953 og den ovenstående fra 1958. Udvalget konstaterer, at prognosen fra 1953 slet ikke holdt vand med hensyn til eventuelle tilflyttere, da byggeriet var gået helt i stå eller i hvert fald ikke var fortsat i den fart, man havde forventet. Der havde samtidig været en fraflytning fra kommunen af specielt yngre familier.

Derimod var der en forbausende overensstemmelse med fødselstallet. Prognosen fra 1958 viste sig imidlertid nogenlunde at holde stik. I en anden prognose fra 1963, hvor man helt havde set bort fra byggeriet, viser tallene sig imidlertid alligevel at være alt for høje! Byggeudvalget skriver endvidere:

Den overbelægning på skolerne, der giver sig udslag i en masse vandreklasser, er vanskelig at udtrykke i klassetal. Børn på 8-9-10 år har brug for ro og stabilitet i deres skoledag for at få det bedste udbytte af undervisningen. (En vandreklasse havde ikke sin egen hjemklasse og skiftede oftest lokale efter hver lektion.) Udvalget er kommet til det resultat, at

selvom det ikke vil løse hele problemet med vandreklasserne, vil det være en meget mærkbar hjælp med blot 5-6 klasselokaler mere pr. skole eller (hvad det naturligvis må blive) et tilsvarende mindre antal elevklasser. Dette vil på trods af det beskedne ønske betyde etablering af ca. 30 klasseværelser.

Hertil kommer, at skolerne for at klare undervisningen, foruden vandreklasserne må benytte en hel del lokaler, der er ulovlige, uhensigtsmæssige eller beregnet til andre formål (festsale, scene, sminkerum, mødelokaler m.m.). Det drejer sig om 23 hele eller halve undervisningslokaler fordelt på skolerne.

Til slut konkluderer byggeudvalget, at det er en nødvendighed at få bygget Nordregårdsskolen, Skelgårdsskolen og Nordmarksskolen (Kastrupgårdsskolen) inden for en tidsramme på 7 år.

F O R T S Æ T T E L S E S S K O L E R

Tårnbygårdsskolen

Som nævnt blev der pludselig indført offentligt byggestop, og alle skøne planer kunne om ikke skrottes, så i hvert fald lægges i skuffen og gemmes til en senere lejlighed. Det gav bare ingen løsning på de skolemæssige problemer. Det byggemæssige efterslæb blev ikke indhentet, og den nye skolelovs krav til nye skoleformer blev ikke indfriet.

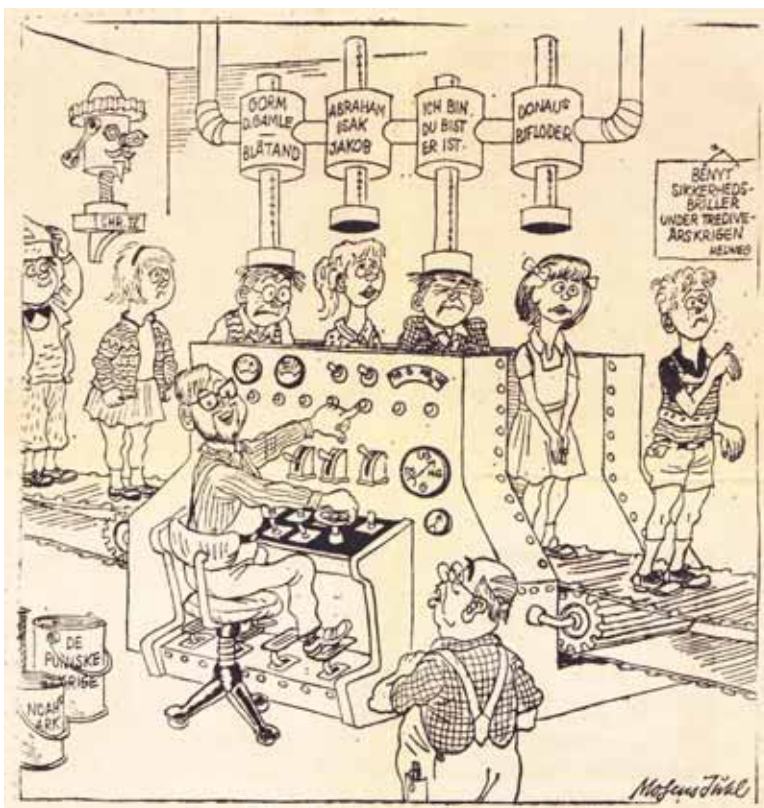
Men arkitekt Grønning, som havde stået for bygningen af både Pilegårdsskolen og Løjtegårdsskolen, havde bygget en lille fabrik til H.M. Bastiansen, som var en af kommunens helt store håndværksmestre. Den lille endnu ufærdige fabrik kunne kommunen leje med senere køb for øje, og her indrettedes Tårnbygårdsskolen, der skabte lidt 'luft' på de andre skoler. (Rygtet vil vide, at Bastiansen påbegyndte fabriksbyggeriet – der jo ikke var omfattet af det offentlige byggestop – på opfordring (!) af skoleforvaltningen).

Den midlertidige skole på Englandsvej begyndte sin virksomhed som værkstedsskole d. 5. sept. 1963. Skolen virker som en central-skole, idet Tårnby Skole og Løjtegårdsskolen afgiver elever fra 8. og 9. klasse. Disse elever undervises 6 timer ugentligt, de er opdelt i 13 hold, der tre og tre møder på bestemte dage.

Tårnbygårdsskolen. Ca.1980.

Satire af Mogens Juul i Berlingske Tidende med denne tekst: "For at skaffe plads til skolebørnene må Tårnby Kommune indtil videre indrette klasseværelser i en fabrik.
 – Det er som om vi får det banket bedre ind i hovederne på dem, hr. skoleinspektør!"

Der gives undervisning i følgende fag: metalbearbejdning, motorlære, træbearbejdning, teknisk tegning samt bygge- og anlægsgfag. Arbejdet foregår i specielle faglokaler, der i udstyr og indretning er yderst effektive.

Elevmaterialet fordeler sig sådan: 94 elever fra 8. klasse og 50 elever fra 9. klasse. Undervisningen med disse elever foretages som periodelæsning, idet der arbejdes i faglokalerne 6 timer ad gangen med samme faggruppe. Der udføres bestemte modeller, der er udvalgt således, at de medfører det størst mulige kendskab til materiale, værktøj, teknik og arbejdsproces.

Skolens virke har jo rod i skoleloven af 1958 og er således af eksperimentel art. Da skolen endvidere indtil nu er den eneste af sin art, der i samme hus tilgodeser alle 5 undervisningsfraktioner, har der samlet sig en del interesse om det daglige arbejde og om etableringen af såvel lokaler som hele opbygningen af undervisningen.

Sløjdlokale på Tårnbygårdsskolen.1963.

Dette udtrykkes måske bedst i, at der siden starten har været ca. 190 gæster fordelt på forskellige kommissioner, faglige grupper og enkeltpersoner.²³

Et fornemt eksempel på anvendt pædagogik var, da værkstedselever byggede omklædningsfaciliteter til bassinet ved Korsvejens Skole. Dette er egentlig en branddam fra midten af 60'erne, som fremsynede folk i skole og forvaltning fik bevirket udformet som et svømmebassin. Da der ikke kunne fremskaffes midler til at bygge omklædningsrum, bød lederen af Tårnbygårdsskolen, Mogens Eilertsen, ind med et forslag om at lade værkstedseleverne gennemføre projektet. Han udarbejdede et skitseforslag og stod i samarbejde med forvaltningen for størstedelen af den praktiske tilrettelægning. Eleverne, der primært kom fra Korsvejens Skole, arbejdede i et halvt år med at fremstille moduler, herefter medgik 3 måneder til opsætningen. De 'midlertidige' omklædningsrum kom til at stå i næsten 4 årtier.

Der er ingen tvivl om, at den nyetablerede skole vakte opmærksomhed i skoleverdenen. Men den skabte også fronter mellem dem, der var tilhængere af at centralisere ungdomsundervisningen, og en anden gruppe, der mente, at klasserne på 8.-9. og 10. klassetrin – ganske vist i to uafhængige linier – skulle blive på deres oprindelige skole og på den måde være med til at fastholde en komplet skole med ti års undervisning.

Poul Grib var ansat på Tårnbygårdsskolen fra 1965. Han beretter om sin lærertid:

Fredag, den 26.10.2007 – en ganske almindelig fredag i min tilværelse. Morgentur med hundene og klapvogn med yngste barnnebarn, som er på besøg. Hjemkommen efter en god lang tur er der kommet post. Et brev uden afsender, håndskriften virker bekendt, jeg er tituleret overlærer, hvilket for så vidt er korrekt, men jeg bruger ikke selv denne titel. Det er stort set kun myndigheder, der titulerer mig således, men de sender ikke breve uden afsender og med håndskreven adressat. Jeg åbner brevet og mit blik glider omgående ned på underskriften – det er min gamle skoleinspektør fra min start som lærer på Tårnbygårdsskolen i 1965. Efter

Mogens Eilertsen.

23 Tårnby Kommunes skolevæsen. Årsberetning 1963 side 12

nogen indledning kommer der så en forespørgsel, om jeg kunne tænke mig at skrive lidt om det at komme som nyuddannet lærer til Tårnbygårdsskolen. Tænke, tænke. Jeg beskæftiger mig normalt ikke med at skrive, det har aldrig været min stærke side, men på den anden side er det jo en udfordring, så om aftenen griber jeg telefonen og ringer for at acceptere, og så gik jeg i tænkeboks. Nu skal der graves over 40 år tilbage i tiden, hvor meget kan jeg egentlig huske om min første tid som lærer, hvad var det egentlig, der gjorde så stærke indtryk, at det stadig ville stå i min erindring?

I foråret 1965 ansøgte jeg Tårnby Kommune om ansættelse som lærer og efter samtale med skoledirektøren – han virkede som en noget reserveret og stiv mand – fik da også hurtigt tilsagn om en stilling efter sommerferien. Tjenestested ville blive meddelt mig senere. Efter et par uger tilbød kommunen mig også et job som medhjælper ved svagbørnskolonien i Grenå i maj-juni måned. Det blev to dejlige måneder, børnene var søde og rare og vejret var pragtfuldt med masser af sol. Det kunne også ses på mig, at jeg havde været på svagbørnskoloni, jeg var blevet flere kilo tungere.

Netop kommet hjem fra kolonien og to dage før skoleåret sluttede skulle jeg møde på Tårnbygårdsskolen til samtale med min kommende skoleinspektør.

En kort orientering om skolen og så fik jeg mit skema for det kommende år. Føj – der var dansk i en 8. klasse. Jeg har aldrig været glad for netop dette fag, ikke fordi jeg nogensinde har haft problemer med at stave og læse, men faget var langt fra min kæphest. Og så skulle jeg på lejrskole med 8.klasse efter sommerferien. Jeg har siden min barndom haft en negativ holdning til lejrskole, hvilket nok skyldes, at jeg kom på kostskole som 11-årig. Jeg havde kun været på kostskolen i en måned, da skolen med sine kun fire klasser i løbet af en weekend mistede 3 elever, heraf den ene på lejrskole som følge af et trafikuheld på en skovvej – i det hele taget et meget kedeligt år med ikke mindre end fem dødfald på skolen. Nå, der var ikke andet at gøre end at springe ud i det, det var heldigvis også en garvet kollega, der skulle være leder.

Efter samtalen fik jeg en kort præsentation af og for nogle af de kommende kollegaer, men noget indtryk af dem fik jeg egentlig ikke. De sidste dage før sommerferien er som regel altid kaotiske.

Så kom den store dag, hvor det nye skoleår startede. Vi var to nyuddannede, som skulle påbegynde vores fremtidige karriere i den pædagogiske verden, skulle prøve det af, som vi have lært på seminariet, skulle skabe os et image; jeg glædede mig til at starte, men var dog også samtidig lidt nervøs for situationen, men alt gik selvfølgelig, som det skulle.

Som noget nyt startede der dette år tre 8.klasser på skolen, alle med elever fra Kastrup Skole. Skolen var indrettet som værkstedsskole for hele kommunen, en forløber for den senere Nordregårdsskole. Tidligere kom eleverne til skolen kun til værkstedsfag, men fra dette år skulle de 3 klasser have alle fag på skolen.

Netop på dette tidspunkt var der opbrud i tiltaleformen. Eleverne var begyndt at sige du og fornavn til lærerne. Den distance, der tidligere havde været i kraft af tiltaleformen, var begyndt at skrumpes – ville det være muligt at opretholde en disciplin nu med den meget friere tiltaleform?

Som den uerfarne lærer havde jeg da også til tider mine problemer med de store elever. Jeg erindrer især en lejlighed, hvor jeg havde sendt en elev ned til skoleinspektøren på grund af hans opførsel. Efter timen blev jeg kaldt ind på kontoret til en lille samtale, hvis essens var, at skoleinspektøren mente, at det burde jeg nok selv have klaret. Der var opbakning til mig over for eleven, men en lille en over næsen til mig under fire øjne.

Pædagogikken var ikke altid i højsædet, specielt ikke når der skulle afleveres stil – sidste frist for aflevering var om aftenen på min bopæl, men det udviklede sig hurtigt til mange afleveringer om aftenen, for så blev det til hyggeligt samvær med sodavand og kage, men et plus ved dette var, at lærer-elev forholdet blev mere positivt.

Jeg havde anskaffet mig en brugt knallert – en Velo Solex . Den vakte stor jubel hos eleverne, da jeg første gang kom kørende på den, men aldrig er en knallert blevet skilt og samlet så mange gange, den indgik ofte i timerne i motorlære i kælderen.

Inspektøren var dog noget betænkelig, for skolen skulle selvfølgelig ikke betale mine eventuelle reservedele.

Med de små elever gik det meget bedre, men det var også i fag, jeg havde bedre overblik over.

Endnu på dette tidspunkt var Vestamager stort set kun kolonihaver, tæt bebyggede, og flere af husene af meget dårlig kvalitet. Enkelte huse havde også en gris gående omme bagved. Lille Lis, en stille og forsagt pige, boede alene med sin far i et hus, hvor der ikke engang var trægulv, men kun faststampet ler. Vand skulle hentes fra en fælles hane ofte et godt stykke fra husene. Børnene blev kun rigtigt vaskede, når der var bad efter gymnastiktimen, men de måtte så hoppe i det ofte ret snavsede tøj igen.

Små børn fortæller jo meget om forældrene og hjemmet. Jeg fik mange ting at vide om forældrene og vidste bl.a. nøjagtigt, hvor flere fædre havde gemt pornoblade, men man har jo "tavshedspligt". Den gamle besked fra lærer til forældre til de små var nu god – "Hvis I lover kun at tro på halvdelen af det jeres børn fortæller om os og skolen, så lover vi til gengæld kun at tro på en fjerdedel af det, som børnene fortæller om jer."

Der er f.eks. denne lille fortælling af Bjarne fra omklædningsrummet efter gymnastiktimen: "Ved du hvad, lærer, min mor har fået et blåt øje. Og ved du hvorfor? I går aftes sagde min far, at hun skulle hjælpe med at flytte kakkelovnen, men det ville hun ikke, og så gav min far hende en på lampen."

To drenge har hentet vand i mælkejunger på Vestamager.
Foto: Lange, 1959.

Ole kunne en dag berette: "Min mor var fuld i går, og så stod hun oppe i sengen og sang og kastede småkager til os, nøj, hvor var det skægt."

Selv om børnene ikke alle havde de bedste sociale forhold derhjemme, var de altid glade og umiddelbare. Et tvillingepar i første klasse – Per og Søs – var specielle, men på en positiv måde. Ingen af de to var specielt godt begavede, Søs var noget tilbageholdende, men lille Per var meget mere frimodig og kom ofte og fortalte, hvad han lavede derhjemme. Per tog sig meget af Søs. En dag i matematiktimen begyndte Søs pludselig at græde, og min første tanke var selvfølgelig, at hun ikke kunne finde ud af det, men lille Per fortalte med høj og klar røst: "Hinner har tisset i bukserne", hvorefter han gik ud på toilettet og hentede papir og tørrede op fra stol og gulv. Til alt held var det sidste time, så Søs kunne komme hjem med skolebussen og få tørre bukser på.

Og så var der også Britta, som pludselig i et spisefrikvarter kom stormende igennem lærerværelset: "Der er nogen efter mig, der er nogen efter mig", og væk var pigen igen. Ingen lærer nåede at reagere, alle kiggede blot forbløffede på hinanden.

Som ny lærer skal man have oparbejdet et image af en eller anden art. Ved lidt af et tilfælde fik jeg etableret et, som jeg levede højt på i mange år. Jeg havde haft et lille problem med en dreng, som endte med, at drengen sagde, at så ville hans far komme "...og han kan godt banke dig". Mit svar skulle på en eller anden måde overtrumfe dette, så jeg svarede: "Fint, men husk lige at fortælle din far, at jeg har været europamester i boksning". Jeg behøver vel næppe at fortælle, at jeg derved havde sat mig i respekt om end ikke hos faderen, så i det mindste blandt eleverne.

Forældre kredsen erindres kun som værende positiv, den var stadig meget autoritetstro, men som nævnt altid positiv og hjælpsom.

Det var til tider hårdt at komme igennem den første tid og lære at stå på egne ben i undervisningen, men kollegerne på skolen var alle meget hjælpsomme. Det var et lille lærerkollegium på kun 12-15 lærere, alle kendte alle, der var ingen klikdannelse, hvilket vil være uundgåeligt på store skoler med 50, 60 eller 70 lærere.

Det er med at holde tungen
lige i munden, når man
skal lære at strikke.
Tårnbygårdsskolen, 1971.

Fra sommeren 1967 fungerede Tårnbygårdsskolen som aflastningsskole for Skelgårdsskolen og Pilegårdsskolen. Da Nordregårdsskolen blev indviet i 1968, overførtes 8. og 9. klasserne til den nye skole. I 1973 fik Tårnbygårdsskolen selvstændig status og havde indtil 2003 elever op til 5.klasse. Fra 2003 til 2010 var det til og med 4. klassesettrin, idet man i lighed med kommunens andre skoler tillige skulle huse en skolepasningsordning. Fra august 2010 er skolen omdannet til specialskole, bl.a. for børn med autisme, og almenklasserne er derfor overflyttet til Pilegårdsskolen.

Tårnby Gymnasium

De første tanker om et gymnasium på Amager blev forelagt Amagerkommunerne og Københavns Amtsråd i 1952 af doktor og skolelæge P. Dich i Dragør. De store børneargange fra krigsårene og de første efterkrigsår havde behov for at få gymnasial uddannelse på Amager. Det faldt i så god jord, at der blev nedsat et gymnasieudvalg bestående af repræsentanter fra de tre Amagerkommuner. Året efter retter Tårnby Sogneråd en henvendelse til Undervisningsministeriet om, at kommunen gerne stiller en grund til rådighed for et gymnasium. Dette tilbud gentages et halvt år senere, da man tilsyneladende ikke får respons på den første henvendelse. Men ministeriet svarer nu, at det mangler en udtalelse fra Københavns Kommune.

Tårnby Gymnasium.

Man regnede oprindeligt med, at det skulle være et statsgymnasium, men efter et møde mellem Tårnby Sogneråd og ministeriet kommer sognerådet til den konklusion, at kommunen selv må tage affære og bygge.

Forhandlingerne fortsætter i de efterfølgende år, uden at der opnås en aftale. Først i januar 1960 godkender Undervisningsministeriet, at der oprettes et gymnasium i Tårnby Kommune, under forudsætning af, at det opføres og drives af kommunen.

Det besluttes endvidere, at gymnasiet skal ligge ved Følfodvej – Irlandsvej. Samme år udskrives en arkitektkonkurrence, hvor Halldor Gunløgsson og Jørn Nielsen bliver vindere. Igen forhales proceduren, da ministeriet meddeler, at det først bliver muligt i finansåret 1963/64 at medtage udgifterne, og at arbejdet i øvrigt først kan få tilladelse til at gå i gang i 1964/65.²⁴

Tårnby Gymnasium endte således med at blive et kommunalt gymnasium opført af Tårnby Kommune, men staten bidrog med 25 % af byggeomkostningerne og Københavns Amt med 50 %. Det samlede beløb var på 16 millioner kr.

²⁴ Kopi af skrivelse fra skoledirektør Johs. Feldvoss til borgmester O. Weikop København. 7.12.1963

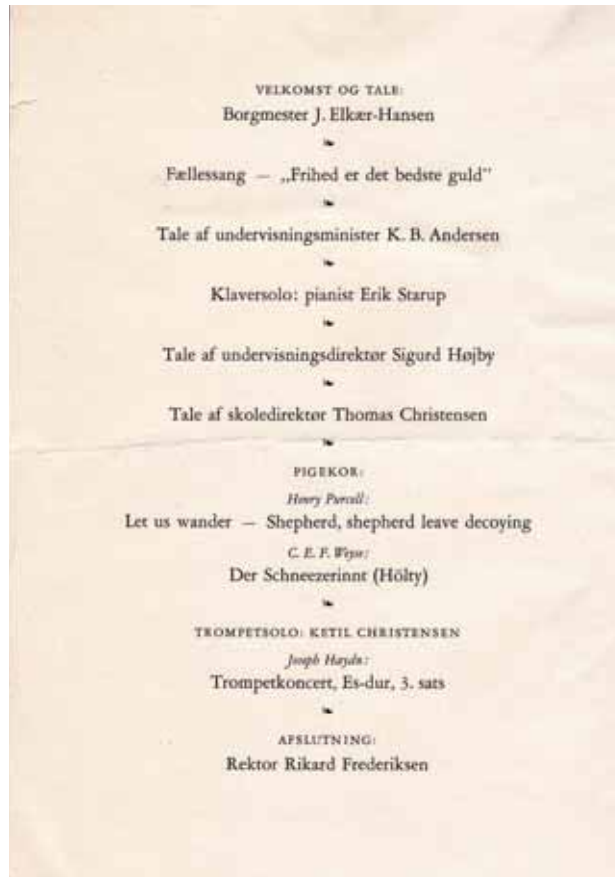

Rejsegilde på Tårnby Gymnasium, 1966.

Af de årlige driftsomkostninger, undervisningsmidler, vedligeholdelse, lønninger m.m. skulle staten ligesom ved andre kommunale gymnasier betale langt den største del, nemlig 90 %.

Gymnasiet blev en fagklasseskole med klasseværelserne placeret i fire længer, der danner en gård, som igen er opdelt af en korsformet bygning. Herved opstår der fire gårdhaver.

August 1966 kan fem 1.g klasser og 1 realklasse så bydes velkommen på Tårnby Gymnasium af den første rektor, Rikard Frederiksen, sammen med lærerne Poul Erik Jensen, Tore Nyberg, Poul Ulff-Møller, Skime Bruland, Geoffrey Wilson, Arne Schoubye, Hanne Carstensen, Leif Åge Rasmussen og Arne Lyhne. Dette til trods for at gymnasiet ikke var blevet færdigt. Der manglede faglokaler til fysik, kemi og andre fag. Desuden måtte man give husly til ni 8. klasser fra naboskolen, Nordregårdsskolen, indtil denne var bygget færdig.

Program for indvielsen af Tårnby Gymnasium. En af de medvirkende var Ketil Christensen, trompetist i Det Kongelige Kapel siden 1972. Han startede i 'Skotterne'.

Glade studenter i 3.Y fra Tårnby Gymnasium kører i hestevogn. 1989.

Den officielle indvielse fandt først sted i april året efter med taler af bl.a. borgmester Elkær-Hansen og undervisningsminister K.B. Andersen. Gymnasiet overgik i øvrigt til amtet i 1983.

Ikke alt var lutter lagkage i de første år. Leif Aage Rasmussen blev interviewet om sin første tid i gymnasiets 25 års jubilæumsskrift, og her fortalte han bl.a.:

Så blev bygningen efterhånden gjort færdig, men en ting, der gjorde dybt indtryk på os, var den utrolige larm, der var omkring skolen på grund af flyvningen,. På det tidspunkt larmede jetmaskinerne jo noget mere end de gør i dag. Dertil kom, at den bane, der blev brugt til både start og landing, som går ud fra Kastrup over Tårnby Gymnasium og henover H.C. Ørstedsværket og Frederiksberg, blev meget, meget mere brugt dengang på grund af vindforhold og mangel på den anden bane derude. Det vil sige at på meteorologisk ugunstige dage måtte jeg hver femte minut løfte hånden i klassen og bede om absolut tavshed, for jeg kunne ikke høre en kæft af, hvad der blev sagt. Der var et bragende bulder, og ruderne raslede! Det var vi nødt til at vænne os til, men vi følte snart, at "målet var fyldt!" Nogle år efter havde vi en omfattende

demonstration herude imod flystøj. Blandt andet lavede alle skoler i hele Tårnby på et tidspunkt en stor "stjernedemonstration" fra skolerne, og de samledes ude på pladsen foran lufthavnen.

Kastrupgårdsskolens byggeudvalg har sikkert taget ved lære af gymnasiets støjproblemer, for ved denne skoles opførelse blev der taget højde for flystøjen. Herom senere.

1960'erne var præget af ungdomsoprøret, og det påvirkede også de unge gymnasieelever. Leif Aage Rasmussen fortæller bl.a.:

Allerede hos de elever, som vi havde omkring 1966, var der en slags forstadium til det, der skete i 68. Man kunne mærke på vores elever, at der var visse ting, hvor de var mindre villige til at acceptere autoritative holdninger og udtalelser. Der var engang en elev, der protesterede mod at arbejde med ordbøger og opslagsbøger, fordi det var et autoritært begreb, at der skulle slås op. Jeg bed mærke i, at en elev allerede i 1967 sagde: "Det er irrelevant!" Han mente vel, at jeg var i gang med at pådutte dem noget, som de ikke havde brug for. Så selve den antiautoritære, kritiske holdning eksisterede hos de unge mennesker. Der var altså noget i tiden som så brød ud i 68-69.

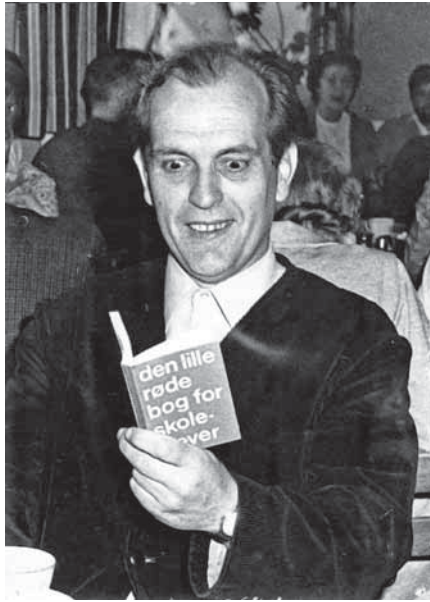
Ungdomsoprør og 'Den lille røde bog for skoleelever'

I 1960'erne var der højkonjunktur i Danmark, der blev råd til villa, Volvo og vovse. Flere unge fik en videregående uddannelse, og de havde ikke som deres forældre oplevet krigen og dens rationeringer på forsyninger af mange varer. Som Johs. Møllehave har sagt det: *Når samfundet bliver rigere, bliver ungdommen friere.*

Der var lav arbejdsløshed, og mange kvinder var kommet ud på arbejdsmarkedet for første gang, og dermed blev mange familiemønstre ændret.

En af 68'oprørerne var forfatteren og psykologen Jesper Jensen, der ofte kritiserede den danske folkeskole. De to folkeskolelærere Søren Hansen og Bo Dan Andersen provokerede mange ved at proklamere, at de ville offentliggøre facitlisterne før folkeskoleeksamen i 1968, hvilket dog ikke blev realiseret. Året efter udgav de tre 'Den lille røde bog

for skolelever', der, før den overhovedet udkom, vakte stor opsigt og ikke mindst forargelse, især hos forældregenerationen. I en omtale af den endnu ikke udkomne bog, blev der i ungdomsudsendelsen 'Peberkværnen' nævnt, at bogen indeholdt det råd, at elever, der var utilfredse med deres lærer, kunne få vedkommende fyret, hvis der forelå mange klager over læreren, – eller den mest effektive: at have sex med en lærer og samtidig have bevis herfor. Og det skabte en sand mediestorm, men sandheden var, at Søren Hansen havde udleveret

Skoleinspektør Karl Brøcher med 'Den lille røde bog for skoleelever'.

et par tilfældige kapitler fra den ufærdige bog, og han havde ikke regnet med, at foromtalen kunne nå at komme med i udsendelsen, før bogen var færdigredigeret og trykt. Forfatterne måtte efterfølgende skifte trykkeri pga. protester fra sætterne, og den endelige tekst blev klart mindre provokerende.

Bogens målgruppe var de 10-15 årige og var en opslagsbog omkring sex, stoffer og elevdemokrati. 'Den lille røde' delte mange steder lærerværelserne op i grupper for og imod og skabte således en hed debat.²⁵

Men ungdomsoprør var der også blandt de unge lærere, bl.a. på Skottegårdsskolen, hvor de ville afskaffe morgensangen. Men herom ville inspektør Chr. Sørensen ikke høre tale. Da Elkær-Hansen vendte tilbage til skolen som inspektør og i et år hver morgen måtte synge morgensangen solo, blev den dog til sidst afskaffet. Den fællesskabsfølelse, som i krigs- og efterkrigstiden gav god klangbund for fællessangen i folkeskolen, var forsvundet.

I løbet af 1960'erne blev der oprettet elevråd, men deres indflydelse var i begyndelsen ret begrænset, og det fik interessen for arbejdet i elevrådet til at dale. Men mon ikke 'Den lille røde' fik sat lidt skub i udviklingen af rådernes kompetencer. Lærer Viggo Holm skrev i 1968 i 'Hjem og Skole':

²⁵ Per Nyboe Jensen og Klaus Petersen: *Den lille røde bog for skoleelever*. En bog og en masse ballade i: Arbejderhistorie nr. 2 2005 side 85-98

Forsigtigheden med at tillægge elevrådet en kompetence, som i dag er tillagt andre instanser inden for skolen tilrådes. Det kan lyde reaktionært, men hvis man virkelig ønsker arbejdet i gang, så er det et af de områder, hvor man skal være varsom. Et nyt elevråd har bedst af at begynde med de enkle men konkrete opgaver, for eksempel medvirken ved udformning af skolens lokale ordensregler, planlægning af skolens arrangementer både for elever og forældre...

Nordregårdsskolen

Nordregårdsskolen er opkaldt efter den gård, der lå her indtil 1964, hvor den blev revet ned for at give plads til skoleudviklingen i kommunen. På tilsvarende vis har Skottegård, Løjtegård, Pilegård, Tårnbygård, Skelgård og Kastrupgård hver især lagt navn til en skole.

Den gamle udflyttergård fra Tårnby landsby, Nordregård, fotograferet kort før dens nedrivning. Ca. 1968. Her blev såvel gymnasiet og Nordregårdsskolen opført.

Arkitekter var Henrik Iversen og Harald Plum. Skolen fik ikke direkte adgang til den stærkt trafikerede Englandsvej, men er indrammet af Føl-fodvej, Melstedvej og Tejn Allé.

Den blev bygget samtidig med Tårnby Gymnasium, uheldigvis midt i den hårdeste vinter i 1965. Frosten vred fundamentet, og den første mur blev skæv og måtte rives ned. For at komme fri af frosten, måtte der etableres kælder under hele skolen, hvad der ikke var regnet med i det oprindelige projekt, som blev fordyret. Men den megen lagerplads i kælderen har siden været til glæde for kommunen og dens mange foreninger.

Indvielsen var fastsat til tirsdag d. 8.3.1968. Om fredagen var facadepladerne i foyeren endnu ikke sat op, og nu meddelte snedkerne, at de var på vej hjem på weekend, så der var ingen mulighed for at blive fær-

Nordregårdsskolen har rejsegilde i 1966.

dige til tirsdag. Den nyudnævnte skoleinspektør Mogens Eilertsen bad dem naturligvis om at give den en skalle, men de nægtede. Han fik dem til at love at vente en time, og på den tid fik han borgmesterord på at måtte bruge penge på luksuriøs affodring af håndværkerne i weekenden, hvis de tog den til hjælp for at få arbejdet fuldført. Smørrebrød, øller, cigarer og cigaretter! Det viste sig at være løsningen. Snedkerne mødte på arbejde, pladerne kom op, og foyeren blev færdig, så indvielsen gennemførtes som planlagt. Undervisningsminister Helge Larsen deltog i højtideligheden og holdt tale. Der lød mange lovord til skolens arkitekter, Iversen og Plum, og til Tårnby Kommune, der

havde vist fremsyn og offervilje ved her at skabe en gunstig og veludstyret arbejdsramme for undervisningen af de unge i 8.-10. klasserne.²⁶

Nordregårdsskolen var i princippet en nydannelse inden for folkeskolen, da den udelukkende var opført til elever i 8.-10. klasse. De fik tilbudt bygge- og anlægsgang, træ- og metalfag samt barnepleje, boliglære, elektronik, engelsk, formning, fototeknik, husgerning, kontor, musik, m.m. Herudover naturligvis de obligatoriske fag som dansk, regning, orientering, kristendomskundskab og gymnastik. Ved indvielsen i 1968 havde skolen 528 elever.

Indvielsen af Nordregårdsskolen. Skoleinspektør Mogens Eilertsens yderst til højre. Den 8.3.1968.

Nordregårdsskolen.
Ca. 1970.

26 Årsberetning 1968 for Tårnby Kommunes Skolevæsen

Centralrummet bruges til en årlig erhvervsdag, som har over 1000 besøgende. Fra 'Hjem og skole'.

Skolen blev udformet med henblik på de valgfri fag i et samarbejde mellem faglærere og arkitekter og opbygget omkring et centralrum med reol til hver enkelt elev samt spisepladser. Fra dette centrum var der forbindelse til de enkelte faggrupper via gange med hver sin stærke 'kendingsfarve' – og direkte adgang til skolegård, toiletter, administration, lærerværelse, festsal og fælles studie- og filmrum. I alt 34 undervisningslokaler, 16 materialerum, 12 lokaler til administration, læge og tandlæge, 4 til fælles aktiviteter samt 12 depotrum i kælderen. Alle faggrupper havde tilknyttet små interne gårdhaver. Ved hovedindgangen opførtes en pedelbolig med egen have. (Denne bolig blev sidenhen i en årrække domicil for Musikskolen.)

Lærer Ib Gadegaard fortæller:

I april 1968 mødte jeg for første gang op på Nordregårdsskolen, idet jeg havde fået en aftale i stand med skoleinspektør Mogens Eilertsen. Hensigten var klar – jeg ville blive færdig som lærer i juni, og Nordregårdsskolen skulle bruge 7- 8 nye lærere.

Inspektøren var – som jeg husker det – en stor, kraftig og markant chef, der stillede mig spørgsmål til besvarelse. Efter bedste evne svarede jeg på disse, der bl.a. handlede om hvilke fag, der havde min største interesse og hvilke fag, jeg derudover mente, jeg kunne

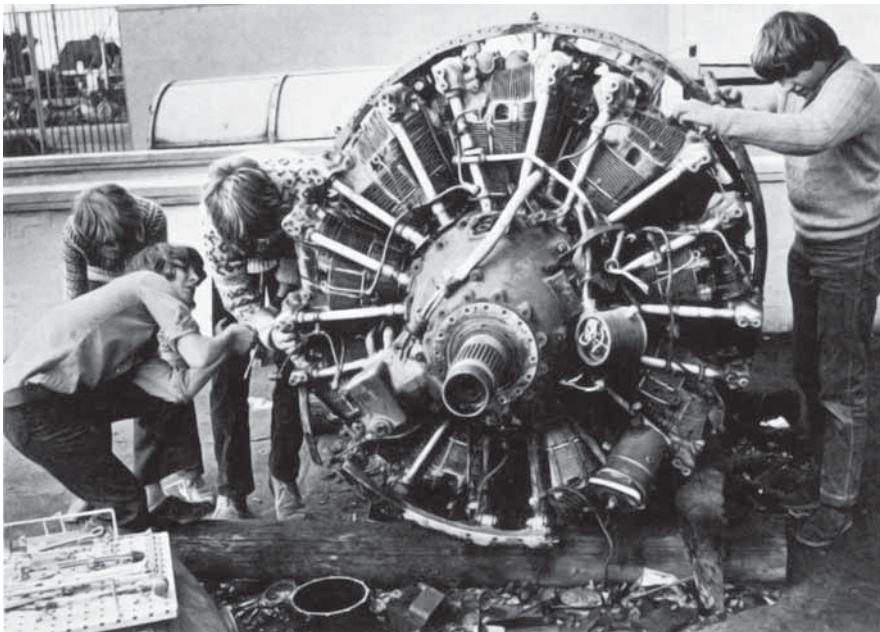

Fra venstre skoleinspektør Mogens Eilertsen, vice-inspektør Aage Zachariassen og skoledirektør Thomas Christensen.1974.

påtage mig at undervise i på 8. 10. klasseniveau. I juli fik jeg tilsendt mit skema – ud fra det så det ud til, at inspektøren havde fået en utrolig tillid til min alsidighed. Det fremgik af mit skema, at jeg skulle være klasselærer i 8.B, og udover dansk, kristendoms-kundskab, orientering og idræt skulle jeg have en del af eleverne i motorlære. Dette betød jo, at jeg skulle have mine egne elever i rigtig mange timer om ugen, og følgelig gjorde jeg mig mange, mange overvejelser om, hvordan min klasse mon var.

Det var jo en værkstedsklasse og dermed udelukkende drenge, som det senere viste sig, kom fra 6 af kommunens øvrige skoler. Disse elever kom i 8. klasse på Nordregård, fordi de ikke kunne komme i realafdelingen på deres egen skole. Nogle af mine elever var selvfølgelig skuffede over, at de skulle skifte skole, og andre ville helst have forladt skolen for tid og evighed.

Nordregårdsskolens ide var at tilbyde undervisning, der tilgodeså de ikke-boglige elever, og derfor var der mange praktiske fag og linier at vælge imellem. Min opgave var fra 1. dag at forklare mine elever, at dette altså var en helt anden end den, de kendte, og dermed gøre dem nysgerrige og interesserede.

Mon ikke det er en flymotor, der her undersøges nærmere?
Fra 'Hjem og skole'.

Det var administrativt bestemt, at lærerne på Nordregård ikke skulle have informationer om elevernes tidligere skolegang – dette betød, at alle elever begyndte med “ren” tavle. Præcis dette brugte jeg lang tid på at forklare mine elever – flere af dem tvivlede, og nogle af dem spurgte direkte, om jeg ikke havde hørt om dem fra kommunens andre lærere.

Da jeg var ny lærer, og mine elever var “nye” elever, skulle vi altså i fællesskab skabe basis for klassens funktioner indbyrdes og i forhold til klassens øvrige lærere. De første 2 uger af skoleåret brugte vi på at skyde os ind på hinanden, tale om deres nye skole, se de mange nye værksteder og lokaler, hilse på klassens øvrige lærere og etablere tillid os imellem.

Gradvis begyndte jeg at give klassen mindre skriftlige opgaver – alle relaterede til deres nye skole og deres forventninger. Det blev hurtigt klart for mig, at der var utrolig stor forskel på deres udbytte af de første 7 års skolegang – dette så eleverne jo også, så det var afgørende, at de dårligste ikke igen skulle føle sig “tabte” i skolen. Udgangspunktet for de kommende 2-3 års skolegang måtte være det nuværende stade – uanset hvor lavt, dette var. Efter bedste

En gang på Nordregårdsskolen.
Ca.1975.

evne forsøgte jeg at overbevise eleverne om, at fra d.d. handlede det ikke om, hvordan ens standpunkt var i forhold til de andre i klassen, men om ens egen indstilling til undervisningen, ens egen indsats og viljen til at lære. Karakterer var ikke et stort tema i min 8. klasse – det var altså indstillingen og arbejdsindsatsen, jeg prioriterede, og gradvis forstod eleverne også dette.

Nordregård var anderledes end alle andre skoler i kommunen, bl.a. ved at eleverne ikke havde et hjem-lokale – det havde lærerne derimod. Al min undervisning foregik på nr. 2 (med navn på døren), og eleverne vidste derfor altid, hvor de kunne finde mig. Dette gjorde, at alle spørgsmål, fritagelser og øvrige sedler uden problemer kunne afleveres til mig, og at jeg havde et ganske godt overblik over, hvorledes de enkelte elever passede deres skole, hvilke problemer de havde, og hvilke lærere de ikke harmonerede så godt med. På nr. 2 havde jeg alle mine materialer, og efterhånden kunne eleverne selv finde deres opgaver og gå igang – dermed var der mulighed for, at jeg kunne tage en snak med dem enkeltvis ude på gangen, når der var problemer – og det var der ganske ofte i begyndelsen af skoleåret.

En gang bad jeg Jan om at gå med ud på gangen, hvor jeg ville bebrejde ham, at han var kommet for sent 2 gange i løbet af ugen. Jeg spurgte pædagogisk, hvornår han stod op, og han fortalte, at han kl. 6.00 klædte sig på, tog de 2 store vanddunke og gik 3-4 km for at hente vand til familien. Herefter vækkede han sine 2 små søskende, gav dem morgenmad og fulgte dem i skole, derefter tog han sin cykel og kørte til Nordregård. Således var forholdene mange steder i Kongelunden dengang. Han fik kun en meget lille skideballe!

På et tidspunkt skulle en af mine elever til samtale med skolepsykologen. Da han kom tilbage, gik han direkte op til mig og fortalte, at den kvinde i hvert fald ikke var normal, og at han under ingen omstændigheder gad tale mere med hende – “det kan godt være, jeg ikke er så kvik, men den er da helt gal med hende”. Jeg kommenterede det naturligvis ikke, men på lærerværelset vakte hans udtalelse en del moro, da jeg refererede den!

Elever i færd med at bygge
legehus til de nye første klasser
i 1978.

Da der i 1968 var ti 8.klasser på skolen, var der naturligvis særdeles gode muligheder for udveksling af opgaver lærerne imellem. Dette udnyttede vi i høj grad, og det var almindelig praksis, at man "kørte" ekstra opgaver på sritduplikatoren og indsatte disse i ringbind mærket med opgavetype. Dette gav naturligvis ekstremt mange valgmuligheder for den enkelte lærer.

Nordregård var i disse første år kendetegnet ved en høj grad af iværksætterånd og begejstring, hvilket utvivlsomt også smittede af på eleverne.

Når jeg i dag tænker tilbage på Nordregårds mange muligheder for de ikke-boglige elever, beklager jeg meget, at disse muligheder – efter de nye skolelove – ikke længere er til stede for denne elevgruppe.

I 1978 begyndte skolen at optage småbørnsklasser.

I 2011 var der 2 spor på skolen fra 0.- 9. klasse samt kommunens hel-tidsklasse for 8.- 9. klassetrin. Sidstnævnte er en slags fortsættelse af den tidligere værkstedsundervisning. Målgruppen er 14-18 årige unge, som har brug for individuel undervisning.

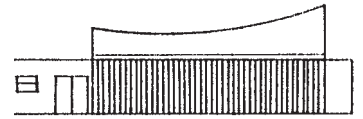
KAPITEL 8

DE SIDSTE SKOLER

Skelgårdsskolen

Den første byplanvedtægt for Vestamager kom i 1969 og omfattede området omkring Ugandavej. Heri var bestemmelser om opførelse af de længe savnede børne- og ungdomsinstitutioner, herunder Skelgårdsskolen.

Som tidligere nævnt havde regeringen indført landsomfattende byggestop, så arkitekt Frederik Bojesens tegninger fra 1961 havde måttet ligge i dvale helt frem til 1968. Men så gik det også stærkt. Allerede i '69 begyndte 350 elever deres skolegang her, selvom skolen, som det også fremgår af nedenstående beretning, slet ikke var færdigbygget. Den blev først officielt indviet i september 1973, hvor elevtallet var steget til 800, der blev undervist af 37 lærere. Lærer Ole Friis fortæller om Skelgårdsskolens første år:

Skelgårdsskolen 1975.
Fra 'Hjem og skole'.

... en personlig erindring om et skolebyggeri, som i begyndelsen af 70'erne satte skub i den positive udvikling af et forsømt område ude på det sydvestlige hjørne af Tårnby Kommune.

Tilbage i 60'erne kunne man næppe sige "at der var så dejligt ude på landet", hvis man med landet tænkte på det landzoneområde, som i daglig tale blev omtalt som Klondike eller bare Vestamager.

Alligevel havde området en vis tiltrækningskraft for de familier, der af mange årsager valgte at søge fra provinsen mod storbyen. Mange familier kunne ikke forestille sig at blive anbragt i en toværelseslejlighed på 3. sal i en ældre byejendom, hvor solen var en sjælden gæst, og på Vestamager kunne man faktisk få en beskedent bolig for små penge – måske fordi disse boliger i virkeligheden ikke var helt lovlige som helårsbeboelse.

I 60'erne blev de lærerstuderende sendt "på græs" – altså i praktik i et halvt år. I 1967 underviste jeg som praktikant nogle af de mindre børn fra Vestamager på Tårnbygårdsskolen, hvortil de blev kørt med skolebus. På dette tidspunkt var man formentlig langt inde i planlægningen af en stor skole i børnenes område.

Efter endt uddannelse i 1968 var jeg heldig at få ansættelse på "den fine skole" ved Korsvejen – deraf navnet! Der var ikke påklædningskodeks i Tårnby kommune, men lærergerningen var endnu forbundet med en vis status, hvilket naturligt medførte visse forventninger til en passende påklædning.

Den nystartede lærer kom ud for en del pudsige oplevelser. Jeg gik varmt ind for, at bøger, som i mange tilfælde var lidt af en sjældenhed i hjemmene, skulle være en naturlig del af elevernes hverdag. I 6. klasse fik de derfor flere gange om ugen en halv time til frilæsning. En af klassens absolut robuste piger mente, at mine bøger var for kedelige og spurgte, om hun måtte tage lektüre med hjemmefra. For ikke at blokere for læselysten fik hun undtagelsesvis lov til det. Den følgende dag opstod der lidt uro og en del fnisen ved Lykkes plads i forbindelse med frilæsningen. Det viste sig, at hun havde medbragt et par numre af "Weekend Sex", som var datidens mest vovede pornoblad.

'Dreng med bold'. Bjørn Nordahls bronzeskulptur fra 1996 står foran Skelgårdsskolen. Tegnet af Ninna Feldvoss.

Nutidens pigebander, som i ghettoerne opkræver "dummebøder" fra deres jævnaldrende, var ikke et ukendt begreb. I vores tilfælde var det bare ikke bander – det klarede samme Lykke alene. "Jeg skal ha' 5 kroner i morgen, ellers får du tæsk på vej hjem". Da det ikke blev ved truslen og flere elever endte i grøften med en blødende næse, hvis "bøden" ikke blev betalt, ja, så var der igen en uventet pædagogisk udfordring til den unge lærer.

Som tilknyttet obs-klinikken fik jeg allerede den første dag også min første konfrontation med Tonny – min første elev i den midlertidige klinik i et halvt normalklasselokale. Tonny havde det ligesom hundene nogle gange har det. Selvom deres hørelse ikke fejler noget, lader de som om, de er permanent tunghøre. Han rettede sig i den første tid aldrig efter de henstillinger, der kom fra mig eller andre lærere, og derfor var han svær at have i en normalklasse, støttelærerfunktionen var ikke rigtig opfundet. Han havde yderligere den uvane, at han tilbragte frikvartererne på bygningens flade tag – hvilket naturligvis ikke var tilladt. Skolens ringklokke kunne han heller ikke "høre". Det var et farligt postyr at få fremskaffet en stige og komme op på taget – og siden få lokket ham til at komme med ned – man skulle afspærre ham vejen, men han måtte jo heller ikke falde ned. Jeg mindes domptørtræning som tilvalgsfag på seminarierne.

– og udenfor voksede skolen!

I hverdagen fik vi – måske især nogle af de unge lærerinder – mange gode venner blandt de mange bygningshåndværkere – og vi fik mange sympatitilkendegivelser i hverdagen, især en række forskellige udsagn, som uanset ordlyden betød: Hvis jeg var lærer, fik de sgu no'en på lampen, de frække unger!

Og de byggede og larmede stadig!

Efter 5 års byggerod – i den sidste tid væsentligt mindre end i den første næede vi frem til officielle indvielse af kommunens flotteste skole.

'Pige med rygsæk'. Bjørn Nordahls Bronzeskulptur fra 1994 står foran Skelgårdsskolen. Tegnet af Ninna Feldvoss.

Skelgårdsskolens pedel,
Thorgrimsson, og elever. 1973.

Selvom ordet “kvarterløft” slet ikke var opfundet, var det præcis det, der skete derefter: Kloakering, asfalterede veje med fortove og belysning, nybyggede parcelhuse med anlagte haver, indkøbscenter med pub og flere sportsklubber.

En spændende og udfordrende periode, som det var dejligt at være bare en lille del af.

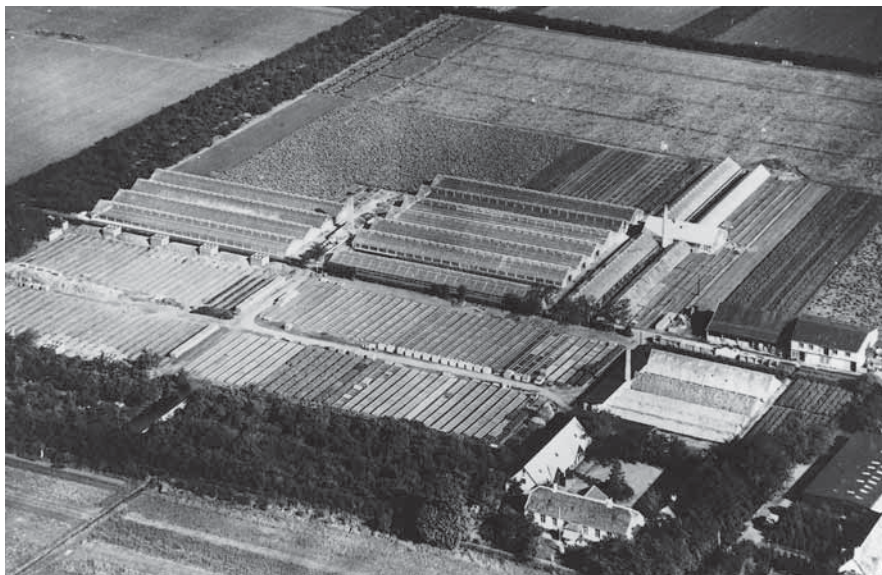
I 2011 rummer skolen 3-4 spor på hvert af skolens 0.-9. klassetrin.

Kastrupgårdsskolen

I 1963 overvejede kommunalbestyrelsen som tidligere nævnt at bygge endnu en skole i Kastrup. Kommunen ejede en grund ved Syrefabriksvej/ Kastrupvej, og her havde man tænkt sig at placere den. Arkitekt Torben Jensen blev bedt om at udarbejde et skitseprojekt til en tre-sporet skole. Men allerede året efter opgav man denne ide, da det alligevel ikke så ud til, at en stigning af børnetallet i området gjorde det nødvendigt at bygge endnu en skole.

I løbet af et par år steg børnetallet dog. Kommunen havde købt Ny Kastrupgård med tilhørende arealer omkring Sirgræsvej og Gl. Kirkevej, og en omlægning af skoledistrikterne kunne pege på denne beliggenhed.

Ny Kastrupgård set fra luften og mod øst 1950. På markerne til venstre i billedet blev Kastrupgårdsskolen opført.

I 1967 bad man så endnu en gang Torben Jensen om at tegne et skitseprojekt til en tresporet skole til hele 900 elever.

Han blev pålagt i videst muligt omfang at skabe *den lille skoles venlige miljø med den store skoles effektive udnyttelse af kostbare fag- og specialklasser*. Desuden skulle der anvendes præfabrikerede materialer samt betonkonstruktioner m.v., der efter Lydteknisk Laboratoriums anvisninger i videst muligt omfang kunne borteliminere støjgener fra Lufthavnen. Der blev nedsat i alt 15 (femten!) arbejdsudvalg, hvor også Tårnby kommunes Fælleslærerråd blev hørt.

Samme år blev skitseprojektet så endelig godkendt af kommunalbestyrelsen. Ifølge projektet omfattede skolen:

4 fløje med 37 normalklasserum. 5 fag- og specialklassefløje med lokaler til skole- og tandlæge. Herudover inspektørkontorer, skolebibliotek, lærerværelse, lærerlaboratorium og samlinger. Faglokaler til fysik, geografi, biologi, formning og sløjd, sang og musik. Endvidere faciliteter til skolepsykolog, konsulent for læseklasser, kurator, socialrådgiver, talepædagog, klinisk psykolog, aftenskoleleder samt skolevæsenets av-central. I tilgift en blok på 700 m² med lege- og festsal med plads til 600 personer, en blok bl.a. til 2 børnehaveklasser, en blok til varmecentral samt endnu en med 2 gymnastiksale. Desuden et sportsanlæg til atletik, håndbold og fodbold samt pedelbolig. De talrige funktioner på skolen er udtryk for de mange nye opgaver, som skolerne havde fået.

Første skoledag på Kastrup-gårdsskolen. Eleverne bydes velkommen af skoleinspektør Mogens Attrup.

Men ak, det storstilede projekt blev forsinket og barberet ned, bl.a. på grund af et låne- og skatteloft. Der skulle anvendes billigere materialer, fagklassefløjen med skolepsykolog og av-central måtte i stedet bruges til børnehaveklasserne, så deres blok udgik. Det samme gjorde lege- og festsal, som i stedet skulle kunne skabes ved at slå de to gymnastiksale sammen. Ej heller pedelboligen blev opført, og skolen endte med at have 4 fløje.²⁷

Den første inspektør blev Mogens Attrup, der fra 1955 havde været ansat på Korsvejens Skole. I 1968 blev han valgt som fælleslærer-rådsformand for de nu ca. 400 lærere i kommunen, og i den egenskab havde han været formand for lærernes byggeudvalg. Han havde dermed på nært hold fulgt opførelsen af Kastrupgårdsskolen.

Sigurd Troels Berg fortæller om sin lærergerning på skolen:

Allerede i tresserne talte man om behovet for at bygge en ny skole i Kastrup-området til aflastning for de meget overbelagte eksisterende Kastrup Skole og Skottegårdsskolen. Der var ikke enighed om, hvor den skulle ligge, men diskussionerne sluttede med udpegningen af jorderne til Ny Kastrupgård.

²⁷ Frode Dahl Nielsen: Kastrupgårdsskolen i: 'Hjem og skole' maj 1972 side 3-9

Arkitekt Torben Jensen var udset til at tegne den nye skole, og allerede i de tidlige projekteringer havde Fælleslærerrådet, som nedsatte en række fagunderudvalg, indflydelse og kom med mange gode ideer, som der i stor ustrækning blev taget hensyn til. Det skulle være en fleksibel skole, hvis indretning kunne ændres i takt med nye krav opståen.

Der var ved at komme en samlet plan for området med skole, kirke, svømmesal og skøjtehal. Og endelig i foråret i 1973, da frosten gik af jorden, kunne gravemaskinerne gå i samme. Og lige ved sommerferiens afslutning og det nye skoleårs begyndelse stod de første tre blokke klar til at rumme de overførte hele klasser med de tilhørende lærere fra Skottegårdsskolen og Kastrup Skole + 3 startende 1. klasser – ældste klassetrin var 5. Der var 16 klasser, incl. 2 specialklasser + børnehaveklasse. Vi var 18 lærere med skoleinspektør Mogens Attrup i spidsen, og ja, jeg fik fornøjelsen som vicer. En god, kendt medarbejder fra skolevæsenets kontor, Bente Jensen, blev skolesekretær og Kaj Klussmann skolebetjent.

Skolens kontor blev indrettet i to klasseværelser, som blev opdelt i fire halve rum. Nogle af klasseværelserne udnyttedes som lærerværelse, skolebibliotek og "idrætssal". Når den 1. time var kommet i gang mødtes inspektør, skolesekretær, skolebetjent og vicer kl. 8.15

Troels Berg.
Fra 'Hjem og skole'.

Sløjdlokale på
Kastrupgårdsskolen.

til "stabsmøde" over en kop kaffe. Der var jo så mange nye ting, der skulle tages stilling til hver eneste dag. Det var der for øvrigt i hele min tid, så stabskaffen fortsatte og gu'Ve, om den ikke stadig er aktuel kl. 8.15.

I takt med, at klasserne blev ældre, udbyggedes skolen; der kom lærerværelse, bibliotek, rigtig idrætssal og faglokaler. Skoleinspektøren deltog i de allerfleste byggemøder i udvidelsesperioden, så skolen var med hele tiden. Mogens Attrup valgte blandt flere forslag gadenavnet Blåklkkevej. Det skulle vise sig at være svært at opfatte i telefonen, når der blev bestilt varer over telefonen. Vi havde en samling af fejlopfattede gadenavne: Blokfløjtevej, Blåkllovnevej for lige at nævne et par stykker. Vores parallelvej fik senere navnet Røllikevej, som også havde været i spil for vores vej. Gu'Ve om det havde været lettere at opfatte. Man kan sige, at skolen var udbygget i 1981-82.

Vi fik samlet et utrolig godt lærerkollegium sammen. Mogens Attrup var den gode leder, som forstod at sørge for, at nye kolleger kunne falde ind, så de dækkede de synspunkter, som måske ikke var hans, eller som ikke var dækket i forvejen. På den måde blev det et meget alsidigt personale. Der gik en historie om, at ved et stort møde havde lærere stemt om, hvilke tre skoler i kommunen der var bedst – prioriteret. Kastrupgårdsskolen kom ind som en

Lærerværelset på Kastrupgårdsskolen.

Elevernes spisepladser på Kastrupgårdsskolen. I baggrunden ses en af skolens grønnegårde.

flot nr. 2 (jo, alle havde selvfølgelig stemt på deres egen skole som den bedste). Jeg ved nu ikke, om man skal yde for stor tiltro til den historie, men den var da god på Kastrupgårdsskolen, og måske gik der tilsvarende historier rundt på de andre skoler!!

Straks ved skolens start fandt vi på at bruge "De fire K'er" som kompas. (Skolens navn begynder jo med K.) Det var Kærlighed, Krav, Klarhed og Konsekvens. Det var godt at have sådanne linier, som man altid kunne bruge som reference, når man var usikker.

Efterhånden blev vi den eneste skole, som havde specialklasser. Det var en meget stor ressource, vi der havde. Både for eleverne i specialklasserne og navnlig for deres kammerater i de andre klasser. De lærte, at kammeraterne i "de små klasser" nok kunne være lidt underlige, men også, at der var mange gode egenskaber i dem. De kendte dem jo fra idræt, hvor nogle af dem var de rene fund.

En dag sad en af eleverne fra en 9. klasse, en pige, som skulle ind til en mundtlig prøve, og gav stoffet lige en sidste omgang ved et af bordene på spisepladserne. Over for hende sad en af drengene fra 6.-7. specialklasse, taust iagttagende. Pludselig siger han: "Er du ikke glad for, at du kan læse?" Hun rødmede, og tårerne stod lige inde bag ved.

Hvis jeg skal fremhæve en elev som den, der på det tidspunkt havde haft den største betydning for skolen, må det blive en pige fra specialklasserne. Hun var født med en defekt, som gjorde, at hun måtte gå med dræn for at lette trykket fra hjernen. Hendes evner i almindelighed var ikke gode, men hun kom da til at læse en lille smule, så det var ikke der hendes store betydning lå. Næh, det var i frikvartererne, når hun sad ved et af bordene på spisepladserne og lagde kabaler. Hun sad der lige så stille med sine kort og med smil over hele sit store hoved til alle sider, mens en stor flok af de store elever stod rundt om hende. Hun var så mild og god, at alle måtte holde af hende. Hun prøvede forgæves at lære de store piger fra 9.-10. klasserne at lægge en bestemt kabale, og hun blev slet ikke vred eller sur, når hun måtte opgive at lære dem de tricks, hun var så god til. Som man kunne forvente, blev hun ikke ret gammel, men vi havde fornøjelsen af hende, næsten helt til hun døde som 13 årig. I de dage var der en trykket stemning ved spisebordet, hvor hun plejede at sidde.

KAPITEL 9

A F S L U T N I N G

Det altafgørende problem for skolerne i Tårnby kommune i perioden 1940-1970 er en overordentlig stor tilgang af elever, som de indeværende skoler ikke kan honorere på ordentlig vis. Heller ikke selv om viljen er der, for staten bryder gang på gang ind med begrænsninger i form af byggestop og "rationering" af materialer. Alligevel bliver det fra begyndelsen af 1950'erne og 2 årtier frem til 7 nye skoler! Alle må de tages i brug, før de er færdige, så stort er presset.

Tallene nedenfor taler deres tydelige sprog:

I 1940 var der 1.636 skolelever, i 1970 hele 7.429 elever, dog med en faldende tendens.

Mylder af børn. Her fra Kastrup-gårdsskolen i 80'erne.
Foto: Kastrupgårdsskolen.

I november 1970 har skoleinspektører og lærerrådsformænd fra kommunens tre ældste skoler, Tårnby, Kastrup og Korsvejen på opfordring af skolekommissionen udarbejdet et notat til forslag til modernisering af de tre gamle "høje" skoler, dvs. Kastrup Skole, Skottegårdsskolen og Tårnby Skole.

Alle tre skoler ønsker at få bragt deres bygninger så nær nutidig standard som muligt med hjælp fra arkitekter og ingeniører. På sidstnævnte kan det lade sig gøre at udbygge, men de to andre skolers arealer er maksimalt udnyttet.

I 1971 skriver skoledirektør Th. Christensen i Årsberetningen for skolevæsenet:

Skolevæsenet kæmper stadig med lokalenød og lærermangel. Lokalenøden vil fremover forstærkes af 2 grunde. For det første vil en kommende ny skolestruktur blive mere lokalekrævende på grund af delehold i de små klasser og valgscole i 8.-10. klasse. For det andet trænger flere af vore ældre skoler til en gennemgribende reovering for at blive mere tidssvarende. De enkelte skoler er i forbindelse med et nedsat udvalg fremkommet med en omfattende redegørelse vedrørende reoveringen, der var tænkt at skulle foregå over en f.eks. 5-årig periode. Selve reoveringen vil imidlertid nedsætte de ældre skolers kapacitet og vil dermed få indflydelse på den stramme lokalesituation.

Efterfølgende får Korsvejens Skole bl.a. et nyt skolekøkken og Tårnby Skole et par pavilloner.

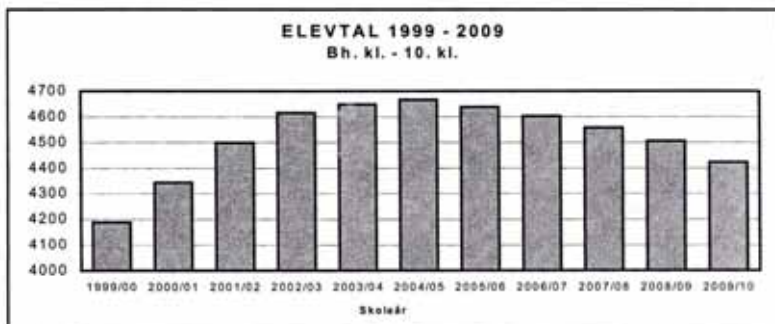
Indførelsen af 5-dages ugen skaber yderligere problemer for skolerne med pres på lokaler og skemalægning, så flere timer end hidtil må lægges efter kl. 14. Der kommer således "skæve" skemaer med skiftende mødetider og varierende længder på skoledagen.

Nye udfordringer støder til i de efterfølgende år. En ny styrelseslov træder i kraft pr. 1.4.1970, hvor tilsynet med skolevæsenet på de fleste områder bliver overført fra Undervisningsministeriet til amtet, og det lokale tilsyn får tilført et skolenævn, mens skolekommissionen bliver bibeholdt. E. Bentved, der træder af som formand for skolekommission efter 36 år på posten, er meget skeptisk med hensyn til, hvilken gavn et skolenævn vil gøre, og kalder det ligefrem *et omsvøbsdepartement*. Hans opfattelse er, at det vil forhale sagernes behandling og forøge arbejdet for medlemmerne af kommunalbestyrelsen, når de skal være med i både skolekommission og -nævn. Han mener i øvrigt, at Tårnby Kommunes skolevæsen er fulgt med tidens udvikling og er et af de bedste i Danmark.

Hvad næppe nogen kunne forudse, skulle omfanget af den ovennævnte *faldende tendens* i elevtallet fra 1970 vise sig at blive ganske overvældende, hvilket fremgår af nedenstående oversigt fra skolevæsenets årsberetning. Der sker i de kommende 25 år sker en halvering af børnetallet !!

1968: 7506
1970: 7429
1973: 6915
1978: 6018
1983: 5021
1988: 4382
1993: 3746
1998: 4077

Mod slutningen af årtusindet vender det imidlertid igen. Diagrammet viser tallene for det følgende tiår.

Herefter følger så atter en stigning, og skolevæsenet forventer, at elevtallet i 2015 vil være på ca. 5000.

De seneste 4-5 år (2013) har elevtallet ligget omkring de 4000 elever, mens antallet af lærere er på ca.400. Det siger sig selv, at facit ikke blot bliver 10 elever pr. lærer at undervise, idet der er talrige andre funktioner læreren skal varetage.

Poul Feldvoss 1944-2010.
Poul var i sin seminarietid 1/2 år 'på græs' på Kastrup Skole. Det var i 1965. Efter 3 år som lærer i Vordingborg blev han 1970 ansat på Kastrup Skole. Her var han så til 1975. Dernæst i forbindelse med rokeringer ved Kastrupgårdsskolens opstart på Korsvejens Skole, hvor han forblev frem til sin pensionering. De senere år dog deltidsansat pga. sit kommunalpolitiske arbejde.
Foto: Dirch Jansen.

I 1995 fejrede Poul Feldvoss sit 25 års jubilæum som lærer, og i den anledning skrev han til sine kolleger en vise, der beskriver lærergerningens udvikling. Her gengivet i uddrag. – Mel: Poul sine høns !

*Før var en lærer en velagtet borger,
højere magter stod læreren næst.
Samfundet delte hans glæder og sorger,
han var i centrum i hverdag og fest.
Børn og forældre tog mod deres pladser
i hierarkiet i stænder og klasser.
Børnene kom i dresserede masser.
Læreren vidste, hvordan det var bedst.*

*Skolen var proppet, og klasserne fulde,
remserne fulgte den fastlagte takt.
Børnene stod eller sad, hvor de skulle,
trykkede, tavse og altid på vagt.
Svarene kom med en sitrende stemme
mest fria de flinke med evne og nemme.
Resten blev udråbt som dumme og slemme.
Alle var underlagt lærerens magt.*

*Altid stod målet om skolen for livet
bøjet i neon og skåret i pap.
Lønnen var lille, men kaldet var givet.
ingen var bleg for at gi' den et nap.
Nu får vi løn for at tælle minutter.
Kaldet er noget, som andre beslutter.
Andre, der mener, de ved, hvad der dutter,
Selv når de ikke har forstået et klap.*

*Lønnen er steget, men agtelsen faldet,
hvem angler nu efter lærerens gunst?
Pligten har hugget sig godt ind på kaldet,
hvem regner pædagogik som en kunst?
Ho'det er fuldt af forvirrede tanker,
hjertet slår kraftspring, det pulser og banker,
mens vi formildes af små pusselanker
Indsvøbt i latter og madpakkens dunst.*

*Børnene! ja det er dem, der er kernen,
omdrejningspunktet i dag som i går,
mere den svage og sølle end stjernen,
som bare har og alligevel får.
Tænk blot på ham, der har troldsplint i øjet,
hende der plages, men virker fornøjet,
ham, der omsider har fået fordøjet
bogen, vi gennemgik forrige år.*

*Dagens gang efter planer og skema
mindskes bestandigt, som årene går.
Kronologien er afløst af tema,
lærdom formidles i stumper og skår,
Nutidens skole er fuld af ideer,
stoffet serveres som små kannapeer,
selvgjorte kager til egne cafeer.
Hvad bliver det nyeste påfund i år?*

*Tynget af krav fra en verden i opbrud
bundet i rollen som samfundets spejl
står vi i dag som et halvvisst topskud,
mål- løs, forvirret af fejhed og fejl,
fanget i fælden af ny populisme
kortsyn og fjernsyn og postmodernisme,
truet af data og informatisme
fastlåst i kamp mellem gejst eller gejl.*

*Åndelig omgang med ædle værdier
tilsat et mål aflidt fri fantasi;
klar til at godta' en sjælden forbier
midt i den daglige monotoni.
Glød og begejstring i ansvar og mening
dyrket stabilt og i skønnest forening
værner os mod en for tidlig forstening:
Solskin for muldet at lune sig i.*

KAPITEL 10

TIDEN EFTER 1970

Hvis en lærer eller elev anno 1970 forsøgte at tænke godt 4 årtier frem, ville deres fantasi næppe række til give retvisende billede af den 'almindelige' folkeskole i dag, selvom meget ganske vist ville være genkendeligt.

Og havde de været en del af skolens dagligdag i de 4 forløbne årtier, ville mange af forandringerne ikke have sprunget dem i øjnene, idet mange tiltag på kommunens skoler har vundet indpas bid for bid.

I stedet for at stille op på 2 rækker og afvente gårdvagtens signal, går børnene blot fra legepladsen eller boldbanen ind til deres klasser, hvis de da ikke har indeordning og allerede befinder sig i klasselokalet. Skolegården er ikke længere en cementørken, der blot er forsynet med en vandpost og et halvtag med bænke. Der er derimod fysisk udfordrende legemiljøer, borde/bænke, grønt og mange muligheder for boldspil af forskellig art.

På første skoledag er det for længst slut med at skrive skemaet af i hånden efter lærerens forskrift på tavlen. Og spændingen om, hvilke nye lærere,

De fleste børn fra sidste halvdel af 1900tallet har haft én af de gengivne bøger som læsebog. De var illustreret flere af landets fremmeste tegnere, og mange kan stadig huske både tegninger og historier. Det var før it-alderen med dens billedbombardement.

Pilegårdsskolens legeplads.
Privatfoto.

Privatfoto.

man skal have, er på forhånd udløst. Ingen er i fare for at blive en af de forhadte vandreklasser, der overhovedet ikke har fast tilholdssted på skolen. Overalt råder hjemklasseprincippet. De højt skattede deletimer findes ikke mere. Eleverne er du's med deres lærer, og der er i det hele taget en mere utvungen omgangstone. Årets bøger, der stort set alle gik i arv fra årgang til årgang, hentes ikke længere i gymnastiksalen, men på biblioteket.

Den sorte tavle er måske erstattet af en interaktiv tavle. Alverdens leksikale oplysninger googles på stedet eller findes via en af de mange databaser for læremidler, som skolen abonnerer på, eller som fra centralt hold stilles til rådighed for skolerne. Det har gjort det højst nødvendigt at supplere den lange række af timeløse fag – det er f.eks. færdsel, sundheds-lære, seksualundervisning og erhvervsorientering – med at lære børnene web-etik, for den digitale verden er til stede overalt i fagkredsen. Nye fag er kommet til, andre er omdøbt eller har fået deres indhold indlejret i andre fag, atter andre er helt forsvundet, f.eks. maskinskrivning og latin, for blot at nævne nogle få.

En mangfoldig pædagogisk udvikling har fundet sted, fra dengang en ugentlig 'genfortælling' var normen. Nu har 'projekt opgaven', hvor elever kan arbejde tværfagligt og med forskellige medier, allerede en del år haft sin plads i skolen. Der appelleres således i langt højere grad til elevernes selvstændige aktivitet frem for den passive læring. Der er heller ikke tvivl om, at den enkelte elev i langt højere grad bliver set. Indlæringsvanskeligheder, der kan have utallige årsager, diagnosticeres hurtigere og mødes med en tidlig og målrettet indsats. Den tid, hvor i hvert fald nogle elever fik betegnelsen 'dum' og blev sat bagest i klassen, er for længst forbi. I grundskolen er den klassiske karakterbog afskaffet og erstattet – dels af skiftende former for evalueringsark, dels af samtaler med forældrene.

Et utal af medier har vundet indpas, bl.a. lommeregner, foto- og

Dreng på læseklubben hører lydbog. Fra 'Hjem og skole'.

video- apparater, hvis eleverne da ikke anvender deres egne smartphones. Skolerne råder i dag over knap 2000 computere og ca.100 interaktive tavler. Langt op i 90'erne vist film fra Statens Filmcentral med 16 mm filmsapparat, en for vor tid omstændelig affære. I dag foregår det via streaming, hvor bl.a. 'Filmstriben' er et fornemt tilbud. Båndoptagere på størrelse med en lille kuffert afspillede udsendelser fra Danmarks Skoleradio, som DR imidlertid sparede væk i 1988. Også lysbilleder er vist et helt udfaset hjælpemiddel, men begge dele er erstattet af digitale løsninger.

Skolernes gangarealer er nu forsynet med arbejdspladser, der muliggør, at en højere grad af differentiering af undervisningen kan gennemføres. Dette er ikke mindst nødvendigt, efter at børn med generelle indlæringsvanskeligheder mm nu er integreret i normalklasserne.

Faget 'skrivning', som tidligere var særskilt skemalagt med op til 3 ugentlige timer, 'tilgodeses' på skolens PCere, og den karakteristisk 'duftende' spritduplikator er erstattet af printere og kopimaskiner, der en lang årrække har sendt en syndflod af kopiark ud over skolen.

Ansvar for denne omfattende maskinpark påhviler i overvejende grad biblioteket, så her handler det ikke blot om at få

Også en stor del af lektierne klares digitalt. Privatfoto.

Her åbnes idrætsdagen efter indmarch 4 og 4 og med deltagelse af alle kommunens skoler. Denne form er tiden løbet fra. Fra 'Hjem og skole'.

elevernes bøger stemplet. Biblioteket er blevet et åbent pædagogisk læringscenter og er ikke længere 'blot' et sted, klasserne kommer en ugentlig time for at bytte bøger. Det er også en af læringscentrets fornemste opgaver at formidle til lærerne, hvordan de digitale muligheder kan inddrages i undervisningen. Og elever, der befinder sig her efter ordinær skoletid, har ikke fået 'en sveder', men benytter skolens tilbud om lektiecafé.

Skoleårets højdepunkter har også ændret karakter. Slut med idrætsdage, hvor eleverne kæmpede for skolens ære, som gjaldt det livet.

Derimod gør nutidens skole året igennem udstrakt brug af kommunens forskellige sportsfaciliteter, det være sig skøjte-, curling-, gymnastik-, svømme- eller badmintonhaller.

Tidligere var det kun undtagelsesvis, at forældre bad deres barn fri fra skolen, men i takt med den eksplosionsagtige udvikling i familiernes rejseaktivitet er det et stigende problem med det spredte – og omfattende – elevfravær.

Den egentlig noget nedladende betegnelse 'forældrekonsultation' – er blevet til 'skole/hjem-samarbejde', der signalerer den jævnbyrdighed, man ønsker i forældresamarbejdet, som i nogle tilfælde langt op i 1960'erne kunne være nærmest 'ikke eksisterende'. Nu til dags er forældreintra brugt med omtanke og måde et værdifuldt redskab i forældresamarbejdet. Det samme gælder elev- og lærerintra.

Mange tiltag perioden lader sig imidlertid tidsfæste og beskrives derfor kronologisk i følgende i resumé:

1970

Femdages ugen indføres i folkeskolen og gymnasiet, hvilket betyder fald i timetal, men ikke færre krav og forventninger.

Tårnby Skole udbygges med 2 pavilloner.

Svømmebassinet ved Korsvejens Skole får vinteroverdækning, herefter i daglig tale kaldet 'Boblen'.

Observationsskolen 'Lyshøj' med plads til 24 elever bygges i Odsherred i samarbejde med Rødovre og Hvidovre kommuner. De elever, der henvises hertil, har tilpasningsvanskeligheder af en sådan grad, at de ikke kan modtage tilfredsstillende undervisning i hverken en almindelig klasse eller specialklasse.

Med *Lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen* indføres skolenævn ved hver skole. Det består 5 medlemmer, hvoraf det ene bliver valgt af kommunalbestyrelsen, de øvrige af og blandt forældrene. Nævnet får bl.a. indflydelse på fag- og timefordelingen samt læreransættelser, som de tidligere forældreforeninger ikke har indflydelse på.

Skolekommissionen er overordnet nævnene og tager vare på det samlede skolevæsen.

Seksualundervisning gøres obligatorisk i alle folkeskoler.

1971

Den endelige indretning af Skolebiologisk Have.

Opstart med 2 børnehaveklasse på Skelgårdsskolen. De andre skoler følger trop de kommende år.

Tårnby Skole udbygges med yderligere 2 pavilloner.

Meget af skolevæsenets orientering til forældrene formidledes i en lang årrække gennem 'Hjem & skole', hvorfra mange af denne bogs illustrationer stammer.

Den gamle koloni i Gedesby.
1976. Privatfoto.

Svabørnskolonierne redefineres og døbes om til koloniskoler. De afholdes i 5 uger før sommerferien på kolonierne i Gedser og Hørve for 60 elever, hovedsagelig fra 3.- 6.klasse.

Skolevæsenet anskaffer en minicomputer Olivetti Programma 101, der placeres på Korsvejens Skole, hvor den benyttes af flere lærere i matematikundervisningen fra. 6. til 10. klasse.

Fra 'Hjem og skole'.

1972

Undervisningspligten udvides fra 7 til 9 år.

Udvidelse af Tårnby Gymnasium.

Svømmehal ved Pilegårdsskolen.

Forsøg på Skottegårdsskolen med skemalægning ved hjælp af EDB.

1973

Kastrupgårdsskolen tages brug. Der overføres hele klasser fra Kastrup Skole og Skottegårdsskolen og ændres på skoledistrikterne.

Indretning af AV-central til skolerne i lokaler på Fuglebækvej.

Ny skolelægeordning. Sundhedsplejersken måler, vejer og tester syn og hørelse én gang om året, skolelægen tilser eleverne i 1., 2., 5. og afgangsklasserne.

1974

Som forsøgsordning indføres obligatorisk svømmeundervisning på 5. klassetrin. Der er dog også tilbud til alle skolebørn om frivillig svømning fra kl. 15-18. Og omkring 900 elever deltager i sommerferiesvømningen.

Fra 'Hjem og skole'.

1975

Under hensyntagen til den øjeblikkelige situation på arbejdsmarkedet gives tilbud om et 11. skoleår i Ungdomsskolens regi. 27 elever melder sig til 11. klasse. Tilbuddet opretholdes til engang i starten af '80erne.

Den såkaldte indoktrineringsdebat er på sit højeste. Den byggede iflg. dens igangsætter, Asger Baunsbak Jensen, på en misforståelse, men den langvarige skolepolitiske debat fik væsentlige følger for lærerstandens opfattelse af sin egen rolle.

Ny folkeskolelov afskaffer realeksamen, så delingen efter 7. klasse ophører. I stedet fortsætter eleverne i 8., 9. og 10. klasser med grundkursus og udvidet kursus, altså niveaudeling. De tidligere afsluttende prøver og eksaminer afløses af frivillige afgangsprøver. Elevtallet i grundskolens

Eksamenstid.
Fra 'Hjem og skole'.

klasser må ikke overstige 28. Formålsparagraffen lægger vægt på elevernes demokratiske dannelse.

Hermed er der ikke længere grundlag for at opretholde Nordregård som værkstedsskole, selv om bl.a. Mogens Eilertsen kæmper bravt herfor.

1976

Færdiggørelse af Kastrupgårdsskolen.

Renovering af Korsvejens Skole.

1977

Opførelse af pavillonbygning ved Skelgårdsskolen.

1978

Nordregårdsskolen omdannes til 2-sporet distriktsskole.

På Tårnby Skole indrettes administrationslokaler til Ungdomsskolen, som allerede først i '30erne var stiftet med Johs. Feldvoss som første leder. Undervisningen finder primært sted på de gamle 'høje' skoler i den centrale del af kommunen.

Tilbygning med faglokaler på Skottegårdsskolen.

1979

Tårnby Kommunes Musikskole oprettes med Birger Lind som første leder. Strukturen udgøres af centre på 5 af skolerne med hver sin kontaktlærer. Musiklærerne kan således i princippet undervise på 5 forskellige steder. Skolens kontor placeres på Fuglebækvej og har åbent få timer ugentligt.

Feriekolonien 'Solgården' i Hørve må afhændes, da der på det fredede område ved Sanddobberne i Odsherred ikke må opføres nybyggeri som erstatning for de udtjente tyskerbarakker.

1981

Køb og indretning af feriekoloni på det nordlige Langeland. Den får navnet 'Solbrinken'.

1982

Køb og indretning af feriekoloni til erstatning af den gamle koloni i Gedesby ved Gedser. Også den består af gamle tyskerbarakker i lige så ringe stand som dem i Hørve. Den nye tidssvarende koloni ligger ganske tæt på den gamle og beholder navnet 'Solkroen'.

Kastrup Svømmehal beliggende ved Kastrupgårdsskolen tages i brug. Kommunen råder nu over 3 svømmehaller og kan udvide tilbuddet om svømning til at gælde allerede fra 3.-4. klasse. Kommunens ambition om at stort set alle skal kunne svømme, når de forlader skolen, er ved at opfyldes.

1983

AV-centralen og Fællessamlingen flyttes til Amager Landevej 89 i den nye 'gamle sygekasse' og hedder nu Pædagogisk Center, Fagkonsulenterne, som der oprettedes stillinger til i slutningen af '70erne, får til huse her.

Kastrup Skole nedlægges, og eleverne flyttes til Skottegårdsskolen, der renoveres. Teknisk set er det faktisk begge skoler, der bliver nedlagt, og en ny Skottegårdsskole oprettet. Det sker selvfølgelig ikke uden voldsomme protester fra forældre og lærere.

Musikskoledreng med klarinet.
Privatfoto.

1986

Tårnby Skole nedlægges som folkeskole og indrettes til voksenundervisning.

Heller ikke her går det stille af. 6. til 10.klasse overføres til Korsvejens Skole, mens 1. til 5. klasse kommer på Nordregårdsskolen. Denne disposition bevirkede, at Korsvejen de følgende år har langt større afgang end tilgang af elever, og samme problematik gælder for lærergruppen.

Brøcher overrækker i 1986 'inspektørnøglen' til sin efterfølger på Korsvejen, Birthe Iversen. Privatfoto.

1988

En årrække frem benyttes heldagstilbud fra Statens Pædagogiske Forsøgscenter i Rødovre. Denne levendegjorte erhvervsorientering i form af 'rigtige' virksomheder er yderst populær blandt eleverne, som kan tilmelde sig posthus, bank, sparekasse, forsikring og landbrug.

1989

Ændring af folkeskolelovens styrelsesregler: Skolebestyrelser afløser skolenævn. Skolekommission, fælleslærerråd og amtsskolekonsulenter afskaffes.

Hvad mon de finder?
Foto: Naturskolen.

1991

Med vidt udsyn til alle sider åbner Naturskolen på Granatvej på Kalvebod Fælled. Det var før, udbygningen af Ørestad Syd for alvor tog fart. Halv- og heldags forløb 2 gange årligt er de stående tilbud til alle kommunens 0.-10. klasser. Indholdet kan knytte an til mange af folkeskolens fag og altså ikke blot til natur/teknik. Her er al læring formidlet gennem det, som børnene selv kan se, høre og røre ved, og det giver mange stjernestunder – ikke mindst for de mindre boglige elever, der kan føle sig trængt i det daglige. Skolens tilbud retter sig også til børnene i alle kommunens daginstitutioner.

Fra den spæde start, hvor alt skulle bygges op fra bunden, er den faste stab af medarbejdere gradvis udvidet og ledes nu af Jacob Jensen. At Naturskolen nu årligt har ca. 4000 elevbesøg vidner om, hvor skattet den er.

1993

Ungdomsskolen får – i forbindelse med Pædagogseminariets flytning – egne lokaler på Løjtegårdsvej ved Falckstationen. Der tilbydes undervisning fra 7. klassetrin i mange af de i forvejen kendte fag, heriblandt de

prøveforberedende, men også i en lang række hobbyprægede fag. Herudover rejser, weekendture, drama, knallertkørekort mm. Cafémiljø med mange aktiviteter. De seneste år har skolen haft omkring 1300 elever, der har deltaget i kortere eller længere forløb. Det er også Ungdomsskolen, der koordinerer kommunens sommerferietilbud, som benyttes af op imod 1400 elever.

Ny folkeskolelov bibeholder enhedsskolen og indfører af Centrale Kundskabs- og Færdighedsområder, CKF'er, til styring af folkeskolens undervisning. Niveaudelingen i 8.-10. klasse afskaffes for at *den enkelte elev tilgodeses, samtidig med at man bevarer fællesskabets muligheder.*

Formålsparagraffen fastholder elevernes demokratidannelse og medbestemmelse fra 1975-loven. Og: *Indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhæng.*

Efterfølgende år udgives en række faghæfter.

Boblen ved Korsvejens Skole har fået dødsstødet, og der bygges en murstenshal over branddammen.

Lærerne overgår fra det statslige til det kommunale lønsystem ved overenskomstforhandlingerne. Der indføres et UFØ-system, hvor arbejdstiden bliver opdelt i undervisning, forberedelse og øvrige tid og alt talt nøje op. Herefter viser det sig, at der slet ikke er timer nok til lærernes 'usynlige' arbejde. Det rigide system bliver den direkte årsag til afskaffelsen af koloniskolerne. Der er simpelthen ikke penge til at aflønne lærerne for aften-, nat- og helligdagsarbejde. Det går også hårdt ud over lejrskoler og hytteture, der er populære pædagogiske aktiviteter, som både elever og lærere sætter højt. De kommende år forsøger man på alle måder at 'bløde op' på systemet, men det har fået varige konsekvenser i opfattelse og selvopfattelse af lærerens arbejde, der nu ikke længere betragtes som et "kald".

Børnetallet er nu faldet til det halve af niveaueet i 1970, nemlig 3.746, og man kan ikke længere justere antallet af lærere alene ved naturlig afgang. Dette medfører mange forflytninger blandt lærerne i Tårnby Kommune. Der tilbydes også favorable fratrædelsesordninger, mens en egentlig fyringsrunde afværgeres.

På trods af det lave børnetal opføres der paradoksalt nok en del ny- og tilbygninger den kommende række år, idet der skal skaffes plads til børnehaveklasser såvel som skolefritidsordninger. De fleste af skolerne udvides – endda i flere omgange, og efterhånden som pedellerne fraflytter deres boliger, kommer også disse til at indgå i skolernes lokalebestand.

1995

Bosniske flygtningebørn begynder at gå på Løjtegårdsskolen. Andelen af flygtninge- og indvandrerbørn i Tårnby Kommune er – også i årene fremover – lav i sammenligning med København og mange af de øvrige forstæder.

1999

Heldagsinstitutionen '58'eren' oprettes i en villa på Saltværksvej 58. Den er normeret til 14 børn og er et tilbud for børn med psyko-sociale vanskeligheder, der ikke kan rummes i folkeskolen. Målsætningen er, at børnene efter en periode på institutionen vil kunne vende tilbage til folkeskolen eller et andet passende skoletilbud.

Lærernes indbyrdes samarbejde formaliseres, således at de skal arbejde sammen i klasse- og årgangsteams. Dette skridt afstedkommer et veritabelt mødetyranni, der tærer på lærernes arbejdsglæde.

2000

Den første Pisa-undersøgelse indføres i Danmark. PISA står for *Programme for International Student Assessment* og er vurderinger af elevernes kundskaber – udviklet så man kan sammenligne præstationerne fra eleverne i de enkelte lande. I løbet af de kommende år bliver der dog fra videnskabeligt hold²⁸ rejst alvorlig kritik af testens statistiske model.

28 Statistiker ved Københavns Universitet Svend Kreiner. Videnskab.dk maj 2011

2001

Indførelse af vejledende *Klare Mål med delmål for folkeskolens undervisning*.

Ny lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø. Skolens elever har ret til et godt undervisningsmiljø, så undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. 2 elever indgår i skolens sikkerhedsgruppe.

2003

Efter en forsøgsperiode fra 2002 oprettes Tårnby kommunes Billedskole, der er beliggende på Kastrupgård – på førstesalen i den smukke fredede hovedbygning. Her arbejdes med mange forskellige former for billedkunst, hvor eleverne, der er fra 2.-3. klasse og opefter, kan udvikle deres kreative evner og fordybe sig i arbejdet. Foreløbig kan man tilbyde ca. 30 pladser pr. semester. De seneste 6-7 år har ældste hold haft mulighed for at arbejde med ovenformet glas.

Billedkunst er nærmest et ikke-eksisterende fag efter 5. klasse i folkeskolen, så billedskolens aktiviteter falder på et tørt sted.

Ny folkeskolelov med styrkelse af fagligheden gennem flere timer til de grundlæggende fag og fælles trin- og slutmål for alle fag.

2004

Efter en reform på området omstruktureres erhvervsvejledningen af skolens elever således: På hver skole er der tilknyttet en vejleder fra Ungdommens Uddannelses-vejledning, der nu har til huse i det nyindrettede center på Saltværksvej ud for Tårnby Villaby. Vejledningen foregår på skolen fra 6.klassetrin. Unge, der har forladt skolen, vil normalt få vejledning i UUcenteret. Der ydes opsøgende vejledning af unge under 25 år, der ikke er i en tilfredsstillende vejlednings-, undervisnings- eller beskæftigelsesmæssig situation.

Billedskoleelev arbejder med glasmosaik. Privatfoto.

2006

Indholdet af 'Kulturkanon' bliver offentliggjort i januar. Den består af 108 værker fordelt på kunstarterne arkitektur, billedkunst, design og kunsthåndværk, film, litteratur, populærmusik, partiturmusik, scenekunst og børnekultur.

Kanonen er tænkt som en introduktion til den danske kulturarv. En introduktion, der vil kunne udgøre et kvalificeret udgangspunkt og grundlag for en fortsat debat om den danske kunst og kultur.²⁹

2007

Skolerne fasedeles. Denne ændring bliver et opbrud fra det knæsatte system, hvor en klasse kunne have samme klasselærer gennem hele skoleforløbet. Den nye opdeling i indskoling, mellemtrin og udskoling giver mulighed for øget faglighed, idet de færreste lærere er lige kompetente på alle klassetrin. Denne struktur gør team-arbejdet langt mere relevant og gennemførligt.

2008

Alle kommunens 10.klasse-elever samles i ét center på Ungdomsskolen, US10, hvilket giver mulighed for en langt bredere vifte af tilbud til de unge. Der arbejdes meget projektorienteret, ligesom sociale aktiviteter tillægges stor vægt.

Bekendtgørelse om formål, trin- og slutmål for folkeskolens fag og emner (Fælles mål). Formålsparagraffen lyder:

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Børnehaveklasserne bliver obligatoriske og benævnes 0. kl. Der er nu 10 års undervisningspligt.

²⁹ Undervisningsministeriets hjemmeside

2010

Nationale tests gøres obligatoriske i hele Danmark.

Tårnbygårdsskolen bliver specialskole, hovedsagelig for børn med autisme i forskellig grad samt ADHD. Børnene samles fra Kastrupgårds- og Skelgårdsskolens specialspor, som kun delvist kunne imødekomme disse børns specielle behov. Den nye specialskole har ca. 60 elever.

Eleverne fra den 'gamle' Tårnbygårdsskoles 0.-4.klasser overflyttes til Pilegårdsskolen, som står (næsten) klar med en nytilbygning og nu bliver kommunens absolut største skole med knap 1000 elever. Skolen er dog opdelt i 3 afdelinger.

2011

Efter en omflakkende tilværelse med administration på Fuglebækvej, Amager Landevej, Kastrupgårds- og Nordregårdsskolen får Musikskolen nu hjemsted på Nøragersminde (i kommunens sydvestlige hjørne).

Denne gamle gård har en lang årrække fungeret som fritidscenter for mange forskellige aldersgrupper. Denne funktion fortsætter samtidig med Musikskolens aktiviteter, og stedet døbes 'Kulturzonen'. Individuel

Naturskolen – her i samarbejde med Musikskolen. Privatfoto.

undervisning i en lang række instrumenter samt solosang finder sted i den nyopførte lydisolerede fløj. Kulturzonen samler således størstedelen af den undervisning, der hidtil har været spredt ud over mange skoler, hvilket giver en helt anden synergi med gode muligheder for sammenspil og netværk for elever såvel som lærere. Skolen huser 5 orkestre og to kor, som jævnligt kan høres ved arrangementer rundt om i kommunen. Den har 536 elever og 23 lærere. Dertil kommer aktiviteter for 0.klasserne og børn i dagplejen. De fleste af skolerne har heldigvis stadigvæk deres egne kor, hvor Musikskolen sørger for en akkompagnatør.

2011

Produktionsskolen 'Fabrikken' indrettes i det gamle 'Siersbøl' ved Løjtegård på Løjtegårdsvej og er et tilbud til alle unge mellem 16 og 25 år, som ikke umiddelbart kan påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. På 'Fabrikken' er der plads til i alt 53 årselever på 5 forskellige linjer, som appellerer til både drenge og piger. Det første år er det lykkedes at udsluse 48 elever til forskellige uddannelsesinstitutioner eller erhvervsarbejde.

2012

Specialundervisningsbegrebet ændres, så det fremover kun gælder elever, der modtager over 12 lektioner specialundervisning om ugen. Denne øvelse kaldes inklusion. På landsbasis går knap 50.000 elever med et pennestrøg fra at være specialelever til at kunne inkluderes i den almindelige undervisning. Fra officielt hold erklæres lovgivningen at have ideologisk sigte, mens skolefolk – og andre med dem – kalder det en gennemgribende spareøvelse, som de forståeligt nok frygter vil gøre det vanskeligere for lærerne at udføre det, de er ansat til, nemlig at undervise.

At en del ressourcer kanaliseres hen, hvor behovet er størst, kan der dog næppe herske tvivl om.

2013

Kommunens elever beriges med et fornemt og gratis undervisningstilbud på 'Den blå planet', der har en veludbygget skoletjeneste. – Der er sket meget, siden Sophus Friis i 70'erne oprettede det lille saltvandsakvarium ved Øresund!

Pædagogisk og psykologisk rådgivning, i daglig tale PPR, får sæde i den gamle 'gamle sygekasse' over for rådhuset og hedder nu 'Rådgivning og Forebyggelse'. Her er tilknyttet de psykologer og tale/hørepedagoger, som tidligere 'boede' ude på skolerne, og endvidere socialrådgivere, konsulenter for læsning og SSP, hvor sidstnævnte er betegnelsen for det kriminalpræventive arbejde i skolerne.

Her fra centret tilbydes og administreres også de forskellige tiltag, der skal hjælpe elever og familier med socio-emotionelle problemer. Det kan være 'Basishuset' eller Familierådgivningen og heldagsskolen '58'eren' samt ordblindeklasser.

Også over for rådhuset – ved siden af fritidscentret 'Postkassen' – bygges en tandklinik fælles for alle børn i kommunen. Den skal stå færdig i 2014. Herved frigøres lokaler på skolerne, hvis lokalebehov kan synes udtømmeligt.

Det vedtages at udbygge Pilegårdsskolen med en pavillon på den gamle pedelboligs grund.

Beslutning om at opføre ny svømmehal ved Skelgårdsskolen.

En historisk og månedlang lockout af lærerne foråret 2013 resulterer i en omlægning af lærernes tjenestetid og vilkår, hvilket forhåbentlig vil være med til at smidiggøre planlægningen af arbejdet i skolen. En del er bekymrede for, hvor meget bestræbelsen på at øge den enkelte lærers undervisningstid går ud over tid til forberedelse.

Mange, der kender skolen indefra, har peget på, hvor megen lærertid, der kunne frigøres til undervisning, hvis man rationaliserede den omfattende og påtvungne mødeaktivitet samt accepterede en mindre ambitiøs detaljeringsgrad i de skriftlige planer og evalueringer, som lærerne skal udfærdige.

Samtidig er endnu en skolereform er i støbeskeen. Den benævnes i flæng *helheds- eller heldagsskolen* og forventes at træde i kraft ved skoleårets begyndelse i 2014. Indholdet er i skrivende stund uvist, idet der pt pågår intense politiske forhandlinger. Trods uenighed mellem de forskellige partier er der næppe tvivl om, at både elever og lærere får en længere skoledag. Formålet er, at eleverne bl.a. skal få mere tid til fysisk aktivitet,

Lærerne i demonstration under lockouten. Foto: Dirch Jansen.

måske engelsk fra 1. klasse og udvidet lektiecafé, mens lærerne stilles en langt mere systematiseret kompetenceudvikling og vidensdeling i udsigt. Der er også et ønske om at styrke de kreative fag og aktiviteter, som med den nuværende struktur bedst tilgodeses i fritidshjem og klubber, der huser langt over 80% af eleverne. Det bliver spændende at se, hvilken fremtid disse institutioner får, og hvordan pædagogerne vil blive inddraget i skolens hverdag.

I folkeskolen står der i hvert fald mange gode kræfter parat til at forbedre den og gøre den mere i pagt med tiden.

Den periode, som dette 4. bind af Tårnby Kommunes skolehistorie har beskrevet, har haft nedenstående ledere af skolevæsenet:

1938 – 1963	Johannes Feldvoss
1963 – 1975	Thomas Christensen
1975 – 1989	Villy Gelting Petersen
1989 – 1995	Flemming Elikofer
1995 – 2002	Jan Kromann-Rasmussen
2003 – 2011	Mogens Weber
2012 –	Susan Hammer-Jakobsen

Det er nok ikke karakteristisk for Tårnby Kommune, men en tendens i udviklingen på godt og ondt, at den nuværende leder udelukkende har en administrativ baggrund, hvor hendes 5 forgængere alle var lærere, men 'hentet udefra'.

Derimod havde den første i rækken, Johannes Feldvoss, inden han blev betroet ledelsen af hele skolevæsenet, i en årrække været leder af Kastrup Skole i Tårnby, som han kendte som sin egen bukselomme.

Hermed slutter beretningen om næsten 500 års skolehistorie i Tårnby.

Kilder

Tårnby Stads- og Lokalarkiv (SOL)

Skoleudvalget: Forhandlingsprotokoller 1933-1967

Skolekommissionen: Forhandlingsprotokoller 1940-1970

Udvalget vedr. Skolevæsenets udvikling. 1952-1964

Litteratur

Listen er ufuldstændig, da det har været umuligt at rekonstruere en oversigt over alle de kilder, Poul har anvendt.

Amagerbogen. Redigeret af A. Kierulff Jensen. Danske Byer og deres Mænd, 1939

Bekendtgørelse nr. 242 af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning

Christian den X.s Danmark. Udvikling og fremdrift i tiden 1912-1947. 1947

Glemmer du. Februar 2004

Hjem og skole, 1959 og 1972

Jansen, Inger Kjær: *Til Ullerup. Landsbyliv og bygningsregistrant*. 1994

Kastrup skole, marts 1951 udgivet af Kastrup skoles Forældreforening

Lov nr. 181 af 20. maj 1952 om ændringer i de københavnske omegnskommuners styrelse m.v.

Lærerne og folkeskolen gennem 100 år. Redigeret af Ib Koch-Olsen. Danmarks Lærerforening, 1974

Politikens og Gyldendals Danmarkshistorie. Bind 13, s. 319

Tårnby Kommunes skolevæsen. Årsberetning 1963 og 1968

Tårnby Kommune Statistik. 1977

Billedoplysninger

Vignetterne

side 5 er tegnet af Mogens Eilertsen

side 123, 140 og 146 er tegnet af Thora Lund. Gengivet fra Forældrehæfte udgivet af Komiteen for sundhedsoplysning, 1985

side 204 og 205 er tegnet af Werner Wejp-Olsen og gengivet fra 'Hjem og skole', hvor de er anført med signaturen 'WOW' i henholdsvis 1972 og 1971

side 209 stammer fra lærernes fagskrift 'Kridt'

side 202, 217 og 220 er tegnet af Ninna Feldvoss

Mogens Eilertsen har tegnet bomærker til Kastrup Skole og Tårnby Skole samt Skottegårds-, Tårnbygårds- og Pilegårdsskolen. Fritz Lund har tegnet logo til Løjtegårdsskolen. Ophavsmanden til logoer for Korsvejens Skole, Kastrupgårdsskolen og Skelgårdsskolen er ukendt.

Illustrationer

Hvor intet andet er angivet, stammer illustrationerne fra Tårnby Kommunes Stads- og Lokalarkiv.

Tak til alle der beredvilligt har stillet billedmateriale til rådighed.

Emne- og personregister

Illustrationer er anført med kursiv

TÅ = Tårnby Skole

KA = Kastrup Skole

KO = Korsvejens Skole

SKO = Skottegårdsskolen

TÅG = Tårnbygårdsskolen;

LØ = Løjtegårdsskolen

PI = Pilegårdsskolen

NO = Nordregårdsskolen

SKEL = Skelgårdsskolen

KAG = Kastrupgårdsskolen

UL = Ullerup Skole

Alberts, Flemming, lærer ved LØ . . . 135
Amager Bladet. .51, 70, 72, 73, 111, 131
Amager Landevej ved Korsvejen . . . 54
Andersen, Annie *se* Theilgaard, Annie
Andersen, Birgit *se* Attrup, Birgit
Andersen, Ejvind, lærer ved KA 91
Andersen, Else, lærer ved KA 91
Andersen, Else, rådhusmedarbejder . . 69
Andersen, Jens Vagn, lærer ved LØ . . 134
Andersen, Jytte, lærer ved PI 117
Andersen, K.B.,
undervisningsminister. 177
Andersen, Karla E., lærer ved KO . . . 139
Andersen, Kirsten, lærer ved KA 91
Andersen, Knud, lærer ved KA 143
Andersen, Roald, skoleinspektør
ved KO . . 97, 102, 96, 98-99, 103, 130
Andersen, Signe, lærer ved LØ 134
Andersen, Werner, lærer ved PI 117
Andersson, John, lærer ved KO . . 97, 99,
97-99
Anordning for almueskolevæsenet i
købstæderne i Danmark, København
undtaget 1814 13, 62
Anordning for almueskolevæsenet på
landet i Danmark 1814. 13
Arbejdernes Aftenskole 19
Arbejdernes Fællesorganisation . . 53, 60
Attrup, Birgit (f. Andersen),
lærer ved KO 97
Attrup, Mogens, lærer ved KO, skole-
inspektør ved KAG. . 97, 192, 192-194
AV-centralen 209
Axen, Berit, elev på LØ. 133

Bachmann, Erik, elev på SKO81-84
Baden, Elisabeth, lærer ved PI 117
Bang Petersen, Arne, vikar ved KO,
lærer ved LØ 135, 129-136
Bang Petersen, Aase, lærer ved LØ . . 135
Barakken ved KA 58, 60, 61, 82,
60-62, 82, 92, 154, 157, 161
Bech, Ingrid, lærer ved KA 91
Bekendtgørelse om forholdsregler til op-
retholdelse af god orden i folkeskolen
af 15. september 1938 21-22
Belt, Mogens, lærer ved KA 91
Bengtson, Nina *se* Kongmar, Nina
Bentved, Edm., formand for Tårnby
Kommunes Skolekommission. . . 23,
116, 153-155, 198
Berg, Sigurd Troels, lærer ved KO,
viceskoleinspektør ved KAG 97,
193, 192-196
Berg Nielsen, Allan, lærer ved LØ . . 135
Bergmann, Meta, lærer ved KA 91
Bergstedt, Bjørn, lærer ved KA, vice-
inspektør ved PI 91, 127,
120-121, 124
Bergstedt, Leif, vikar ved PI 117
Beskyttelsesrum på Søvang Allè 44
Bjerre, Asger, gårdejer 111
Den blå planet. 217
Bodholdt, Tove, elev på PI 127
Boisen, Inge, lærer ved LØ 135
Bojesen, Frederik, arkitekt. .159, 163, 187
Boligministeriet. 69, 116, 156
Bomholt, Julius, undervisnings-
minister 149, 21, 70, 149
Borgbjerg, Frederik, undervisnings-
minister 13
Brask, Bente (f. Eilertsen),
lærer ved LØ 135, 134, 136-137
Bredagergården 53
Bredegård 51, 59
Brix, Carl, arkitekt. 69, 55, 69
Bruland, Skime, lærer ved Tårnby
Gymnasium 176
Bruun, vikar ved KO 104
Brynjolf, Jørgen, kunstner 147
Brændselsmangel 26-30, 89
Brøcher, Karl, lærer ved KA og KO, skole-
inspektør ved KO 97, 100,
179, 210, 10, 54, 67, 71, 97, 109,
151-152, 159, 163-164

Brøcher, Rita, lærer ved KA 91
Børnehjælpsdag. 79, 79, 84
Carstensen, Hanne, lærer ved Tårnby
Gymnasium 176
Carstensen, Johs., lærer 32-33
Christensen, Anne, elev på KO 108
Christensen, Arthur, elev på PI 127
Christensen, Else, lærer ved LØ 135, 134
Christensen, Hanne, elev på PI 127
Christensen, Jens Jørgen, lærer
ved LØ. 135, 134
Christensen, Jørgen, lærer ved PI . . 120,
125
Christensen, Ketil, trompetist 176
Christensen, Kristine, sognerådsmedlem
i Tårnby 86
Christensen, Svend, lærer ved LØ . . . 135
Christensen, Thomas, skoledirektør i
Tårnby 182, 198, 219
Christensen, Villy, lærer ved KA 91
Christensen, Villy (fru), lærer ved KA. .91
Christiansen, Bente, lærer ved KO . . . 96
Cortsen, Villy, lærer ved KA 91
Dahl, lærer(inde) ved KA 82
Dahl Jensen, J., lærer ved KA 57
Dahlmann Olsen, Robert, kunstnerisk
rådgiver i Tårnby. 146
Dan Andersen, Bo, lærer og
forfatter 178-179
Danmarks Lærerforening. . . 13, 19, 21,
151-152
Darr, Birgit, lærer ved LØ. 135
Dietrich, Rolf, lærer ved KA 91
Disciplin 19-23, 98, 104, 119,
122-123
Eilertsen, Bente *se* Brask, Bente
Eilertsen, Mogens, lærer ved KA,
skoleinspektør ved TÅG og NO 91,
169, 181-182, 5, 10, 66, 117, 151,
158, 169, 171, 182, 208, 223
Elikofer, Flemming, skoledirektør
i Tårnby 219
Elkær-Hansen, Jørgen, skoleinspektør
ved SKO, borgmester i Tårnby 71,
72, 76, 72, 77, 82-83, 86, 160, 163,
177, 179
Ellevang, Johannes, lærer ved KA 91

- Elliot, John, elev på **PI** 127
Erhvervsorientering . . 182, 141, 142, 210, 214
- Eriksen, Bent, elev på **SKO** 77
Exner, Julius, maler 78
- Feldvoss, Johannes, skoleinspektør ved **KA**, skoledirektør i Tårnby. . 9, 10-12, 18, 19, 29-30, 51, 55, 71, 73-74, 76, 90, 97, 121, 154-155, 157-158, 162, 164, 170, 208, 219
- Feldvoss, Karen, lærer ved **SKO** 76
Feldvoss, Ninna, tegner 96, 156, 188-189, 202, 217, 220
- Feldvoss, Poul, lærer ved **KA** og **KO** . . 200, 60-61, 76, 200
- Feriekoloni 209
Fischer, rådhusmedarbejder 69
Fischer, Leck, forfatter 50
Fleckenstein, Ellen, elev på **KA** . . . 35-39
Fleckenstein, John, elev på **KA** . . . 40-49
Foldbyvej 120
Forné, Viggo, skiltefabrikant 47
Forældrerådenes Sammenslutning . . . 23
Frederiksen, Rikard, rektor ved Tårnby Gymnasium 176
- Friis, Mogens, lærer ved **NO** 22
Friis, Ole, lærer ved **SKEL** 187-190
Friis, Sophus, lærer ved **KO** . . . 142, 217
Frydendahl, Elsebeth, elev på **SKO** . . . 77
Fællessamlingen 209
Færdselsundervisning 140, 212
- Gadegaard, Ib, lærer ved **NO** . . . 182-186
Gammelgaard, Karen, lærer ved **KA** . . 10
Garbarck, Moritz, lærer ved **LØ** . . . 135
Gelsted, Otto, digter 26
Gelting Petersen, Villy, skoledirektør i Tårnby 219
Georg Hansens transportfirma 27
Gertsen, Ole, skolebetjent ved **KA** . . . 29
Gjerlev Petersen, Kirsten, lærer ved **PI** 120
Gjesing, Hanne, lærer ved **PI** . . 120, 126
Glad, Birgit, lærer ved **KO** 104
Golonov, Ulrik, elev på **LØ** 133
Grevsen, lærer ved **KA** 91
Grib, Poul, lærer ved **TÅG** 169-173
Grolin, Carsten, elev på **SKO** 77
Grundlovsfest 51
- Grønæk-Nielsen, A.D., lærer ved **KO** 34, 105
Grønning, Poul, arkitekt . . 87, 129, 167
Gunløgsson, Halldor, arkitekt 175
- Haack, Marianne, elev på **SKO** 77
Hald, Poul, elev på **PI** 127
Hammer-Jacobsen, Susan, forvaltningschef i Tårnby 219
Handelsministeriet 26-27
Hansen, Børge, viceinspektør ved **KO** 97, 96
Hansen, Frederik, lærer ved **PI** . . 120, 127
Hansen, Knud Erik, lærer ved **PI** . . . 120
Hansen, Poul Egon, viceinspektør ved **LØ**, skoleinspektør ved **TÅ** . . . 135, 94
Hansen, R.C., overlærer, senere skoleinspektør ved **KO** . . 15, 34, 14, 16, 100
Hansen, Søren, lærer og forfatter 178-179
Hansson, Lene, lærer ved **LØ** 135
Harald Jastraus Allé 11
Harbo Andersen, Inger, lærer ved **LØ** 135
Hartelius, J., skoledirektør i Esbjerg . . 20
Hartling, Mads, undervisningsminister 12
Hartvig, Preben, lærer ved **LØ** 135
Have, Carsten, elev på **LØ** 133
Hein, lærer (inde) ved **SKO** 82
Held, Finn, lærer ved **PI** 117
Heldagsinstitutionen '58'eren'. 213, 218
Helveg Petersen, Kristen, undervisningsminister 150, 150-151
Hendriksen, Finn, lærer ved **LØ** . . . 135
Henriksen, Britta (f. Ludvigsen), lærer ved **KO** 97
Henriksen, Henry, elev på **PI** 127
Hilversumvej 112
Hjeds, Chr., lærer ved Ullerup Skole, senere **TÅ** 111
Hjem og Skole (forældreblad) 205, 10-12, 108-109, 145
Holbøll Nielsen, Kai, rådhusmedarbejder 69
Holm, Annelise (f. Weltz), elev på **SKO** 77, 80, 74-81
Holm, Bjarne, lærer ved **KO** 97
Holm, Frank, elev på **KO** 34
Holm, Frode, lærer ved **PI** 117, 126
Holm, Viggo, lærer i Tårnby . . . 179-180
- Holmberg, Jan, elev på **PI** 127
Holmsled Jensen, Birgit, elev på **KO** 101-102
Holmsled Jensen, Jørgen, elev på **KO** 100-107
Holtén Hansen, Annelise, lærer ved **PI** 117
HOT, Harmoniorkestret i Tårnby . . . 84
Hvid, Kirsten, elev på **SKO** 77
Hygum-Thomsen, E., lærer ved **KA**, skoleinspektør ved **PI** . . 91, 117, 117, 119, 121, 125
Hygum-Thomsen, Ole, vikar ved **PI** . 117
Høeg Jensen, Jørgen, lærer ved **PI** . . 120
Høier, Hans Chr., kunstner 147
Høj, Grethe, elev på **PI** 127
Hågensen, Lisbeth, elev på **PI** 127
- Ib, Flemming, skoleelev på **SKO** 77
Ibsen, Jørgen, lærer ved **KA** . . . 91, 61-62
Idrætsdag 204, 79
Ipsen, Poul Janus, kunstner 146
Iversen, Birthe, skoleinspektør ved **TÅ** og **KO** 210, 94-95
Iversen, Henrik, arkitekt 180-181
- Jacob Appels Allé 115
Jacobsen, Bent Karl, kunstner 146
Jacobsen, Jens, lærer ved **LØ** 135
Jacobsen, Richardt, sognerådsformand, senere borgmester i Tårnby . . . 71, 72, 66, 67, 70, 159
Jacobsen, Søren, elev på **SKO** 77
Jacobsen, Ulla, lærer ved **PI** 120
Jans, Knud, lærer ved AOF's aftenskole 119
Jappe, Kjeld, elev på **PI** 127
Jensen, rådhusmedarbejder 69
Jensen, Allis Birgit, lærer ved **KA** 91
Jensen, Bente, sekretær ved **KAG** . . . 193
Jensen, Bjørn, handelsgartner 48
Jensen, Finn, elev på **PI** 127
Jensen, Jacob, leder af Naturskolen . 211
Jensen, Jesper, forfatter 178-179
Jensen, Jørgen, elev på **KO**, senere formand for Danmarks Lærerforening 34
Jensen, Jørgen *se* Høeg Jensen, Jørgen
Jensen, Lillian, lærer ved **PI** 120
Jensen, Ole, elev på **SKO** 77

- Jensen, Per, elev på **PI** 127
- Jensen, Poul Erik, lærer ved Tårnby
Gymnasium 176
- Jensen, Torben, arkitekt. . . 190-191, 193
- Johansen, Heinz, lærer ved **KO**, skoleinspektør ved **KA** 97, 92, 96, 104
- Johansen, Inger, elev på **SKO** 77
- Johansen, Ulla, elev på **PI** 127
- Johansen, Winni, elev på **KO** 108
- John Tranus Allé. 11, 81
- Juhl, lærer ved **KO** 103
- Juul, Mogens, tegner 168
- Juul Jensen, Frede, lærer ved **LØ** 135
- Jødeforfølgerse 45, 48
- Jørgensen, Jens Ove, elev på **LØ** 133
- Jørgensen, Jørgen, undervisningsminister. .149, 13-15, 19-20, 149, 151
- Jørgensen, Lauritz, socialinspektør i Tårnby 6
- Jørgensen, Pauli, elev på **SKO** 77
- Kastrup Kirke 57, 57, 105
- Kastrup Lufthavn 42, 43, 55
- Kastrup Skole 58, 88, 9-10, 17, 18, 19, 29, 30-32, 35, 40, 45, 54-56, 58-59, 60-62, 63, 66, 68, 71, 74-75, 78-79, 81, 86, 88-92, 109, 141, 143-144, 147, 155-156, 158-161, 171, 192-193, 197, 206, 209
- Kastrup Skole, lærerpersonalet, 1957. .91
- Kastrup Skoles forældreforening . .69-70
- Kastrup Svømmehal 209
- Kastrupgårdsskolen 192-195, 197, 67, 159, 161, 165, 178, 190-196, 206, 208-209, 216
- Kastruplund 41, 40-43, 49
- Kastruplundgade 37, 57, 41, 45, 49
- Kastrupvej 51, 53
- Kaubech, rådhusmedarbejder 69
- Kemp Jensen, Bente (f. Knudsen), elev på **SKO** 81
- Kettner, Arne, vikar ved **KO** 99-100
- Kildevang, Per, lærer ved **PI** 120
- Kilometerbroen 46
- Kirkeby, Hanne, lærer ved **LØ** 135
- Kjølseth, Ellen Bodil, lærer ved **KA** . . . 91
- Klussmann, Kaj, skolebetjent ved **KAG** 193
- Knudsen, Bente, elev på **SKO** 77, 81
- Knudsen, Niels, beboer på Zinniavej i Kastrup. 34
- Knudsen, Stella Flyvia, elev på **KO** . . . 34, 34-35
- Knudsen, Svend, beboer på Saltholm. .46
- Knudsen, Ulla, lærer ved **KA** 91
- Kobbelvedt, viceinspektør ved **SKO**. 80, 83
- Kobbeltvedt, Hans-Henrik, elev på **KO** 108
- Koch, Frode, elev på **PI** 127
- Kolbye-Nielsen, K., lærer ved **KA**, viceinspektør ved **KO**. 91, 96, 144
- Kolbye-Nielsen, Ruth, elev på **KO** . . 108
- Kongelundsvej. 120
- Kongmar, Nina (f. Bengtson), lærer ved **LØ**. 135
- Kongsbak, Kira, lærer ved **LØ**. 135
- Kongsbak Lassen, Helge, lærer ved **LØ**. 135
- Koloniskolerne . 206, 79, 206, 209, 212
- Kornerup, Ann-Mari, kunstner 148
- Korsvejens Skole 15, 31, 34, 96, 97, 100-102, 104, 108, 139, 210, 17, 18, 31, 32-35, 51, 54, 55, 58, 63, 79, 84, 88-90, 95, 96-109, 119, 130, 133, 144, 155, 164, 169, 188, 197-198, 205-206, 208, 210, 212
- Korsvejens Skole, realklassen 1944 . . 34
- Korsvejens Skole, skolekomedie 1947. 108
- Korsvejens Vestre Skole 63
- Kristensen, K. A., formand for Danmarks Lærerforening 19-20
- Kristensen, Regna, lærer ved **PI**, og **KO** 117, 128
- Kromann Rasmussen, Jan, forvaltningschef i Tårnby. 219
- Kruse Andersen, Henny, lærer ved **LØ**. 133, 135, 134-135
- Kruse Andersen, Kai, vikar, lærer ved **LØ**. 135, 134
- Krøll, frk., lærer ved **KO**. 103
- Kulturzonen 216-217
- Københavns Amts Aftenskoleforening .19
- Københavns Amts Skoledirektion . . 18, 56, 69
- Københavns Amtsråd 174
- Larsen, Birgit, elev på **LØ** 133
- Larsen, Børge, lærer ved **KA** 91
- Larsen, Eilert, lærer ved **PI**. 120, 121
- Larsen, Helge, undervisningsminister. .181
- Larsen, Henning, lærer ved **PI** 120
- Larsen, Merete, elev på **PI** 127
- Larsen, Svend Martin, lærer ved **PI** . 117, 121, 125
- Leth Sørensen, Aage, lærer ved **LØ** . . 135, 128
- Den lille røde bog for skoleelever. . . 179, 23, 178-179
- Lind, Birger, musikskoleleder 209
- Lov om folkeskolen af 18. maj 1937. 12-15
- Lov om folkeskolen af 7. juni 1958. . 149
- Ludvigsen, Britta *se* Henriksen, Britta
- Lund, Birgit, lærer ved **PI**. 120
- Lund, Fritz M., lærer og viceinspektør ved **KO** og skoleinspektør ved **LØ** . 131, 135, 146, 35, 51, 96, 98, 131-138, 223
- Lund, Linda B., elev på **LØ** 133
- Lund, Thora, tegner 123, 140, 146
- Lundberg, Eva, skolepsykolog i Tårnby 139-140
- Lundh, Frithiof, lærer ved **KA**. 91
- Lundquist, Lif, lærer ved **KA** 91
- Lyhne, Arne, lærer ved Tårnby Gymnasium 176
- Lyhne, Christian, lærer ved **PI** . 120, 126
- Lyremark, Aase (f. Sørensen), lærer ved **KA**. 91
- Lysholm Christensen, H., lærer ved **KA**. 91
- Løjtegårdsskolen 129, 132-134, 146, 86, 97, 113-114, 116, 128, 129-138, 144, 146-147, 149, 155, 167, 213
- Løjtegårdsskolen, 4. klasse, 1958/59. .133
- Løjtegårdsskolens lærerstab 1963-64. .135
- Maglebylille. 28
- Marcussen, Claus, vikar, senere lærer ved **PI** 117, 120
- May Jørgensen, A., lærer ved **KA** 91
- Melcher, Pia, elev på **PI** 122-128
- Mellemskoleordningen 16-17
- Menighedshuset i Kastruplundgade. . 57, 57
- Mikkelsen, Jørn, lærer ved **LØ** 135
- Mogensen, Anne-Louise, elev på **KO**. .108
- Mogensen, Karen, lærer ved **KO**, lærer på Saltholm 34

- Mortensen, Bruno, lærer ved **PI** . 117, 121
 Musso, Lisbeth, lærer ved **PI** 120
 Mührmann, Birthe, elev på **KO** 108
 Møller, Robert, lærer ved **KO** 34, 105
 Møller Pedersen, Kristian, tidligere højskoleforstander 9-10
- Naturskolen 211, 216, 211
 Nielsen, Abdul, sognerådsmedlem i Tårnby 86
 Nielsen, Agnes, fiskehandler i Kastruplundgade 37
 Nielsen, Birthe (f. Petersson), lærer ved **KA** 91
 Nielsen, Edvard, beboer i Tømmerup . 30
 Nielsen, Grethe, elev på **SKO** 77
 Nielsen, Gudrun, elev på **PI** 127
 Nielsen, Inger, lærer ved **PI** 120, 121
 Nielsen, Jens (Silde-Jens), fiskehandler i Kastruplundgade 37
 Nielsen, Jytte, elev på **PI** 127
 Nielsen, Jørgen, lærer ved **KA** 91
 Nielsen, Jørn, arkitekt 175
 Nielsen, Kaj, kunstner 147
 Nielsen, Laila, elev på **SKO** 77
 Nielsen, N.P., sognerådsformand i Tårnby 69
 Nielsen, Skotte, lærer ved **KO** 97, 51, 103, 105
 Nielsen, Thyra, lærer ved **KO** 97
 Nielsen, Torben Jørgen, elev på **SKO** . . 77
 Nielsen, Vagn Oluf, seniormedarbejder ved Danmarks Pædagogiske Universitet 150, 152
 Nielsen, Aase, lærer ved **PI** 117
 Nilsson, Bent, vikar ved **PI**, lærer ved **LØ** 135, 117
 Nilsson, Knud, skoleinspektør ved **SKO** . 92
 Nordahl, Bjørn, kunstner 188-189
 Nordmarksskolen *se* Kastrupgårdsskolen
 Nordmarksvej 160
 Nordregård 180
 Nordregårdsskolen . . . 22, 180-184, 186, 95, 137, 146, 159, 161-162, 164-165, 171, 174, 176, 180-186, 208, 210, 216
 Ny Kastrupgård 191, 190, 192
 Nyberg, Tore, lærer ved Tårnby Gymnasium 176
 Nygaard, Sven-Erik, elev på **SKO** 77
- Nyholm, Johannes, lærer ved **KA** . . 30, 49
 Nøragersminde 111, 112, 216
- Observationsskolen 'Lyshøj' 205
 Olsen, Anita *se* Reichgruber, Anita
 Olsen, Carl, rådhusmedarbejder 69
 Olsen, Jan, elev på **LØ** 133
 Olsen, Julie, lærer ved **PI** 117
 Olsen, Karl-Erik, lærer ved **PI** . . 116-122, 126
 Olsen, Per, elev på **LØ** 133
 Olsen, Peter, rådhusmedarbejder 69
 Olsen, Willy, viceinspektør ved **PI** . . 117, 118, 121-122
 Orkild, Birgitte, lærer ved **PI** 127
- Palm Nielsen, rådhusbogholder 69
 Pedersen, Helga, elev på **SKO** 77
 Pedersen, Kaj P., skoleinspektør ved **TÅ** . 93
 Pedersen, Margrethe, elev på **PI** 127
 Pedersen, Niels, elev på **LØ** 133
 Pedersen, Søren Viggo, elev på **SKO** . . 77
 Petersen, Annelise, elev på **LØ** 133
 Petersen, Cornelius, postbådfører . . . 47
 Petersen, Hanne, elev på **PI** 127
 Petersen, Jytte, elev på **UL** 110-111
 Petersen, Jørgen K., lærer ved **SKO** . 83-84
 Petersen, Kai H., skoleinspektør ved **TÅ** 93, 93-94
 Petersen, Karin Lone, elev på **LØ** . . . 133
 Petersen, Kirsten-Lise, lærer ved **LØ** . 135
 Petersen, Kurt, lærer ved **PI** 120
 Petersen, Louis, viceinspektør ved **KO** 97, 96
 Petersen, Solvej, elev på **LØ** 133
 Petersson, Birthe *se* Nielsen, Birthe
 Pilegårds Allé 120
 Pilegårdsskolen 116-118, 124-125, 127-128, 147, 201, 86, 113-114, 116-128, 147, 149, 155, 167, 174, 206, 216, 218
 Pilegårdsskolen, klassefoto, ca. 1960 . 127
 Plum, Harald, arkitekt 162, 163, 180-181
 Postparken 160, 67
 Poulsen, Inge, elev på **UL** 111-112
 Poulsen, Niels, elev på **PI** 127
 Produktionsskolen 'Fabrikken' 217
 Pædagogisk Center 209
- Rasmussen, Bjarne, elev på **LØ** 133
 Rasmussen, Frode, rådhusmedarbejder 69
 Rasmussen, Leif Åge, lærer ved Tårnby Gymnasium . . 176, 177, 178
 Rasmussen, Lis, elev på **SKO** 77
 Rationeringsmærker 40
 Reichgruber, Anita (f. Olsen), elev på **PI** 127
 Riber, Bente, elev på **PI** 127
 Rigun, Leif, vikar ved **PI** 117
 Roerup, Mette, lærer ved **PI** 120
 Rosdahl, Kurt, lærer ved **KA** 91
 Rosenholm, lærer ved **KO** 34
 Ryumgårdsvej 120
 Røpke, Per, elev på **PI** 127
 Rådgivning og forebyggelse (PPR) . . 218
- Samuelson, Bente, lærer ved **PI** 117
 Sankt Annæ Skole 122
 Schjørring, Frederikke, lærer ved **UL** 110, 111
 Schneidermann, Merete, pædagog . . 145
 Schoubye, Arne, lærer ved Tårnby Gymnasium 176
 Schouenborg, Sigurd, rådhusmedarbejder 69
 Schovby, Lis, lærer ved **LØ** 135
 Seligmann, Bente, elev på **KA** 45
 Skelgårdsskolen 148, 187-190, 145-146, 148, 161, 163-165, 174, 187-190, 205, 208, 216, 218
 Skolebiologisk Have 142-143, 142-143. 205
 Skoleloven af 1814 *se* Anordning for almueskolevæsenet ...
 Skolen på Saltholm 63
 Skolepatrulje ved **SKO** 140
 Skottegården 57, 85, 160, 56, 85
 Skottegårdsskolen . . . 67, 70-73, 75-76, 83, 140, 209, 12, 56, 60, 66-84, 85, 87, 90-92, 141, 155, 159-161, 164, 179, 192-193, 197, 206, 208-209
 Skottegårdsskolen, 5.a, 1953/54 . . 77, 80
 Skotterne (skoleorkester) 84, 80-81, 84, 176
 Skov Petersen, Villy, elev på **KA** . . . 30-32
 Skovrind, lærer ved **KA** 91
 Smallestræde 68
 Snoghøj Allé 115

- Socialdemokratiets omsyningscentral
på Løjtegård 39
- Sparegrisen 106
- Stack, Per, lærer ved **LØ** 135
- Stallknecht, Ralph, elev på **LØ** 133
- Starup, Erik, pianist 72
- Stemmerik, Jan, lærer ved **KO** 97
- Stiesen, Tove, lærer ved **LØ** 135
- Strand, Benny, lærer ved **PI** 117
- Stripp, Helle, elev på **SKO** 77
- Studsbøl Allé 120
- Svaghørnskoloni 206, 170
- Svennings, Niels, elev på **LØ** 133
- Svensson, Else, lærer ved **PI** 117
- Syrebrosen i Kastrup 45
- Søderhamn, Preben, lærer ved **KA** . . . 91
- Sørensen, Birgit, lærer ved **LØ** 135
- Sørensen, Chr., lærer ved **KA**, vice- og
skoleinspektør ved **SKO** 9, 77, 10,
77, 80, 84, 163, 179
- Sørensen, Inge, elev på **KO** 108
- Sørensen, Johs. G., journalist og
speaker 38
- Sørensen, Minna, lærer ved **KA** 91
- Søvang Allé 44
- Teknisk forberedelse 137, 155
- Teknisk Skole 101, 102, 54, 74, 96,
154, 157
- Theilgaard, Annie (f. Andersen),
elev på **KO** 34
- Theisen, Aksel, rådhusmedarbejder . . 69
- Thomsen Jensen, N. C., medlem af
Danmarks Lærerforenings hoved-
bestyrelse 13, 20
- Thordal, Vagn, koncertsanger 72
- Thorgrimsson, pedel ved **SKEL** 190
- Thunbo Christensen, Minna,
elev på **KA** 30-32
- Thunbo Christensen, Mogens,
elev på **KA** 30-32
- Thurmann, Bent, lærer ved **PI** 117
- Thybo, Erik, beboer i Maglebylille . . 25-26
- Thaarup-Andersen, Aa., lærer ved **KO** . . 34
- Tornbjerg, Birthe, lærer ved **KO** 97
- Truels-Jensen, Ebbe, lærer ved **TÅ** 95
- Tysk skib patruljerer i Øresund 46
- Tyske drenge på ferie i Kastrup 42
- Tømmerup 30
- Tømmerup Skole 18
- Tårnby byvåben 66
- Tårnby gamle rådhus, nu Kastrup
Juniorklub 156
- Tårnby Gymnasium 175, 177, 159,
161, 174-178, 180, 206
- Tårnby Hovedbibliotek 101, 109
- Tårnby Kommunalbestyrelse 86, 88,
92, 158, 161, 191, 198
- Tårnby Kommunes Billedskole . . 214, 214
- Tårnby Kommunes Fælleslærerråd . . 191,
193
- Tårnby Kommunes Fælleslærerråds
Byggeudvalg 165
- Tårnby Kommunes Kulturelle
Udvalg 88
- Tårnby Kommunes Lærerforening . . . 65
- Tårnby Kommunes Musikskole . . 209, 216
- Tårnby Kommunes Skole-
kommission . . 155, 158, 161, 164, 198
- Tårnby Kommunes Skolenævn 198
- Tårnby Kommunes Skoleudvalg . . . 116,
153-155
- Tårnby Kommunes Udvalg vedrørende
Skolevæsenets Udvikling . . . 162, 86,
153-155, 161
- Tårnby Kommunes Ungdomsskole . . 19,
208, 211, 215
- Tårnby Rådhus 155, 156
- Tårnby Rådhuspersonale 1935 69
- Tårnby Skole 56, 87, 93,
12, 17, 18, 54-56, 58, 63, 79, 86-88,
93-95, 100, 109, 112-113, 117, 141,
147, 154, 157, 164, 167, 197-198,
205, 208, 210
- Tårnby Sogneråd 16, 26, 27, 51,
55, 59, 63, 65, 66-68, 86, 174-175
- Tårnby Sogns Skolekommission . . 15-17,
23, 29, 54, 55, 56, 63, 65, 67, 86
- Tårnby Sogns Skoleudvalg . . . 27, 55, 56,
58-59, 67-69, 86
- Tårnbygårdsskolen 167-168, 174,
144, 161, 167-174, 188, 216
- Ullerup Skole . . 18, 58, 63, 110-114, 115
- Ulff-Møller, Poul, lærer ved Tårnby
Gymnasium 176
- Undervisningsministeriet 16-18,
21, 27-29, 56, 65, 87, 116, 156, 161,
174-175, 198
- Ungdommens Fællesråd 59
- Ungdommens Uddannelses-
vejledning 214
- Ungdomsskolen 207, 208, 211, 215
- Vandrekasse 165, 202
- Vestamager 111, 123, 172,
172-173, 185
- Vestbirk Allé 115
- Villadsen, Birgit, lærer ved **PI** 120
- Vind, Lone, lærer ved **SKEL** 145,
145-146
- Visdommens Land (blad for **KOS** elev-
forening). 33, 49, 32-35, 49
- Von Hauen, Max, bagermester 47
- Vor skole efter den nye skolelov
(vejledning til forældrene) . . 152-153
- Værgman, Bent, lærer ved **LØ** 134
- Værgman, Carit, lærer ved **KO** 102,
105, 108-109
- Walløe Poulsen, Bente, elev på Ullerup
Skole, **TÅ**, **PI** og **LØ** 112-114
- Walløe Poulsen, Bodil, elev på **PI**
og **LØ** 113
- Walløe Poulsen, Lisbeth, elev på
Ullerup Skole og **TÅ** 113
- Wandall, Flemming, lærer ved **LØ** . . 135
- Warmbach, Lissi, elev på **KO** 108
- Weber, Mogens, forvaltningschef i
Tårnby 219
- Weichel, Jan, elev på **KO** 72, 50
- Weilbach Holm, Vagn, vikar, viceinspek-
tør ved **KA** og **SKO** 89, 91, 10,
88-92, 151-152, 163
- Wejp-Olsen, Werner, tegner . . . 204, 205
- Weltz, Annelise *se* Holm, Annelise
- Wentzel, Gunner, elev på **KA** 49
- Westergaard, lærer(inde) ved **SKO** 82
- Westergaard, lærer ved **SKO** 83
- Wetzel, Sven-Jørgen, elev på **SKO** 77
- Wilson, Geoffrey, lærer ved Tårnby
Gymnasium 176
- Wrang, Birthe, elev på **KO** 108
- Zachariassen, Aage, lærer ved **SKO**, vice-
skoledirektør i Tårnby 60, 182, 83
- Zimling, Georg, beboer på Saltholm . . 46
- Zimling, Poul, fisker fra Kastrup 46
- Østergaard, Ingerlise, lærer ved **PI** . . 120

SKOLEN I DE SYV LANDSBYER af POUL FELDVOSS

Første bind af Tårnbys skolehistorie omhandler perioden fra Reformationen i 1536 til Den store Skoleforordning i 1814. Med udgangspunkt i degnen Jochum Hallings indberetning beskrives udviklingen i de syv landsbyer, som kommunen indtil 1895 bestod af. Sideløbende fortælles om de nationale tiltag og kirkens indflydelse som fundamentet i datidens skole.

163 sider, illustreret

SOGNETS SKOLE af POUL FELDVOSS & INGER KJÆR JANSEN

Andet bind fortæller om 1800tallets skole, der er præget af den frømsynede skoleforordning fra 1814. Københavns overbefolkning resulterede i en massiv udflytning af småkårsfolk, navnlig til Sundbyerne, og den medførte en social-økonomisk udfordring, som Tårnby Sognekommune trods alle anstrengelser ikke kunne hamle op med. Det resulterede i en deling sognet, hvis indbyggertal blev reduceret til en fjerdedel.

190 sider, illustreret

SKOLEN FOR FOLKET af POUL FELDVOSS

I tredje bind af Tårnbys skolehistorie beskrives udviklingen fra århundredskiftet til 2. verdenskrig. Den stadige udflytning fra København fordobler hurtigt det ellers voldsomt beskårne indbyggertal. I disse 4 år tier gennemgår skolevæsenet en kolossal udvikling, der samtidig afspejler, hvad der har rørt sig i samfundet som helhed, og som danner fundament for skolevæsenet i resten af århundredet.

230 sider, illustreret

DEN KOMMUNALE SKOLE af POUL FELDVOSS Red: INGER KJÆR JANSEN

Fjerde og sidste bind beretter om skolen fra besættelsesårene og frem til i dag. 'De store årgange' fylder skolerne til mere end bristepunktet, og efter krigstidens rationering og mangel på allehånde materialer gør det umuligt at bygge sig ud af pladsmanglen. Omvendt bliver det faldende børnetal sidst i århundredet en planlægningsmæssig udfordring. Ofte er pennen lagt i hånden på lærere og elever, der på godt og ondt skildrer skolen, som netop de oplevede den.

228 sider, illustreret

